

Karkerên hemû welatan û gelên bindest yekbin.!

NEWROZ

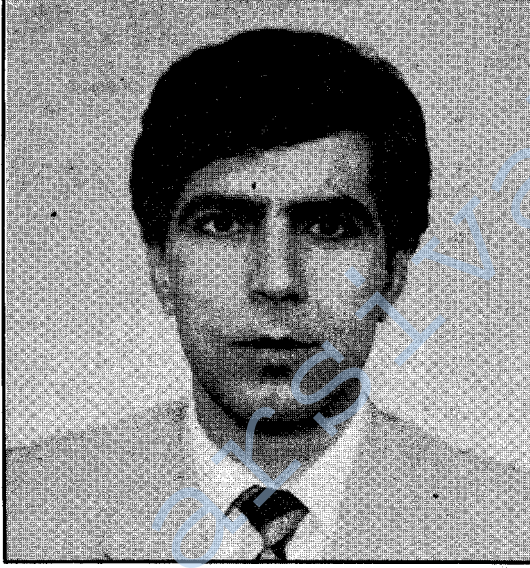
ATESİ

AYLIK TEORİK HABER-YORUM DERGİSİ

YIL: 2 SAYI: 11 / HAZİRAN - TEMMUZ / 1993 FİYATI: 18.000 TL.-

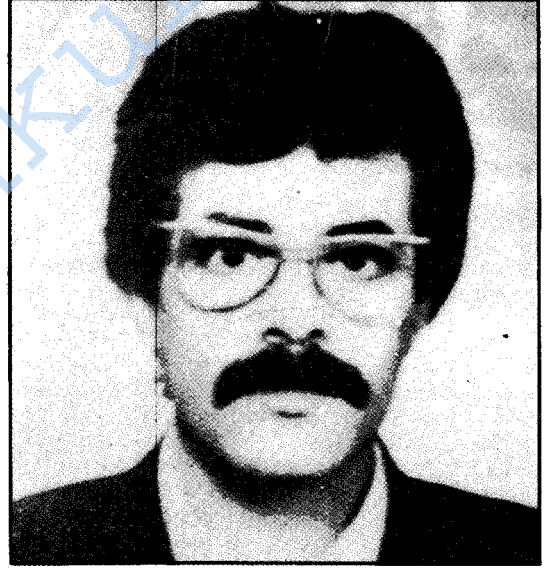
Sterkên Rizgarîyê bê mirinin..!

Dr. Mehmet Emin Ayhan

"Şehadetinin 1. yılında seni yüregimizde ve beynimizde taşırken, sömürgeciliği ve kontrayı lanetliyoruz.

KOMA KAMIŞLO
Tiyatro Grubu

Tevfik Gülaçtı

"Şehadetinin 14. yılında mücadelen mücadelemizdir dedik söz verdik onur belledik. Bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm yolunda sözümüzü yineliyoruz.

Ailesi ve Arkadaşları Adına
Şefik Gülaçtı

Med İletişim, Yayın Tanıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Şirket adına ve Yazı İşleri Müdürü: Nedime Tunç

Yönetim Yeri: Alay Köşkö Cad. No: 12/5
Cağaloğlu / İst.

Dizgi ve Teknik hazırlık : **Hasat Dizgi**
Baskı : **Aydınlar Matbaacılık**
Renk Ayrımı : **Oluşur Grafik**
Kapak : **Komel Ressamlar**
Görsel yönetmen : **Hasat dizgi**
Adana İrtibat Bürosu : **Cemal Gürsel Cad.**
Vakıf İşhanı kat. 4

No: 407 ADANA

Tel: 520 520

Abone Koşulları: Yıllık
216.000.- TL.- Yurtdışı 60 DM

Diğer ülkelerin abone bedelleri Alman Markına göre belirlenecektir.

Abone bedellerini **Nedime Tunç** adına aşağıdaki banka hesap numarasına yatırıp fotokopisini açık adresinizle birlikte gönderiniz.

T.İş Bankası Cağaloğlu Şubesi

Hesap No: 1095 300 398484

Sunu

SAYIN OKUR,

Üç aylık (Özel sayılar hariç) uzun bir aradan sonra sizinle birlikte olmanın gururuyla MERHABA.

Dergimiz NEWROZ ATEŞİ'nin yayın periyodu kesintiye uğradı. Doğal olarak hepinizin kafasında bir neden? Bildiğiniz gibi dergimiz çıkışından beri diğer Kürt basını gibi hep soruşturmaya uğradı. 6, 7, 8, 9, 10, ve özel sayılar toplatıldı. Haklarında davalar açıldı. Daha öncede çok kısıtlı olan dağıtım imkanları bu toplatmalarla birlikte daha da azalınca ekonomik olanaksızlıklar içine girdi. Bu vesileyle belkide 10. sayıdan sonra şu ana kadarki süreçte Kürdistan ve Türkiye kamuoyunda önemli alt-üst oluşların yaşandığı, bir o kadarda gündemin çabucak değiştiği bir dönemde gecikmiş olarak çıkıyoruz. Bu zorlukları NEWROZ ATEŞİ'nin siz duyarlı okurları, yazarları, muhabirleri, dostları ve bilcümle ailesiyle aşabileceğimizi düşünüyoruz.

Newroz'dan bugüne, tek taraflı "Ateşkes" sürecinde sömürgeci TC. daha sinsi davrandı. İlk anda beklemedikleri "Ateşkes" şokunu atlattıktan sonra terör faaliyetini daha da yaygınlaştırırken "demokratikleşme"den de dem vurmaktan vazgeçmedi. Ancak, devlet zannediyordu ki 'ben vuracağım, Kürdistanlılar sessiz kalacak, pişmanlık yasasını "Af" diye yutturacağım ve böylece silahlarını ellerinden alacağım' tutmadı. Bingöl eylemiyle ister devletin, ister gerillanın hesaplı olsun olmasın 'senin pişmanlık yasasına, karşı al sana tavrım' olgusuna oturttu. Ardından sömürgeciler Kürdistan'ın dört bir yanına 'yaralı ayı' misali topyekün saldırdı. Önüne geçen Kürte ait herşeyi kırıp, dökmeye koyuldular. Hızını alamayan TC. Güney Kürdistan'a gireceğini beyan ederek 'sınır'a yığınak yapmaya koyuldu. Bunun Tahran zirvesine denk getirilmesi anlamıydı. Şu anda Kürdistan'da yaşanan jenosid tıyulür üreticidir. Saddam, Hewler'in yakınlarına askeri yığınak yapmıştı. Dinar operasyonu ile Özgür Kürdistan'ın ekonomisini çökertmeye çalıştı. İran, nisandan beri artırdığı terörist eylemlerine Güney (özgür) Kürdistan "sınır ihlalini" ekledi. Suriye Dışişleri Bakanı "Kuzey Irak'taki (özgür Kürdistan) güçlerinden rahatsızlık duyduğunu, İstanbul'daki basın açıklamasından apaçık beyan ediyordu. Bunun ardından Tahran zirvesi gerçekleşiyor, İran, PKK'nin Zêlê kampına hava saldırısı düzenliyor. Bütün bunlar KUKM karşısında dört devletin çelişkilerine rağmen' sömürgeci mutabakat' içinde olduklarının tescilidir.

Bu arada yüzelli yıldan beri KUK'larının halledemedikleri, iç sorunlarını demokratik tarzda çözme, ulusal cephe, ulusal Kongre'ye ilerlemeleri bahsetmeleri, halkımızda özlemiydi. Bonn'daki 29 Mayıs Büyük Özgürlük yürüyüşü 100-150 bin kişilik ve coşkulu bir kitlenin BAĞIMSIZLIK İÇİN ULUSAL BİRLİK VE DEMOKRASİ'yi haykırması, eksikliklere rağmen dört parçadaki kürtleri kapsaması, geleceğe umutla ve dört parçanın iktidar birliği düsturunu şuurlarda yankılandırıyordu. TC. Solingen olayı ile her ne kadar bu görkemli yürüyüşü gölgelemek istediysede nafi...

Bu arada haftalık AZADİ gazetesinin "Ehmedê Xani ile ilgili şiir ve yazım yarışması"nda jüri, birinciliğe kimseyi uygun görmeyen, ikincilik ödülü yazarımız Hıdır YİĞİT'e verdi. Kendisini bu onurlu ödül ve çalışmalarından dolayı kutlar başarılarının devamını dileriz.

Daha güzel bir NEWROZ ATEŞİ için:

Yazarlarımızın yazılarını kısa, üç veya dört daktilo sayfasını geçmeyecek şekilde, bilimsel, güncel yakalayan daha önce dergide yayınlanan yazıların tekrarı olmayan ve en geç her ayın 20'sinde elimizde olacak şekilde göndermelerini rica ediyoruz.

Başta kültür-edebiyat-sanat yazılarının Kürtçe (farklı lehçeleri zenginliğimizdir) olmasını arzuluyoruz.

Yine hep söylenir, bir fotoğraf, bir karikatür ya da çizim uzunca bir yazıdan daha etkilidir. Bu vesileyle dergimizin bilimselliği kadar görselliğinede önem vermek durumundayız. Muhabirlerimizden isteğimiz; yaptıkları röportaj ya da gördükleri, yazdıkları ile ilgili fotoğraf, çizim, belge vb. gönderirlerse katkılarını daha da anlamlandırmış olurlar.

Birçok yazarımız ve okurumuzun "ateşkes"e ilişkin yazdıklarının gündemini yitirdiği ve ayrıca dergimizde yer darlığı nedeniyle bir çok değerli yazarımızın farklı konulardaki yazılarını yayımlayamadığımız için bizi başışmalarını diliyoruz.

Bundan sonraki sayılarda elimizdeki yazılar değerlendirileceklerdir. 12. sayıda buluşmak dileği ile hoşçakalın.

İçindekiler

Sunu.....	3
Başyazı	4-5
Savaş ve Barış.....	6-16
Ulusal Sorunların Panoraması	17-23
Rızgari Be Yekiti Nabe.....	24-25
Kürdistanın Kalbi Bonn'da attı	26-27
Akıntıya Kürek Çekenler	28-44
Dönüştürücü İnsan Etkinliği	45-50
"Kurdistanî Nû" (Ropörtaj).....	51-62
Kom-Mak (Ropörtaj).....	63-68
Şiyar ile Röportaj	69-70
Koma Kamışlo	71-72
Eli Herî.....	73-77
Komel Ressamlar Birliği	78
Mektuplar.....	79-80
Özgür kürdistan Yürüyüşü.....	80
Kamuoyuna Açıklama	81
Kamuoyuna.....	82

BAŞ YAZI

"TOPYEKÛN SAVAŞ"A DEVAM!

Türkiye'de 92 yılından itibaren siyasal gündeme yeni bir kavram yerleşti. Gerçi bu kavram ve doğrultusundaki gelişmelerin kısa sayılamayacak bir geçmişi var. Ama en bariz ve net şekliyle TC'nin Kürdistan'daki politikasını böylesi bir kavramla ifade etmek 92'de gündeme geldi. Buna "topyekûn savaş" denildi. Rejim içte ve dışta her türlü yolu deneyerek elde edemediği sonucu, tüm mekanizmalarıyla, sivil ve resmi kurumlarıyla savaş düzenine geçerek sağlamaya çalıştı.

Kürt halkına karşı yürütülen savaşın boyutları biliniyor. TC'nin resmi sesi durumundaki basın, çarpıtma, gizleme ve gündem değiştirme çabalarına rağmen bu savaştan bazı kesitler sundu. Sınırlı imkanlarına rağmen devrimci basında, Kürdistan'da yürütülen kirlî savaşın biçimini, sonuçlarını aktarmaya çalıştı, çalışıyor. Ne var ki, ülkemizde yürütülen savaş öylesine barbar ve insanlık dışı bir hal almış durumda ki, iletişim çağı olarak adlandırılan günümüzün teknik imkanları dahi yürütülen savaşa "yetmiyor".

Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri çeşitli eksiklik ve hataları da olmasına rağmen; ulusal ve uluslararası çapta TC'nin gerçek terörist kimliğini göstermek, Türk halkınada ulaşabilmek, onları özel savaş rejiminin etkisinden kurtarmak, sömürgeci savaşın hızını kesmek vb. nedenlerden dolayı tek taraflı ateşkes" politikasını başlattılar.

TC böylesi bir gelişme beklemiyordu. Önce "belirsizlik" olarak adlandırılabilir bir dönem geçirdi. Yasak savma misali demeçler verdi. Ancak, durumu nispeten kavrar-kavramaz aktif karşı atağa geçti. Hemen çok yoğun bir psikolojik savaşla süreci tamamen tersine, kendi lehine çevirmek istedi. "Ateşkesi" silah bırakma olarak, TC karşısında "durulamayacağı"na kanıt göstererek

güçlülüğüne (!) dair inanç tazeledi. Bu yönde çok yoğun bir propaganda savaşı sürdürdü.

Devamında ise, tümüyle özel savaş taktiklerinin bir biçimi olarak sözde "reform"lar gündeme getirildi, olağanüstü Hal ve Bölge Valiliği güya kaldırılacak; fakat, daha da katmerli bir anti-demokratik, faşist biçim olarak il Valilerinin yetkisi genişletilecek. Her ilin Valisi, Bölge Valisinin yetkileriyle donatılacak. Nerdeyse tümüyle bir jandarma ve polis rejimine dönen sistem, olağan hale getirilerek "Anayasal" güvencesine kavuşturulacak.

Sözüm ona çıkartılan "af"la, gerilla ve devrimci hareket silahsızlandırılacak, rejimin kollarına içine çekilecek, bu yola gelmeyenler ise imha edilecek. Aslında yapılmak istenen yeni bir "pişmanlık yasası"dır. O konuda dahi ne yapacaklarını bilemez durumdadır. Bingöl olayını duyar duymaz hemen sözde "af" kararını askıya aldılar.

Ne varki süreci izah etmek için tüm bu "ayrıntıları" saymak yetmiyor. TC'nin bir yolu var. Ve o hep, kendi yolunda yürüyor. Her ne kadar zaman kazanmak, özel kirlî savaşını destekçi güçlerini artırmak için çeşitli yan taktiklere başvuruluyorsa da; üstünde ısrarla durduğu, politikasının iskeletini oluşturduğu yol "ez ve bitir"dir. Bunun için biz, "ez ve çöz" tespitinin dahi gerçeği yansıtmadığını, rejimin imha ve inkar üzerine kurulu politikasının "ez ve bitir" mantığından başka bir şey tanımadığını belirtiyoruz.

Nitekim; "ateşkes" süresi boyunca köy boşaltmalar, yakmalar, bombalamalar, işkenceler hızından bir şey kaybetmeksizin devam etmiştir. Bu dönemde yüzden fazla gerillanın şehit edilmesine, boşaltılan onlarca köyü ve mezraları; yıkılanları işkenceleri de ilave etmek gerekiyor.

Sadece Diyarbakır'da 10 köy, 11 mezra, sosan'da 8 köy, 6 mezra boşaltılmıştır. Onlarca köye ise, boşaltmak için süre tanınmıştır. Boşaltılan köy ve mezraların büyük kısmı yıkılmıştır. Ayrıca, Ağrı, Van, Hakkari, Dersim, Siirt, Şırnak'ta yoğun bombalamaların yanında, köylüler, çobanlar gerilla diye öldürülmüş ve işkence-den geçirilmiştir.

Bingöl olayından sonra ise, tüm kurum ve kuruluşlar hazır bekliyorlarmış gibi savaş naraları atmaya başladılar. Gazeteler, siyasi partiler, "ezin, taş taş üstünde bırakmayın, bitirin" diye yüksek sesle koro tuttular. Genel Kurmay Başkanı Güreş, çekmecesinden kod adı "ZZ" olan planını çıkardı, saldırı-imha emrini verdi. Yüzbinlere varan askeri güçle, yüzlerce uçak ve helikopterlerle köyler, dağlardan bombalanıyor. Güreş, kendisi savaşa sürdüğü rakamı, "100 bin asker, 122 uçak" diye açıkladı. Buna köy korucularını, özel timi, polisi batı'dan ilave olarak getirilmiş jandarma ve öteki askeri birlikleri de ilave ettiğimizde ortaya korkunç bir tablo çıkıyor. Böylesi bir barbarlığa, çılgınlığa savaş demek bile azdır. Savaşın da bir kuralı var. Ve uluslararası anlaşmalarla belirtilmiştir. Ama, TC ısrarla bu kurallara uymayacağını açıklıyor. Söz konusu olan, her bakımdan zincirlerinden boşalmış bir barbarlık, katliam ve gericiliktir.

Rejimin savaş ve imhadan başka bir çözümü yoktur. Barış önerisinden rahatsız olmakta, savaş üzerine oluşturduğu kurumları ne yapacaklarını şaşırırmaktalar. Öncesi bir yana, "ateşkes" süresinden bu yana TC Kürt sorununda bir "çözüm" önermiş midir? İnkâr ve imhanın dışında, adına reform denilebilecek bir yaklaşım söz konusu değildir. Eski inkarcı mantığın kırıldığı noktalar ise, mücadelesinin sisteme, yasalara rağmen aştığı, koparıp aldığı gelişmelerdir.

İçeriğinden ve gerçek anlamından kopartılmış bir şekilde; "dil" ve "kültür" alanının dışında TC'nin Kürt sorununda, demokratik bir çözüm önerecek durumu yoktur. Tüm çözümler askeri niteliktedir. Sürgün, nüfus yapısının değiştirilmesi, Suriye, Irak ve İran'la kutsal ittifak sağlayıp imha etmek, Türk kimliği içinde eritmek dışında bir "çözüm" yoktur. bu anlaşılır bir şeydir. Sömürgecilik varlığını devam ettirmek için başka bir yol bulamamaktadır.

Bunun içindir ki, sözde sosyal-demokrat olan babasının oğlu İnönü Genel Kurmay Başkanı'nın çizimlerini giymekte, adına gazeteci denilen kalemşörler, kalemlerinden mürekkep yerine kan damlattıkları için, "Mehmetçik gazeteci ödülü" ile ödüllendirilmektedirler.

Ancak, tarihten öğrenmesini bilmeyenler sonu hüsrarla bitecek gelişmelere de hazır olmalıdırlar. 70 yılda Kürt sorunu bitirilebildi mi? 10 yıldır yürütülen acımasız savaşa rağmen Kürt sorunu ve gerilla bitirilebildi mi? Saddam gibi bir cani, binlerce köyü yakıp-yıkmasına, haritadan silmesine, yüzbinlerce insanı "kaybetmesine", Halepçe'ye rağmen kürt sorunundan kurtulamamış, kendisi yok olmanın eşliğinde gelirken Kürtler devletleşmiştir.

Halkımız ve onun öncüleri savaşa olduğu kadar, barışa da hazır olduklarını göstermişlerdir. 70 yılda bitirilemeyen bu halk, bugünkü dünya konjoktüründe, yarattığı örgütlenme ve birlik ortamında bitirilemez. İmha ve inkarda ısrar boş bir çabadır. Her halk gibi halkımızda özgür ve bağımsız yaşama hakkı vardır. Bu elde edebilecek güce ve imkana fazlasıyla sahiptir. Süreci amansız bir kanlı sona doğru çare arayanları da içinden çıkamayacakları güçlülere boğacaktır.

Türkiye'nin devrimci-demokratik güçleri de artık görevlerinin bilincinde olmalıdırlar. Sorun aynı zamanda kendi halkınında kaderini ilgilendiriyor. Kürdistan'lı siyasi akımların siyasetleri, taktikleri eleştirilerek, "akıl verilerek" görevlerini yerine getirmezler. Eleştirmek, uyararak, kaygı ve endişelerini belirtmek şüphesiz ki haklardır. Biz böylesi bir tavrı saygıyla karşılar ve öğrenmesini de biliriz. Ama, eleştiri ile yetinmeleri affedilemez. Artık, kirli savaşa karşı, Türk halkının içinden devrimci demokratik sesler çıkmalıdır. Eğer Amerikan halkı, Vietnam'da savaşa karşı iyi-kötü bir ses çıkarmışsa, Türkiye halkı burnunun dibindeki ve her bakımdan iç-içe yaşadığı Kürt halkının katledilmesine karşı sessiz kalmamalıdır. Demokratik kitle örgütleri, sendikalar siyasi partiler, nihayetinde 50'nin üzerindeki sosyalist, devrimci örgüt ve partiler kirli savaşa karşı eylemler, insiyatifler, kampanyalar örgütlemelidirler.

İstanbul, Zonguldak, İzmir ve öteki merkezlerden savaşa ve faşizme karşı, özgürlük ve demokrasi için sesler yükselmelidir. Bu görev ertelenemez. Devrime ve halkların birliğine enternasyonalizme de günümüzde yol burdan gidiyor. ■

SAVAŞ VE BARİŞ

Ş e r e f L A Ş E R

Kürdistan halkı, 2000 yılına özgür olarak girme kavgasında epeyce yol aldı. Bu asrın başından itibaren her fırsatta, ulusal ve demokratik hakları için ayağa kalkan Kürt halkı amansızca bastırıldı. Asrın ortalarına doğru Kuzey - Batı Kürdistan 'da, dokuz ağır askeri yenilgi alan Kürt ulusal hareketi, çeyrek asır bir sessizlik dönemi yaşadı. Her yenilginin ardından bir gericiilik dönemi yaşanır; ne varki Kuzey - Batı Kürdistan'da Kürdistan halkı, 1940'lara kadar sömürgeci gericiliğe karşı ısrarlı ve kararlıca karşı çıkmış, her yenilgiden hemen sonra, ikinci bir ayaklanma hazırlığına başlamıştır. Bu hazırlık dönemide en fazla iki yıl almıştır. Bu anlamıyla 1940' a kadar Kürdistan'da barış dönemi olmamıştır. 1940' tan 1970'e kadar 30 yıllık dönemde bir barış dönemi olmadı. Her sükunet bir barış değildir. Her askeri zafer de barışı getirmez. Haksız bir savaş belki kısa bir sükunet dönemini zorla dayatır, ama ikinci bir savaşın kesinlikle hazırlayıcısıdır. Bu anlamıyla kesin bir zafer sömürgeciler için sözkonusu olamaz. Kürt ulusal hareketi 19 kez yenilmesine rağmen, asrın son çeyreğinde yeniden ama çok daha değişik zeminde ve içerikte ve daha güçlü olarak T.C. ile hesaplaşmaya girdi. 1975 'ten bu yana 18 yıldır bu kavga kesintisiz, hayatın her alanında sürüyor. 1975 ile 1993, Kürdistanın dört parçası açısından karşılaştırıldığında kazanılan mevziler alınan yol görülecektir. Bugün artık toplumun çok az bir kesimi, aydın ve bilinçli işçiler, illegal olarak Kürtler varımı yokmu

tartışması yapmıyor. Kürt ulusunun kendi ulusal demokratik kurumlarını inşa ve uluslararası devrim ve demokrasi cephesi içindeki onurlu yerini alması ve bunun şeklini tartışıyor. 2000 yılına özgür ve demokratik bir toplum olarak girme hedefi ve arzusu artık bir hayal değildir. Ancak ne kadar yol almış olursak olalım, ne kadar mevzi kazanılmış olursa olsun bunu korumak ve geliştirmek için eskisinden daha kararlı ve fedakâr çabalar olmadımı bir yenilgi daha kaçınılmaz olur. Devrim sadece savaşmak değildir, aynı zamanda kazanımları koruma geliştirme ve inşa eylemidir. Savaş ve şiddet sadece yıkar ama yeniyi inşa etmek, eskinin alternatifini ve yeni ihtiyaçlara göre yaşamı yeniden örgütlemek savaş kadar önemlidir.

ATEŞKES ÜZERİNE

Ateşkes ilanı bir barış ilanı değil, barış için bir girişimdir ve siyasi çözüm sürecinin ön şartıdır. Barış ve siyasal çözüm sürecinin ön şartı, savaşan tarafların ateş-kes ilan etmesidir. T.C. ateş-kes ilan etmedikçe bu sürecin başlaması olanaksızdır. Bu noktada fazla iyimser ve hayalci olmadığımız için, bir taraftan barış ve siyasal çözümde ısrar ederken diğer taraftan T.C.'nin geniş çaplı saldırılarına karşı hazırlıklı olmak gerektiğini vurguluyoruz. Tek taraflı ateş-kesin barışa katkısı yoksa ve savaş tek taraflı yürütülüyorsa karşılık vermenin dışında bir seçenek yoktur. Bu nedenle PKK 'nın süresiz ilan ettiği ateş-kes kararını, ilelebet desteklemek mümkün değil ve PKK'de bu kararı ilelebete kadar uzatmayacaktır. Ancak barışın ufakta olsa şansı varsa sonuna kadar zorlamak gerekir.

Ateş-kes teslimiyet ve silahsızlanma değil ve T.C. ile ittifak önerisi değildir. Bu sonucu doğuracak ateş-kes sosyalist güçlerce reddedilecektir. Ateş-kes devrime hizmet etmeli, mücadelenin siyasal zeminini güçlendirici bir şekilde ele alınmalıdır. Sosyalist güçler T.C.'nin ideolojik ve siyasi yapısı değişmedikçe, ateş-kesin geçici olacağı ve daha büyük çatışmaların gündeme geleceğini hesap etmektedirler. Ancak geçici bir çözüm, süreç içinde kalıcı bir çözümün zemin ve

olanaklarını da yaratabilir.

Kürdistan sosyalist güçleri, kitlelerde ve devrimci güçlerde rehavete gevşemeye yol açmamak kaydıyla geçici ve taktik bir aşama, siyasal çözüm sürecini başlatmak için bir ilk adım olarak, savaşın yıkım ve sıkıntılarını giderip Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin soluk almasını sağlamak, T.C.'nin militarist yüzünü teşhir etmek, uluslararası alanda izole etmek, Türkiye ve Kürdistan halkının barış özlemine karşılık vermek, ateşkes sürecinde ulusal demokratik güçlerin birliğini sağlamak, ulusal kurtuluş savaşını askeri, siyasi sosyal, kültürel alanlarda güçlendirmek, ulusal kurumları örgütlemek, merkezileştirmek, halkın siyasi iradesinin şekillenip merkezleşmesini sağlamak, dost ve düşmanın bu iradeye saygısını sağlamak, Kürdistan halkının taleplerini somutlaştırıp T.C. ile pazarlık masasına oturmak ve tavize zorlamak amacıyla ateşkes kararının desteklenmesi gerektiğine inanıyor.

Ateşkes kararını desteklerken yukarıda değindiğimiz tehlikelere karşı mücadele edilmesi gerektiğine de inanıyoruz. T.C. Bugünkü tavrını daha uzun müddet sürdürür, saldırılarına devam eder, teslimiyet ve pasifikasyonu dayatırsa, sosyalist güçler barışa ulaşmak, T.C.'yi barışa zorlamak için savaşın dışında başka bir yolunun olmadığına inanır. Bu nedenle 1993 Newroz'uyla başlayan yeni süreci, ateşkesi, şartlı ve geçici destekliyeceğimizi açıkladık. Bu süreçte sağcılaşmaya, teslimiyete pasifikasyona, T.C. hakkında iyimser hayalci tavırlara karşı mücadele edilmelidir. İçerde ve dışarda Kürdistan sosyalist bağımsızlıkçı güçlere karşı girişilen ablukaya karşı mücadele edilmelidir. Sosyalist, devrim ve bağımsızlıkçı değerleri her zamankinden daha ısrarlı ve kararlıca savunmak gerekir. Devrimin hedef ve amaçlarını karartan reformist çizgilere karşı ideolojik mücadele verilmelidir. Reformları küçümsemiyoruz bunların devrim için birer kazanım, birer mevzi olduğunu kabul ediyor ve savunuyoruz, ancak devrim bunlarla karartılmamalıdır. Barış için tavize evet, barış için teslimiyet ve köleliğe hayır. Barış için sömürgecilerle diyalog ve pazarlığa evet, barış için bu güçlerle itifak ve işbirliğine hayır. Diploması ve pazarlık;devrime hizmet etmeli halkın iradesine ipotek koymayacak şekilde ele alınmalıdır.

Ateşkes sürecinde, sömürgecilerin, oyalayarak, zaman kazanarak, halkı sindirmeleri, devrimci güçlerin nefes borularını tıkama ve nihayet son darbe vurma planları, kitlelerin devrimci güçler etrafında ulusal bir kenetlenme yaratarak önlenmelidir. Bu nedenle ulusal kurumlar, kitle örgütleri yaratılmalı kitle hareketleri yaygınlaştırılmalıdır.

Kalıcı bir barış için, söz ve karar hakkı halkındır ilkesinden hareket etmek gerekiyor. Biz bağımsızlığı savunan sosyalist güçler, siyasal çözüm şeklinin ne olması gerektiği noktasında halkın vereceği karara saygı göstereceğiz ve herkesin saygı göstermesi gerektiğine inanıyoruz. Otonomi, fedarasyon, bağımsızlık vb. çözüm şeklinde nihai karar halkındır ve en doğru yolu bulmak için Kürdistan 'da referanduma gidilmelidir.

İkibin yılına özgür ve demokratik bir toplum olarak girmek ve yetmiş yıldır sürekli süren savaş ortamından kurtulup kalıcı bir barışa kavuşmak için, insiyatif kitlelerde olmalı ve T.C. mutlaka sınırlandırılmalıdır.

YARINI BUGÜN ÖRGÜTLEMELİK:

Yenin inşası yarının işi değildir, bugünün işidir. Savaşla geriletelen karşı devrimin yerine devrimi koymak gerekir. Devrim bir bütündür. Karşı devrimi yıkmak bunun bir parçasıdır ama tümü değildir. Geleceğin iktidar organlarını, hukukunu, ekonomisini, kültürünü, ahlakını bugünden oluşturmak gerekir. Kendisini yaşatan bütün devrimler, organlarını iktidar öncesinde hazırlamışlardır. Fransız burjuva devrimi, 1917 Sovyet devrimi, Kemalist devrim, Cezayir ulusal kurtuluş hareketi, İran islam devrimi, v.s. hepsinde aynı ortak noktayı görmek mümkündür. Bu babta KUKM zaafına değinmek istiyoruz. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi, 1975' e kadar, sömürgeci militarizmin zorlaması ile hep askerleşmiş olarak çıktı. Siyasi örgütlenmesini, parti örgütlülüğünü dahi yaratmadan askeri çıkış yapma zorunda kalmıştır. Bu çıkış da çoğu zaman bölgesel cılız ve eski sosyal yapıya dayanarak gerçekleşebilmiştir. 1975' lerden sonra, ülke çapında illegal

siyasi örgütlenmeler gerçekleşti. Fakat sömürgeci baskıya karşı askeri çıkış zorunluluğunu dayatıyordu. 1984'ten önce KAWA ve PKK bu alandaki çabaları sonuç getirmedi. PKK'nın 1984'ten sonra ise özellikle savaş ve askeri alanda yoğunlaştı, hareket kaçınılmaz olarak askerileşti, ordulaştı. Gelinen bugünkü aşamada; Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi bu zaafını keşfetmiş, askeri örgütlenmeye paralel olarak, ulusal-siyasal kurumlar, yayın, kültür, ekonomik, sosyal kurumları yaratma çabasına girişmişti. Parti örgütlülüğü, iktidar örgütü değildir. Öncelikli olarak, siyasi iradeyi ortaya çıkaran örgütlenmeler yaratılmalı ve geleceğin iktidarı bunun üzerine oturtulmalıdır. Parti öncü ve yönlendirici bir güçtür, ne devlet ne iktidar organıdır. Partiler iktidar organlarını yaratacak zemini kitlelere sunmak zorundadırlar. İktidar organlarında birden fazla siyasi partiler faaliyet yürütebilir, etkin olma çabasına demokratik kurallar çerçevesinde girişebilirler. İktidar organları alttan yukarıya doğru örgütlenmelidir. Yerel komiteler, yerel meclisler, bölge meclisleri ve ulusal meclise doğru, kitlelerin doğrudan katılımı ve denetiminin söz konusu olduğu bir kurumlaşma ve örgütlenme, söz ve kararın halkta olduğu bir mekanizma olmalıdır. Bu organlar sadece bir yönetim ve iktidar organları değil, aynı zamanda mücadele organlarıdır. Mücadelenin askeri, siyasi, kültürel, diplomatik ekonomik alanda sevk ve idaresi; halkın doğrudan katılımı temelinde işlerliği olan örgütlenmelerin merkezileştiği ulusal-siyasal organların elinde olmalıdır. Kürdistan gibi toplumun kendisini örgütlenme ve ifade etme imkanının olmadığı ülkelerde, bu örgütlenmeye geçişin ilk adımı, Çin'de olduğu gibi bir cephe olabilir. Toplumun bütün devrimci potansiyelinin, örgütlülüğün merkezileştiği alan ilk etapta demokratik bir halk cephesi olacaktır. Fakat, cephe askeri ve siyasi alanda yol aldıkça askeri ve siyasi örgütlenme dışında, toplum, hukuk, kültür, ekonomi, eğitim alanında örgütlü bir topluma dönüştükçe cephe salt bir mücadele organı olmaktan çıkıp aynı zamanda bir yönetim organına da dönüşür ve demokratik devlet örgütlülüğü ve iktidar mekanizması buradan çıkar.

Partilerin çifte görevleri vardır. Birincisi kendisini örgütlemek, kitle desteğini almak, mücadelede etkin

olmak, Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini, temsil ettiği sınıfın çıkarları doğrultusunda sürdürmek, ikincisi; devlet ve iktidar organlarını yaratmak. Kitlelerin doğrudan katılımı ile oluşan yerel ve merkezi organlar yaratmak, ulusal kurumlar yaratmak, ulusal demokratik cephe örgütlülüğünü yaratmak, yaygınlaştırmak otoritesini güçlendirmek. Bugüne kadar partiler, siyasi örgütler kendilerini örgütlediler, parti komiteleri oluşturdular, kendi askeri örgütlerini yarattılar. Bugüne kadar bu zorunlu idi. Partiler kendi ideolojik siyasi kimliği ile örgütlenmek zorundadırlar, bundan sonra da bu zorunluluk olacaktır. Ancak, bugünden sonra bu görevin yanına ikinci görevde koymak gerekir. Halk demokrasisini kavramıyanlar, parti devlet ayrılığını kavramıyanlar bu görevin önemini de kavramazlar, Onlara göre halkın binde bir desteği de olsa her parti kendi önderliğinde kendi cephesini kendi hükümetini ilan etmelidir. Onlar iddia ile realiteyi karıştırırlar, iktidar olan parti üyeleri değil halktır. Parti yol göstericidir ve kitlelerden aldığı destekle ve çoğunluk adına iktidar olur.

Bugün ilk adım ne olmalıdır ? ilk adım, köy, mahalle, il, ilçe, bölge çapında, toplumdaki siyasi ve sosyal örgütlülükleri bünyesinde demokratik bir şekilde temsil eden örgütlenmeler yaratmak ve bu temelde merkezileşmektir. Bunun merkezileşmiş şekli halk meclisidir ve cephenin yönetim organıdır. Parti MK'lerinin karar ve protokolleri ile yukardan aşağıya cephe örgütlülüğü yaratmak toplumsal dinamizmi merkezileştirmede zayıf kalır. Kürdistan'daki siyasi örgütlerin cephe düzleminde birliği şarttır ve ilk adım bu alanda atılmalıdır. Ancak cephe örgütlülüğü parti kadrolarının yan yana gelmesi ile oluşmaz. Partili olmayan milyonları aktif kılan, söz sahibi kılan, mücadeleye çeken, kendisini sözüyle, eylemiyle demokratik zeminde ifade etmesini sağlayan kurumlar ve imkanlar yaratılmalıdır. Söz ve karar halkındır ilkesi esas alınmalı bunu sağlayıcı örgütler yaratmalı ve bu örgütlenme içinde partiler etkin olma, önder olma çabalarını sürdürmelidirler.

ULUSAL DEMOKRATİK CEPHEYE DOĞRU

Yeni dönemde Kürdistanlı siyasi güçler arasındaki yakınlaşma ve cephe çabaları bu açıdan sevindiricidir gelecek açısından umut vericidir. Tüm ulusal devrimci potansiyeli merkezileştiren bir cepheyi kurma görevi açıktır ki bugün iddia sahibi olan Kürdistan siyasi örgütlerinin ve bu görev bir an önce yerine getirilmelidir. Cephe çabalarının olduğu bu dönem de duygusal ve tepkici olmamak, ben-merkezci davranmamak, halk demokrasisi ve devrim çıkarları temelinde hareket etmek, yanlışlara karşı mücadelede doğru yöntemi kavramak önemlidir. Bazı hatalardan radikal bir şekilde kopmak gerekiyor. Örgütler arası ilişki halk içindeki çelişkileri doğru kavramak, bu çelişkileri ele alış ve mücadele yöntemini doğru saptamak gerekir. Halk içindeki güçler arasında şiddet affedilmez. Bu güçler arasında eleştiri, ideolojik mücadele, halk demokrasisinin bir gereği olarak kavranmalıdır ve çözüm mercii halktır. Küçük hesapları kimse yapmamalıdır. Eleştiri düşmanca karşılanmamalıdır. Hiç bir gücün bize paye biçmesine de gerek yoktur, biçmişse de bizi fazla ilgilendirmez, kendi yargısı ve tasarımıdır, bizce paye veren merci halktır.

Halk içindeki güçler arasında şiddet affedilmez. Bu güçler arasında eleştiri, ideolojik mücadele, halk demokrasisinin bir gereği olarak kavranmalıdır ve çözüm mercii halktır. Küçük hesapları kimse yapmamalıdır. Eleştiri düşmanca karşılanmamalıdır. Hiç bir gücün bize paye biçmesine de gerek yoktur, biçmişse de bizi fazla ilgilendirmez, kendi yargısı ve tasarımıdır, bizce paye veren merci halktır.

Biz bütün güçleri bir cephe oluşumunun içinde görmek istiyoruz. Bazı güçlerin ben-merkezci davranması, dışlayıcı davranması, bazı güçlerin alıngan ve tepkici davranması, bazı güçlerin, diğerlerinin kendilerine paye biçmesine tepki göstermesini anlamakta zorluk çekiyoruz. Devrimde iddia sahibi olan anti-sömürgeci anti-empyralist bütün güçler ulusal demokratik cephe zemininde bir araya gelmelidirler.

Cepheyi örgütleme perspektifimizi yukarıda koyduk, teferruata gerek yok. Cephe örgütlenmesi, ulusal bir saferberliğe dönüştürülmelidir. Herkes bu zeminde yerini almalıdır ve ulusal irade bu zeminde

şekillenmelidir. Kendi ulusal ve uluslararası temsilini bu zeminde yaratmalıdır. Bu doğrultudaki çaba toplumun bütün katmanlarına yaygınlaştırılmalıdır.

Cephe bir mücadele organıdır, Bunun araç ve imkanlarına sahip olmalıdır, silahlı ve silahsız mücadelenin sevk ve idarecisidir. Sömürgeci lerin imhacı-inkârcı politikalarına katliamlarına karşı daha güçlü ulusal karşı-koyuşa hazır olduğu kadar siyasal çözüme de hazır olmalıdır.

Cephe, salt siyasi çözüm öneren veya silahlı mücadelenin gerisine düşen reformist bir platform olarak algılanmamalıdır. PKK'nın 17 Martta tek yanlı olarak ilan ettiği ateşkes ile başlayan süreçte, cephenin gündeme gelmiş olması, silahlı mücadeleyi savunmayan güçlerin cephe çalışmaları içinde yer alması yanlış bir algılamaya yol açmaktadır. Ancak, demokratik zeminde, siyasal çözümde ısrar eden Kürdistan halkına ve devrimci güçlerine karşı sömürgeci imhacı inkarcı politikalarında ısrar eder, terör ve katli-

amlarına devam ederse, kitlelere direnme dışında bir yol bırakmazsa, daha güçlü bir şekilde başlayan ulusal direniş dalgası karşısında bu güçlerin, kendi deyimleriyle, eski barışçıl çizgilerini sürdürmekte zorluk çekecek, ulusal dire-

nişe katılma dışında bir seçenekleri kalmayacaktır.

Cephe içinde sosyalist ve bağımsızlıkçı olmayan güçler yer almalıdır, ama cephe platformu sosyalist ve bağımsızlıkçı güçlerin etkin olma çabalarına açık olmalıdır.

DÖNEMİN ÖZELLİKLERİ:

Dönemin özelliklerini iyi kavramalıyız. Bu kavgayı kazanmak istiyoruz. Bu kavga uluslararası boyuttadır, çıkarlar, ilişkiler çelişkiler günümüzde evrenselleşmiş-

tir. O halde sadece Kürdistanın bir parçası ile kendimizi sınırlıyamayız. Kürdistanın 4 parçasını esas alan politikalar geliştirmek zorundayız. Sadece bu değil, Orta-Doğu ve dünyayı da gözönünde tutmakta zorundayız. Proleter devrimlerinin ve sosyalist önderlikli ulusal kurtuluş hareketlerinin emperyalizmi ve sömürgeciliği gerilettiği ve dünyayı yeniden biçimlendirdiği bir dönemde Kürt ulusu, sömürgeciliğe karşı burjuva milliyetçi önderliklerle karşı koydu, ama dünya sosyalist hareketiyle bütünleşemedi. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalist bir zemine oturtmaya çalıştığımız günümüzde de dünya sosyalist sistemi çöktü, emperyalizm sosyalizm karşısında geçici bir zafer kazandı ve bugün KUKM dünya çapında estirilen ve dünya halklarına dayatılan emperyalist tahakküme göğüs gererek yol almaya çalışıyor. İçerde ve dışarıda sosyalist gelişmenin önüne birçok engel çıkarılmıştır.

Kapitalist emperyalist sistemle çelişkisi olan bazı bölge güçleri emperyalistlere teslim oldular. Eskiden sosyalizmin uluslararası gücünden yararlanmak için sosyalizm maskesi takan burjuva milliyetçileri içerde ve dışarda, bugün açıktan anti-komünist tavır takılarak emperyalist sisteme entegre olma yarışına girdiler. Eskiden, ulusal kurtuluş mücadelesi içinde sosyalist güçlere dostluk politikası güden bu güçler bugün düşmanlık politikası gütmekte ve sosyalist güçleri içerde de izole etmeye çalışmaktadırlar. Milliyetçilik her zamankinden daha da gericileşmiştir. Özellikle günümüzde KUKM'ni motive eden ve ideolojik kimlik sağlayan öge milliyetçilik olmamalı, bağımsızlık demokrasi ve sosyalizm olmalıdır.

Dünyada sosyalist devletlerin çöküşü ile emperyalistler "Yeni dünya düzeni" dedikleri emperyalist hegemonya düzenini dünya halklarına dayatmaktadırlar. Ama emperyalistlerin herşeye muktedir olduğu ve dünyanın şu veya bu bölgesindeki gelişmelerin emperyalistlerin yönlendirici olduğu yargısı her zaman

doğru değildir. Halkların iradesini, mücadelesinin gücünü görmek gerekir. KUKM anti-emperyalist olmak ve emperyalistlerin orta-doğu politikasını ve plânlarını altüst etmek zorundadır. Orta-Doğu güçler dengesi ve statüko değişmedikçe Kürdistan halkı gerçek bir kurtuluşa kavuşamaz. Bu gerici statükoyuda bozacak olan başta Kürdistan halkı olmak üzere Arap, Türk,Fars, Filistin ve İsrail devrimci güçleridir.

Emperyalistlerin gözleri üzerimizde, elleri cebimizdedir. Orta-Doğu politikasını belirlerken Kürdistan halkının taleplerini ve gücünü hesap etmek zorundadırlar. Orta-Doğunun statükosunun iyiden iyiye değişmemesi ve istikrarın sağlanması için KUKM' tine tavizler vererek yeni politikalar belirlemektedirler ve sömürgeci güçleri de politik değişikliğe zorlamaktadırlar. Bu konuda emperyalistler ile sömürgeci güçler arasında çelişkiler olacaktır. Devrimci güçler düşman-

Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin bugün önemli kazanımları sözkonusudur. Özellikle güneyde, doğuda ve kuzey-batıda önemli askeri ve siyasi mevziler kazanılmıştır. Bu durum, hem mücadeleyi yükseltmek için bir güç kaynağı olurken, hem de "kaybedilecek bir şeyimiz yok" diyerek hareket ettiğimiz düne kıyasla bugün eldeki kazanımları kaybetmeme, ilerletme kaygısıyla hareket etmeye zorlamakta ıhtiyatlılığı dayatmaktadır. Kürdistan ulusal devrimci güçleri parçasal değil bütünsel politika gütmeli ve dört parçanın çıkarılarını gözetmelidir.

lar arasındaki çelişkiden yararlanmasını bilmeli hiçbir tarafa angaje olmadan, bağımlı duruma gelmeden yol almasını bilmelidir. Dün Irak BAAS rejimi ile efendileri emperyalistler arasındaki çatışma, yarı İran ile sözkonusu olabilir. T.C. ile emper-

yalist efendileri arasında da Kürdistan ve Orta-Doğu politikasında çelişki derinleşebilir. Devrim stratejisi düşmanlar arasındaki çelişki derinleşebilir. Devrim stratejisi düşmanlar arasındaki çelişki üzerine inşa edilmez ancak bu çelişkiden yararlanmayı gözönünde tutmayan bir strateji de başarı şansını zayıflatır.

Dönemin Kürdistan'a özgü özelliklerine gelince: KUKM dört parçada gelişmiş, güçlenmiş, mevziler kazanmıştır. Düşmanlarımız eskiden olduğu gibi, KUKM'e karşı ittifak yaparak düşmanlıktan yarar sağlayamamakta; en azından KUKM güçlerinin düşmanlığını kazanmama çabası içine girmekte, hatta birbirine karşı Kürt hareketlerini yanlarına alma çabası içine girmekte ve bu yüzden aralarındaki çelişki derinleşmektedir. Bu Kürdistan halkına fütursuzca

saldırmalarını engelleyen önemli bir faktördür. Bugün artık eski klasik inkârcı - imhacı politikasının iflasını görmekte ve bunun krizini yaşamaktadırlar. Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin bugün önemli kazanımları sözkonusudur. Özellikle güneyde, doğuda ve kuzeybatıda önemli askeri ve siyasi mevziler kazanılmıştır. Bu durum, hem mücadeleyi yükseltmek için bir güç kaynağı olurken, hem de "kaybedilecek bir şeyimiz yok" diyerek hareket ettiğimiz düne kıyasla bugün eldeki kazanımları kaybetmeme, ilerletme kaygısıyla hareket etmeye zorlamakta ihtiyatlılığı dayatmaktadır. Kürdistan ulusal devrimci güçleri parçasal değil bütünsel politika gütmeli ve dört parçanın çıkarlarını gözetmelidir.

Kürdistan'da bu dönemin diğer bir özelliği, kitlelerin ulusal ve demokratik talepleri uğruna mücadeleye aktif katılmasıdır. Kuzeyde serhildanlar, güneyde ulusal ayaklanma, doğuda yaygın ve güçlü peşmerge eylemleri, kitlelerin aktif ve doğrudan katılımı ile gelişiyor. Kürdistan halkı tercihini devrimden yana koymuştur.

Gerilla eylemliliği ve kitle hareketleri, ulusal iradeyi temsil eden ulusal demokratik örgütlenmeyi henüz ortaya çıkaramamıştır. Ulusal iradeyi merkezileştiren, mücadele ve iktidar organları, şekillenmemiştir. Bu zaaf ulusal demokratik cephe örgütlenmesi ile giderilmeli ve mücadele ulusal demokratik zeminine oturtulmalıdır, toplumun bütün katmanlarını ve siyasi güçlerini kapsamalıdır.

Dönemin diğer bir özelliği, kuzey-batı Kürdistan'da, 9 yıldır süren savaşın getirdiği sıkıntılardır. Savaş, hem devrim cephesinde hem karşı-devrim cephesinde ekonomiye ve sosyal yaşantıyı alt etmiş önemli sıkıntılara yol açmıştır. Türkiye ve Kürdistan halkında barış özlemi yükselmiştir. Ancak barış, T.C.'nin Kürdistan halkının istemini gözönünde tutarak, taleplerini kabul ederek kazanılabilir. Kürdistan halkı bir taraftan barışa özlem duymakta, diğer taraftan sömürgecilerin, adil bir barışa yanaşması noktasında hayalci olmamaya çalışmaktadır. **Barışa ve onurlu bir yaşama gönüllü birliğe eşit ve demokratik zeminde birlikte yaşamaya evet, köleliği dayatan bir barışa hayır. Barış iki halkın özlemidir, iki halkın çıkarıdır, iki halkın ortak çabası ile sağlanır. Kalıcı bir barış, Kürt ulusunun kendi**

kaderini tayin etme ilkesinin kayıtsız şartsız tanınmasıyla sağlanır.

Bu dönem, mücadelenin siyasi ve kültürel alanda yoğunlaşacağı, bölge ve dünya politik merkezlerinin Kürdistan politikasını gözden geçirecekleri, Kürdistan halkının askeri mücadeleye oranla geri kalmış mücadelenin diğer alanlarında yoğunlaşacağı bir süreçtir. 9 yıllık gerilla savaşının sonuçlarının siyasi kazanımlarının örgütlenmesi, bu zeminde kitle eylemliliğinin, kitlesel ve ulusal örgütlerin yaratılması dönemidir. Bu alanda siyasi seferberlik ve siyasi kampanyalar gündeme gelecektir. T.C. saldırılarına karşı, koymak için, gerilla mücadelesinin yol alması ve verimli olması, savaşın kitlelerle iç içe yürütülmesi için bu dönemde siyasi çalışma ağırlık kazanacaktır. Bu aynı zamanda, haklı ve güçlü olduğumuz alandır. T.C.'yi bu alandaki kavgaya çekmek gerekiyor. Siyasi alanda yol almak içinde, mevcut askeri örgütlenmeler ve gerilla birimlerinin geri çekilmesi ve silahsızlanması bir yana, daha da güçlendirilmeli ve daha büyük savaşlara hazırlanmalıdır T.C. konusunda hayalci olmamak gerekir, T. C. imhacı-inkarcı politikasını terketmediği sürece, askeri alanda hesaplaşma kaçınılmazdır.

17 Mart'ta PKK'nin tek taraflı ateş-kes ilanı T.C. yi suçüstü yakalamış ve KUK güçlerine ulusal ve uluslararası alanda bazı kozlar vermişti. Böylece, çözüm istemiyen, terör uygulayan, halkın haklı isteklerini imha siyaseti ile bastırmanın T.C. olduğu, Türk- Kürt ve dünya kamuoyuna göstermiştir. Yeni dönemde T.C.'nin ulusal ve uluslararası plânda teşhir edilmesi ağırlık kazanacak ve bu alanda yol almak eski-ye oranla kolaylaşacaktır. **Bu dönemde Türkiye ve Kürdistan devrimci güçlerinin eylembirliği iki halkın demokratik zeminde ortak paydalarda birleşmesinin öncülüğünü yapmak önemlidir.** Türk hakim sınıflarının öteden beri uyguladıkları politika iki halkı birbirinden ayırmak, Türk şövenizmini körükliyerek kendisine taban bulmak T.C.'yi en çok ürküten, Kürdistan ulusal devrimci güçleri ile Türkiye demokratik güçleri arasında birlik ve dayanışmadır. İki halkın demokratik zeminde birleşmesidir. Sömürgeciler bunu engellemek için ellerinden geleni yapıyorlar. Geçmişte, Türkiye'de zaman zaman demokratik adımlar atılırken, Kürdistan'da buna paralel olarak

sömürgeci zulüm katmerleştirilmiştir. Türkiye demokratik güçleri de, yakıcı olan bu tabuya , Kürdistan sorununa, dokunmadan yol almaya çalıştılar, ama gelinen nokta açıktır. Aynı sorun Kürdistan devrimci güçleri açısından da sözkonusudur. O halde bugün yapılması gereken açıktır. Eğer bir demokratikleşme sözkonusu olacaksa, Kürdistan sorununda bir adım atılacaksa, Türkiye'de de bir adım atılmalı , demokratikleşme olmalıdır. Türkiye'deki operasyonlar, katliamlar, yargısız infazlar sürerken Kürdistan'da ateş-kes, demokratikleşme, siyasi çözüm olanaksızdır. Faşist bir Türkiye'de Kürdistan sorunu hiç bir şekilde ele alınmaz, geçici de olsa bir çözüm gündeme gelemez. O halde Kürdistan sorununun siyasi çözüm sürecine girmesi, Türkiye'nin demokratikleşmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Demokratikleşme Türkiye ve Kürdistan devrimci güçlerinin ortak sorunudur. Kürt halkının siyasi çözüm için sömürgecileri içte ve dışta zorladığı bir dönemde Türk halkının demokratik mücadelesini yükseltmesi, Barışa sahip çıkması önemlidir. Yeni dönemde, şövenizme karşı mücadele ve T.C.'nin katliamcı yüzünün Türk halkı nezdinde, teşhiri kolaylaşmıştır. Türkiye devrimci güçleri, Kürt halkı ile elele bu görevine sarılmalıdır.

SOSYALİST GÜÇLERİN BİRLİĞİ :

Günümüzde Kürdistan sosyalist güçlerin birliği her zamankinden daha önemlidir. KUM'ni nihai çözüme ulaştıracak olan Kürdistan sosyalist güçleridir. KUKM'nde işçi sınıfının ve köylülüğün çıkarlarını savunacak olan ve mücadelede bu sınıfları etkin kılabilecek olan sosyalist güçlerdir. Objektif durum Kürdistan'da sosyalist güçlerin gelişmesine elverişlidir. Ne var ki sosyalist güçler dağınıktır. Bütün sosyalist güçleri, çevreleri kişileri bünyesinde toplayan sosyalist bir partinin kurulması eretelenmez bir görev olarak ortada durmaktadır. Çünkü milliyetçi rüzgarlar güçleniyor, sağcılık ve teslimiyet her zamankinden daha büyük bir tehlike arz ediyor. Burjuva milliyetçileri reformistler devrim ve sosyalizm perspektifini her zamankinden daha fazla karartma cüretini gösteriyor. Bu tehlikelere karşı Kürdistan işçi sınıfının örgütlü sesinin yükselmesi, KUKM içinde sınıf çıkarlarına etkin ve hakim kılması ancak sosyalist bir parti ile mümkündür. Bütün sosyalistleri bir parti çatısı altında toplamak için "KAWA Savaş ve Parti İnşaa Kongresi" olumlu bir zemin sunmuştur , yeni dönemdeki görevlerin üstesinde gelmek, KUKM'ni demokratik ve

Değerli Arkadaşlar,

Kürdistan ulusal Kurtuluş Mücadelesinde, bir dönemdir sosyalist güç ve hareketlerin birliği olayı tartışılıyor. Sosyalizmin kürdistan Bağımsızlık ve özgürlük mücadelesinde ağırlığının önemi, bütün sosyalist güçler açısından açıktır. daha da açık ve net ifade edeceksek, özgürlük ve bağımsızlığa ulaşmamızın yanısıra, sosyalizmin Kürdistan'da zafer kazanması hepimiz için vazgeçilmez bir amaçtır. Sosyalist güç ve hareketlerin içinde buldukları şu andaki durum, bizlere göre, önümüze bazı görevler koymaktadır: En geniş anlamıyla, birlik sürecini başlatmak.

Bu sürecin ilk adımı olarak da "Sosyalist güçlerin birliği" konulu bir tartışma toplantısı düzenlemek istiyoruz. bu toplantı, karşılıklı olarak birbirimizi daha yakından tanımayı, birlikte neler yapabileceğimizi tespit etmeyi ve bu doğrultuda ortak adımlar atmaya hedeflemektedir.

KAWA - MERKEZ KOMİTESİ
30.5.1993

Hevalen Heja,

Demeke, di nav tekoşîna rizgarîya netewîye Kurdistan behsa yekîfîya hez û rexistinên sosyalîste tê kirin. Girîngîya giranîya sosyalîzmê di nav tekoşîna ji bo azadî û serxwebûna Kurdistanê, ji bo hemû hezhen sosyalîst zelalê. Eşkereye ku, azadî û serxwebûna Kurdistanê ji bo me çend pîroze, ewkas jî serketîna sosyalîzme ji bo me pîroze.

Zurufên kû hêz û rexistinên sosyalîst navdane, bi nerîna me, hinek vazîfan da ye peş me: Bi şêweyekî berfireh, prosedûrê yekîfîya hezên sosyalîst.

Em dixwazîn, wek gava yekemîn di vê prosedûrê da, civînekî ji bo "yekîfîya hezên sosyalîst" organîze bikin û di ve civînê de hevdu baştir nasbikin, lêbikolîn û ronbikin, çî dikarin bi hevdu bimesîn, kîjan gavên pratîk û muştêrek dikarin bavejin.

KOMİTEYA NAWENDÎ - KAWA

Çağrı: Ala Rizgarî-Sosyalist Gelenek, TSK, Tekoşîn, PRK (Rizgarî), Dev-Yol'dan ayrılan Kurdistanî gruba ve değişik sosyalist çevrelere yapılmıştır.

sosyalist zeminde tutmak ve sonuçlandırmak için bütün sosyalistler parti inşasına dört elle sarılmalıydılar.

TEHLİKELER VE KAYGILARIMIZ:

İki adım ileri atmak için bir adım geri atmak, barış için taviz vermek taktiği doğrudur. Geri atılan bir adım tavizdir. Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerinin elindeki kazanımların fazla olmadığını gözönünde tutarsak, verilecek tavizlerin de fazla olmayacağı açıktır. Bu noktada ihtiyatlı olunmalı, fazla iyimser olunmamalıdır. TC.'nin silahsızlandırma ve tasfiye dayatmalarına karşı kesinlikle direnilmelidir. Türk sömürgeciliğinin borazanlığını yapacak bir radyo televizyon yayını veya dil ve kültür üzerindeki yasaklamaların kaldırılması TC. açısından taviz değildir ve bunlara karşı Kürdistanlı güçlerin büyük tavizler vermesi doğru değildir. Özellikle silahsızlandırma dayatmalarına karşı direnilmelidir.

Emperyalistler, Kürdistan devrimci güçlerini kontrol altına almak için her zamankinden daha fazla çaba göstermektedirler. KUKM sisteme entegre etmek için Kürdistan halkının bazı taleplerine kısmi destek sağlayarak, bölgedeki statükoyu ve güçler dengesini bozmadan Kürt sorununda bazı "İyileştirmeler" le sonuç almak istemekte, sömürgecileri de bu çözüme ikna etmek istemektedirler. Emperyalistlerin, bu kısmi "İyileştirme" çabaları karşısında bazı güçlerin anti-emperyalist tavrının zayıfladığı ve sisteme entegre olma istemlerinin arttığı görülmektedir. "Dünyaya biz mi şekil vereceğiz.. Emperyalistleri yok etme görevi bizim gibi zayıf bir ulusun omuzuna mı kaldı... Emperyalist devletlere tavır alarak ulusal mücadeleyi zafere götürmek olanaksızdır... akıllı olalım, yeni dünya düzeni içinde kendimize yer edinelim..." türünde söylevler yüksek sesle söylenmeye başlandı bile. Bu sağcılaşma ve teslimiyet büyük bir tehlikedir. Kürt halkının emperyalist devletlere savaş açmadığı, ancak emperyalistler sömürgecilere sunduğu mali askeri ve siyasi destekle halkımıza karşı savaş açtığı, katliamlarda suç ortaklığı yaptığı, ülkemizin sömürge olarak bugüne

kadar gelmesi de emperyalist sistemin doğal bir sonucu olduğu gerçeği karartılmaya çalışılıyor. Emperyalist devletler bugün bir adım atıyorlarsa, bu KUKM'nin gelişip güçlenmesi sesini kapitalist ülkelerdeki demokratik güçlere ulaştırması ve o güçleri harekete geçirmesinin bir sonucudur.

Sosyalizmin uluslararası alanda kapitalizm karşısında gerilemesi, Kürdistan'da milliyetçiliğin ve dini gericiliğin gelişmesi tehlikesini gündeme getirmiştir. Sosyalizm hakkında burjuvazinin geliştirdiği kampanya, kitleleri yeni bir arayışa sokmuş, sistem içi çözümü dayatmış, milliyetçi, reformist, dinci sağcı güçlerin gelişmesi tehlikesini büyütüştür.

Sadece emperyalist devletler değil, bölge gerici güçleri ve sömürgecilerde KUKM'ni ablukaya almak ve ortak saldırılarla boğmak, bu mümkün olmazsa denetime almak için ortak çabalar geliştirmektedirler. KUK hareketlerinin, bazı zorunluluklardan dolayı sömürgecilerle girdiği ilişki ve bu konudaki tavizkar tutumları, KUK güçleri arasında birliği engellemekte, çatışmaları gündeme getirmekte, ulusal kurtuluş mücadelesinin bağımsızlıkçı ve sosyalist özünü zayıflatmaktadır.

Kuzey Batı Kürdistan'da dokuz yıldır süren savaş, kitlelerde barış özlemini yaratmıştır. Bu konuda, siyasal güçler, gerçekçi olmalı, barış konusunda sıradan bir insan gibi davranmamalı, TC. konusunda iyimser ve hayalciliği yaymamalı, barışın önündeki engelin TC.'nin olduğunu kitlelere göstermeli, özlemi duyulan barışa kavuşmak için T.C.'nin saldırılarının karşılanması gerektiği, barışın ancak saldırganın durdurulması ile sağlanabileceği vurgulanmalıdır. Barış istemi teslimiyet ve pasifikasyona yolaçmamalıdır.

Kürdistan'da sosyalist hareket, dışarda sömürgecilerin ve emperyalistlerin doğrudan saldırısı altında, içerde de milliyetçilerin ve dini gericilerin baskısı altındadır. Sosyalist güçler ise dağınıktır ve uluslararası karşı devrimin saldırıları karşısında ne bölgede ne de dünyada yeterli desteği görmemektedirler. Dünyadaki gelişmelere bağlı olarak zayıflayan bölgedeki sosyalist güçler KUKM ne ve kürdistan sosyalist hareketine yeterli desteği sunamamaktadırlar. Bu durumda silahlı savaşımın sınırlandırılması ve reformist- milliyetçi

zemine çekilmesi tehlikesi vardır.

PKK'nın ateş- kes kararından sonrada T.C kesin bir tavır takınmayıp saldırılarına devam etti. Tutuklama, işkence köy ve ilçe baskınları, katliamlar devam etti. Böylece TC. ateş- kes kararını tanımadığını ve ateşkes ilan etmeyeceğini pratikte göstermiş oldu. Militarist güçler, plan ve programlarını adım adım uyguladı. Oyalama taktiği güttü, gerilla birimlerini sınırlama, eylemsiz bırakma nefes borularını tıkama ve giderek son darbeyi vurma taktiği izledi. Gerillanın nefes borusu ve yaşam alanı kitlelerdir. T.C kitlelerdeki güçlü barış isteminide istismar ederek kazanmaya, kazanamadıklarını sindirmeye ve gerillanın saldırmıyacağından emin olarak daha önce giremediği alanlara da girerek sindirme eylemlerini sürdürdü. Devrimciler hakkında halkın duyduğu güveni sarsmaya, umutsuzluk yaratmaya çalıştı. Devrimci güçlerin bu tehlikeyi savması için kitle çalışmasına ajitasyon ve propaganda çalışmasına hız vermesi, kitle bağlarını güçlendirmesi gerilla birimleri etrafında ulusal bir kenetlenme yaratması gerekiyordu. Gerillaya desteğin zayıflaması bir yana, dahada güçlendirilmesi, sömürgecilerin saldırılarına karşı yeni bir karşı koyuş gündeme gelmiştir. Bu karşı koyuş eskisinden daha güçlü ve daha yaygın olmalıdır. T.C politikasının değişeceği konusunda hiç bir işaret yoktur. Ayrıca resmi politika haline gelmemiş, gizli-kapaklı kesin olmayan vaatlerine de fazla itibar etmemek gerekir, bunun hiç bir hikmeti harbiyesi yoktur. Tayin edici olan resmi politikadır. Kimin iyi niyetli veya kötü niyetli olduğu çok önemli değildir, her biri politikanın birer uygulayıcısıdır.

T.C resmi politikasının çıkmaz olduğunu görüyor, ancak yeni bir politika üretme yeteneğinde ve yapısında değildir. Devletin yapısı, ideolojisi buna imkan vermiyor. Bu devlet yapısı ve ideolojisi değişmedikçe, demokratikleşmedikçe bir çözüm üretmesi olanaksızdır.

Bu nedenle ihtiyatlı olmak, daha güçlü bir çıkışa hazırlanmak gerekir. Siyasal çözümde ısrarlı olduğumuzu gösterelim, ülke ve dünyayı pratiğimizle inandıralım, desteğini alalım, savaşta ısrar eden sömürgeci güçleri bu ısrarından vazgeçirmek için de daha güçlü askeri ve siyasal çıkışlara hazırlanalım.

KAZANIMLARIMIZ

PKK'nın tek taraflı ateş-kes ilanı ile başlayan süreçte yukarıda değindiğimiz tehlikelerin yanında kazanımları da sözkonusudur.

Ateşkes ilanı TC'yi suçüstü yakalamıştır. Terör ve katliamda ısrar edenin TC olduğu, savaşı dayattığı, dünya, Türkiye ve Kürdistan halkı nazarında açığa çıkmıştır. Makul sınırlar içinde asgari talepleri için siyasal çözümü ve barışı dayatın Kürdistan devrimci güçleri, TC'nin kanlı yüzünü dünyaya daha kolay gösterme fırsatı elde ettiler. Bugüne kadar Kürdistan daevrimcvi güçlerine terörist diyenlerin terörist kanlı yüzü dünya kamuoyu nazarında tescil edilmeli ve suçlarının hesabı sorulmalıdır.

Ateşkesle birlikte Kürdistan devrimci güçleri arasında bir yakınlaşma gündeme geldi ve ulusal demokratik cephe çalışmaları başladı. Bu bir kazanımdır ve Kürdistan ulusal devrimci potansiyeli bu zeminde sömürgecilere karşı birleştirilmelidir.

Ateşkesle birlikte, Türkiye'de, iki halkın eşit ve gönüllü birliğini savunanlar ve devletin imhacı politikasına karşı çıkan demokratik güçler, siyasal çözüm için harekete geçme imkanı elde etti ve bu doğrultuda olumlu gelişmeler de var. Sömürgecilerin şövenizmi körüklemeleri ve dokuz yıldır süren savaşın bir Türk Kürt savaşına dönüştürme çabaları karşısında elleri kolları bağlanan Türkiye demokratik güçleri, ateşkesle, harekete geçme, şövenizme karşı mücadele etme, Kürdistan halkının haklı davasını Türk halkına daha rahat anlatma, Türk halk kitlelerinin kendi sorunları için mücadele etme imkanına kavuşmuştur.

Ateşkes, Kürdistan devrimci güçlerine kuşku ile bakan veya duyarsız davranan, yalpalayan çevreleri kazanma fırsatı yaratmıştır.

Türk egemen güçlerinin, KUKM karşısında oluşturdukları ulusal birlik, Kürdistan devrimci güçlerinin siyasal çözüm önerileri karşısında dağılacak, çözüm için her kafadan bir ses çıkacak ve sömürgeci güçler arasındaki birlik zayıflayacak çelişkileri derinleşecektir.

Kürdistanlı devrimci güçlerin bir araya gelmeleri,

birlik oluşturmaları için fırsat yakalanmıştır. Halkın ve devrimci güçlerin eksikliklerini gidermek, kitle bağlarını güçlendirmek, ulusal kurumlarını yaratmak, siyasal çalışmalarını yaygınlaştırmak için ihtiyaç duyduğu zaman ve imkanı yaratmış, ancak dokuz yıllık savaşta gerilla savaşına ağırlık verildi, kitle örgütleri ve siyasal çalışma alanında yoğunlaşamadı. Bu eksiklikleri gidermenin zamanıdır. Yirmi yıllık siyasal mücadeleye dokuz yıllık silahlı mücadelenin kazanımları ve siyasal sonuçları vardır, kitlelerin beyninde ve gönlünde birçok değişikliğe yolaçmıştır. Bu kazanımları kalıcılaştırmak, merkezileştirmek ve mücadelenin hizmetine sunmak gerekir. (Yazının buraya kadar olan bölümü Bingöl eyleminden (24.5.1993) önce kaleme alınmıştır. N.A)

SÖMÜRGEÇİLER ASKERİ ÇÖZÜMDE ISRAR EDİYOR:

Dergimiz dizgiye girdiği sırada Bingöl' de yol denetimi yapan gerillalara T.C. askeri birliklerinin saldırısı ile başlayan çatışmada otuzbeşi asker olmak üzere otuz sekiz kişinin ölümünü bahane eden sömürgeçiler topyekün saldırıya geçti. Militarizmin başı " bitirin bu işi" sözü basında günlerce manşetlerde işlendi, meclisi, hükümeti ordusu polisi, mahkemesi ve basını koordineli bir şekilde saldırıya geçti.

PKK'nın ateşkes çağrısını bir zaaf olarak kabul eden T.C ateşkes süresi boyunca saldırılarını sürdürdü. İki ay süren tek taraflı ateşkes süresince gerilla ve halktan yüzlerce kişiyi katletti, baskı ve terörü yoğunlaştırdı, köyleri boşaltıp yaktı, tutuklamaları yaygınlaştırdı. Türk basını bu tek yanlı savaşa hiç değinmedi, katliamların sessizce sürdürülmesine olanak tanıdı. Savaşın tek taraflı sürmesinden oldukça memnun görünen sömürgeçiler, bir taraftan ortalığı güllük-gülistanlık gösterirken diğer taraftan katliam ve sindirme operasyonlarını sürdürdüler. " Kürt Sorunu" nu askeri yöntemlerle çözmeye daha çok heveslendiler. Siyasal hiç bir yaklaşım göstermediler. Ateşkes çağrısını gerillanın teslim olacağını, pişman olduğu şeklinde yansıtmak

istediler ve bunu gerillayada dayattılar.

Gerillalar bu saldırılara karşı sessiz kalamaz, kendisini savunmak zorundadır. T.C Bingöl'deki gerilla birimine defalarca saldırdı ve 15 gerillayı şehit etti. Gerillanın karşılık vermesi doğal bir hak. Gerilla kurbanlık koyun değildir, özgürlüğün garantisidir.

SALDIRIYA KARŞI SAVUNMA BİR DOĞA YASASIDIR.

T.C. Bingöl eylemi ile verilmek istenen mesajı çarpıtarak, " ateş-kes sözünde durmadılar" di-yerek harekete geçti, ateş-kesi tanımayan, sürekli saldıran kendisi olduğu halde.

Kürdistan'da ateş-kes istemi hala geçerlidir. Bu sürecin işlerlik kazanması ancak sömürgeçilerin saldırılarını durdurması ve siyasal çözüm sürecinin önünde engel olmaktan vazgeçmesi ile mümkündür. Onurlu bir barış için taviz verilebilir, siyasal çözüm için bazı fedakarlıklar yapılabilir, ama teslimiyet, pasifikasyon asla kabul edilemez. Bugün görünen odur ki, T.C. sömürgeçilerini militarist çözümden vazgeçirene dek direnmekten başka bir seçenek yoktur.

T.C. hükümeti, " dağda silahlı adamlar oldukça çözüm için bir adım dahi atılamaz" diyor. Bunun anlamı insafsızların insafına, merhametsizlerin merhametine sığınmaktır cellada kelleyi vermektir ve bunların verecekleri bir şeyleri varsa yetinmektir. Bu celladlar Kürdistan halkına bugüne kadar ne verdilerse yarın da onu verecekler: kan , ızdırap , gözyaşı ve köleliktir. Çözüm paketlerinde varsa başka bir şey açıklasınlar.

Bir çözüm paketinden söz ediyorlar. Dün olduğu gibi bugünde osmanlı hilekarlığını uyguluyorlar. Değişik vaad ve sözlerle direnişi zayıflatmak, silahsızlandırmak ardından katliamlara girişmek. 1937'de Dersim'de söz ve vaadlerle halkı pasifikasyona çektiler, silah topladılar, önderlerini müzakerelere çağırdılar, ardından astılar ve 1938'de de katliamlara giriştiler. Bugünde aynı yöntemi uyguluyorlar. Bir taraftan çözüm paketinden bahsediyorlar diğer taraftan silah-

sızlandırma için "gerillaya af " çıkarıyorlar ki içeriğini hiç kimse bilmiyor diğer taraftan daha büyük katliamlara ve operasyonlara hazırlanıyorlar. Yıllardır uygulanan, tamda sömürgecilere has hilekar bir taktik.

Dağdaki gerillayı çözüm için engel görüyorlar. Yıllarca dağda gerilla yokken nasıl bir çözüm dayatıkları açıktır. Sindirme, eritme, yoketme. Kürdistan silahlı güçlerinin böyle bir çözümün önünde engel olduğu doğrudur. Bugün demokratik bir çözümün önündeki engelleri de ulusal silahlı güçlerin açtığı da doğrudur. O halde çözümün önündeki engelin dağdaki gerilla değil, Türk militarist güçleridir. Kürdistan halkının özgür iradesini tanımayanlardır, istemlerine kulaklarını tıkayanlardır, barış çağrılarında ateşle karşılık verenlerdir.

Bingöl olaylarının sorumlusu T.C.'dir. T.C.'nin gerilla birimlerini kendisini savunmaya mecbur etmesinin bir sonucudur.

Ateşkes sürecinin sürmesini ve siyasal çözüme fırsat verilmesini isterdik. Çatışmaların durdurulmasını mücadelenin siyasal zemine kaydırılmasını ve bu zeminde çözüm aranmasına fırsat verilmesini arzular-dık. Ancak T.C. bu arzularımız doğrultusunda adımlar atmamıza fırsat vermemekte ve askeri çözümde ısrar etmektedir. Bingöl olayı T.C.'yi bu ısrarından vazgeçirmek için bir uyarıdır.

Ne var ki T.C. katliamlar için bahane arıyor ve bu uyarıyı da katliam için gerekçe yapıyor, savaşı tırmandırarak boyutlandırıyor. Bu durumda yapılması gereken bütün ulusal devrimci güçlerin birliğini sağlamak, ulusal demokratik cephe zemininde ulusal potansiyeli merkezileştirerek baskılara karşı ulusal bir direnişi güçlendirmektir. Sömürgecilerin savaşı tırmandırdığı bir dönemde, Kuzey-batı Kürdistan'da ulusal demokratik cephenin kurulması dahada aciliyet kazanmıştır.

SÖMÜRGEÇİLERİN BİR HİLEKÂRLIĞI DAHA:

T.C. hükümeti, kendi hukuk anlayışını ayaklar altına alan Kanun hükmünde bir kararname çıkardı. Bu kararnameyle TC. ulusal direnişi kırmayı amaçlamaktadır. Kararnameye göre " herhangi bir nedenle

çeteye katılan ama çete mensubu olmayan ve suç işlememiş olanların Olağanüstü Hal Bölgesinde teslim olmaları şartı ile haklarında koğuşurma yapılmayacaktır". Koğuşurma yapılmayacağı doğrudur, Çünkü teslim olduğu yerde çete mensubudur veya suç işlemiştir diye kurşuna dizilecektir. Bütün katiller ve kelle avcıları Kürdistan'da toplandığı için, kurşuna dizmede zorluklar çıkabilir düşüncesiyle, kurbanlarının Kürdistan'da teslim olma şartını koymuştur. Çünkü burada herkes suçludur ve herkes çete mensubudur.

Kararnameye "suç işlememe" şartı da konmuş. Mevcut kanunlara göre bütün Kürdistan halkı "suç işlemiş"tir. Bir şiirde, bir türküde, yazıda, düğünlerde, giysilerde, renklerde "suç unsuru" bulan Türk mahkemeleri ve hükümetleri, özgür Kürdistan için eline silah alıp dağa çıkanları suçlu bulmayacak (!) Anlaşıyor gibi değil çünkü mantık yok. Ama amaç açık ve nettir. İkiyüzlüce yaklaşmak ve vurmak. "Çete" mensubu olup olmadıklarına nasıl karar verecekler, Örgüt tüzüğüne göre mi? Silah alıp dağa çıkan, gerillaya katılan biri teslim olursa ve bu eylemi suç sayılmazsa, kürtçe şiir söylediği veya slogan attığı mı soruşturulacak. Hangi eylemler suç olmaktan çıkarılıyor. Ceza yasası ve anayasanın emredirici hükümleri dururken, kanun hükmünde kararnamenin bir hükmü olur mu? "Bölücülük propogandası yaptı" gerekçesi ile insanlar zindanlara tıkillirken, dergiler toplatılırken, kürt halkının bütün ulusal-siyasal demokratik hakları gaspedilirken, savaşı insanları koğuşurmayaacağını söyleyenler kargaları güldürür. "Kimin suçlu olup olmadığını biz biliriz teslim olunlar biz gerekeni yaparız" diyor babasının oğlu. Babasından aldığı bu osmanlı taktiği, geçmişte Kürdistan'da defalarca uygulandı, ama bu gün uygulama şansı yoktur. İnönü-Demirel, bu savaş hilesi kararnameyi "toplumsal uzlaşma" olarak ilan etmekte, "gelsinler teslim olsunlar, amaçları için siyasi çalışma yapsınlar" diyebilme pişkinliğini gösterebilmektedirler. TC. 'nin tarihi, militarist yapısı, siyasi, hukuki ve ideolojik yapısı bir kararname ile değiştirilerek Kürdistan halkına siyasal özgürlük sağlanmış ve gerillayı siyasi çalışmaya davet ediyorlar (!) Ama, gerillaya bu çağırımı yaptıkları gün, DGM'de HEP milletvekilleri hakkında, Almanya'daki özgürlük yürüyüşüne katıldıkları gerekçesiyle soruşturma açıyorlar. ■

Dünyalar keşfetmeye meraklı insanlarız; "3. dünya", "Bilim Dünyası", "Yeni Dünya" ve böyle sürüp gider. Hele bir de bu dünyalar başına "Yeni" takısı alırsa emperyalistlerin kontrolündeki medyalar da şırınga edilmeye başlanırsa, tartışılacak, üzerinde ahkam kesilecek giz dolu konularda ortaya çıkmış olur. Yenilenme, her şeyin gelişip değiştiği doğal ve toplumsal yaşamda inkarı mümkün olmayan bir gerçeklik. Her yeni eskir. Kimi "yeni"liklerse kendilerine biçilen ömürden daha çabuk eskimeye adaydır. Çünkü, insanlığın geleceğini temsil eden güçler, tarihsel-toplumsal dinamiklerini yeni diye yutturulmaya çalışılan eskiye dayatır. Ve onu aşar. Yeni olan, eşitlik, özgürlük -ulusal kurtuluş savaşlarını savunan ve bunun için mücadele eden güçlerdir.

Dünyadaki "yenilenme" rüzgarlarına kendini kapatmış, KUKM dayatmaları karşısında soluksuz kalmış ve tarihsel olarak ömrünü tüketmiş sistemin TUSİAD "aydınları" "yeni bir cumhuriyet" peşinde koşturmaya başladılar bile. "2.Cumhuriyet" teraneleri sıradan bir insanın bile tahammül sınırlarını zorlayan, bütün kurum ve kuruluşlarıyla çürümüş-yozlaşmış bu umarsız düzenin ömrünü biraz daha uzatma arayışlarından başka nedir ki. Ama bütün bu ayak oyunları göz boyamalar boşunadır. Bütün bu boş demogojiler, medya palavraları, yeni temsil eden ve kurma gücüne sahip tek güç olan proletaryanın ve onun ideolojisinin üstünü örtmeye yetmeyecektir.

ULUSAL SORUNLARIN PANORAMASI VE BİRLİK

Ali PALÊ

SB' nin dağılmasıyla ve teslim olmasıyla sona eren "soğuk savaş" döneminin ardından bu dünyada yeni olan, yeni olmaya aday ne varsa onu yok etme çabasını emperyalistler daha da boyutlandırmışlardır. Halkları en aşağılık cinsinden boyunduruk altında tutmaya, birbirlerine düşürerek tarihsel çelişkileri hortlatarak, pazar savaşlarını kışkırtarak, birliktelikleriyle büyük bir güç oluşturan ulusları hazmı kolay küçük parçalara bölerek, kin ve nefret tohumları ekerek "dünyanın efendisine" kayıtsız şartsız itaate zorladıkları politikalarının adı "Yeni Dün-ya Düzeni" oluyor. Bu olsa olsa, gittikçe çürüyen asalaklaşan, kokuşan bu sistemin şiddet araçlarını ve insanlık için, en az onlar kadar tehlikeli medyalarına daha çok baş vurarak tüm mazlum halklara karşı başlatılan yeni bir saldırıdır. Bu savaşta özellikle medyanın rolünün altını özenle ve önemle çizmek gerekir. Kitlelerin bilinçlerini, bellek ve kişiliklerini yok etmeye çalışması, hergün "komünizme" cenaze törenleri düzenlemesi ve insanlığı iliklerine kadar sömüren tekellilere ve siyasi madrabazlarına taç giydirme törenleri yapması bekledikleri düzeyde olmasada kendilerine belli bir başarı sağladıkları açıktır. Emperyalistlerin devrimci güçler karşısındaki en güçlü mevzilerinden biride budur. Ama sonuçta ekonomik demokratik haklarından yoksun, sofr-

sından her gün birşeyler eksilen emekçi kitlelerin ve özgürlük için mücadele eden Kürt halkının yürüyüşünü durduramamaktadır. Kendi gerçekliği ve beyaz camdan yansıtılan "gerçekliğin" farklılığını her an kendi yaşamlarında duyumsaktadırlar. Ama kırk yıllık Demirel bile bir iki lafız farklılığıyla "yenilenmiş" olarak kendini belli bir ilerici ve aydın kesimine bile yutturabilmişse, zor'un, medyaların ve siyasi bezirganların halkaların bilincini dumura uğratmadaki rolünü kestirmek güç olmasa gerek .

19. Yüzyılın sonları ve 20.yüzyılın başları ezilen halkların ve proletaryanın sınıf mücadelesinin yaygınlaşmasıyla büyük bir sosyal, siyasal ve ekonomik çalkantı içersine giren dünyada ilk muzaffer devrim gerçekleşiyor, ilk işçi sınıfı devleti oluşuyordu. Toplumsal mücadele açısından bir milat olan bu devrimden sonra dünya bir daha eski dünya olmamak üzere yeniden kuruluyordu. Ustalar sosyalist düzenin yıkılma tehlikesini üç şık altında toplamışlardı.

1- Emperyalistlerin fiili saldırısıyla

2- Ülke içindeki çeşitli gerici sınıf ve tabakaların örgütlenmesi sonucu iç ayaklanmayla.

3-Parti önderliğinin yozlaşmasıyla, çeşitli renkte oportünist ve revizyonist akımların partiye girerek önderliği ele geçirmesiyle. Yani kalenin içten feth edilmesiyle. Bolşevikler devrimi bütün ülke geneline oturturken bir dizi gerici ayaklanmayla uğraşmak zorunda kaldılar ve mücadele yıllarca sürdü. Emperyalistler ülke içindeki gericilikten umudunu kesince bu kez ekonomik ve politik komplolar geliştirmeye başladı. Bu bir biçimiyle bolşevik partiye de yansıdı. Parti içinde kıyasıya bir mücadele yaşandı ve bu mücadele Troçki, Zinovyev vb. tasfiyesiyle sonuçlandı. 1917 Ekim devriminden sonra emperyalizm karşı devrimi yani faşizmi örgütlemeye hız verdi. Alman-ya'da beklenen proletarya devriminin gerçekleşmemesi ve önderlerinin katledilmesi, Avrupa'daki hemen devrim beklentilerini de boşa çıkarttı. Alman ve İtalyan faşizminin 2. dünya savaşını başlatmalarının iki

önemli nedeni vardır. Birincisi pazar sorunu ikincisi ise sosyalizmi ortadan kaldırmaktı. Sosyalizmin ana vatani bu savaşta 20 milyonu aşkın can kaybına uğradı. Ve faşizmin saldırılarını püskürttü. Emperyalizmin evdeki hesabı yine çarşıya uymadı. İngiliz ve ABD emperyalizmi başta Hitler ve Musolini faşizminin Ekim devrimine yöneleceği düşüncesiyle gelişmesine sessiz kalmış ve hatta desteklemişlerdi. Faşizmin önce kendi pazar alanlarına yöneldiğini gördüklerinde faşizme karşı sosyalistlerle ittifaka girmek zorunda kalmışlardı. Sosyalizm 2.dünya savaşında daha da büyüyerek çıktı. Bir dizi yeni demokratik cumhuriyetin tarih sahnesine çıkmasıyla birlikte artık sosyalizm bir sistem olarak vardı. Ayrıyaten bu gelişmeler Hindistan, Cezayir vb. ülkelerde ulusal kurtuluş savaşlarına hız verdi. Emperyalizm sosyalizmi ortadan kaldırma mücadelesinden asla vazgeçmedi. İki sistemin aralarındaki çelişkidenden dolayı vazgeçmeside düşünülemezdi. 1950'lerde bolşevik partideki revizyonist akımın iktidarı ele geçirmesi sosyalizmin en büyük kaybı oldu. Artık yeni bir süreç başlamıştı. "Soğuk Savaş ". Dünyada yeni oluşan dengeler, nükleer silahlar, yeni bir dünya, savaşına neden olacağı anlayışıyla ulusal kurtuluş hareketlerini bozkırları tutuşturacak kıvılcım olarak değerlendirilmesi, statükocu ve SB'yi korumayı öne çıkaran politikalar, çağımızın proleter devrimler ve ulusal kurtuluş savaşları çağı olduğu tarihi gerçekliğinin yadsınması... Sürecin sosyalist güçler aleyhine gelişmesine neden oldu. Soğuk savaş sürecinin galipleri başta ABD olmak üzere, emperyalizm, şimdiden mazlum halkları birbirlerine düşürerek "muzafferliğini" perçinlemek istiyor. Kısacası soğuk savaş şimdi yerini bölgesel çatışmalara yani sıcak bir dünyaya bıraktı. Özellikle SB'nin nüfus bölgesi içerisinde kalan ülke ve devletlerin yeni efendilerine itaate zorlanmaları, açlık ve savaşlarla terbiye edilmeleri ve hepsinin kolayca hazmedilecek küçük lokmalar haline gelmeleri, halklar arasında yapay sorunlar yaratarak, gelecekte emperyalizme karşı verilecek

mücadelelerin ve yeni birliklerin yolunu daha şimdiden tıkamaya çalışmaktadırlar. Uzun vadede emperyalizmin bu çirkin oyunları boşa çıkarılırsa kısa vadede başarılı oldukları gerçektir. Bugün Arap halklarının parçalanmışlığı bu parçaların birbirleriyle olan yapay sorunları, emeryalistler-siyonistlerle olan sorunlarının önüne geçtiği göz önünde tutulduğunda, bu hesabın farklı halklar arasında daha derin çelişkilere neden olacağı açıktır.

1. ve 2. paylaşım savaşlarının sonucunda ülkelerin siyasal haritalarının güç ve şiddetle çizilmiş olması, egemen ulusların diğer uluslar üzerindeki hakimiyetini tamamen zora dayalı inşa etmesine yol açmıştır. Bugün çatışmaların yaygın olarak yaşandığı bölgeler geçmişte SB'nin ve demokratik cumhuriyetlerin toprakları üzerindedir. Kürt ve Filistin ulusal sorunu çok daha farklıdır. (Afganistan ve Hindistan'daki etnik farklılıklar ise çok daha karmaşık yapı oluşturur. Bu başlı başına araştırma konusu olduğundan bu çalışmada değinmeyeceğiz.) Yaşlı Avrupa'nın özellikle son iki yüzyıl boyunca yakasını bir türlü kurtaramadığı; İrlanda, Bask , Korsika çelişkilerinin yanı sıra şimdilerde yeni bir uluslaşma kasırgası ile yüzyüzedir. Bu kasırga Çekoslavakya örneğinde olduğu gibi demokratik bir şekilde ve çatışmasız çözüm bulurken ki, bunu Çek ve Slovak halkının kültürel , siyasal, ekonomik ve tarihi olgunluğunun bir ürünü olarak düşünmekle beraber , istisna olduğunda ortadadır. Ulusların kendi devletlerini kurma kazanının altındaki ateşin en yüksek olduğu yer ise Yugoslavya'dır. Yugoslavya 'daki sorun adeta bir kördüğüm haline gelmiştir. İlahlar dökülen kanı yetersiz buluyor olmalı ki demogajik bir kaç laf dışında ciddi önlemler almaktan, halen çekinmektedirler . TC ise mal bulmuş magripi gibi balıklama atılarak, Bosna Hersek sorununu Türkiye'nin bir iç sorunumuş gibi Türk kamuoyuna empoze ederek Türk militarizmini ve şövenizmini körüklemektedir. En azından bu sorunu sürekli gündemde tutarak Türk kamuoyunun dikkatini iç

sorunlardan uzak tutmaya çalışmaktadır. Dün Karabağ için uyguladığı taktikleri bugün Karadağ için uyguluyor.

Tek bir çatı altında (SB'de) toplanmaya çalışılmış ulusların tarihsel, sosyal, siyasal ve ekonomik sorunları günümüzde tekrar hortlamış ve yeni egemenlik savaşlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır . Her geçen gün bu çelişkiler biraz daha kesinleşip uzlaşmaz duruma gelmesi kuşkusuz emperyalist kışkırtmalar nedeniyledir. Bugün yaşanan sadece SB'nin çözülüp dağılması değil aynı zamanda devletler ve halklar mozayığı olan, coğrafi olarak dünyanın dörtte birini kapsayan bir bölgedeki çözülmedir . İstersek buna SB'deki tekeli devlet kapitalizminin iflası diyelim, istersek sosyalist sistemin (reel sosyalizmin) çöküşü diyelim devrimci sosyalist deneyim açısından bu nokta önemli olsada, bugün Doğu Avrupa özellikle Asya halklarının içine düştüğü kaos açısından sonuç değişmemektedir. Bu bölgelerde halen ulusal deprem sürdüğü için, sonuçlarını şimdiden tam anlamıyla kestirmek zordur. Ama çok yönlü bilinmeyen bir denklemde olsa bazı sonuçlara varmak için elimizde verilerde vardır. Belli bir sanayileşme düzeyine ulaşmış bu ulusların bugün birbirlerinin boğazına sarılmalarındaki temel etken; özel mülkiyet , ulusal sınırları kendi lehlerine değiştirme çabası, pazarların kontrolünü ele geçirme ve kapitalist sisteme entegrasyon çabalarıdır. Ekonomik nedenlerle oluşan nüfus rotasyonu ya da geçmiş siyasi iktidarların iç güvenlik, halkları kaynaştırma , yeni cumhuriyetlerin oluşumunu önleme vb. nedenlerle yapılan nüfus aktarımı sonucu, cumhuriyetlerde yerli halkın hemen hemen yarısı kadar da öbür halklardan nüfus aynı topraklarda yaşamaya başlamışlardır. Bu durumda sorun, olması gerekenden daha fazla büyümektedir. Burada bir parantez açmakta fayda var: 1940'lı yıllarda SB'de devlet eliyle yapılan nüfus aktarımından en fazla zarar gören azınlıklardan biride Kürtler olmuştur. SB sınırları içinde kalan Kürtler, o dağılmadan sonra bir daha eski topraklarına

dönme olanağı bulamadılar. Kapitalizmi bugüne kadar emperyalist kültür ajanı medyaların ekranlarında yansıttığı kadar tanıyan ve onun aslında nemenem bir şey olduğunu şimdi yaşyarak öğrenen ve çok fazla bir süre geçmemesine karşın geçmişe özelemleri çoğalan bu halklar arasında, yeniden sosyalist dayanışmanın ve halkların kardeşliğinin temelleri atılmaktadır. Emperyalizm, halklar arasındaki çelişkileri körükleyip savaşa dönüştürerek yeni dayanışma ve birlikleri yok etmeye çalışıyor. Ama bu hesaplarının çok sürmeyeceği açıktır. Bilindiği gibi emperyalizmin sosyalist sistemle mücadelesinde kullandığı en önemli silahlardan biri de medyalardı. Kapitalist dünyanın düşlerinde pembe kapitalist dünya yaratıyordu. Bunda başarılıda oldu. Küçük sorunlar gibi görünse de sosyalist toplumun kendi içindeki kimi yalnlıklar, monotonluklar, bireyin kendi yeteneklerini ve fantezilerini gerçekleştirmesinin önüne konan yasal engeller vb. dar açılımlar kapitalist medyanın başarılarını daha da artırdı. Uzaktaki kapitalist dünyanın sadece "güzellikleri" ile tanışıp başı dönenler, kapitalist ilişkiler içerisine giripte bütün pislikleriyle (hırsızlığı, fuhuşuyla, açlıkla, acımasız sömürü çarkıyla, eğitimle, sağlık sorunlarıyla) tanışınca kazın ayağının uzaktan görüldüğü gibi olmadığını kısa sürede anladılar.

Bir türlü gündemden düşmeyen Bosna-Hersek, Sırbistan, Hırvatistan'a yeni bir göndermede bulunacak olursak çok yönlü revizyonist yapısına karşı çok uluslu devletler içerisinde federatif yapıyla en sağlıklı oluşturan ülkelerden biride Tito Yugoslavya'sıydı. Tarihsel Hırvat, Sırp düşmanlığını içermesine rağmen bu federatif yapı, içerisinde onlarca sorun barındırmasına karşın, anayasal, idari ve siyasi yönetim olarak farklı azınlıklar ve ulusları bir çatı altında, demokratik bir şekilde toplayabilmiştir. Tito'nun revizyonist kimliğini tartışmakla beraber, ulusal soruna yaklaşımını, incelemeye değer buluyoruz.

Elbette, self-detarminasyon hakkı tüm ulusların vazgeçilmez haklarının başında gelir. Burjuva

demokratik olan bu hakkın kullanılmasına her durumda karşı olmak devrimciler için söz konusu olmaz. Olayın bir başka cepheside, bugüne kadar uluslar, özellikle emperyalist sömürü altındaki uluslar yazgılarını belirleme hakkına sahip olamamıştır ve onlara silahla da-yatılan sınırlar ve devletlerin egemenliği altında yaşamaya zorlanmışlardır. Burjuvazinin belirleme hakkı gibi demokratik bir hakkın gerçek savunuculuğu geleceğin bütün değerlerini gerçekleştirme gücüne sahip tek güç olan proletarya ve onun örgütlenmesinin omuzlarına binmiştir. Bu temelde 17 Ekim devrimi sonrasında sorunun çözümü için ilk kez doğru adımlar atılmıştır. Yine de tek tek ulus ve azınlıklar ele alındığında, özellikle 2. dünya savaşının arifesinde ve sonrasında kimi hataların yapıldığıda açıktır. 1950'lerden sonra ise SB'deki genel ideolojik yanılgılar (proletarya ideolojisinden uzaklaşma) ulusal soruna da yansımıştır. Bugün daha çok Kafkas halkları arasında yaşanan hengamenin kaynağını o günlere indirmek inandırıcı olmasa gerek. Sıkça sorulan bir soru-ya da kısaca değinmekte fayda var. Sosyalizm uluslararası çelişkileri ortadan kaldırmaz. Tıpkı burjuvazi (küçük burjuvazi) ile proletarya-kafa ile kol, kent ve kır çelişkisini tam anlamıyla ortadan kaldırmadığı gibi, sosyalizm uluslar- arasındaki ulusal çıkar ve farklılıklardan doğan çelişkileri zayıflatır, uzlaşır bir zemine kor, yok etme sürecine sokar. SB kimi hatalara karşın 1950'li yıllara kadar yapılabileni en iyi şekilde yapmıştır. Halk demokrasisinin bir karikatür niteliğinde olan Tito Yugoslavya'sında bile uzlaşmaz gibi gözükten uluslar ve azınlıklar arasındaki çelişkiler uzlaşır bir hale gelmiştir. Uluslar arasında ekonomik kültürel ve çıkar farklılıklarından doğan çelişkilerin tam anlamıyla ortadan kalkmasının, komünizm sürecinde olanaklı olacağı açıktır. Zaten asıl sorun bu çelişkileri ortadan kaldırmak değil, çelişkileri uzlaşır bir zemine oturtturarak, halklar arasındaki kardeşlik ruhunun yeşermesini sağlamaktır. Bunu yapma yetilerine sahip olan tek güç proletarya ve

onun bilimsel ideolojisi.

En azından önümüzdeki on yıllık sürece damgasını vuracak olan gelişmelerin başında uluslaşmak; yeni ulusal devletlerin kurulması geliyor. Tabii bu dönem başta bütün yönleriyle çözülen SB ve Doğu Avrupa topraklarında

Sosyalizm müadelesi bundan devam etmeli sosyalizm mücadelesinin yoğunlaşması ve aynı zamanda emperyalist metropollerde dahil dünyada yeni bir devrimci kabarış döneminin yaşanacağı verilerini şimdiden görmek olanaklıdır. 2. Dünya savaşı sonrası ortaya çıkan kutuplaşma, kendi dengelerinde oturmuş ve günümüze kadar değişik biçimlere bürünmüşsede, bir anlamda "statüko" sürmüştür. Bugünkü gelişmeler dünden, dünün sorunlarından ve geleceğin dünyasının sancılarında başka birşey değildir. Geline aşamada ulusal sınırlar içinde ve ötesinde proletaryanın sınıfsal mücadele birliğini ve örgütülüğünü yaşama geçirmeye çalışırken, ulusal temellerde gelişen anti-emperyalist, anti- sömürgeci ve anti-faşist hareket ve gelişmelerle de sıkı ittifaklar geliştirmek zorunludur. Emperyalizmin halkları birbirine düşman ederek güçten düşürme ve etkisizleştirme politikalarına karşı, oynanmak istenen oyunları görüp halkların kardeşliğini somut ve soylu müdahalelerle örgütleyip boşa çıkarmak gerekir. Çağımızın bütün kötülüklerinin kaynağı emperyalizmdir. İğrenç yüzünü sahte bir barış severlik, demokrasi, çevrecilik, insan hakları vb. gibi demogojik propogandalarla gizlemeye çalışıyor. Halkları bir yanda birbirine düşürüp diğer yanda bu birbirine düşürdüğü halkların hamisi gibi davranmaktadır. İyice çaptan düşen güçlerde, başta ABD olmak üzere, bir kurtarıcı gibi emperyalizme sarılmaktadır. Onların tam istediği ortamda budur. Çatışmalardan bunalan halklara kurtarıcı gibi el uzatmak, kendi boyunduruğu altına girmemekte direnen siyasal önderlikleri ezmek ve proletaryanın birliğinin gerçekleşmesine engel olmaktır. Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'da belli bir alt yapısı olan ülkelerdeki parçaları denetim altında tutmak , nefes boruları

tıkanan emperyalizme, güncel bir deyimle By Pass'la damarlarındaki tıkanıklıkları geçicide olsa açma imkanı sağlamaya çalışmaktadır.

Dünyada yaşanan sıcak çatışmaları körükleyen ve bu topraklar üzerine gölgesi düşen emperyalizm, Kürtlerin ulusal demokratik hakları için yürüttüğü mücadeleye gelince, bağımsız devlet kurma haklarını inkar etmek ve meşru mücadelelerinin, sorunları nitelik sıçramasına dönüştüreceklerinden korkmakta ve kendi çıkarlarına uygun bulmamaktadır. Tabii Pentagon'dan yapılan bütün planlar devrimci önderliklerin ve halkın kendi sorunlarına sahip çıkma bilinci yozlaşmadığı sürece boşa çıkmaya mahkumdur. Emperyalizmin desteği altında dört devlet arasında paylaşılan ve sömürgeleştirilen Kürdistan'da her gün yeni bir kıyım ve saldırıya maruz kalan, zaman zaman kendi öz topraklarında sürgün yaşayan 30 milyonu aşkın Kürtlerin, nüfusu bir kaç milyon olan halkların, kendi devletlerini kurmak için çalıştığı, varlığını ortaya koyduğu bir dünyada, emperyalistlerin "siz durun ... bağımsız devlet kurmanıza karşıyız" demesi kadar, Kürtlerin özgürlük tutkusunu ateşleyen başka bir söz olamaz!

Güney Kürdistan halkının içinde bulunduğu durum ve açmazlarını bugün bilmeyen yoktur. Tarihin en kanlı diktatörlüklerinden birinin; Irak'ın, mezalimi altında yıllarca kan kusmuş sayısız kurban vermiştir. Bugünse açıklıkla terbiye edilmekte, ABD'nin koruculuğunda, adeta yazgısına hükmedilmiş olarak yaşamını sürdürmeye zorlanmaktadır. Orta Doğu'da gerçekleştirilecek "yeni düzen" içerisinde, yarınının ne olacağını bilmeden beletilip devrimci özü boşaltılmaya çalışılmakta, ve çıkarlar değiştiğinde Saddam 'ın ya da yeni Saddam'ların kucağına itilmekte zerre kadar tereddüt edilmeyecek bir konumda bulunmaktadır. Kürt halkı çok değil daha yetmişli yıllarda bu kazığı yemiştir. Mustafa Barzani'nin ABD ile olan yazışmalarında bu dramatik yazgıyı bütün dehşetiyle görmek olanaklıdır.

Günümüzde, gerek dünyadaki gelişmeler, gerekse de bir bütün olarak Kürdistan 'daki mücadeleye çok farklı boyutlardadır. Kuzey Kürdistan tarihin en büyük mücadelesini yakalamış durumda, keza Doğu Kürdistan 'daki mücadeleye geçmişle kıyaslanmayacak bir atılım içindedir. Güney Kürdistan ise özellikle bu dönem gerek dünya kamuoyunun gözünde, gerekse de bütün Güneyli halkı etrafında toplaması açısından kendisini haklı bir zemine oturtmuş bulunuyor. İşte tam bu noktada yapılması gereken bölge önderlikleri arasında işbirliği bağlarını geliştirerek bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan ulusal cephesini oluşturmaktır. Bunu bugün kimi çelişkilerden dolayı fiilen gerçekleştirme olanağı bulunmasa dahi zımni olarak yapmak olanaklıdır. Ve Kürt ulusalçıları, yurtseverleri, devrimcileri ve komünistleri için tarihi bir zorunluluktur. Bugün Kürt halkının gelişen özgürlük mücadelesi bunu dayatmaktadır. Kürdistan halkı her geçen gün gerçeklerin ayırımına gittikçe daha fazla varmakta, bölge sömürgecileri ve emperyalistler tarafından körüklenen kardeş kavgasına taraf olmaktan kaçınmakta ve istemektedir. Altı ısrarla çizilmesi gereken diğer bir nokta, dil alışkanlığından ya da daha iyi vurgulama açısından Kürdistan'ı Güney, Kuzey, Doğu ve Batı gibi parçalara bölerek vurguluyoruz artık bu söylemden vazgeçilmesi aradaki farkları yok saymadan Kürdistan'ı bir bütün olarak ele almak ve değerlendirmek gerekiyor. Doğrusu da budur.

Zaman zaman üst boyutlara varan Kuzey ve Güney 'deki önemli güçler arasındaki kutuplaşma sorununu şiddet kullanarak çözme yolunu özellikle bu dönemde pratiğe geçmesi durumunda gerek içte gerekse de dışta Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesine büyük zararlar vereceği ve mücadeleyi sandıldığından da fazla gerileteceği açıktır. Ve bu kavgada kazanan tarafında olacağını sanmıyoruz. Benzeri bir durumu kısa bir süre önce hep beraber gördük ve yaşadık. Kuşkusuz burada ulusal kurtuluş mücadelesinin sadece dış güçlere (sömürgecilere) karşı verilen bir mücadele olduğunu vurgulamak

istemiyoruz. Şiddet temel hedeflere yöneliyorsa bir anlam taşır, bir işlev görür. Clauwist'in tanımlaması Marks ve Lenin'in de onay verdiği anlamda savaş politikanın şiddet araçlarıyla sürdürülmesi ise, elbetteki kimi dönemler bunu iç savaş biçiminde de hedef tahtasına koymak zorunludur. Savaşta, henüz kimliğini tam olarak ifade etmekten uzak, kararsız, ya da ister istemez seçeneksiz, ulusal özellikleri taşıyan burjuva önderliklerin kontrolü altında ve tarihin gördüğü en barbar devletlerin boğucu nefeslerini enselerinde hissederek yaşayan bir halk varsa, soruna biraz daha sağduyuyla yaklaşmak, anlamak ve belli bir sürece ve de gelişmelere şans tanımak gerekiyor. Savaşı bir çok cepheye yayıp, haklı olduğu halde, güçsüz ve soluksuz kalma olasılığını da unutmamak gerekir. Elbette zaman zaman Kuzey ve Güney arasında yaşanan çelişkiler Kürt halkı gibi tüm demokrat ve devrimcileri de düşündürmektedir. Kürdistan devrimi açısından son derece nazik olan bu konuya pragmatik ya da dolaylı basit mantık ve duyum hesaplarına göre tarafları kitabi kalıplarla yargılamak, verip verişirmek ve mahkum etmek sonuç alıcı olmayacaktır. Olayı tarihsel bütünlüğü ve günümüz koşullarının yarattığı ekonomik ve siyasi labirent içinde düşünmek gerekiyor. Tarih boyunca en küçük sosyal biriminden en büyük sosyal birimine kadar, iç çelişkiler biraz zorlaşıp karmaşılaştığı an hemen zora başvuran halklardan biri olan Kürtlerin bu gün iç çelişkilerini barışçı ve demokratik yöntemlerle çözmekte ya da barışçı ve demokratik yöntemleri sonuna kadar zorlamakta güçlük çekmesi doğaldır. Unutmayalım ki, hangi ideoloji kılavuz alınır alınsın, siyasi örgütlemeler kendi halkının tarihi geleneğini ve kültürünün etkisini istemeseler de içlerinde taşıyacaklardır. Bu etkilenmelere karşın bu konuda yine de umutsuz olmaya gerek yoktur. Son onbeş-yirmi yıllık dönemde Kürt halkı zor'u asıl dış güçlere (sömürgecilere) karşı kullanılması gerektiğinin bilincine varmış ve birliğin hünerine inanmıştır. Kürdistan devrimi bir kasırğa gibi, Irak Baas rejimi ile TC'nin

üzerinde eserken elbetteki bölge sömürgeci en çok iç çatışma kozunu kullanmaya çalışacaklardır. Yeni Dünya Düzeninin en önemli özelliklerinden biri de, halkların devrimci demokratik mücadelesini ilk önce içten yıpratmak- çökertmek ve dize getirmektir.

Kürt halkı giderek yükselen UKM içerisinde kendi gözbağını yırtıp atmış ve her geçen gün daha yığınsal olarak mücadeleye atılmış ve atılmaktadır. Ama ufku bugün için ekonomik hakları ve kısmi demokratik talepleri dışına taşımayan Türkiye proletaryası ve emekçi kitleler estirilen terörle şövenist politikaların etkisiyle üzerine düşen misyonu yeterince yerine getirmemektedir. Güçlü devrimci bir önderlikten yoksun oluşu ya da mücadelenin henüz istenilen seviyeye ulaşmaması, bugünkü nesnel durumda, Orta Doğu ve dünya devriminde bir çığır açmaya aday KUKM yanında tavır koymasını engellemektedir. Kürdistan devrimini belirleyecek olan asıl etkenler iç gücü (çelişkileri) olsada özellikle içiçe yaşadığı kardeş halkların desteği ve mücadelesi son derece önemlidir. Bugün KUKM 'in üzerinde son derece büyük oyunlar ve hesaplar döndüğü açıktır. Mücadelenin seyri bu oyun ve hesapları boşa çıkardığını gösteriyor. Bundan sonrada akıl sağduyuyla yürütülecek olan politik ve askeri manevralar mücadeleyi daha da yükseltecektir.

KUKM dünyadaki diğer bütün devrimlerde olduğu gibi tek ve düz bir rota üzerinde yürümüyor. Bir yandan son derece karmaşık , farklı grup ve partilerde güçlerini toplayan ve zaman zaman politik ve pratik amaçları çarpışan iç çelişkilerin varlığı, diğer yandan sömürgeci güçlerin gerek birbirileriyle olan amansız çelişkileri (Ki bu güçlerin Kürdistan'ı sömürge olarak tutma dışında uzlaşır tek çelişkiler yoktur.) gerekse de emperyalist güçlerin bölgedeki çıkarlarının yarattığı çelişkiler, KUKM için son derece dikkatli olunması gereken bir süreç bu durumda yapılması gereken en önemli açılım KUKM için bütün güçlerin biraraya toplanmasıdır. Önümüzdeki mücadele ulusal

kurtuluş mücadelesidir. Ve bu geniş bir açıdır, yurtsever feodallerden tutalım anti-emperyalist dinci hatta yarı işbirlikçi güçlerin bile bu mücadelede yeri vardır.O halde yapılması gereken şey : Bütün bu güçleri ortak bir hedefte toplamaktır. Bunun sağlanmadığı durumlarda ise, varolan çelişkileri belli bir süre için bile olsa dondurmanın, karşıya almaktansa tarafsızlaştırmanın yolları aranmalıdır. KUKM için bu taktik yaklaşımlar yaşamsal öneme sahiptir.İkinci önemli açılım ise sömürgeci güçlerin ve emperyalistlerin birbirileriyle olan çelişkilerinden ustaca yararlanmaktır.Unutmayalım ki sömürgeci güçler ve emperyalistler, Kürdistan devrimini engelleme ve rakip sömürgeci gücü zayıflatma (bir taşla iki kuş vurma) hesabıyla uğraşmaktan hiç te geri kalmıyorlar. Sömürgeci güçlerin ve emperyalistlerin birbirleriyle ve de sömürgeci güçlerle olan çelişkilerinden yararlanmak avantajlı olduğu kadar tehlikelidir de. Ama aşılmaz ve üstesinden gelinmez değildir . Yeterki gerekli politik esnekliğe,aktiviteye,yaratıcılığa ve savaşıma kararlılığına sahip olunsun.

KUKM tarihinde ilk kez geniş bir cephe de toplanmanın nesnel ve öznel dayanakları ortaya çıkmış bulunuyor. Bu ulusal cephenin bire bir herkesin gönlüne göre olması olanaksızdır.

Ortak yanların ve uyumun yanı sıra önemli çelişkilerinde bulunması kaçınılmazdır.Nitekim oluşan bir parti birliği değil cephe birliğidir .

Bunun için kısmen de olsa yanlıgı,güvensizlik, partizancılık-grupçuluk ve tasfiye olma, geriye ve yenilgi zeminine çekilme korkularını bağrında taşımaları doğaldır. Cephe iki yanı keskin bir kılıç gibidir.Bir yanıla düşman güçlere karşı işlerken diğer yanıla ideolojik temelde kendi içinde işleyecektir.Başka bir imgeleme ile ulusal cephe kendi ideolojik yapısına güvenenlerin ve KUKM 'nin her tür çıkarın üstünde tutan güçlerin meydanıdır. Bu meydanda yer almak için her parti, örgüt ve yurtsever kesimlerin çaba harcaması tarihsel sorumluluk ve devrimci bir görevdir. ■

RIZGARI BE YEKITI NABE !

Hıdır YİĞİT

Weke tê zanîn ev cara duduwa ye ku serokê PKK Apo, li hember dewleta Tirk, bi yek-alî biryar (qerar) a xwe yî agîrbestî eşkere kir. Geşbûnîya din jî, piştî pêşwazî (protokol) ya di nabêna Apo û serokê PSK Kemal Bûrkay de hat eşkere kirin û pêy re, PDK- Hevgirtî jî ew pêşwazî pejirand. Di vê pêvajoyê de xebata tifaqî û hevkarîya temamê rexistinê Kurdîstan a Bakur hatîye bi hêz xistin. Ji agîrbestîyê bêtir, ev pêşwazî û bihîstina xebata avakirina bereyekî fîreh, dî rêça rîzgariye da lî peşîya gelê me bergehê fîreh û ronak yekîr û jê re bûye hêviya pêşerojê !

Herkes dizane ku dewleta Tirk, heta îro li hember doza Kurdîstan'ê ,ji xeynî darê zorê tu rêça din nedayi ber xwe. Ev dewleta dagîrker, heta îro ji gelê Kurd re, ji xeynî şerê çekdarî tu rêça din nehîşt. Em tev dizanin ku PKK ji ber vê pêwîstîyê dest bi şerê çekdarî kir. Ev tekoşîna çekdarî, di demê kin de ji alî gelê Kurd hat parastin û bi serhildana hat qewîn kirin.

Lê dewleta faşîst, bi hovîti û xedarî, mîna gurê har êrîşî ser gelê Kurd kir. Bi destê polîs, leşker, tîp û hêzên teybetî û caşên noker dahl û rêl, xanî û gund dan ber şewatê; pez û dewar tevî însan, kî ket ber wan dan ber gullan. Negotin ev kal û pîrin, ev jin û mêrin, ev zav û zêçin, kî ket ber wan bi zilm û zor lê tadeyî kirin. Mîna ku bi dewletkê re şer dike, bi tank û top û balafira gund û bajarê Kurdîstanê dan ber bomba û hilweşandin. Bi destê MÎT, Kontr-gerîlla û Hizbil-Kontira, dest bi kuştina rewşenbir û welatperwerê Kurd hat kirin.

Tevlî van êrîş û tadeyên dagîrkeran gelê Kurd bi şûnde gav navêt, berxwedan û serhildana xwe hîn jî bilind û gûr kir. Lê li hember vê tevgera gel, dagîrkerên faşîst, mîna qirkirina pergîna termê Wedat Aydin, ya Newroz a 1992 li Şirnexê, li Cizîra Botan û deverê din, hêdî hêdî dest bi qirkirinê hîn mestir kirin. Her-kes pê serwexte ku

dewletê ji bo Newroza'1993' ya jî hazîrî û kara xwe li qirkirinek hîn mestir kiri bû.

Dewleta faşîst, jî bo van êrîşên xwenî erjeng, di çavê awira giştî ya Tirkî û cîhanê de mafedar bide rêdan, digot: "Em li hember terorîsta xwe diparêzin. Dijminê menî derve ku naxwazin em pêşbikevin vana dajon ser me." Her çiqas qû dewletên împeryalîst û yên heremêyi dagîrker, zanibûn ku dewleta Tirk virra dike jî, lê ji bo berjewendîyên xwe heta îro bi dewleta Tirk re alîkarîya aborî, leşkerî û rêzanî dikan.

Di vê pêvajoyê girîng de Apo, bi pêşniyar û alîkarîya Celal Telabanî jî, civînek çapemenî rast kir û daraza xwe yî agîrbestî eşkere kir. Apo bi vê eşkere kirinê gellek pîlan, dek û dolabên dijmin vala derxist.

Li hember vê beyanata Apo, dewleta ku xwe li darê zorê şidandibû ma şaş û ne dizanî wê çî bibê. Bepirsîyarê dewletê gotin: "Em bawer nakin ku Apo ji dil ve biryara agîrbestîyê dayi. Jixwe artêşa me pişt li wan şikandiye, ji xeynî agîrbestîyê tu mecala wan nema bu." Weke ku tê zanîn gellek gotinên welê dan ber rûwên xwe. Lê tevî van tawanbarîyên dewletê, biryara PKK yê agîrbestîyê ji alî awira giştî yi Kurdîstanê, Tirkî û cîhanê hat pejirandin.

Lê di vê pêvajoyê de, her çiqas dewletê êrîşê xwe kêmkiribe jî, hîn bi temamî ne rawestandîye. Hîn gerîla dikujin, bi balafira çîya bombe dikan, digrin ser gundê, agir bera mala didin û xanîya dihilweşînin. Hîn polîs û Kontira li zikaka welatperwera dikujin.

Babeta din ê jî bo gelê me herî girîng, piştî agîrbestîyê, eşkerekirina pêşwazîya nabêna Apo û Bûrkay e. Benda vê pêşwazîyê yi girîng jî, daxwaz û armanca hevkarî û yekîtiya temamê rêxistinên Kurdîstanê Bakur ê netewînin!

Gava em dîroka Kurdîstan dîxwînin sedema ku Kurd heta îro serbixwe nebûne, ya herî girîng dubendî û bêtifaqîya nabêna Kurda xwe bi xwe

yi. Dijminê Kurd, tim û tim ew ji ber hev de xistinî û wan bera ber hev danin. Gava Kurda hevdû lewazî kirî û ji taqet xistîye û pey re, dijmin jî bi hêsanî hatine ew xistinî bin nîr û ew jî xwe re kirinî dîl û bende. Lê kêngî li hember neyargelê Kurd serî hildaye û dest bi şerê rizgarîyê kirîye jî, wê gavê jî dijminekî bi tifaq û qewîn li hemberî xwe dîtînin.

Ji peymanî Lozanê û virde jî, gelê Kurd çend cara ji bo rizgarîyê serîhildaya, gelê Kurd her carê, her çar dewletên metînger ku Kurdîstan dî nav xwe de par kirine, bi tifaqî û hevkarî li hember xwe dîtî ye. Van her çar dewleta, her yek ji hêla xwe de, bi her wasîta yilî beramberheydana kurdan xwe bi xwe xebitînin. Lê çî heyf û mixabin, pîrrê cara jî van miramên xwe ciranînin. Bi vê sedemê dijminên Kurd, serfirazîyên xwe di dubendî û beraberhevdana Kurdan de dîtî ye. Çimkî dijminên Kurd jî baş dizanin ku gava gelê Kurd dubendîyên nabêna xwe rakin û bi tekûz şêwr hu tevgera xwe bikin yek, nekanin xwe li ber kurda ragrin û mafê wan nedin wan. Îro buyera bi dilgeşî ev ê ku hesabê dijminî li ser dubendî û belavbûna rêxistinên Kurd vala hat derxistin.

Di dîroka Kurdîstanê de ev yek car e ku ji bo hevkarîya temamê hêzên Kurd yê netewî xebat tê kirin. Ev xebata hevkarîyê ku ji neyarên Kurd re çiqas tirs û xof be, ewqas jî, ji gelê Kurd re bûye hêvîya serxwebûnê. Daxwazîya me ev e ku roj berî rojê rexistina hevkarîyê bê ava kirin. Ev rêxistina ku ava bibe, ji bo hebûna xwe bi serfirazî bidomîne, divê ku li ser bingehê regez (îlke) ên qewînê bê ava kirin.

Divê ku ev hevkarî, ne hevkarîyek tekoşînê vemrîne û biqedîne, divê tekoşînê hîn jî bilind û gûr bike.

Em giş dizanin ku dijmin heta îro, çawa bi hêsanî ji gelê Kurd re tu maf nas ne kirî ye, ji îro û şûnde jî wê nexwaze nas bike. Çimkî dewleta Tirk, dewletek dagîrker û faşîst e; bi hêsanî xwe nade ber li hev hatin û mafnasîyek bi aşî û demokratî. Tevlî ku hêzên Kurd çiqas agirbestî û aşîyê bixwazin jî, ku dewleta Tirk bi çavsorî êrîşên xwe berdewam bike û bixwaze gerîla bela bike, li hember wêna tevdir şert e. Ger dewlet ji hêzên Kurd re, ji xeynî şer tu rêya din nehêle,

divê ku hêzên Kurd jî ji vîna nerevin û çî pêwîst be pêkbînin. Dibe ku ji bo dewlet zeman qezenç bike, an jî hêzên gerîla jî hev de bixe û qels bike, rêya li-hev-hatinê û mafnasîyê bide awiqandin. Lê bila baş bê zanîn ku agirbestî him arîşenîya (moral) gel bilind kir, him jî di awira giştî ya navnetewî de wê ji PKK û tevgera Kurd re girambarîyek bi kêrhatî bîne. Herhal wê qezenca agirbestê yi girîng jî ev be.

Îro li Kurdîstan a Bakur em çiqas pêwîst hevkarî bin, em û temamê hêzên perçe ê Kurdîstanê jî pêwîstê hevkarîyênin. Ji gelê Kurd re rêxistinek netewîya giştî divê. Wekî ku me berê jî got, her çar dewletê ku welatê me xistîye bin nîr, timî li hember gelê Kurd tifaqîya xwe kirinî yek û bi hevkarî êrîş dikin. Ya din jî, divê ku dûr-nêzik em tixûbên nabênê netewa xwe rakin û gelê me yî bi darê zorê ji hev hatîye qetandin dîsa bigehînin hev. Ji ber van sedeman, divê mitleq em ji bo her çar perça jî rêxistinek hevkarî ava bikin.

Li ser tifaqîyê ev risteyên di 'Şerefname' yê depîr biwate yi:

"Hemû dewlet ji tifaqî yê."

Bila tevayê rêxistin, hêz û rewşenbirê Kurd zanibin ku em di ve pevajoya anîha de pêwîstê rizgarîyênin. Heta îro dagîrkeran bi her wasîta yî û bi her rêyê xebitî ku neteweya me tevlî ziman, dîrok û çanda me bibişevîn, biqedînin û jî holê rakin. Lê tevlî dijmin çiqas li vîna xebitî jî, heta îro taqeta wan negiha çareserkirina vê kula ser dilê wan. Çimkî taqeta wanî aborî, pergâl, endezyarî û çandî ji bişavtin û qedandina neteweya Kurd re ne bes bû.

Lê belê ku îro dijmin, di şikandin û temirandinê serhildan û berxwedana gelê Kurd de serfiraz bibe, êdî îmkân û taqata wî heye ku neteweya me ji hev bela bike û bi temamî bibişeve. Welê xwanêye ku ev serhildan û berxwedana me yî dawî ye:

Ya emê xwe vî carê rizgar bikin û neteweya xwe ji nû de biafirînin, yan jî em ê 'fatîha' dawî li ser termê neteweya xwe bixwînin.

Ya heta ebet serxwebûn, yan jî dîl î û nebûn! ■

20 Nisan 1993

BÜYÜK ÖZGÜRLÜK YÜRÜYÜŞÜ VE MİTINGİNDE KÜRDİSTAN'IN KALBI BONN'DA ATTI

29 Mayıs 1993 tarihinde Kuzey Kürdistanlı siyasi parti ve örgütler; **PKK, KAWA, PSK, YEKBÛN, PRK (Rizgarî), KDP-HEVGIRTIN ve RNK-KUK** tarafından düzenlenen büyük özgürlük ve birlik mitingi görkemli bir tarzda gerçekleşti.

Miting ve yürüyüşü düzenleyen parti ve örgütler 30 Nisan 1993 tarihinde bir araya geldiler. Yapılan tartışmalar sonucu anlayış birliğine varan sözkonusu parti ve örgütler, pratikte birlikte adım atma kararına vardılar.

Hem kolektif hemde her parti ve örgütün kendi inisiyatif ve özgünlüğü içinde yoğunluklu ve aktif bir tarzda hazırlık çalışmalarına giriştiler.

Herşey esasta planlandığı gibi yürümüşü. Büyük bir coşku ve ulusal birlik ruhu içinde 29 Mayıs'a gelindi. 29 Mayıs sabahı Almanya ve Avrupa'nın diğer bir çok ülkesinde tutulan yüzlerce otobüs ve diğer taşıma araçları Bonn'a doğru harekete geçmişti. İnsanlar akın akın Bonn'a gelmeye başlayınca, Bonn o gün adeta "Kürdistanlılaşmaya" yüz tutmuştu. Üç koldan başlayan yürüyüş kortejleri ve 10 binlerce insan seli Bonn'a akıyordu. Her parti ve örgüt kendi flamasıyla, taşıdıkları pankartlar ve Kürdistan bayraklarıyla, özellikle kadınlarımız renga-renk giysileriyle Bonn merkezindeki üniversite meydanında toplanmaya başladılar.

Manzara gerçekten göz kamaştırıcıydı. Heyacan doruktaydı. Hitap kürsüsündeki hazırlıklar tamamdı ve davetliler yerlerini almıştı.

Miting alanına giren her yürüyüş kolu, parti ve örgütler, **PKK, PSK, KAWA** ve diğer örgütler kürsüden tek tek selamlanarak yerlerini aldılar. **PKK**'nın bu yürüyüş ve mitingdeki ağırlığı ve etkinliği tartışmasızdı. **PSK** ve diğer örgütlerin yanısıra özellikle **KAWA**'nın bu miting ve yürüyüşte oynadığı rol, gerek kitle katılımı açısından, gereksede genel organize edildiği yer bakımından dikkat çekiciydi. Bu, Kürdistan'daki

devrimci ulusal kurtuluş mücadelesinin bugün ve geleceği açısından umut ve güven verici bir şeydi.

Saatler geçmesine karşın yürüyüşün sonu bir türlü gelmiyordu. Bonn belkide tarihinde ilk kez yabancı bir ulusa mensup, kitlelerin böylesine büyük ve görkemli bir mitingine tanık oluyordu. 100 bini aşkın yurtsever Kürdistanlının özgürlüğe ve bağımsızlığa olan derin özlemini ifade eden haykırıışları, sadece Almanları ve diğer yabancıları değil, daha çokta miting ve yürüyüşe katılan yurtsever Kürdistanlıları hayretler içinde bırakmıştı. Bu görkemli ve muhteşem tablo karşısında, bazı yaşlı annelerin sevinç gözyaşlarına rastlarken, aynı zamanda her yurtsever Kürdün ve Kürdistanlının gözlerinde parlayan mutluluğun hazzını görmek ve davaya olan inançlarını algılamakta mümkündü.

Kürt ulusunun ulusal hakları için büyük özgürlük yürüyüşü ve miting kelimenin gerçek anlamıyla adına layık bir eylemdi. Bu eylemle düşünülen hedef ve amaca ulaşılmıştır. Gerek yarattığı siyasi etki ve yönelimler bakımından, gereksede ve dahada önemli olan ulusal kurtuluş mücadelemizin devrimci dinamiklerinin gelişmesi, somut kazanımların elde edilmesi ve ulusal birliğin sağlanması yönünden hayati derecede ileri bir adım olmuş, bir çok olumlu tecrübe ve derslerin ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Buna göre; ilk olarak ve öncelikle, Kürtlerin özgürlüklerini elde etme ve kendi kaderleri üzerinde söz sahibi olma hakkı, artık, kimsenin karşı koyamayacağı, bunu durduramayacağı somut bir gerçekliğe dönüşmüştür. Bu salt Avrupa'nın göbeğinde 100bini aşkın Kürdistan'lının bir araya gelebilme yeteneğinden değil, bunu ötesinde ve bu büyük kitlenin bir araya gelmesini sağlayan temel devrimci dinamizmin, ulusal özgürlük tutkusunun ve vatan toprağına olan bağlılığının bir fiil dışı vurulması, bunun coşkusunun yaşanması ve taşınmasındaydı.

Böylece bu büyük yürüyüş başta TC sömürgecileri

olmak üzere, bölgenin diğer sömürgeci haydutlarının yüreğine daha derinden bir korku salmış ve onlara büyük bir şamar olmuştur. Bununla beraber, bu büyük eylem, emperyalist mihrakları da tedirginliğe ve kaygıya sokmuş ve Kürtlerin öyle kolayca yutulacak bir lokma olmadığını da göstermiştir.

Tarihi önemdeki bu büyük yürüyüşü başarılı kılan en belirleyici etmenlerden biri, genel ulusal uyanış, başkaldırı ruhu ve bunun sağladığı ileri atılım ise, diğeri de bu temel üzerinde tüm ulusal güçlerin gerçekleştirdiği **birlikteliktir**.

Denilebilirki birlik, bu eylemde başarıyı sağlayan anahtar bir rol oynamıştır. Yıllardan beri özellikle Kuzey-Kürdistan'da yakıcılığını koruyan ve tüm halkımızı acil talebi olan birlik, bu görkemli yürüyüşle fiilen gerçekleşmiştir. Bunun tüm Kürdistan halkı ve mücadelemiz üzerinde her bakımdan ve öncelikle manevi alanda yarattığı olumlu etkinin yansımaları hemen görülmüştür.

Ve yine bu yürüyüş ve mitingi bizzat düzenleyen parti ve örgütlerin yaptıkları konuşma ve verdikleri mesajlarda olsun, gerekse de bu eylemi destekleyen bir çok dost gücün, çeşitli parti, demokratik kuruluş ve önemli şahsiyetlerin gönderdikleri mesajlarda olsun, birliğin önemine değinildi. Birliğin daha da derinleştirilerek devam ettirilmesine ve bir cephe gerçeğine dönüştürülmesine kesin vurgularla işaret edildi.

Bonn büyük özgürlük yürüyüşü ve mitinginde özellikle dikkati çeken yön, yürüyüş ve mitingin büründüğü siyasi hava ve eylemin muhtevasıydı.

Bilhassa Türkiye solundan bir çok örgütün Kürdistan'daki mücadeleye ilişkin önyargılı yaklaşımı ortalıkta sürerken; "Kürdistan'daki mücadele reformize oldu ve teslimiyete gidiyor" biçiminde ve buna benzer sorumsuz ve ölçüsüz eleştirilerin yapıldığı bir sırada bu eylem, bu eğilimlere karşı iyi bir cevap olmuştur. Bu eylem eleştiri sahiplerini hayal kırıklığına uğratarken, gerçek durumun böyle olmadığını bütün çıplaklığıyla ortaya sermiştir.

Burada sözkonusu eleştirilerden çok, asıl önemli ve belirleyici olan şu ki; Kürdistan'da devrimci, direnişçi ve savaşçı bir hattın bütün derinliği ve diriliğiyle yaş-

yor olması ve bunun bu tarihi eylemde somut olarak görülmesiydi.

Yürüyüş ve mitingi düzenleyen parti ve örgütlerin hazırladıkları ve düzenleme komitesi adına yapılan konuşmalarda bağımsızlıkçı, direnişçi ve mücadeleciler bir çizgi kesin egemendi. Eylemi düzenleyenlerin oluşturdukları ortak siyasi platformda ve bunun sunulmasında teslimiyetin izine dahi rastlanılmadı. Tam tersine yapılan konuşmalarda ve onbirlerce kitlenin haykırdığı sloganlarda direnişin, mücadelenin, bağımsızlıkçı ve devrimci çizgiyi kavramanın, TC'nin saldırı ve özel savaş makinasına karşı devrimci ulusal savaşı daha güçlü ve topyekün yükseltmenin güçlü sesi vardı Bonn yürüyüşünde !

Ve nihayet 29 Mayıs 1993 günü Kürtler Bonn'da özgürlüğe ve birliğe yürüdü. Tüm dünyanın gözü önünde bütün insanlığa şu mesaj verildi; hiç bir güç artık bizi görmezlikten gelemez. **Vardık, varız ve varolacağız. İnsanlık dünyasında onurlu yerimizi alacağız. Bu kesin böyle bilinsin.**

Kısacası, 29 Mayıs 1993 günü Bonn Kürtler için büyük anlam doluydu. Kürdistan'ın kalbi, mücadelenin nabızı o gün Bonn'da attı. Hem de düşmanın hain ve korkulu bakışları karşısında.

Bonn yürüyüşünün Kürdistan'daki genel mücadele üzerinde yarattığı olumlu etki devam edecektir. Herkesin, ama öncelikle Kürdistanlı güçler bu eylemin sonuçlarından gerekli olumlu dersleri çıkarmasını bilecektir. Tabii Türkiye solu'da hiç değilse bu sonuçlardan artık öğrenmesini bilmelidir. Sorunun bu yönü üzerinde durmak ve bilince çıkarmak hala başlı başına önem taşımaktadır. Kuşkusuz ki durulacaktır. Ama, açık olan gerçek olan bir şey varsa, oda, Kürtler bu tarihi eylemiyle iyi bir zeminde, mücadeleciler bir zeminde buluştuklarıdır. Görev; Kürdistanlı her yurtseverin, her siyasi parti ve örgütün bu zemini güçlü kavraması, mücadeleyi, birliği geliştiren, bunu pekiştiren ve dolayısıyla zaferin garantisini burada gören derin sorumluluk duygusuyla davranmasıdır. Bu doğrultu devam ettikçe, Bonn yürüyüşünü katlayan daha nice dev yürüyüşleri, hemde bizzat Kürdistan zemininde görüp yaşayacağız. Bu günler çokta uzak değildir. ■

AKINTIYA KÜREK ÇEKENLER

S a i t Ç İ Y A

Newroz Ateşi'nin 3. sayısındaki " Devrim mi, Reform mu?" başlıklı ve 9. sayıdaki "İki Yol, İki Akım" isimli yazılarım da Kuzey Kürdistan'da reformist akımın tipik temsilcilerinden Kemal Burkay'ın, özellikle günümüzün siyasal gerçekliğiyle daha da önem kazanan bazı görüşlerini eleştirdim. Her iki yazı da eleştiriler somut ve belgelidir. Eleştirilen konulardaki tavırlar belgelenerek, mümkün olduğunca aktararak yapılmıştır. İki yazı da bir dergi makalesiydi. Kapsamı bu bağlamda kısa ve sınırlı tutulmuştu.

Devrim mi , Reform mu yazısında; **DYP-SHP** koalisyonu konusunda Burkay'ın yaydığı hayaller ve kapıldığı "iyimser" beklentiler, Federasyon-Bağımsızlık konusundaki görüşleri, devrimci şiddete karşı çıkmasının anlamı, bunun yerine koymak istediği "parlamentar yol", değişen dünyada değişmenin anlamı, emperyalist politikanın saldırgan ve sömürgeci niteliğinin "yeni dünya düzeni" patentli olarak devam ettirilmesinin görülmemesini eleştirdim.

İki Yol, İki Akım'da ise; **PSK** Kongresi ve **KAWA** Kongresinin ideolojik - siyasi sonuçlarını, "yeni dünya düzeni", Sosyalizm ve Ulusal Kurtuluş Devrimi konularında, bizzat iki örgütün kamuoyuna yayınlanmış belgelerine dayanarak bir karşılaştırma yaptım. Yazının başlığından da anlaşılabilirliği gibi, **KAWA** ve **PSK** iki farklı kutupta duruyorlardı. Dünyaya bakış tarzları, mücadele anlayışları, sosyalizm projeleri, Devrim perspektifleri farklı iki kutuptu. Kürdistan'da başka örgütlerde olmasına rağmen, sosyalizmbağımsızlık ve burjuva reformculuğun kutuplaşmasına en iyi ve tam

örneği **KAWA** ve **PSK** veriyordu. Pratik gelişmelerinde gösterdiği gibi, gelişme giderek bu doğrultuda olmaktadır. İki yol-İki akım netleşmekte, ayrışma belirginleşmektedir.

İDEOLOJİK MÜCADELE, SİYASAL DOSTLUK

Burkay, Deng'in Nisan- Mayıs tarihli 24. sayısında yayınlanan "**Hala Geçmişte Yaşayanlar**" başlıklı yazısında, İki Yol -İki- Akım yazısındaki eleştirilerimize "cevap" verdi. Yazısının başlığından da anlaşılacağı gibi, bizim "hala geçmişte yaşama" mız, yani Devrim ve Sosyalizm zemininde hareket etmemiz, devrimci-bağımsızlıkçı çizgide sebat etmemiz garipseniyor. Tüm dünya değiştiği, "güvenilen dağlara kar yağdı" ğı halde, sosyalizm bayrağını terk edip rüzgara kapılan köksüz ağaçlar gibi koşar adım kapitalist dünyaya eklenmelerin moda olduğu bir dönemde , akıntıya karşı kürek çekmemiz " dogmatiklik" " dönemi kavramamak" "keskin sloganlar atmak" olarak algılanıyor. Burkay'ın yazısının temel yönü, " dünya değişti bizim de değişip, eski görüşlerimizi terk etmemiz gerektiği" yönündedir. Ben bu anlamda yapılan eleştirilerin kabul edildiği görüşündeyim. Yani savundukları görüşlerin, sosyalizmin ve Marksizm Leninizmin teorisiyle çeliştiğini kabul etmişlerdir.

Yazısının ikinci yönü ise, kendisine haksızlık etti-

ğimiz, "söylenmemiş şeyleri söyler gibi gösterdiğimiz" yönündedir. Bu konuda da gerçeği ifade etmemektedir. Yazının başında da belirttiğim gibi tüm eleştiriler belgelidir. Zaten Burkay' ın verdiği cevap, kendisini eleştirdiğimiz görüşleri savunmadığı değil, "değişen şartlardan dolayı görüşlerini değiştirdiği"dir. Bizim vurgu yaptığımız nokta da burasıdır. Bur-kay, değişen dünyaya uyum sağlamıştır.

Yazıda dikkati çeken bir başka konu ise, **KAWA** hareketine karşı doğru olmayan yaklaşımdır. Yanlış bilgilendirme yapılmasıdır. "Söylenmemiş şeyleri söylenmiş göstermesi"dir. Bunları yazının ilerleyen bölümlerinde birlikte göreceğiz. Özellikle, "silahlı mücadeleyi bizmi engelledik, devrimi bizmi engelledik" şeklindeki görüşleri ilginçtir. Neden kendisini "silahlı mücadeleyi, devrimi engelleyen" birisi gibi algılamıştır acaba? Bu başka şeylerin yanı sıra sürekli silahlı mücadele, devrim hakkında negatif bir tavır almasından ileri gelebilir. Biz, "silahlı mücadeleyi, devrimi Burkay engelledi" demedik. Şu anda öyle bir durum yok. Burkay'ın reformist görüşlerini eleştirmeye rağmen, yurtsever hattın içinde değerlendiriyoruz. Ama, reformist görüşlerinin, parlamentarist hayallerinin, rejim hakkında yaydığı iyimserliğin kitlelerde etkide bulunduğu oranda mücadelemeye zarar verebileceğini, mücadelenin yönünün değiştirebileceğini belirtmek gerekiyor.

Konuyla ilgili başka bir yazı Azadi gazetesinde çıktı. Yazar kürtçe olarak yazdığı bir yazıda, hayvanlar alemine ait bir dizi masal anlattıktan sonra, **KAWA** hareketine karış yummuş gözünü, açmış ağzını ne kadar küfür varsa sıralamış. Onları buraya aktarmayı doğru görmüyoruz. Umuyoruzki, yazıyı yazan ve yayınlayanlar devrimci bir örgüte böylesi küfürler etmenin yanlışlığını anlar, tavrırları düzletirler. Azadi'de yazan kişinin, **KAWA**'ya düşmanlık yaparak bir şey elde edemeyeceğini bunca yıldan sonra anlaması gerekiyordu. Gerçekler hoşunuza gitmesede inatçıdır.

KAWA'nın tarihi ve yaptıkları da, **PSK** (önce Türkiye ekide vardı)'nın tarihi ve yaptıkları da biliniyor. Burda

döküm yapıp, sayım yapmaya gerek yok. Biz, birbirimizi iyi biliriz. 17 yılda alınan yola gelince, önemli olan hangi yönde yol alındığıdır. Biz vurguluyoruz, iki yol vardır. Önce hangi yola girdiğiniz önemlidir. Yönünüz nereye doğrudur. Bu önemlidir. Katettiğimiz yol hiç şüphesiz yeterli değildir. Yeterli demek hayatın kedisine, mücadelenin ihtiyaçlarına aykırıdır. Daha yapılacak çok şey vardır. Adımları hızlandırıp, yürüyüşü güçlendirmek gerekiyor. Yinede bir karşılaştırma yapmak gerekirse, ideolojik- siyasi etki bakımından olsun, pratik kazanımlar bakımından olsun reformist çizgi her bakımdan devrimci çizginin karşısında çok gerilerde kalmıştır. 17 yıl önce söylenenler tüm karalamalara, engellemelere rağmen doğruluğu pratik tarafından kanıtlandı. Refomizm ise, " gelişmeyi görmedik, değişmemiz gerekiyor" diye çizgi ve yol değiştirmekle meşguldür. Kişi yada Parti , başkasını yargıladığı değerlendirdiği zaman hiç değilse birazda kendi geçmişine ve bugün bulunduğu yere bakmalıdır.

Benim iki yazımda da öne çıkartılması gereken diğer bir yön ise, ideolojik mücadelenin, görüş ayrılıklarının siyasal dostluğu, kurulabilecek ulusal yurtsever birliklerin önüne engel olarak dikilmemesidir. Biz bunu **ULUSAL BİRLİK ve DEMOKRASİ PLATFORMU** olarak ifade ettik. Bu konuda netleşip, pratik tutum almak gerekir diye özel olarak vurgu yapıldı . Bu tavrımız doğrudur. Geçmişte, ideolojik mücadele düşmanlık olarak algılandı, karalamalar yapıldı. Daha yakın döneme kadar, ulusalcı güçlerin bazıları birbirini, " hain " , " terörist " olarak itham ediyordu. Geleneğimizin bu konudaki olumlu tutumu, siyasal olgunluğu biliniyor. Geçmişten beri savunduğumuz yurtsever güçler arasındaki birlik politikası, 88 platformuyla bazı darlıklarından, olumsuzluklarından arındırılarak netleşmiştir. İdeolojik mücadele, si-yasal dostluk olarak ifade ettigimiz çizgi üstünde yorum yapıp, değiştirilmeyecek kadar sağlamdır. Bu konuda da gerçekçi olmak gereklidir.

Bugün Kuzey Kürdistan'lı akımlar arasında yakınlaşma, birlik eğilimi güçlenmektedir. Hiç şüphesiz bu olumlu, sevindirici bir gelişmedir. Doğru olan bu

yöndeki gelişmeyi güçlendirmektir. Bu ama geçmişteki olumsuzlukların üstünü örtme anlamına gelmiyor. Gelmemelidir. Eski olumsuzlukları bugünkü yakınlaşma ve birlik sürecinin önüne geçirmeden eleştirmeli, gerekli dersleri çıkarmalıyız. Aynı olumsuzlukların yeniden tezahür etmemesi için, kitleler doğru olarak bilgilendirilmeli, hatalı tutum sahipleri özeleştiril davranmalıdırlar. Yanısıra, birlik süreci eleştirinin önünde engel olarak görülmemelidir. Farklılıklarımız, görüş ayrılıklarımız tartışılmalıdır. Kürdistan'lı akımları var eden farklı görüşler, çizgiler olabildiği ölçüde geniş ve demokratik bir zeminde kitleler içinde tartışılmalıdır. Gerçek siyasal dostluklar eleştir- mücedele- birlik süreci içinde çıkacaktır.

Tartışmanın yöntemine ilişkin söyleyeceklerimiz, birincisi Burkey'in Azadi'deki yazıyı birkez daha okumasıdır. Eğer o yazıda seviye adına bir şey bulabilirse bize, yurtsever kamuoyuna da açıklasın. Ben bulamayacağı kanaatindeyim. Benim yazımdaki, "alılık, dolandırıcı" terimlerine gelince önce söylenenlerle bir kişi hedeflenmemiştir. Belirtilmek istenen bir anlayıştır. Kapitalizmi şirin gösterip, allayıp-pullayanlar hedeflenmiştir. İkincisi ise, "siyasal alınlık, siyasal dolandırıcılık" diye ifade edilmiştir. Yinede yazının içerigini zayıflatan kavramlardır. Bizim tartıştığımız ideolojik siyasal tez ve anlayışlardır.

SOSYALİZM Mİ? KAPİTALİZM Mİ ?

PSK Kongresinin kapitalizm içinde sonuçlanarak, onun dışına çıkmayan bir perspektife sahip olduğunu söyledik. Burkey aksini iddia ediyor. Şosyalizmi çok uzun bir dönem sonra kendilerinin istediğine ilişkin yazısından bazı pragraflar aktararak, sosyalizmi "savunduğunu" göstermek istiyor. Tabii, sosyalizmi savunduğunu belirtmesi, bunu açıklaması yinede herşeye rağmen iyidir.

Ancak eğer gerçeğe bağlı kalacaksak, biçime,

söylenmiş sözlere değil, programa, öze bakmamız gereklidir.

Aşağıdaki sözler kendisine aittir.

" Son gelişmelerden sonra, içinden geçmekte olduğumuz dönemi eskisi gibi kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak nitelenmek artık mümkün değil.

Belliki sosyalizme geçişin bu ilk büyük dene-yimi başarısızlıkla sonuçlandı ve şimdi, sosyalizm bakımından bir geriye dönüş söz konusudur. İçinden geçtiğimiz dönem ise, silahsızlanma, bölgesel sorunların çözümü, ulusal baskı ve eşitsizliklerin son bulması, insan haklarının geçerlik kazanması, demokratikleşme, doğal çevrenin korunması , geri kalmış ülkelerin sorunlarına çözüm bulunması; diğer bir deyişle global sorunlara çözüm bulma dönemi olacaktır. Buna özgürlük, barış ve demokrasi dönemi diyebiliriz." (1)

Şimdi soruyorum, nerde kaldı sosyalizm? Çağı değiştirdin, kapitalist ülkelerde de sosyalist devrim yerine "global sorunlar" dediğin sorunları görev olarak koydun, bu sosyalizmden vazgeçtiğin anlamına gelmiyor mu? En azından bu çağda sosyalizmden vazgeçtiğin açık. Yeni bir çağın ne zaman geleceği ise belli değil.

Yukarda ortaya koyulan tablo ve gerçekleşmesi istenilen hedefler, " burjuvazinin de savunduğu ortak istemler"dir. Bunu belirten de Burkey'dir.

"Silahsızlanma, doğal ve tarihi çevrenin, en başta da ozon tabakasının, yağmur ormanlarının korunması, çölleşmenin önlenmesi, geri kalmış ülkelerin sorunlarına çözüm bulunması (açlık sorununa çözüm, borç yükünün hafifletilmesi, ekonomik ve sosyal gelişmelerine yardım v. b.) ortak global (küresel) diye nitelenen, uluslararası düzeyde ortak sorunlar haline gelmiştir." (2)

Gayet açık değilmi? Önce, bu istemler kapitalist sistem ayakta durdukça elde edilemezler. Şu ya da bu istem kısmi olarak elde edilse bile, özel mülkiyet üzerine, sömürü üzerine kurulu kapitalist sistem ayakta

kaldıkça tüm bunlar elde edilemezler. Hepsini birden vareden kapitalist üretimin anarşik niteliği ve azami kâr dürtüsüdür. O halde tüm bu istemleri devrime bağlamak gereklidir. Bunlar, bizimle burjuvazi arasındaki " ortak sorunlar " değildir. Dahası devrimci, burjuvazi ile proleterya arasındaki ayrı noktaları öne çıkartır. Reformist ise, "ortak" noktalar arar. Ama, bu boş bir çabadır. Devrimci bir parti bilirdi, burjuvazi ile proleterya ayrışmadan, proleterya kendisi için bir sınıf haline gelmeden sosyalizm mücadelesini veremez. Reformcunun ama ufkü düzenin sınırları içinde bittiği için, mevcut koşullarda ne elde edebilirim diye düşünür ve "burjuvazi ile ortaklıklar" arar.

İkincisi; kendisine sosyalist diyen bir parti tüm bir çağ boyunca programını bunlarla sınırlıyamaz. Sosyalizm için mücadele sistemin kendisini karşısına almak zorundadır. Kapitalizmi kötülüklerinden arındırma çabası eski bir çaba olmakla birlikte, boş bir çabadır. Tüm iyiniyetine rağmen, yinede netice olarak kapitalizme hizmet eder. Sistemin ömrünü uzatır. Kitlelerin bilincini bulandırır. Burjuvazi ile proleterya " ortak sorunlar" da buluşturularak, sosyalizmde ne zaman geleceği belli olmayan ve burjuvazinin hoş görüsüne sığınarak elde edileceğini söyleyip, sosyalist olunamaz. Daha tam ifadeyle proleterya sosyalisti olunamaz. Zira sosyalizm denildimi, 'Hiristiyan sosyalizmi', 'İsveç sosyalizmi, İslami sosyalizm', 'Demokratik sosyalizm' gibi günümüzde burjuvazinin sahiplendiği, isminden başka sosyalizmle ilgisi olmayan bir dizi akım vardır.

O halde Burkey'in kelime düzeyinde sosyalizmi savunduğunu iddia etmesi yetmiyor. Proleteryanın siyasal hegemonyasını içeren, sınıfsız toplumu hedeflemiş sosyalizm her anlama gelebilecek şekilde belirsizleştirilemez. Sosyalizmin bilimsel bir çerçevesi vardır. Her bilim gibi kendine has disipline sahiptir. Proleterya sosyalistleri bilimsel görüşlerini Marksizm-Leninizm olarak ifade ediyorlar. Burkey ise, Marks, Engels- Lenin 'den "eskimiş metinler taşıyarak" kendisine karşı çıkmamız gerektiğini söylüyor.

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Burkey, en başta

Devlet ve Devrim,proleterya iktidarı, Emperyalizm, Savaş ve Barış, Sosyalizm, Devrimin gerçekleşme biçimi, Proleteryanın tarihsel rolü konularında Marksizm-Leninizme elveda etmiştir. Söyledikleri bunun kanıtıdır. İşte bunlardan birisi:

"Bizim sosyalizme barıçı geçiş, **işçi sınıfıdik- tatör-lüğünün reddi gibi** görüşlerimiz günümüz dünyasının bu nesnel durumuna,yaşanan büyük ve acı deneylere dayanıyor." (3)

O'na kalırsa hem bu görüşler savunulup, hem de "sosyalist" olunabilir. O hatta emperyalist ülkelerde bugünkü iktidarı " burjuva demokrasisi" olarak adlandırmayı doğru görmüyor. (4)

Tüm bunlara rağmen, Marx, Engels, Lenin'in görüşlerine inanmadığını, savunmadığını söylediğimizde, gerçek değil "benim görüşlerim değil" diye sızlanmaya başlıyor. Marx'ı sıradan bir aziz durumuna düşüdüğü yazısında söylediklerini aktarmanın gerekli olduğunu düşünüyorum.

" **Kanımcı Marsks'ın teorisinde özü, temeli, ya da esası teşkil eden tezler bugünde geçerliliğini koruyor.** Bunlardan biri tarihsel gelişmenin materyalist yorumudur. Tarih rastlantılara, şu ya da bu kişinin, grubun, hatta sınıfın irade ve istemine göre değil, belli toplumsal yasalara göre yol alır."

Marks, kapitalist toplumun tahliline ve söz konusu toplumsal gelişme yasalarına dayanarak kapitalizmi sosyalizmin izleyeceğini ortaya koydu. Marks'ın bu temel belirlemesi çağımızda ve bir bakıma insanlığın geleceğiyle ilgili olarak temel önemdedir ve kanımcı aradan geçen zamanda değerinden bir şey yitirmemiştir. " (5)

Güzel.Söylenenlerin anlaşılması için Marks'ı kendisinin teorisine ilişkin tavrını aktaralım. Marks Weydemer'e yazdığı, sonradan ünlü olan mektubunda şöyle demişti.

"Bana ilişkin olarak, ne modern toplumda sınıfların varlığını, ne de aralarındaki savaşımı bulmuş olma şerefi benimdir. Benden çok önce, burjuva tarihçiler

bu sınıflar savaşımlarının tarihsel gelişimini betimlemiş ve burjuva iktisatçılar bunun ekonomik anatomisini dile getirmiş bulunu-yorlardı. Benim yeni olarak yaptığım şey:

1) Sınıfların varlığının üretimin tarihsel gelişme evrelerinden başka bir şeye bağlı olmadığını;

2) Sınıflar savaşımlarının zorunlu olarak prole-tarya diktatorasına götürdüğünü;

3) Bu diktatoranın kendisinin de bütün sınıfların ortadan kalkmasına ve sınıfsız bir toplumun kurulmasına geçişten başka bir şey oluşturmadığını tanıtlamak oldu. (6)

Lenin ise, Marks'ın kendi teorisiyle ilgili söylediklerini göz önünde tutarak, her türden burjuva arasındaki ayracı belirtir.

"Sınıflar savaşımlarının kabulünü proletarya diktatorasının kabulüne dek genişleten kişi bir marksisttir ancak. Marksisti bayağı küçük (ve büyük) burjuvadan temelden ayırdeden şey, işte budur". (7) Peki, Buray'ın söylediklerinin, onun "Marks savunusu" nun, Marksizmle bir ilgisi varmı ? O, marksizmde temel olarak ne varsa bir kenara bırakmıştır. Marksizm - Leninizmin özünün, temlinin proletarya iktidarı, sınıfsız toplum için mücadele olduğunu "unutmuş " tur.

Şüphesiz Buray Marks ve Lenin'i savunmamakta tamamen özgürdür. Kendisini buna zorlayan bir neden yoktur. Ancak, o zaman bizimde kendisinden bir talebimiz olacaktır. Birincisi; bir marksist-leninist olmadığını açıkça ifade etmeli, gereksiz "sıkıntılar"dan kurtulmalıdır. İkincisi; proletarya sosyalisti olmadığını ilan etmelidir. Ben daha öncede söyledim, Buray'ın görüşlerinin kavram olarak ifade edilmesi en iyi şekilde sosyal demokrat literatürde mümkündür. Aksini halâ daha iddia ediyorsa, aşağıdaki sorulara gayet açık, sağa-sola sapmadan cevap vermelidir.

İlki, Buray ve **PSK**'yi klasik sosyal-demokrat partilerden ayıran ne varsa açıklamalıdır.

İkincisi; Buray, Marks-Engels-Lenin'in hangi görüşünü savunduğunu belirtmelidir. Söylediklerimiz

gayet nettir. Tartışmanın ilerlemesi için eleştirilere doğru-dürüst cevap verilmelidir.

Bizim "dogmatik"liğimize gelince, bu eski bir hikayedir. Marksizm-Leninizmi inkar eden, re-vizyona uğratan tüm akım ve kişiler, komünistleri "dogmatik"likle "değişmeyi kavramamak"la suçlamışlardır. Revizyonizmin bilinen en eski ve önemli özelliği şudur. "Marksizm-Leninizm doğrudur, ancak bugün geçerli değildir". Buray'ın söylediklerinin de bundan başka bir anlamı yok. O, en iyi halde marksizm-leninizmi müzeli bir öğreti olarak savunuyor. Açık ki Marksizm-Leninizm böylesi bir "savunma"ya ihtiyacı yoktur. Bu savunma değil inkardır. Zamanın geçtiğini kabul etmek ve müzelerde sergilerlik olarak kalmak koşuluyla burjuvazi bunu her zaman yapmaktadır.

Marksizm- Leninizm bir dogma değil, eylem kılavuzudur.. Tamamen doğru, hiç tartışmasız katılıyorum ve şu anlaşılmalıdır diyorum. Önce teorik ve pratik arasında sıkı bir bağ olmalıdır. Teori pratiğin ihtiyaçlarına cevap vermeli, onun yolunu aydınlatmalıdır. Marksizm iki ana unsurdan oluşur. Bilimsel tahlil, eleştiri ve devrimci pratik, devrimci eylem. İki birbiri tamamlama lıdır. Sonra, doğada, toplumda meydana gelen değişmelere uygun olarak teoride kendini yenilemeli, pratiğini zengin tecrübeleri ile eksiklerinden arındırılmalı, geride kalan yönler yeniden pratiğin seviyesine çıkmalı ve hatta yeni sentezlerle onun önüne geçmelidir. Belli tarihi şartlarda, farklı güç ilişkilerinin geçerli olduğu koşullarda tespit edilmiş taktikler, önermeler değişen şartlarda tekrarlanmamalıdır.

Revizyonizmin klasik temsilcileri Bersntein, Kautsky, Krusçev hep şartlar değişti, düzeltelim diye ortaya çıkmışlar, neticede burjuva kampta konaklamışlardır.

Değişme üzerine bunca laf edileceğine, neyin değiştiği açıklansaydı daha iyi olurdu. O zaman daha sağlıklı tartışırdık.

Kapitalizmin anarşik üretim biçimi, azami kâr üzerine kurulu sermaye yapısı, sömürücü karakteri

değişmiş midir?

Burjuva devletin, onun temel ayakları olarak ordu ve bürokrasinin niteliği değişmiş midir?

Emperyalizmin tefeci özelliği, yayılmacı karakteri, sömürgeci tabiatı değişmiş midir?

Başka sorularda sorabiliriz, ama bu kadari yeterlidir. Verilen cevaplara göre, neyin değiştiğini neyin değişmediğini ortaya çıkarıp tartışabiliriz. Biz kapitalist-emperyalist dünyada meydana gelen değişmelere gelişmelere rağmen, kapitalizmin özel mülkiyet üzerine kurulu sömürücü niteliği, doğayı ve insanı tahrip eden yapısı, emperyalizmin dünyayı paylaşma ve azami kâr politikasının değişmediği düşüncesindeyiz. Bu durum emperyalizmi savaşçı, militarist bir güzergaha kaydırmaktadır. Kısaca son 70 yılda, bilimde, teknikte bir dizi gelişme olmasına, üretim büyük oranda artmasına rağmen sistemin özü değişmemiştir.

Sosyalizm üzerine yürütülen tartışmalara gelince, sosyalizmi şu ya da bu ülkedeki pratiğe eşitleyemeyiz. Ayrıca söz konusu tüm pratikler eleştirilebilir, eleştirilmelidir. Nitekim biz çeşitli yazılarımızda bu konuyu işlemeye çalıştık. Kaldık ki, Burckay "geriye dönüş imkansızdır", "Sovyetler Birliği'nde her şey yolundadır" dediği bir dönemde, restorasyonu gördük, tahlil ettik, üst yapının yozlaştığını, girilen yolun kapitalizm olduğunu vurguladık.

Gelişmeler bu yönde oldu. Söz konusu ülkeler kapitalist dünyaya eklendiler. Bir dizi sancı yaşanmasına, değişik ülkelerde farklı bazı özgünlükler olmamasına rağmen revizyonist yolun sonu kapitalist dünyanın içinde bitti .

Burckay ve çevresi bizim bu konuda yürüttüğümüz eleştirileri ısrarla kabul etmedi.

" Her şey yolundadır" dedi ve tüm umutlarını revizyonist bloka bağladı. Revizyonist blok yıkılınca, büyük bir karamsarlıkla iyice sağa savruldu ve sosyal-demokraside karar kıldı. Şimdi ise sosyalizmin tüm tarihine ilişkin olarak inkacı bir konuma düşmüştür.

Şu rahatlıkla söylenebilir. Burckay, sosyalizme karşı

negatif, kapitalizme karşı pozitif bir konumdadır. Sovyetler Birliği ve öteki ülkelerdeki yıkıntıdan yanlış sonuçlar çıkarmış, bu durum önceki revizyonist görüşleriye birleşince, eskiden söz düzeyinde savunduğu bazı sosyalist teori ve tezleride tümüyle terk etmiştir. Şimdi onun görüşlerinde mikroskopla arasan bilimsel sosyalist teoriye ilişkin bir kırıntıya rastlayamazsın. Bir zamanlar savunduğunu söylediği, "proletarya diktatörlüğü", "kesintisiz devrim" tezlerinin eskidiğini yüksek sesle bağırılmaktadır. Burckay'a kalırsa, gelişmiş kapitalist ülkeler dediği ülkelerde (-ki bizimde o ülkelerin seviyesine gelmeden, hatta onları geçmeden kapitalizmden ayrılmayacağımızı belirtiyor-) bir devrim olmadan, sosyalist ve burjuva partiler seçimle iktidara gelmeli, seçimle gitmelidirler. Tüm bunlar nasıl olacaktır. Hiç değilse yakın dönemdeki Şili'yi hatırlamasını istiyorum. İktidara gelen bir sosyalist partiye burjuvazi kendi mülkünü bırakıp, alanı terkmi edecektir. Sömürüden vazmi geçecektir. Burjuva devlet mekanizması, ordu ve bürokrasi sosyalistler tarafından olduğu gibi devrim alınacaktır. Gerçekten toplumların değişmesi, sınıf mücadelesi bu kadar basitmidir. Burckay'ın parlamento oyunları dışında bildiği başka bir şey yokmu? "Hafızayı beşer nis-yanla malüldür" derler ama, bu kadarıda biraz fazla oluyor.

Son olarak Burckay'ın ML klasiklerle ilgili olarak söylediği ve görüşlerine kalkan yaptığı düşüncesini aktarmakta fayda var."... hayatın akışı, doğal olarak bu görüşlerin bir bölümünü eskitmiştir. Onlar bazı öngörülerinde yanılmışlardır. Ya da Marks'ın ve Lenin'in döneminde geçerli olan bir tez, değişen koşullara uymaz olmuştur. (8) Bunları diyerek zaman ve "bazı" kavramların kendisine sunduğu belirsizliğin arkasına sığınıyor. Böylece ML'mi "tümüyle reddetmediğini" de kanıtladığı düşüncesindedir.

Gerçek, Burckay'ın dediği gibimidir? Onun " bazı görüşler" dediği tezler ML'in tüm temel tezleridir. Bunlar, devlet, devrim, savaş, barış, proletarya iktidarı, emperyalizm tahlili gibi tezlerdir. Tüm bu tezler reddedildikten sonra, ML burjuvazi için kabul dileyebilir hale getirilmiştir. Acaba, Burckay " zamanın eskitmediği"

ve " şimdi geçerli olan" bir temel ML tez bize gösterebilir mi? Savunduğu anlayışta böyle bir tez ya da görüş var mıdır?

YENİ DÜNYA DÜZENİ" YA DA EMPERYALİZM

PSK Kongresinde ve Burckay'ın görüşlerinde emperyalizmin temize çıkarıldığı, anti- emperyalist konumun zayıfladığı, özellikle "Yeni Dünya Düzeni" denilen emperyalist yönelimin özünün kavranmadığını, yeniden hayallerini gerçeğin yerine geçirmeye çalıştığını belirttim. Burckay, emperyalizme, "yeni dünya düzeni"ne yönelik ciddi bir eleştiri ve tahlil getirmeden sadece görüşlerimizin, eleştirilerimizin "doğru olmadığı" nı söyledi. Gel gör ki, kendisini savunayım derken ileri sürdüğü görüşler tamda eleştirdiğimiz konumda olduğunu gösterdi. Bana kalırsa , "cevap" diye yazılan yazıda eleştirdiği- miz görüşlerine biraz açılım getiriyor, bazı "kanıt"larla destekliyor ve sosyalist teori açısından yanlışlığı açıkça belli olan düşüncelerini "korumak" için bir takım kavramların arkasına sığınıyor. Şöyle ki; kapitalist sistemin içinde "barış aramak" ham hayaldir dediğimizde, "ben hemen olur demedim. Uzun bir süre gerekir" diye zaman kavramının değişkenliğine konuyu bırakıyor. Yada, " tümüyle savaştan vazgeçtiler" demedim diyor. İyide, " tümüyle vazgeçmemek" ne anlama geliyor. Emperyalizm halâ daha kendi aralarındaki rekabette ve halklara karşı savaşçı bir konumda mıdır? Kapitalist- emperyalist devletlerin ordularının temel görevi bumudur? Ya da ; esas nitelikleri böyle değildir, ancak bir takım ikincil sorunlar vardır. "tümüyle vaz geçmemek" bu anlama da gelebilir. Nihayetinde Burckay'ın görüşlerinin tamamı, mantığı, çıkardığı sonuçlar incelendiğinde , onun ikinci noktadaki gibi düşündüğü ortaya çıkıyor. Ama, hem geçmişten kalma özellikler bazı alanlarda devam ediyor. Mesela, Onun deyimiyile " kadın ve çocuklara

yönelik şiddet var". Hemde, silahsızlanma "tümüyle" sağlanmış değildir. Fakat O, tüm bu etmenlere rağmen bu konuda da umutlu ve iyi niyetlidir. Zaman alsa ve bir takım problemler çıkarsa da, kapitalist toplumun içinde silahsızlanma, savaşız bir dünya, geri ülkelerin sorunlarına çözüm, ulusal sorunlara çözüm, çevre sorunları, faşistleşme eğilimleri gibi sorunların çözüleceği görüşündedir. Nitekim, aşağıya aktaracağımız düşüncelerinde kapitalist topluma ait pozitif düşüncesinden bir bölüm görmekteyiz. "Son büyük değişikliklerden sonra, kapitalist ülkelerde ve kapitalizme geri dönmeye çalışan ülkelerde sosyal hakların kısıtlanması, ırkçı akımların, yabancı düşmanlığının canlanması biçiminde göze çarpan gelişmelerin de geçici olduğu kanaatindeyiz". (9)

Ben yazımda Burckay'ın sorunlara kapitalist dünyanın ideolojik penceresinden baktığını, emperyalizmin önünde diz çöktüğünü söyledim. Bu tespitlerime fena halde kızıyor. O'na kalırsa kendisine haksızlık yapmışım. " Söylenmemiş şeyleri, söylenmiş göstermişim." Yukarda ki ara bölüme giriş paragrafında söylediklerim bu düşüncenin gerçekleri yansıtmadığını fazlasıyla ele veriyor. Ama ben yinede biraz daha konuyu anlaşılır kılmak için üstünde durmak istiyorum. Kapitalist dünyanın sınırları içinde, emperyalizmin bir dünya sistemi olarak varlığını devam ettirdiği bir ortamda, "uluslararası, güçlünün zayıfı ezdiği orman yasaları dönemi sona erebilir" diye kehanette bulunmak başka ne anlama gelir. İtiraz ettiği nokta da eleştirilerimize haklılık getirmektedir. İşte "savunu" diye söyledikleri.

" Öncelikle, BM'nin daha da donanması ve yaptırım gücüne kavuşması, NA yazarının ileri sürdüğü gibi, emperyalist güçlerden yana mıdır? Hayır. Bugün BM'in 170'i aşkın üyesinin içinde emperyalist ülkeler sayıca azınlıktır. Oy çoğunluğu yoksul Asya, Afrika, Latin Amerika ülkelerinin elindedir. Bu yüzdendir ki geçmişte, BM Genel Kurulu'ndan Filistin ve Kıbrıs konularının da olduğu gibi, emperyalistlerin veya işgalci güçlerin hoşuna gitmeyen kararlar çıktı. ABD bundan duyduğu rahatsızlıkla birara, BM'e ödenti payını düşürdü. Eğer BM'nin yaptırım gücü olsaydı bu kararlar

zamanında hayata geçirilebilirdi. Bu nedenle, BM'in, mali ve askeri bakımdan güçlü ve yaptırım yetkisine sahip olması, emperyalist güçlerin yararına değildir. Böyle bir durumda, bugün uluslararası sorunlarda büyük ağırlıkları olan ve kendi çıkarlarına uygun yönde çözümler dayatan emperyalist güçler yerine, uluslararası topluluğun sözü para eder, BM'in ilkeleri geçerli olurdu. Bu ilkeler tüm insanlığın yararınadır." (10)

Uzun da olsa Yazar'ın düşüncesini bütünlük içinde ifade ettiği için olduğu gibi aktardım. Baştan aşağıya yanlış ve yanıltmalarla dolu bir pasaj. Emperyalizm ve bugünkü dünya koşulları hakkında reformist görüşün iyi bir görünümü olan bu anlayışın önemli yanları üzerinde durmakta yarar var.

Önce, BM'de büyük emperyalist devletlerin aleyhine bir karar çıktığında, bu kararı veto etme hakları vardır.

İkinci olarak, BM üyesi 170'i aşkın devletin tamamına yakın bir bölümü (Küba ve bir-iki ülke hariç) kapitalist ülkelerdir. Ya da kapitalizm aşamasına dahi ulaşmamış aşiret ve kabile devletleridir. Bu ülkelerin çoğu çıkar gurupları şeklinde birbirine bağlanmıştır. Oylamalar da bu durum rahatlıkla görülebilmektedir. Örneğin, Arap ülkeleri Filistin sorunun da ayrı, Kürdistan sorunun da ayrı tavır takınabilmektedirler. Bunların yoksul olmaları birşeyi değiştirmez. Yoksulluk izafi bir kavramdır. Ve bu somut olayda olumlu anlamda bir şey ifade etmemektedir. Kaldığı bu ülkelerin egemen sınıfları yoksulda değildir. Halkları yoksuldur. Bu ülkelerin tamamına yakın bir kısmı bir kaç ailenin , ya da grubun yönetimi altındadır. Biraz daha demokratik ve "gelişmiş" olanlar da ise sermayenin çıplak egemenliği vardır. Dolayısıyla da ulusal olsun, uluslararası olsun her hangi bir konuda BM'de ya da başka uluslararası kuruluşta tavır takındıklarında kendi çıkarlarını, siyasi hesaplarını öne almaktadırlar. Ve bu genellikle halkların aleyhinedir.

Üçüncü olarak, bu ülkelerin büyük çoğunluğu kapitalist- emperyalist dünyaya mali, ekonomik , askeri, siyasi olarak bağımlıdırlar. Siyasetleri genellikle

emperyalist merkezlerin, bağlı olunan ülkelerin doğrultusundadır. BM'nin gerçekte ABD, Rusya, Çin , Fransa, Almanya, İngiltere, Japonya, Kanada, İtalya gibi sayıları 15-20'yi geçmeyen gerçek üyeleri vardır. Öteki ülkeler genellikle bu 15-20 ülkenin kontrolü altındadır. Burckay'ın "yoksul uluslararası topluluk" dediği çoğunluğun, böylesi bir ekonomik - siyasi konjoktür içinde emperyalistlerden "bağımsız tavır" takınması mümkün değildir. Ayrıca böylesi bir beklenti bu ülkelerin egemen sınıflarının siyasi konumları, sınıfsal karakterleri bakımından da mümkün değildir. "Bağımsız tavır" diye takınılan tavırların çoğu, Irak ya da İran örneğinde görüldüğü gibi bölgesel planda büyük güçlerin kendi çıkarları, yayılmacı emelleri için farklı davranışlarıdır. Böylesi bir davranış ise daha vahşi bir orman yasalarını gündeme getirmektedir. Bu konu farklı yönleriyle daha da işlenebilir. Bu kadarı da yeterlidir. Kapitalist dünyada " orman yasalarının, güçlünün zayıfı ezdiği dönemin sona erebileceği"ni savunmak, evet, tamda bu kapitalizme ideolojik teslimiyettir. Siyasi olarak ise, devrimci ulusal kurtuluş mücadelelerinin yerine reformist iyleştirmelerin geçirilmesidir.

Dahası orman yasaları, güçlünün zayıfı ezmesi sadece askeri işgallerle yapılmıyor. Günümüzde, emperyalist-kapitalist ülkelerin ellerindeki yoğunlaşmış ve merkezileşmiş sermaye, yüksek teknik, üretim-pazarlama, pazarları denetim olanakları askeri işgale baş vurmadan, güçlünün zayıfı ezdiği, orman yasalarını tamamen olanaklı kılıyor.

İşte buna bir kaç örnek. Eşitsiz ticaret, sana-yinin engellenmesi, ağır koşullarda verilen krediler, ekonomiler üzerindeki baskılar (-devalüasyon, ücretlerin ayarlanması, yatırımların denetlenmesi vs.-) tamda orman yasaları kuralları içinde yürütülüyor. Sermaye bunu " uygarca" elde etmeyince, bölgesel savaşları, askeri darbeleri ya da işgalleri gündeme getiriyor. Günümüz dünyasının tüm siyasi- ekonomik ilişkileri böyle yürütülüyor. Ayrıca bu durumu emperyalizmin gizlediği de yok. Burjuva basın-yayın organları her gün bunun örneklerini aktarıyorlar.

Devam etmeden bir sonuç çıkarmak gerekirse;

dünya çapında da iki yol ve akım vardır. Ne olduğu belirsiz "uluslararası topluluğun sözü" diye bir şey yoktur. Emperyalist-kapitalist blokun sömürü ve baskı üzerine kurulu yolu. Sermaye dünyasının sözü ve onun farklı varyantları karşısında ise, işçi sınıfının ve dünyanın ezilen halklarının devrim ve sosyalizmde ifadesini bulan devrimci cephesi. Birinciler, örgütlü, güçlü ve tecrübelidirler. Kendi aralarındaki çelişkilerden dolayı dalaşsalarda, halklara karşı birleşebilmektedirler. Rekabette, halkların sömürülmesi, köleleştirilmesi üzerine yürütülmektedir. İkinciler ise, örgütsüz, dağınık ve şu anda güçsüzdürler.

Sosyalizmin aldığı yenilgi ve dalganın geri çekilmesinden dolayı, devrimci saflarda belirsizlik, karamsarlık ve yer yer teslimiyet örnekleri, bunun sonucu olarak, ikinci cepheden birincisine iltihak eden güçlerde vardır. Süreci yeniden karşı atağa dönüştürmenin ilk görevlerinden birisi, sağlıklı bir muhasebe yapmak, son 70 yılın tecrübelerini iyi bir senteze ulaştırmak, devrimci durumun olduğu ülkelerde fitili tutuşturmadır. Devrimi pratik mevziye kavuşturmadır. Kürdistan bugün içinden geçtiği süreç ile buna olanak sunmaktadır.

Gelelim Burckay'ın Güney Kürdistan örneğine; "1991 ilkbaharında, Saddam'ın saldırısı karşısında bir soykırımla yüzyüze kalan Güney Kürdistan halkımızla ilgili olarak, bu saldırıyı önlemede ve Kürt halkının geriye dönüşünü ve güvenliğini sağlamak için BM'in girişimiyle Çekiç Güç oluştu ve üstelik, güçlü emperyalist ülkeler bu işte başı çektiler, BM'nin ordu- ları olmadığı için, onlar askeri güç gönderdiler. Biz bu girişimi olumlu buluyoruz. Newroz Ateşi de olumlu buluyor. Çünkü bir halkın soykırımdan kurtulması söz konusu. O halde sorun nedir? BM daha da güçlense, kendi birlikleri olsa ve böylesi durumlarda. ABD,

Fransa, İngiltere gibi güçlü emperyalist ülkeler eliyle değil de doğrudan müdahale edilebilse kötümü olur." (11)

BM'nin güçlendirilmesi ve müdahalesi ile ilgili düşüncelerimizi yukarıda açıkladık. Güney Kürdistan'daki Çekiç Güç'ün varlığı ise, BM'in ya da emperyalist ülkelerin Kürt halkını korumak istemesinden değil, Körfez savaşının ve Saddam'la olan çelişkinin bir ürünüdür. Bu durumu Burckay'da dahil herkes biliyor. Kürtleri korumayı düşünenler Halepçe katliamında neredeydiler? Ayaklanma sonrası, Saddam'ın

Güney Kürdistan'daki Çekiç Güç'ün varlığı ise, BM'in ya da emperyalist ülkelerin Kürt halkını korumak istemesinden değil, Körfez savaşının ve Saddam'la olan çelişkinin bir ürünüdür. Bu durumu Burckay'da dahil herkes biliyor. Kürtleri korumayı düşünenler Halepçe katliamında neredeydiler? Ayaklanma sonrası, Saddam'ın füzelerine, Helikopterlerine, savaş uçaklarına Kürdistan'ı bombalaması doğrultusunda izin çıkartan da bu "kurtarıcılar" değil miydi? Halâ daha da Kürdistan'a yönelik ambargoları, kısıklamaları devam ediyor.

füzelerine, Helikopterlerine, savaş uçaklarına Kürdistan'ı bombalaması doğrultusunda izin çıkartan da bu "kurtarıcılar" değil miydi? Halâ daha da Kürdistan'a yönelik ambargoları, kısıklamaları devam ediyor.

Güney Kürdistan'ı pazarlık konusu yaparak, Saddam'a isteklerini kabul ettirmek istiyorlar. Dahası, Çekiç Güç'ün varlığını kullanarak Güney Kürtlerine (başta Kuzey olmak üzere öteki parçalarda) her istediklerini kabul ettirmek, "çizgi"nin içinde tutmak istiyorlar. Şimdilik sınırların bozulması işlerine gelmediği için, Irak, İran, Türkiye ve Suriye'nin sınır bekçiliğinin de emperyalistler yapıyor. Saddam ya da bölgedeki ülkeler tarafından tatmin edildikleri oranın da Çekiç Güç'ten de eser kalmayacaktır. Olabilirki silahların namlularının yönü de değişebilecektir.

Bu ve benzeri yönleri, emperyalistlerin kısa ve uzun vadeli çıkarlarını, yönelimlerini göz önünde bulundurmak kaydıyla, Çekiç Güç'ün Güney'de oynadığı objektif olarak olumlu bir rolünün olduğunu söylüyoruz. Bu sonuç emperyalistlerin isteğine, yönelimine rağmen mevcut durumun, güç ilişkilerinin ortaya çıkardığı bir durumdur. Karşı-devrimci iki gücün savaşı, bu karşı devrimci güçlerden birisi ile

(Irak'la) savaşta olan Kürt halkına yaramıştır. Emperyalistleri böylesi bir yönlime iten ilk etmen, Saddam'la olan çelişkileri ise, ikincisi; Körfez savaşı döneminde kendilerinin yarattığı medya canavarı Saddam'ın yaptıkları ve kendilerini "zor" durumda bırakmasıdır. Tüm dünyayı, "demokrasi ve insan hakları" diye ayağa kaldıran ABD, Saddam'ın Kuveyt'te yaptıklarına itiraz edip, Kürdistan'da yaptıklarına "sessiz" kalsa idi, rezil-rüsva olacaktı. Bu nokta da başta TV ekranları olmak üzere, Batı'daki demokratik ve hümaniter çevrelerin baskısının rolünü de görmek gerekiyor. ABD bir yerde kendi propagandasına gerçeklik kazandırmak için Kürdistan'da bu adımı atmak zorundaydı. Üçüncüsü; Çekiç Güc aracılığıyla İran, Kürtler, Türkiye, Suriye gibi bir dizi farklı gücü denetlemek, aralarındaki çelişkilerden yararlanmak, şantaj yapmak, bölgede sağlam ayaklar yaratmak, hepsinden önemlisi petrol bölgesindeki istikrarı garanti altına almaktır.

Çekiç Güç girişiminin esas öne çıkan özellikleri bunlardır. Şüphesiz bu kadar önemli olmasa da başka faktörlerde rol oynamıştır. Sorunu tüm yönleri ile görmez, sadece olumlu görünen yüzüyle yetinirsek, emperyalist ülkeler "kurtarıcı" gösterilebilir. Ve daha sonra, güç ilişkilerinin, menfaat terazilerindeki ağırlıkların değişmesiyle, gündeme gelecek yeni yönelimler karşısında hazırlıksız yakalanılır, kitleler de yanıltılır. Bu anlamda Burkay'la bizim aramızdaki "benzerlik" aslında benzememezliktir.

Bizim dediğimiz şudur. Burkay'da genel olarak emperyalizmin, özel olarak "yeni dünya düzeni"nin eleştirisi, teşhiri yoktur. Mücadele hedefleri bunları kapsamamaktadır. Nitekim cevap diye yazdığı yazıda da anti-emperyalist tavır, tahlil yoktur.

Olmayabilir. Kendisinin bileceği iştir. Ayrıca, bizim tavrımızı da "gerçekçi" bulmayabilir. Ona göre "keskin sloganlar" atmış olabiliriz. Kendisinin tüm görüşlerinin statüko ve konjoktürdeki güç ilişkileri üzerine kurulu olduğunu biliyoruz. O zaman tüm bu görüşlerin ismini koymak, bilimsel sosyalist düşüncenin doğrultusunda eleştirmek bizim görevimizdir.

Biz siyasal stratejimizi, onun hizmetindeki taktiğimizi sadece bugünü değil, yarını, muhtemel gelişmeye gözönüne alarak oluştururuz. Reformcu, günü kurtarmaya çalışır. Devrimci ise geleceği korumaya çalışır. Netice itibarıyla bu sorunlara iki farklı bakıştır. Söz konusu olan iki ayrı yoldur.

DEVİRİMCİ KURTULUŞ VE REFORMCU ADAPTASYON

Burkay'ın yazılarının belirgin temalarından birisi "oy çoğunluğu ve barışçıl değişim"dir. O, tüm teorik çabasını ve pratik kanıtlarını silahlı mücadelenin aleyhine, yasal, barışçıl mücadelenin lehine kullanıyor. "Barışçıl geçiş" tezine Kürdistan'da kimsenin inanmayacağını anlayınca, "Gelişkin kapitalist ülkelerde, sosyalizm için mücadelenin barışçı bir temel üzerinde ve parlamenter çerçevede" (12) yürüdüğünü söylüyor. Kanıtlarını da kendisi bulmuş.

"Şimdi ise gösteri yapan işçi ve köylüler çok çok patetes atıyor ve polisler de kendilerini korumak için kalkan kullanıyorlar... İşçi silah bulsa bile, karşı tarafın elinde daha güçlü silahlar vardır ve kavga çok kanlı olacaktır. İkincisi, işçiler aç değildirler, onlar bakımından bıçak kemiğe dayanmamıştır... Üçüncüsü, sosyalizmi isteyen işçi silaha sarılacağına öncelikle gidip oyunu sosyalizm isteyen bir partiye verebilir... Böyle bir ülkede işçinin ayaklanmasını istemek bir düşüştür. Öncelikle işçiyi sosyalizme kazanmak gerekir. Bu olduğu zaman ise, sokak muharebelerine gerek kalmadan iktidarı değiştirmek mümkündür. Bu ülkelerde sözkonusu demokrasi geleneği vardır." (13)

Bu kanıtları sırasıyla inceleyelim. Önce, patates atan işçiye, polisler kendilerini korumak için kalkan kullanıyorlarsa, bu işçilerin halâ daha iktidarı istememeleri, bir takım demokratik-ekonomik istemlerle kendilerini sınırlamalarından ileri geliyor. İstenilen şeye göre, düzen karşılık veriyor. Kaldığı, çoğu yerde

polis göstericilere saldırıyor, şiddet kullanıyor ve tutukluyor. Ama bu saldırının "sınırlı" olmasının esas nedeni, polislerin niteliğinin ve rolünün değişmesinden değil, kitle hareketlerinin yasal zeminde hareket etmesidir.

İkincisi; Yazar kendiside söylüyor işçi silaha sarıldığı zaman, düşmanın elinde daha gelişkin silahlar vardır ve çarpışma " çok kanlı" olacaktır. Ne varki, düşmanın elinde gelişkin silahlar var diye ayaklanmaya karşı çıkmak fazla inandırıcı değildir. Devlet aygıtını elinde bulundurmayan ezilen tüm sınıflar, egemenlere göre daha basit tekniğe ve silahlı donatıma sahiptirler. Bu geçmişte de böyledi. Günümüzde böyledir. Bu gerekçeyle ayaklanmaya karşı çıkmak tüm sınıf mücadeleleri tarihine, ayaklanma ve devrimlere karşı çıkmaktır. Savaşta silah önemli bir unsur olmasına rağmen belirleyici olan insan unsurudur. Kitleleri kazanan, var olan çelişkileri devrim lehine kulanmasını bilen bir hareket silahlara ulaşabilir, elde edebilir. Bunun mümkün olduğunu tecrübe defalarca gösterdi.

İşçilerin ayaklanmaya hazır olmadığı sorununa gelince, ayaklanmayı savunmak, her şart altında ayaklanma çağrısı yapmak anlamına gelmez. Kapitalist ülkelerde genellikle uzun bir hazırlık ve nispeten barışçıl mücadelenin sürdüğü dönem gündeme gelmektedir. Komünistler barışçı mücadele yürüttükleri dönemde de kitleleri ayaklanmaya hazırlamaya çalışmalı, her somut olayı, fırsatı devrim için harlığa dönüştürmelidir. Ayaklanma ortamı olmadan çağrısını yapmak, ayaklanmayla oynamak çok tehlikelidir. Lenin'in bilinen ünlü devrimci durum teorisi var. Devrimci durum mevcut, öncüde kendi hazırlığını yapabilmişse ayaklanma çağrısı yapmak, kıvılcımı çakmak doğrudur. Ya da başlayan bir ayaklanmaya katılmak, onu hızla sonuca götürmek için çalışmak gereklidir. Sınıf mücadelesi bu alanda önceden hesaplanması mümkün olmayan bir dizi olarak ortaya çıkaracaktır. Mücadelenin gelecekte alacağı biçimi tüm yönleri ile önceden hesaplamak mümkün değildir. Ayrıca buna gerek yoktur. Burda bakış açımızı göstermek istiyoruz.

"İşçiler aç değildir, onlar için bıçak kemiğe dayanmamıştır" tespitine gelince, bu durum kapitalist ana yurtların büyük çoğunluğu için geçerlidir. Bu sadece günümüze ait gerçeklikte değildir. Özellikle kapitalizmin emperyalizm aşamasıyla birlikte, kapitalist ülkelerde nispi bir refah ve bunun sonucu olarak güçlü bir işçi aristokrasisi oluşmuştur. Engels, İngiltere işçi sınıfının durumunu tahlil ederken bu duruma dikkat çekmişti. Lenin ise bir çok yazısında bu durumu görmüş ve tahlil etmiştir. Ben ünlü eseri Emperyalizm'den konu ile ilgili bir yaklaşımı aktarmayı zorunlu gördüm.

"... kuşkusuz, kapitalizmin en yüksek tarihsel aşamasını, yani emperyalizmi karakterize eden asalaklık ve çürümedir... kapitalizm, bugün basit bir " kupon kırma" işlemiyle bütün dünyayı soyup soğana çeviren, özellikle zengin ve güçlü **bir avuç** (dünya nüfusunun onda- birinden azını barındıran ve yüzölçümleri en "geniş" ve en abartılmış ölçüye göre bile dünyanın beşte birinden daha az olan) devleti ileri geçirmiş bulunmaktadır. Savaş öncesi fiyatlara ve burjuva istatistiklere göre, sermaye ihracı, yılda 8-10 milyar frank gelir getirmekteydi. Bugün bu miktar, elbette daha fazladır.

Anlaşıyorki, sağlanan bu muazzam **aşırı kârlarla** (çünkü bu kârlar, kapitalistlerin "kendi " ülkelerinin işçilerinden sızdırdıkları kârların çok daha üzerindedir) İşçi liderlerini ve işçi aristokrasisini oluşturan bu yüksek tabakayı **bozmak olanaklı olabilmektedir.**"(14)

Aradan geçen 70 yılda, kapitalist ülkeler bağımlı ülkelerden sızdırdıkları kârları artırmış, bilim ve teknikte elde ettikleri başarıların da oluşturduğu olanaklarla nispi bir refah yaratmışlardır. Ezilen-bağımlı ülkelerde devrim ateşi yükseldikçe, dahası dengesiz gelişme belli ülkeleri ikinci plana ittikçe, kapitalist ülkelerin hepsinde olmasa da bazılarının da devrimci durumun doğması muhtemeldir. Zaten, leninist teori tüm ülkelerde bir anda oluşacak devrimden değil, farklı ülkelerde, farklı zamanlarda olgunlaşacak devrimi öngörmektedir.

Üçüncüsü, kapitalist ülkelerde işçiler oy çoğunluğu elde ettiklerinde, "sokak muhabelelerine gerek kalmadan iktidarı değiştirmek (nasıl) mümkündür"? Daha önce çok gelişmiş silahlara sahip olan burjuvazi, ayaklanmayı dahi kanlı bastırırken, nasıl olurda tıpiş, tıpiş iktidarını bırakır? Bu "oy çoğunluğu"nun ne sihirli gücü varmış. Bugüne kadar neden hiç gündeme gelmedi diye, Burckay kendine sormalıdır. Somut olarak "demokrasi geleneği var olan" İngiltere ya da Fransa'da "oy çoğunluğunu işçiler sağlasa" burjuvazi, ordu, polis, bürokrasi ne yapacaktır? İktidarını bırakacak mıdır? Eh, artık sömürden vaz geçtik, birazda sizmi yönetin diyecektir. Çok açıktır ki bunlar Burckay'ın kendi fantazileridir. Subjektif niyetini gerçeklerin yerine geçirmiştir, bunun saçma olduğunu göstermemiz için, Yazarın deyimiyle "eski metinleri tekrarlama" mıza gerek yoktur. Sadece günümüz gerçeğine, Alman, Fransız, İngiliz ya da Amerikan militarist güçlerine, bugün daha da organize olan, silahlanan ordu ve polis kurumuna, tekellerin bu kurumlarla iç-içe geçmesine bakmasını istiyoruz. Ama, hep söylendiği gibi en kötüsü bakıpta görmemektir.

Peki, Burckay Kürdistan için ne demiş, ne önermiştir. "... Şiddet çok pahalı bir araçtır ve çoğu zamanda amaca varmaya yetmez". (15) "Ben, Kürt halkı için, demokratik koşullarda gelişen bir örgütlülüğün, bilincin çok daha büyük önem taşıdığı ve sonuç alıcı olduğu kanısındayım. 15 milyonluk Kürt halkının oyları, 15 milyon tüfekten çok daha etkili bir araçtır. Özellikle günümüz koşullarında bu böyledir." (16)

İşte böyle, Yukardaki görüşler yazarın kendisine aittir. Kendisinin bugün "silahlı ayaklanmanın gündeme gelebileceği" yönünde belirttiği ihtimal yinede olumludur. Her ne kadar yaşamın dayattığı temel mücadele seçeneğini, "ihtimal" olarak savunmuşsa da eski anlayışına göre bir adım öndedir. Bunda eleştirilerimizin ve yükselen mücadelenin rolünün olduğu kanısındayım. Ancak hala daha esas görüşü "oy çokluğu" üzerinedir. Silahlı mücadelenin kazanımlarını, yakaladığı seviyeyi, sonuç almadaki belirleyici konumunu kavramış değildir. Herkese önerdiği halde,

kendisi bir türlü yaşamdan öğrenmesini bilmemektedir. Kendisine önerim, Avrupa pratiğinden çıkarttığı derslerin hiç değilse bir kısmını da Kürdistan gerçeğinden çıkarmalıdır. Gerçeğin sesine kulak vermek gerekmektedir. Devrimci teorinin en önemli özelliği, pratikten çıkartılan derslerle, sonuçlarla kendisini yenilemesidir. Yaşama bağlı olmasıdır. Kendini sınımasıdır. Burckay bu alanda söylediği tüm tımturaklı sözlere rağmen, teorisi yaşamın bağırarak çıplak geçeceğine sırtını dönmüştür.

"Bize göre Türkiye Kürdistanı'nda silahlı eylemler erkendi ve rejimin kendisi bunları kışkırttı. Bunu, Kürt hareketini terörize edip saldırılarına bahane yaratmak için yaptı. Ve inanıyoruz ki, eğer Kürt sorunu terörize edilmemiş olsaydı, bugün çok daha kitlesel, çok daha örgütlü olacak, içerde ve dışarda rejimi köşeye sıkıştıracaktı." (17)

Ben bu görüşleri okuyan ve Kürdistan gerçekliğini az-çok bilen hiç bir devrimcinin böyle düşünmeyeceği kanaatindeyim. Kürt halkının, ülkesinin Kuzey'de elde ettiği her başarının, ilerlemenin gerçek nedeni gerilla ve serhıldandır. Başka bir dizi etmen sayılabilir ama, esas olan bu iki etmendir. Mücadelenin izlediği yol, yöntem, kitle ilişkileri, iç dinamiklere yaklaşım tarzı eleştirilebilir. Zaten, Kürdistan'lı akımlar bu konuda karşılıklı eleştiriler yapmışlardır. Ne var ki, Burckay'ın eleştirisi ters yöndedir. O, mücadeleyi daha ileriye çekmenin değil, geriye götürebilecek eleştiriler getirmektedir.

Böyle bir anlayışa sahip olduğu içindir ki, geçici ateşkes çağrısını, ".. şimdi PKK kendi politikasını değiştiriyor. Şu anda ateş kesiyor, silah bırakacağını söylüyor" diye kavramıştır. (18)

PKK'nin politikası şu anda silah bırakma değildir. Öyle olsaydı dahi, Burckay bu politikayı eleştirebilirdi. Yaşamda, mücadelede bunu gerektiriyor. Zira, silah bırakma açıkca mücadelenin tasfiyesi, başladığı noktaya götürmek demektir. Sömürgecilerin isteklerinin, beklentilerinin de bu yönde olduğunu görmek gerekiyor. Ulusalçı-yurtsever güçlere düşen görev,

STATÜKO MU? DEVRİM Mİ?

mücadeleyi daha ileriye çekmek, kazanımları garanti altına almaktır. Düşmanın dışından-tırnağına kadar silahlı olduğu, imha ve inkarı esas aldığı sömürge bir ülkede mücadele ilerleyip, somut başarılar elde edilince, silahlı güçlerde daha organize olmalı, gerilla ordulaşmalı, her alanda güçlenmelidir. Örneğin, Güney-Kürdistan'da devlet kurulmasına rağmen, silahların bırakılmasından değil, ordulaşmadan, merkezileşmekten, güçlü bir savunma mekanizmasını oluşturmaktan bahsetmek gerekiyor.

Burkay'ın da yazı yazdığı Deng dergisinin başka bir yazarı, Ali Dicleli'de sorunu yanlış göstermektedir." Kürt hareketi barışçı bir çözüm ve bu amaçla silahları bırakmayı, siyasi diyalogu öneriyor" (19) demektedir. Ne demişler, 'kişinin fikri neyse, zikride öyledir.'

Nasıl olacaktır. Barışçı bir çözüm içinde silahlara ihtiyaç vardır. Hemen hemen tüm ulusal kurtuluş savaşları anlaşma masasında, barışla bitmiştir. Barışı sağlayan ise, esasta ulusal kurtuluş güçlerinin uzun süreli silahlı mücadelesi, ayaklanmadır. Barışın garantisinde kendisini yaratan dinamiklerdir. Anlaşma ile ülke kurtarılmışsa, silahlı güçler dağıtılmamış, düzenli orduya çevrilmişlerdir. Yok eğer anlaşma geçici bir ateşkes ise, gerilla hem gelecek günler için hazırlığını devam ettirmiş, hem de ateşkes koşullarının da yerine getirmesinin garantisi olmuştur.

"Eskimiş metinler" değil ama, yaşamın somut gerçeklerine rağmen, reformistler statüko içinde kalmayı baştan kabul ettikleri için, en ufak bir anlaşma belirtisinde "silahlar bırakılıyor" diyebilmektedirler. Devrim ve kurtuluş, bağımsızlık ve özgürlük hedefi olan, bunun için mücadele eden hiç bir örgüt, parti silah bırakmaktan, yasallaşarak düzenin meşru muhalefeti (bence icazetli muhalefet) olmaktan bahsedemez. Her hangi bir yenilgi halinde dahi, ilk görev devrimi yeniden eski gücüne ve örgütlenmesine kavuşturmak, giderek iktidara taşımaktır. Anlaşılması gerekir, sözmüz programında devrim ve iktidar olanlar içindir.

Siyasal stratejiler belirlenirken o anda var olan güç ilişkileri, konjoktür göz önüne alınarak hareket edilemez. Konjoktür de göz önüne alınmasına rağmen, genel olarak ekonomik-siyasi yapı belirleyici rol oynar. Her şeyden önce konjoktür geçici bir olgudur. Bugün için geçerli olan güç ilişkileri, pekala yarın değişebilir, yerini başka bir duruma bırakabilir.

Dahası, Devrim zaten var olan durumu değiştirmek üzerine kurar stratejisini. Dolayısıyla da mevcut sistem içinde ne elde edebilirim diye kendisini sınırlamaz. Kolay olanı değil, zor olanı seçer. Bu devrimin mantığıdır. Böyle olmazsa, ortada bir devrimden de bahsedilemez.

Reformistler sürekli mevcut güç dengelerini esas alırlar. Onu değiştirmek değil, ona adaptasyonu esas alırlar. Dolayısıyla da o andaki siyasi konjoktürü esas alarak, mevcut koşullar içinde elde edilebilecek bir çizgi izler, bununla kendilerini sınırlarlar. Onlar için devrim hayalciliktir. Elde edilemez bir istemdir.

Bugün Kürdistan'da ulusal kurtuluş ve bağımsızlık sorununa yaklaşımda da bu iki çizgi gündeme gelmektedir. "Federasyon" dan ne olduğu belli olmayan "demokratik çözüm" ü savunan geniş bir yelpazedeki güçler stratejilerini, siyasi çizgilerini hep mevcut sınırların değişmezliği üzerine kuruyorlar. Emperyalistlerin de şimdilik böylesi bir yaklaşıma sahip olmalarını kendi stratejilerine kanıt gösteriyorlar.

Bağımsızlığı savunanlar ise; konjoktüre teslim olunmaması gerektiğini, konjoktürün değişebileceğini, ulusal kurtuluşun zaten sömürgeci sınırları parçalaması gerektiğini, bunun gerçekleşmediği koşullarda geçek anlamda ulusal kurtuluşun da bahsedilemeyeceğini belirtiyorlar. Bağımsızlığın "zor" luğu ve "hemen elde edilemeyeceği" yönündeki düşünceye katılıyor-um. Öylesine bir ülkede yaşıyoruzki, reformist istemleri dahi halkımız "zor" alıyor ve "hemen elde edilemiyor."

Burkay, öteden beri iki ihtimali, "bağımsızlık ve fedarasyon"u savunmasına rağmen, reviz-yonist blokun çökmesi, batılı emperyalistlerin bölgedeki sınırların değişmezliği üzerine politika oluşturması, "Türkiye sınırları içinde çözüm"ü esas almıştır. O, Batılıların görüşlerine atıfta bulunarak ve bunu kendi görüşlerine destek unsuru göstererek şöyle demişti.

"Yalnız federatif bir çözüm değil, Kürtlerin kendi bağımsız devletlerini kurma hakkında insanlar da artık yadırganmıyor. Ancak bu uluslararası dengelere bağlı. Günümüz koşullarında Türkiye'nin ve Kürdistan'ı bölüşmüş öteki bölge devletlerinin sınırlarının değişmesi olanağı görülüyor. Bu nedenle federasyon iste mi gerçekçi bir çözüm sayılıyor: "(20)

Emperyalistlerin " gerçekçi" liğine göre strateji oluşturmak, aslında konjoktüre, statükoya teslim olmaktadır. Devrimciler elbette konjoktüre göz önünde bulundurup, dikkate alırlar. Ama ona teslim olmak için değil, değiştirmek için çalışırlar. Tüm ulusal kurtuluş hareketleri başlangıçta hep verili koşullar içinde " çözülmek" istenir. Gelgör ki, böylesi bir çözüm, gerçekte çözümsüzlüktür. Reformcu bir iyileştirir.

Burkay her vesile ile bağımsızlık istemediklerine dair sömürgecilere güvenceler veriyor. Nitekim, Günaydın Gazetesi ile yaptığı röportajda, " Biz şu anda, bağımsız, birleşik, sosyalist Kürdistan gibi sloganlar kullanmıyoruz" demek gereği duyuyor. (21)

Sömürgelerde, sömürgeci sınırlar içinde çözüm olmaz. Hele mevcut rejimin değişmediği koşullarda hiç olmaz. Güney Kürdistan'daki çözüm karmaşık bir dizi etmenin bir araya gelmesinin ürünüdür. Şu andaki durum belirsizliktir. İki tarafta beklemedeler. Sömürgeci Baas rejimi ilk fırsatta saldırmayı düşünüyor. Bunun belirtileri ve bazı adımları da var. Baas'ın yerine başka bir kliğin geçmeside esasta işi değiştirmeyecektir.

Deng'in öteki yazarları ise daha açık sözlüler. "Kürt hareketi barışçı bir çözüm ve bu amaçla silahları bırakmayı, siyasi diyalogu öneriyor" dedikten sonra, " Ayrıca O, mevcut sınırlar içinde, ama eşitlikçi, adil bir çözüm istiyor" (22) diye ilave ediyor. Sömürgecilere iki konuda garanti verildikten sonra; 1- Silahlar bırakılıyor, 2- Sınırların değiştirilmeyeceği sözü veriliyor, bundan sonra ise, "eşit ve adil çözüm" burda biraz lüks oluyor

ve kenar süsü olarak kalıyor. Sen Kürt halkını siyasi-askeri örgütlenmesinden vazgeçireceksin, sömürgeci sınırların değişmeyeceğini vaaz edeceksin, bunun adı da"eşit ve adil çözüm" olacak. En hafif deyimle buna gerçeğin sapıtılması, öznel niyetlerin objektif olguların yerine geçirilmesi denilebilir.

Yukarda belirttiğim gibi, reformistlerin çözüm önerilerinde uluslararası güç dengelerinin, emperyalist merkezlere yöneliminin önemli bir yeri var. Hatta esas belirleyici olanın bu nokta olduğunu da söyleyebiliriz. Bu durumu Deng yazarı kabul edip, izah ediyor.

"Kürt yurtsever hareketinin son girişimleri, kuşku yok ki uluslararası konjoktüre uygun düşüyor. Bugün bölgesel sorunların çözümünde en çok sözü geçen, en etkin güçler, ABD ve Batı Avrupa, Türkiyenin bölünmesini, ayrı bir Kürt devletinin kurulmasını istemeselerde -çünkü onların kendi çıkarları buna elvermiyor- Kürt halkına uygulanan çağdışı baskıya karşıdır ve bu sorunun Türkiye sınırları çerçevesinde çözümünü istiyorlar. Bölgede barış ve istikrar için buna gerekleri var. Öyleyse, bizim Türk hükümetine, "gelin bu sorunu Türkiye'nin sınırları içinde, barışçı biçimde ve eşitlik

temelinde çözelim" dememiz, onların da eğilimlerine uygun düşüyor. Bu Kürtler için bir suç olmadığı gibi, iyi bir şeydir." (23)

İşte böyle, uzun sözün kısası, siz hep sömürgeci statükoya, emperyalist yönelime

göre siyaset oluşturuyorsunuz. Ulusal kurtuluşta kendi halkınıza, öz gücünüze güveniniz az, dışarıya karşı ise hep umutlusunuz.

Sömürgelerde, sömürgeci sınırlar içinde çözüm olmaz. Hele mevcut rejimin değişmediği koşullarda hiç olmaz. Güney Kürdistan'daki çözüm karmaşık bir dizi etmenin bir araya gelmesinin ürünüdür. Şu andaki

durum belirsizliktir. İki tarafta beklemedeler. Sömürgeci Baas rejimi ilk fırsatta saldırmayı düşünüyor. Bunun belirtileri ve bazı adımları da var. Baas'ın yerine başka bir kliğin geçmesinde esasta işi değiştirmeyecektir. Geçici bir takım anlaşma ve aşamalar gündeme gelse dahi, egemen ulus iç zayıflıklarını giderip, uygun uluslararası ortamı gördüğünde elde edilenleride gasp etmek istemektedir. Halklar arasında birlikler, her halkın kendi öz iradesine sahip olduğu devrimci, sos-yalist sistemlerde mümkündür. Bunun en canlı örneği Sovyetler Birliğidir. Bu durum da dahi sorunlar çıkmaktadır. Kürt sorunu ise, parçalanmış ve işgal edilmiş, bir ulus ve ülkenin birlik ve bağımsızlığı sorunudur. Sorunun çözümü, sömürgeci sınırların parçalanmasını ve ülkenin birleştirilmesini dayatıyor. Soruna taraf olan dört sömürgeci devletin "kutsal ittifak"ı, yanısıra büyük emperyalist devletlerin şimdilik Ortadoğu'da sınırların değişmesini istememesi karmaşıklık ve zorlukları beraberinde getiriyor, sorun uluslararası ve çok taraflı bir güzergaha oturuyor. Bu ama bizim, emperyalistlerin kendi çıkarlarından dolayı "Türkiye'nin sınırlarını savunmalarına" teslim olmamızı gerektirmiyor. Halkımızın birlik ve bağımsızlık isteğini, emperyalistlerin tatlı keyiflerine ve çıkarlarına göre belirsiz bir geleceğe erteleyemeyiz. Bunun için biz temel stratejik sloganı, Bağımsız-Birleşik-Demokratik bir ülke olarak ifade ediyoruz.

Bu konuda geleneğimiz 17 yıllık bir teorik birikime ve siyasal mücadele tecrübesine sahiptir. Sorun bir çok yönüyle işlenmiştir. 8 sayı Kawa dergileri, 29 sayı çıkan Ala Yekiti'deki incelemeler, Yurtdışında çıkan Newroz dergilerinde konuyla ilgili ayrıntılı denilebilecek inceleme ve yaklaşımlar var.

Newroz Ateşi'de teorik-siyasal bir dergi olarak yetersizlikleri olmasına rağmen bu konuda önemli bir boşluğu doldurduğu söylenebilir. Burkey, biraz da gerçekçi olmayan bir üslupla, "bağımsız, birleşik, sosyalist Kürdistan" sloganını geçmişten beri temel alanlar ve bunu bir anda yapabileceklerini sananlar" (24) diyerek öfkesini dile getiriyor. Kendisini anlıyorum. Bu temel slogan ulusal kurtuluş mücadelesinde

adeta turnosol görevini görüyor. Önemlidir. Si-yasal sürecin tümünü kısaca ve çarpıcı olarak ifade ediyor. Onun söylediklerinde katıldığım yön şudur. Geleneğimiz geçmişten beri bu temel stratejik yaklaşımı savunuyor. Böylesi bir yaklaşım nerdeyse geleneğimizle özdeşleşti. Kürdistan'da bir çığır açtı. Bir çok siyasi akımı etkiledi Devrimci-ulusal kurtuluş sürecini netleştirip güçlendirdi. Ulusal-yurtsever güçlerden sempati ve destek, sömürgecilerden ise şiddetli ve azgın bir tepki gördü.

Katılmadığım yön ise, ne Newroz Ateşi, ne de **KAWA** hareketi hiç bir yerde "**bir anda**" bunun elde edilebileceğini söylemedi. Aksine tüm devrimci süreçler karmaşık bir biçim kazanır ve inişli-çıkışlı bir yol izlerler. Kürdistan gibi parçalanmış bir ülkede, birlik ve bağımsızlığa giden yol da, her parçadaki ulusal hareketin seviyesi, sömürgecilerin durumundaki farklılıklardan dolayı uzun bir süreçte bu sonuca varacaktır. Ulusal ve uluslararası güç dengelerinin değiştiği koşullarda nispeten kısa vadede böylesi bir sonuç gündeme gelebilir. Biz gelecekte siyasal gelişmelerin hangi biçimi alacağını önceden hesaplıyamayız. Sloganın gösterdiği temel stratejik doğrultudur. Ulusal kurtuluşun hedefidir. Stratejisidir. Burkey, "söylenmemiş şeyleri söylenmiş" göstererek bir yanlış daha yapmıştır. Siyasette doğru ve güçlülüğün göstergelerinden birisi de gerçeğe bağlı kalmaktır.

Parti olayı da öyledir. **TKSP**'nin de, **KAWA**'nın da durumu ana hatlarıyla yurtsever-devrimci kamuoyu tarafından biliniyor. **TKSP** çıktığı günden beri, Kürdistan bir konumdan çok, "Türkiye'ci" bir konumdadır. Partinin başındaki "Türkiye" eklentisi dahi yeni çıkartılmıştır. Çıkartılmıştır ama, "Türkiye sınırlarını temel alan yaklaşım" devam etmektedir.

Ayrıca, bir örgütün kendisine "Parti" demesi onu hemen Parti yapmaz. Örneğin bu arkadaşlar, bir partiden çok uzun yıllar bir dergi çevresiydiler. Öyleki, var olduğu söylenen parti'nin varlığı dahi ancak bir düşman operasyonunda ortaya çıkmıştı. 74'ün sonunda kurulduğu söylenen **TKSP**'den, kitleler, yurtsever kamuoyu ancak 6 yıl sonra, 80'deki bir polis operas-

yonunda haberdar olmuşlardır. Nitekim kendisi bu durumu açıklıyor.

"Türkiye Kürdistanı Sosyalist Partisi (TKSP). belli bir hazırlık aşamasından sonra, 1974 yılının son gününde, yurt içinde kuruldu, **PSKT**, üzerine polis terörünü çekmemek, zaman kazanıp örgütlenmek için kuruluşunu ve adını uzun süre kamuoyuna duyurmadı...

Polis, daha 12 Eylül darbesi öncesinde, Mart 1980'de **PSKT**'ye karşı geniş bir operasyon başlattı. Bu tarihten itibaren Parti, kamuoyunun önüne asıl adı ve açık programıyla çıktı." (25)

Evet, **TKSP** kurulduktan 6 yıl sonra kitleler adını duydular, 18 yıl sonra "Türkiye" ekinden kurtuldu, programında önemli değişiklikler yaptı ve bugün klasik sosyal-demokrat bir çizgide varlığını devam ettiriyor. Bunlar **TKSP** (şimdi **PSK**)'ye ilişkin bazı objektif olgulardır.

Burkay ama, tüm bunları bir kenara bırakmış **KAWA** hareketi ile ilgili doğru olmayan bilgiler veriyor.

"Bir ülkeyi kurtarmak ve sosyalist devrim yapmak üzere çıkmış **KAWA** gibi bir örgütün, böyle bir kongre yapmış olması ve ortaya çıkışından 16-17 yıl sonra da olsa, bu iş için bir partinin gerekli olduğunu akıl etmesi iyidir."

Yine, doğrularla-yanlışların bilerek karıştırıldığı bir pasajla karşı-karşıyayız.

İlk olarak, **KAWA** belgelerini inceleyen herkes rahatlıkla görürki, örgütün önüne koyduğu görev ilk olarak sosyalist devrim değil, ulusal-demokratik devrimdir. Sosyalist devrim, ulusal-demokratik devrimden sonraki sürecin ürünü olarak gündeme gelecektir. Elbette, Bağımsız-Demokratik Kürdistan'la yetinmemek, sosyalist Kürdistan'ı hedeflemek, ulusal kurtuluş aşamasında da temel ayraçlardan birisidir.

İkincisi, **KAWA** kurulduğu günden beri, "proletaryanın örgütten başka silahı yoktur" prensibine sıkı sıkıya bağlıdır. Tarih ve belgeler ortadadır. Ve bence dar anlamda **KAWA** bir Parti'dir. Ancak, sosyalist teorinin gerektirdiği teori-kadro-sınıf güzergahında

birleşmiş-örgütlü bir güç olarak partileşmek mücadele ve hazırlık gerektiriyordu. Üstelik partiyi bir parçaya özgü değil, Kürdistan'ın tümünü kapsayacak şekilde kurmak gerekiyordu.

Yazı iyice uzadı. Ben bu konuda **KAWA**'nın kendi belgelerine baş vurmanın daha doğru olacağı düşüncesindeyim. **KAWA PARTİ İNŞAA VE SAVAŞ KONGRESİ**'nin sonuçları, kararları, Kongre'nin kabul ettiği belgeler kitap olarak yayınlandı. Parti konusu ile ilgili olarak da önemli yazı ve kararlar var bu belgelerde. 300 sayfayı aşkın Kongre belgeleri'ni buraya aktarmak zaten imkansız. Bunun yerine, **KAWA** Bazın Sözcüsü Kerim ADAR'ın dergimize yaptığı açıklamada Parti ile ilgili bir bölüm aktarmak ve yargıyı okuyucuya bırakmak daha doğru olacaktır.

"**KAWA**'nın önüne koyduğu görevlerden biride işçi sınıfı partisini kurmaktır. **KAWA**'nın dışında da sosyalistler vardır. **KAWA** bunlarla bir Parti kurmalıdır. Ve bütün sosyalistler bir çatı altında toplanmalıdır. Kendisine ML diyen bütün partilerin veya grupların ML olmadığı açıktır. Eskiden kendilerine ML diyen bu gruplardan bazıları bugün bu isimden nasıl kurtulacakları uğraşısı verirken bunlara ML demek doğru değildir. Bazıları da ML olmadıklarını açıkça ilan ettiler. Eskiden Sovyetler Birliğine sosyalist diyenler, bugün burjuvazinin "sosyalizm iflas etti" narasına katılmıştır. Kapitlazmin sınırları içinde, burjuva demokrasisi sınırları içinde, insan hakları, çevre kirliliği vb. konuları programının temeline oturtmuşlardır. Bu ML program olamaz. Fakat gerçekten sosyalizme inanan **KUKM**'ni sosyalist perspektifle ele alan grup ve çevreler bu partilerden kopmakta ve arayış içine girmektedirler. **KAWA** bu çevrelerle birlikte hareket etmelidir. Parti sorunu, sadece kadro ve program sorunu değildir. Parti kitlelerin temsilcisi, sesi ve beynidir. Hayatın her alanında uzmanlaşmış önderliktir. İşçi sınıfı partisi, sınıfı ile bütünleşmiş, sınıf çıkarlarını savunan, siyasal temsilini yaratmış, örgütsel inşasını tamamlamış, eylem ve irade birliğini oluşturmuş bir örgüttür. Sürecin başını ve sonunu karıştırmak gerekir. Parti bu sürecin sonunda kurulmalıdır. Bir

kaç kadronun bir toplantı ile parti ilanı gayri ciddidir ve bu tür partiler sınıf mücadelesinin rüzgarı ile bir tarafa savrulurlar. Ve iddia ettikleri gibi bir sınıf veya kitleyi temsil edemezler belki kendi çevrelerini temsil edebilirler. **KAWA** bu tür parti anlayışını reddeder." (27)

Sanırım, Burkey'in söyledikleri için bu kadarı yeterlidir. Üzerinde durulması gereken asıl konu, ideolojik bakış açısı ve siyasal ilkelerdir. Tartışma bunların üzerine yürütülmelidir. Bunun yerine, tartışmayı siyasal düşmanlık yaratacak bir güzergaha çekmemek gerekiyor. Aksine biz tartışmayla netleşmenin belirginleşmesini ve bunun üzerinde ilkeli birliklerin kurulmasını savunuyoruz.

Tartışma gayet net olarak iki yolun olduğunu, sosyalizm mi? kapitalizm mi? ayrımında Burkey'in ikinci noktada karar kıldığını gösteriyor. Mümkündür. Bu kendisinin siyasal tercihidir. Bizim itirazımız, başlangıcı da, biteceği nokta da kapitalizmin içinde olan bir çizginin "sosyalist" olarak gösterilmesi- nedir.

Tartışma aynı zaman da Burkey'in, ulusal Kurtuluştta da Bağımsızlık mı, reformcu iyileştirmeler mi ayrımında da ikinci noktada olduğunu gösteriyor. Bu konuda bağımsızlıkçı çizginin ısrarlı takipçisi olduğumuzu söylüyoruz. Zira, uluslararası güzergahda reformcu çizgiye uygun bir zemin, devrimci-bağımsızlıkçı çizgiye ise handikaplar sunuyor. Zorlukları göğüslemek, bağımsızlıkçı çizgiye güç vermek gereklidir. Ama, Kürdistan öylesine bir ülkedir ki reformcu çizgiye dahi, sömürgeciler yaşam hakkı tanımıyorlar. Sömürgecilik esas olarak imha ve inkar üzerine kuruludur. Bunun için, ulusal birlik ve demokrasi platformu etrafında tüm yurtsever güçlerin Cephesel birlikler kurmasını istiyor, bu yolda atılan adımları destekliyoruz.

Bizim takip ettiğimiz yolu, herkes kabul etmeli diye bir düşüncemiz yoktur. Herkes kendi bayrağı altında toplanmalıdır. Yanlış bayrak sallanmasına karşıyız. Hayatın ve mücadelenin da-yattığı da budur.

Tartışmalarımız Kürdistan'da sosyalizm yönünde

hızlanan ayrışma ve birlik sürecine hizmet ettiği oranda amacına ulaşacaktır. Bizim çizgimiz nettir. İki temel ilke üzerine kuruludur. Sosyalizm ve Bağımsızlık. Öteki siyasi tezler, bu iki programatik görüşümüzün genişletilmesidir. Ya da günlük siyasi durumun ihtiyaçlarının ürünüdür. Sosyalizm, öncülerin birliğinin sağlanacağı zemindir. Bağımsızlık ise, gerçek ve kalıcı ulusal kurtuluş cephesinin temelidir. Ayrıca, sosyalist ve bağımsızlıkçı mücadelenin önüne yasakçı engellemeler, tasfiyeci tutumlar takınılmadığı müddetçe tüm ulusalcı güçlerle başka hedefler etrafında da birlikler kurulabilir. İsteyen buna taktik birleşik cephede diyebilir. Önemli olan, anti-sömürgeci konumda olmasıdır. Devrimi yakınlaştıran, düşmana zarar veren tüm birliktelikler desteklenmelidir.

Yalnız, nasıl ki ideolojik mücadele düşmanlık olarak algılanmaması gerekiyorsa, dostluk ve birliklerde ayrılıkların üstünün örtülmesi anlamına gelmemelidir, Sağlam bir demokrasi geleneğine sahip olmayan, düşmanın ağır faşist terörün sürdüğü ülkemizde halkımızın acil olarak ihtiyacını duyduğu şeylerden birisi de demokrasidir. Demokrasi elbette devrim sorunudur. Ama, bugünden ulusalcı-devrimci güçler arasında sağlıklı bir tartışma ortamı yaratılmalıdır. Buna acil olarak ihtiyaç var ve bu kalıcılaştırılmalıdır. ■

DİPNOTLAR

- 1- PSK 3. Kongre Belgeleri, sf. 18
- 2- Age, sf. 16
- 3- Deng. sayı.24.sf.15 (abç)
- 4- Deng. sayı. 24.sf. 15
- 5- Aynı dergi sf. 12, (a.b.ç)
- 6-Marks'tan aktaran Lenin, Devlet ve İhtilal, sf.48
- 7- Lenin, Devlet ve İhtilal, sf.49
- 8- Deng, sayı.24 sf. 12 (abç)
- 9- PSK 3. Kongre belgeleri. sf.20
- 10- Kemal Burkey Deng sayı.24.sf.18
- 11- " " " " " sf.18
- 12- " " " " " sf.20
- 13- " " " " " sf. 13
- 14- Lenin, Emperyalizm, sf. 14-15 (a.ç.Lenin)
- 15- K.Burkey Deng sayı.18 sf. 33
- 16- " " " " " sf. 34
- 17- " " " " " 24 sf. 20-21
- 18- K.Burkey Günaydın'la yapılan röportaj 20 mart 1993 (a.b.ç)
- 19- Deng sayı 24. sf. 2
- 20- K.Burkey Deng sayı.18 sf. 34
- 21- K.Burkey Günaydın 20 mart 1993
- 22- Ali Dicleli Deng sayı.24.sf.2 a.b.ç
- 23- " " " " " sf. 8
- 24- K.Burkey Deng sayı.24.sf.22
- 25- " " Riya Azadî sayı 134.sf.6
- 26- K.Burkey Deng sayı 24.sf.17
- 27- Newroz Ateşi sayı 10, sf.48

DÖNÜŞTÜRÜCÜ İNSAN ETKİNLİĞİ

Hasan ASGARI

Tarihsel gelişimi içinde insan, insanın çok yönlü gelişme imkanları ve zaman içinde evrensel bir kimliğe kavuşan insanın, her zaman ulaşılması o denli istenen ama tam ulaşıldığı sanıldığında bile yine de uzaklaşmakla karakterize olan en yetkin geleceğini kurmanın o görkemli tarihsel istencine vurgu yapmak, herşeyden önce yeniden kuruluş ihtiyacı içindeki Kürtler için önemlidir. Ancak böylece, tarih içindeki insanın gelişimi izlenebilir ve dolayısıyla, Kürtlerin hangi tarihsel evrelere nasıl izleyecekleri, insani gelişimin en ileri evrelerine nasıl ulaşacakları ve en önemlisi de, bunu, ulus çapında, bütün insani faaliyetler açısından bir boşluk yaratmadan veya var olan boşlukları doldurarak nasıl gerçekleştirecekleri anlaşılabilir.

Bu bakımdan, insanın dönüştürücü gücüne vurgu yapmak ve bunu daha çok da Kürtler açısından anlaşılır kılmak büyük önem taşımaktadır.

Sömürge bir ülkeden söz ediyoruz; sömürge yapısı içerisinde tüm ulusal demokratik hakları ve gelişme imkanları tümenden paralize edilmiş bir toplumdan, ama bu kadar da değil, en akıl almaz biçimler içinde varlığı dahi yok sayılan bir halktan, kısaca ne kadar anlatılırsa anlatılsın yine de bu toplumun bir bireyi olmadıkça asla yeterince anlaşılamayacak olan koşullarıyla daha düne kadar varlığı bile tartışmalı bir ülkeden söz ediyoruz. Böyle bir toplumun, hiç kuşkusuz önemli gelişmeler göstermiş, dünyayı her bakımdan etkilemiş ve kısaca çağdaş ölçüler içinde yaşamakla kalmayıp, bizzat dünyamızın geleceğini de biçimlendirmeye aday toplumlardan önemli farklılıklar içinde olduğu çok açıktır.

Bütün bunlar yüzeysel ve dışardan bir bakışla da anlaşılabilir ama bunun yeterli olamayacağı ve sadece bir durum saptaması olarak kalacağı biliniyor. Ancak, bu toplumu derinden dönüştürmeyi amaçlayanlar açısından sorunun aynı zamanda derinlemesine bilinmesi zorunluluğu dikkate alındığında da anlaşılabilir, bu ulusun mevcut durumunun, çok somut ve belirgin

kıyaslamalara imkan verebilecek tarihsel düzlemler içerisinde de saptanması ve irdelenmesi gerekir. Burada, bütün kuşatıcı ve dönüştürme dinamiğine sahip özellikleriyle tarihsel bilincin bu bakımdan da çok önemli olduğu görülüyor, ancak bu bilince sahip kolektif öznenin dönüştürebilmek için bütün evrelerinin bilgisine karşılaştırmalı sahip olması gerekir.

Öte yandan, eğer bu farklılıklar ve farklı tarihsel düzlemler ulusun bilincine çıkarılıp aşması için tüm dinamikler harekete geçirilemez ve herşeyden önemlisi, bunu bizzat kendi varlığı ve iç dinamikleriyle yapması sağlanmazsa, o zaman, yalnızca sömürgeciliğin birçok alandan hareketle gerçekleştirdiği şekliyle, ulusu çepeçevre kuşatmış olan çarpık bilinçlenme haline ve sürecine son vermekte başarısız olmakla kalınmaz. Bu kez de, çarpık ve yaralı bilincin içindeki ulus, nedenli ileri olduğu söylenirse söylenebilir, bu süreçte kazanılmış veya dıştan verilmiş en ileri fikirler ile davranış ayrılığı ve giderek çatışması içinde olacaktır. Fikirler siyasal ve ideolojik dünyanın en ileri ve en son buluşlarından gelse de, ulus ölçekli davranışlar her zaman bunların gerisinde kalmaya ve en inatçı geri konumda direnmeye mahkum olacaktır.

Diğer uluslarla aramızdaki farklılıklar giderek belirginleşiyor, her gün açılmaya devam eden makas Kürtlerin kesinlikle kaybedecekleri zamanlarının olmadığını göstermesinin ötesinde, zamanı yoğunlaştırarak yaşamaları zorunluluğu nu dayatıyor. O zaman, şu kesinlikle anlaşılacak durumda, böyle bir sömürgecinin içerdiği tüm çarpıklıkların ve geriliklerin verdiği korkunç toplumsal acının, bir de, bunların bilince çıkarılması ama bir türlü aşılammaması durumunun yarattığı toplum ve ulus ölçekli gerilimle birleşmesinin yarattığı dramatik hava böyle bir gelecekle birleşemez. Yani bugünden bakıldığında bile ne denli çarpık olacağının görülebileceği şekliyle, fikirler bugünün en rafine ve ileri fikirleri, tavırlar ise dünün tavırları olmaktan öteye birde çok farklı tarihsel düzlemlerin tavırları olarak çarpık bir şekilde kalamaz. Daha doğrusu böyle bir duruma düşmemek için öncü daha şimdiden önlem almak zorundadır.

Dahada somutlaya biliriz; örneğin, ulus olarak bizim 18. yüzyılımız olmadı bu dönemin, insanın o görkemli ileri atılışının kendi içindeki ve tüm insanlığa dönük teorik ve pratik birikiminin bizleri ne kadar etkilediği araştırılabilir, ancak kesin olan şudur ki, önceki tarihsel evreler bir yana bırakılsa, çağdaş dünyayla olan ve yaşamakta devam eden büyük kopuş tam da buradadır. O zaman ne yapmak gerekiyor? Tabii ki bu, yaşanmamış ya da kıyasından bile geçilememiş tarihsel düzlemlerin kendi içeriklerinin anlaşılması dışında, yeniden ve bir tür tekrarı olarak yaşanması gerektiği anlamına gelmez. Ancak eğer böyle birşey söz konusu olsaydı, Kürtler için kesinlikle sağlanması gerekli olan, 18. yüzyılın fikirleriyle ulus

ölçekli tavır ve davranışların armonisinin sağlanması olurdu. Yani Aydınlanmacı fikirlerin mantıksal sonucu olarak, Kürtler, bizzat kendi iç dinamikleri, örgütlü toplum oluşları ve asli olarak kendilerine dayanmalarıyla kendi ulus-devletlerini kurmanın gerektirdiği davranışlarla uyum içinde olmak zorunda kalırlardı.

Çağın değişen içeriği, aslında olmayacak birşeyden söz ettiğimizi gösteriyor, ama bu yüzeysel karşılaştırma bile, Kürtlerin, bugün ve gelecekte karşı karşıya kalacakları çok önemli bir sorunun anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Çağdaş toplumlarla olan derin ve hüznün verici farklılıkları dikkate alındığında, hiç kuşkusuz, insanlığın köklü bilincinin özümlemesi, aşarken ilerletilmesi ve daha da geliştirilmesinin bir ifadesi olarak Marksizm- Leninizmin fikrîsel yapısı ile ulus ölçekli tavırların nasıl bağdaştırılacağı gibi çok anlamlı bir sorunla karşı karşıyayız. Her yönden geri kalmışlığının ötesinde, paramparça edilmiş bir ülkede, fikirler bugünün ama tavırlar tarihsel düzlemler ölçeğinde dünün ve daha ötesinin tavırları olarak kalacaksa eğer, bunun çok daha önemli sorunlara kaynaklık edeceği çok açıktır.

insanlığın köklü bilincinin özümlemesi, aşarken ilerletilmesi ve daha da geliştirilmesinin bir ifadesi olarak Marksizm- Leninizmin fikrîsel yapısı ile ulus ölçekli tavırların nasıl bağdaştırılacağı gibi çok anlamlı bir sorunla karşı karşıyayız. Her yönden geri kalmışlığının ötesinde, paramparça edilmiş bir ülkede, fikirler bugünün ama tavırlar tarihsel düzlemler ölçeğinde dünün ve daha ötesinin tavırları olarak kalacaksa eğer, bunun çok daha önemli sorunlara kaynaklık edeceği çok açıktır.

O halde kestirmeden gidebiliriz, tarih içindeki insan ve onun gelişme imkanlarının incelenmesi ve merkezi bir sorun olarak alınmasının önemi daha da somutlaşıyor, ancak böylece tarihsel insanın arka planını, düşünsel ve pratiksel içeriğini bizzat özümleyebiliriz. Hiç kuşkusuz bu, insanlığın köklü bilincinin olduğu kadar insanın devrimler dahil her alanı kuşatan tarih içindeki dönüştürücü etkinliğinin de özümlemesi anlamına gelir. Aynı zamanda bu, Kürtlerin bugünkü konumundan bakıldığında yaşamadığı tarihsel evrelerin içeriğini olduğu kadar bu içerikte belirgin ve başat olarak, insanın bu etkinliğinin sonucu olarak bu evreler arası yaşanan alt-üst oluşların da gerçek içeriğinin anlaşılması demektir.

Ancak, tüm bunlar düşünce katında olup bittiği kadarıyla, sadece bu kadarıyla fazla anlamlı olamaz, gerçi bir kölenin köleliğini varoluş koşullarının bilincine varması yarı yarıya kurtuluşu demektir, ancak bu yine de kurtuluş demek değildir. İşte tam burada öncünün rolü, dışımızda başka hiç kimsenin imkanı yok üstlenemeyeceği önem ve anlam derinliği içinde, genel olarak insanın dönüştürücü etkinliği kavramı içindeki rolüyle örtüşerek, bu tarihsel düzlemlerin karşılaştırılması temelinde Kürtler için nasıl olursa olsun bir kurtuluş değil, gerçek kurtuluşunu sağlama-

sında somutlaşır. Gerçek kurtuluştan anlaşılması gereken tabii ki, buraya kadar anlatılanlardan da çıkıyor. Kürtlerin kendi varoluş koşullarının bilincine varmayı evrensel insan ve çağdaş toplumlarla ilişkili kılarak parçalanmış ülkelerini ve kendilerini bütünleştirmeleridir. Açık ki, böyle bir süreci kimse onlar adına yaşayamaz, aksine Kürtler bu devasa süreci ne kadar kendilerinin kılarlarsa ve ne kadar örgütlü olarak bizzat yaşarlarsa, çağdaş toplumlarla aralarındaki makası o kadar kapatma şansını yakalayabilirler.

Kürtler köleleştirilmiş bir halktır, nesnel ve öznel koşulları içerisinde kendinden çok şeyler yitirmiş bir halktır. Ancak, tarihi ve bugünü tanıklır. Kürtler asla yıkılmayan ve tökezledikleri her kezinde de ayağa kalkmayı bilen bir halktır. İşte bugün de, sadece köle oluşlarının bilinciy-le değil, aynı zamanda çağdışı kalışının nedenlerini irdeleyen tarihsel bilinçle de yüklenerek, bizzat kendi güçlerinin harekete geçirilmesi temelinde varoluş koşullarını dönüştürmeye çalışıyorlar.

Eğer bunun için kendi dışındaki süreçleri, olguları ve hareketleri, bir başka ulus ya da halk üzerinde bir üstünlük sağlamak ya da birilerini küçümsemek için değil, bizzat bu aşağılık koşullardan kurtulmak için anlamlandırmaya çalışıyorlarsa ulusu kim ya da kimler kınayabilir? Bu soylu uğraşında destek olunması gerekirken, ister parçasal ister genel hareketi olsun, milliyetçi, şoven ve emperyalizm bulaşığı olarak niteleyip karalamak, teoride ve pratikte, Kürtlere kendileri dışında mümkünü yok bir kurtuluş şansı tanımamak kimlerin işi olabilir?

Oysa, kimsenin kuşkusu olmamalıdır, düne kadar örgütsüz ve bir gelecek düşü kurmaktan aciz görülen Kürtler, bugün ve yakın gelecekte, kendilerini, bir ulus ve bir halk olarak özgürce ve her alanda gerçekleştirmenin dönülmez yoluna girmekle kalmıyorlar. Aynı zamanda, kendi bağrından çıkarmakta olduğu milli kurtuluşçuların, çağın en ileri fikirleriyle ulus ölçekli tavırlarının bağdaştırılmasının teminatı olduğunun bilincine ulaşıyorlar. Bu nedenle, dostlarının ve düşmanlarının berrak bilincine ulaşırken, sağdan ve soldan aldıkları tepkileri de, kim ne derse desin, asla yitirmeyecekleri stratejik amaçlarına göre bir değerlendirmeye tabi tutuyorlar.

Bu bakımdan ulus ve öncü güçleri, her geçen gün daha da yetkinleşerek ve kendi faaliyetlerine dayanmayı esas alarak, parçalanmış ülkenin bütünlüğünü

sağlamayı ve ulusun birliğinin gerçekleştirilmesinin, tüm dünyaya zorunlu bir uğrak olarak göstermelidir. Bununla birlikte, tüm bunları, siyasi, iktisadi, kültürel vb. her alandaki gelişimi içindeki evrensel insana ulaşmayla bağıntılı kıldıkça, ancak ve ancak böylesine hayat dolu bir süreçte ilerledikçe gerçek dostlarını bulabilir, var olanları güçlendirebilir. Burada, sürecin bizzat öncü güçlerin hayatın her alanındaki kuşatıcı bilinç ve pratikle davrandıkları ve asıl önemli olarak da, kendilerini yeniden yaratma ve kurma bilincine ulaştırılan Kürtlerin sürecin asıl sürükleyicileri olma zorunluluğuna yapılan vurgu görülmelidir. Böylesine bir sürecin yaşanması zorunluluğu bir kez görüldükten sonra, ulus ve öncü güçleri, tarihlerinde ilk kez görüldüğü şekliyle bu kadar yoğun ve bütünleşme kararlılığı içinde politik arenaya çıkmışken ve bütün verilerin bağımsız, demokratik ve birleşik Kürdistan'ı gösterdiği bu koşullarda, kimler ve hangi ideal adına bu görkemli sürece gölge yapabilir? Olur mu, yeniden kurma ve yaratma gibi karmaşık bir süreç, başka ulus ve halklar içinde gündemde olabilir ve olmalıdır da, ancak, tarihinde bu kadar boşluk bulunan Kürtler için mutlaka yaşanması gereken bu süreç, sunulması gereken destek ötesinde bir biçimde baltalanmaya çalışılır mı?

Sürekli olarak vurgulanması gerekli bu zorunluluk aynı zamanda sürekli olarak ve yeni temeller üzerinde yeniden üretilerek kavranılmalıdır. Yoksa, birilerinin ister çağın en ileri fikirlerinin kısmen çarpıtılmasına ve isterse bin yıldır birlikte, iç içe ve kardeşçe yaşama edebiyatının çeşitli versiyonlarına dayanarak olsun, vaatlikleri kurtuluş reçetelerinin artık pek anlamlı olamayacağı anlaşılabilir.

Halkların kardeşliği soyutlaması tabii ki, anlamlıdır. Ancak, bin yıllık yalnızlıkları içinde, bu horlanmışlıkları, itilmişlikleri ve insanlıktan çıkarılmışlıkları içindeki Kürtler, belli bir düzeye ulaşmış üstelik cesetlerine ve omuzlarına basılarak ileri hamleler yapmış hangi toplumun gerçek kardeşleri olabilir? Ne kardeşliği, hangi kardeşlik, Kürtler hangi kimlikle ve hangi uygarlık düzeyi ile, kimlerle kardeş olabilirler? Bu temel gerçekler göz edilmeden ve hiç olmazsa lafızda gereği yerine getirilmeden söyleniyorsa, eğer bu aşağılık bir demagoji değilse kötü bir aldatmacadır, değilse tarafların iyi niyetleriyle cehennemi boylayacakları ve asıl yeryüzü cennetini sömürgecilere bırakacakları safça bir yanılsama halidir. Eğer bundan kastedilen karındaşlık anlamındaki kardeşlikse farklı uluslar açısından bunun gerçek olmadığı bellidir. Ya da bu alanda fikir yürütmek bile gereksizdir. Eğer bundan kastedilen dostluksa ve her neyse, ister Türk ister bir başka ezen ulus olsun, tarafların çeşitli etkileşim alanlarının sıcaklığı her ne kadar yakıcı olursa olsun, yine de gerçekle örtüşemez ve daha önemlisi de asıl içeriğine ulaşamaz.

Bu anlamlı ve son derece sıcak kavramların, ancak ve ancak eşitler arasında gerçek içeriğine kavuşabileceği ve belli siyasi, iktisadi ve kültürel bir çerçeveye sınırlı olduğunu çok fazla açıklamak gerekmiyor. Farklı ulusların ve halkların sözkonusu olduğu durumlarda ise, her türlü idealizasyondan uzak olarak, karşılıklı saygı ve çıkarların gözetilmesi esasına dayalı olarak dostluk kavramının kullanılması daha doğrudur. Ve her düzeyde olduğu gibi burada da dostluk belirli bedellerin ödenmesini gerekli kılar. Yoksa, bizim durumumuzda, bir yandan 70 yıllık inkar, baskı, ezme ve aşağılama koşullarının gerçek sorumluları dışında (ki bunların kadeslikten ne anladıkları biliniyor), böylesine sessiz kalınır ve ister istemez onaylama pozisyonuna düşülürken, paramparça edilmiş ülkemiz için kayda değer bir adım atılmamışken ve yine de küçük bir azınlık dışında halkımızın özgürlük kavgasına destek olma yerine neredeyse köstek olunurken, böylesine eşitsiz ve insanlık dışı bir durumda kardeşlik gibi dostluk gibi yüce kavramların soysuzlaşması tehlikesi vardır ve nitekim böyledir de.

Sadece çevre ulus ve halklarla değil, dünya ölçeğinde ulus ve halklarla kardeşlik ve dostluk, şimdi ve gelecekte, bizler için sevdalı bir düş olarak kalacaktır. Ve kalmalıdır da. Ancak, bunun için ve kesin ön şart olarak, Kürtler başkalarının gölge etmesini engelleyerek ama bu aradada gerçek dostluk ilişkileri kurmaya daha şimdiden çalışarak eşitler arasındaki gerçek ve onurlu yerini almalıdır. Bu şimdiki kadar hep söylenildiği gibi, ulusal dar görüşlülük veya sınırlılık, ya da kendini tümünden ayrı tutma tavrı olarak değerlendirilemez, aksine belki şimdiye kadar, eksik kaldığı şekliyle, aşılması gerekli yanlımlarla kendi geleceğimizi bizzat kendimiz ve kendi dilimizce kurma zorunluluğuna ilişkin bir tutumdur. Yoksa, başkalarının pratikleri çağın en ileri fikirlerine dayandığı iddiasını taşıya ve hatta şimdiye kadar vaazedildiği gibi Kürtlere özgürlük ve bağımsızlığını da verseler, yine de Kürtler bir tarihsel özne olmanın gereklerini yerine getiremeyişlerini ya da yeterince getiremeyişlerinin bir sonucu olarak farklı ve geri davranışlar göstermekten kurtulamazlar.

Son çözümlemede;

Kürtlerden istenen bu mudur? Olurmu böylesine yükseliş eğrisi gösteren, yükselen bir halktan bu istenilir mi?

Dolayısıyla, herşeyi Kürtlerin kendi hareketleri ekseninde değerlendirmek, süreci geri ve arkaik olan ne varsa ona karşı silip süpürücü bir saldırı hareketi olarak örgütlemek ve her adımda Kürtleri yeniden şekillendirmenin eğitimi içinde yeniden kurmak bir zorunluluktur. Her fırsatta anlatılması gerekli olan budur. Böylece, Kürtlerin eylemle öğrenmeleri, sadece kendi koşullarını değil ama, gerçek dostluk ilişkileri kuracağı halkların ve ulusların koşullarını da öğren-

meleri sağlanmakla kalınmaz, aynı zamanda, mücadele içinde hem kendisinin ve hem de insanlığın genel çıkarlarının bağdaştırılması bilincine ulaşması sağlanabilir. Böylesine önemli bir mücadele sadece çok yönlü bir eğitici olmakla kalmaz, aynı zamanda çok yönlü bir arındırıcıdır da; onur ve utanç duyulan koşullarıyla Kürtlerin neye mal olursa olsun böyle bir sürece ihtiyacı vardır.

Bu mücadele, sosyo-ekonomik temeli sürekli değişim içinde olacağından ve bundan dolayı koşulları ve araçları kesintisiz olarak değişeceğinden ve bizim koşullarımızda çeşitli emperyalist ve sömürgeci güçleri hedeflemek zorunda olduğundan, ister istemez karmaşık ve çok çeşitli alanları kuşatmak durumunda olacaktır. Sorunu böylesine zamana yayılma istidatı göstermesi nedeniyle de, nihai zafer, aynı zamanda, kendi ülke ve ulus sorunlarını çözmekle kalmayıp, çağdaş dünya ve insanlıkla arasında varolan kimi alanlara ilişkin boşlukların en azından bilincine ulaşmış ve bu nedenle ileriye atılmanın potansiyel dinamizmiyle ve yüklü bir halkın ortaya çıkışının da ifadesi olacaktır.

Büyük alt üst oluşların toplumlara getirdiği maddi ve manevi acılar ve yoksulluklara karşın, ne denli öğretici ve dönüştürücü olduğuna tarih tanıklıktır. Ama, bunun için tüm bunları bir hedef doğrultusunda organize edecek bir organizmaya ihtiyaç vardır. Dolayısıyla, ülkemizde tüm bunları gerçekleştirebilmenin başlıca teminatı olarak proletaryanın öncü partisinin rolü çok önemlidir. Sadece ulusal sorunlarla değil toplumsal kurtuluş sorunlarını da çözmeyi hedefleyecek olan böyle bir partinin, amacına ulaşması için, ancak bu kavgada mücadele etmesi ve kitleleri böylesine çok yanlı olarak dönüştürebilmesi için de her zaman onların bir adım önünde olması gerekecektir. Bundan dolayı, teorik hattındaki netliği tüm alanları kuşatıcı bir şekilde gerçekleştirmeyi başarmalı ve merkezi bir sorun olarak, insanın tüm potansiyel gücünü insanlığın genel sorunları ve evrensel ölçülelikle bağıntılı olarak açığa çıkarmayı saptamalıdır.

XXX

Böylece Kürtler açısından sorunun, sadece sömürgeci boyunduruktan kurtulmak ve ülkelerini bütünleştirmek sorunu olmadığı görülüyor. Onlar için sorun, aynı zamanda ve aslı olarak da bu temelde, her evrede üst örgütlülüğünü yaratmayı sağlamaya çalışırken kendi tarihini sorgulamak ve asıl önemlisi de bunu tarihsel insan ile karşılaştırmalı bir şekilde gerçekleştirmek sorunudur.

* Dışımızdaki güçler de, ya yok sayarak ya da devrim sonrasına erteleyerek, özünde bu sorundan soyutlandılar, ancak ulusumuz ve halkımıza ilişkin bu kaba gerçeklikten ne biçimde olursa olsun kaçış hiç

mümkün olamazdı. Gerçek sorumlular bunlar değildi ama bu kaçış tutumunun, kaba ve insanlık dışı bu gerçeklikte, Kürtlerin insanın insanlaşması süreci içerisinde yetersiz kılınmalarında ve çeşitli kesimlerin tarih içindeki farklı nicelik ve nitelikteki çürümesi, soysuzlaşması ve eriyip yok oluşlarındaki payı saptanmalıdır.

Düne kadar bu daha da böyleydi; özellikle son yıllarda açılan yeni bir evreyle sürecin tersine döndürüldüğü görüldükçe, herşeye karşın, bu çürüme sürecinin bir başka biçime bürünmesine karşın, esasta yükselen bir halkın baş döndürücü ivmesi, bu sürecin militan bir inkarı olarak, insan ve insana ilişkin sorunları daha da çarpıcı bir biçimde gündeme soktuğuna tanık olunurken, bu türden tutumlarda sorgulanmak zorundadır. Bu bakımdan 1970'lerin delikanlı hançerleri, Kürtlere ilişkin tüm bu sorunların aşılmasına zemin teşkil edecek olan Bağımsız Demokratik ve Birleşik Kürdistan şiarını alanlarda haykırdıklarında, bu sorunsal böylesine yakıcı olarak bilince çıkarmayı yeterli sayılamazlardı, ama yinede gerçek buz kırıcıları ve asla geriye döndürülmeyecek ve yolundan saptırılmıyacak bir sürecin başlatıcıları olmanın değimine sahiptiler.

Öte yandan, örneğin Türkiye solunun şu veya bu eğilimi, bir yandan zamana yayılmış sömürgeci katliamların ve yerleşen sömürgeciliğin ulusta bilinçli çarpılmalarına neden olan yansımaları ve öte yandan çok daha önemli olarak, bizzat arkasındaki emperyalist kurtların destekleriyle ülkelerinin parçalanmasının yarattığı derin olumsuzlukları ve bunlardan kurtuluşu böyle bir süreç olarak algılamış olsalardı, bugün daha farklı yerlerde olunmaz mıydı? Tersinden alınırsa, bir halkın bu denli aşağılanmasının gerçek sorumluları olmasalar da, bilerek veya bilmeyerek ya da susarak veya onaylayarak olsun, bir biçimde buna ortak olan bir ulus ve onun ilerici devrimci güçleri açısından da, bir başka biçimde çalınmış insanlıklarını kazanma sorunu yok muydu? Aynı sorun bugün çok daha yakıcı bir şekilde yok mudur? Ama bu, şimdiye kadar kanıtlanmış olduğu şekliyle, ancak ve ancak sadece lafta değil ama en militan tavırlarla, bu insanlık çalıcıları ve insanlığın gelişmesi önündeki engellerden biri olan sömürgeciliğe karşı mücadele sorunudur. Bu alanda yapılmış gerekenlerle yapılanlar veya yapılmayanların bir bilançosunu çıkarmak çok öğretici olabilirdi, ama burada biz, daha çok artık bu alanda da geriye çevrilemeyecek olan Kürtlerin kurtuluş sorununa bir kere de bu bakışla eğilmelerini önermenin daha anlamlı olacağını düşünüyoruz.

Zaten, daha başka yanları sayılabılırsa de, asli olarak, sorunu tarihsel ve toplumsal koşullarından bağımsız ele almaları ya da yeterince bağıntılı kılamaları ve **bütün sürecin gerçekliği veya sosyal ve**

ulusal gelişmenin bütünlüğü açısından değerlendirememeleri, en temeldeki eksiklikler olarak ortaya çıkıyor. Oysa, olgulara yeterince cesaretle ve hiçbir hayale kapılmadan bakmak, ama bu tek tek olgu ve eğilimleri olduğundan fazla değerlendirmek yerine sürecin bütünlüğünü daha gerçek ve önemli görmek, Marksistler açısından kazanılması gereken zorunlu bir bakış açısıdır. Çünkü, böyle olunca, çeşitli nüans farklılıkları taşısa da, genelinde, ulusa dışsal olarak ulusların kaderlerini tayin hakkı sorunu, bütün sürecin gerçekliği ile özdeş kılınması, yani Kürtler açısından sorun sadece buymuş gibi algılanması yüzünden doğru olmayan ulusal sorun tahlilleri ortaya çıkmakla kalmamış bizzat bu ilkenin bile tutarlı savunucuları olamamışlardır.

Ama burada sorun Türkiye solunun eleştirisinden çok yine de bizim sorunumuz olarak kalmaktadır; çünkü, iç çelişkileri, sınıfsal farklılaşması ve kendine özgü yanlarıyla ancak ve ancak kendi hareketiyle ilerleyecek olan ulusal ve toplumsal kurtuluş sürecinde derinleştikçe, ezen ulus devrimci hareketlerini devamına kazanmak mümkün olacaktır. O halde, dışımızdakilerden daha çok Kürdistan milli kurtuluşçularının ulusal ve toplumsal gelişmenin bütünlüğünü sağlamak için, her zaman tek tek olguları değil bütün süreci değerlendirmelerinin merkezine oturtmaları gerekir. Bu ise süreçle ilişkin çok yanlı bilinçlenmeyi ve etkinlikte bulunmayı gerektirir.

XXX

Sömürgeci baskı ve yarattığı yanılsamaların ne tür bilinç çarpılmalarına neden olduğu, tabii ki her zaman irdelenmesi gereken önemde bir sorun olarak kalacaktır. Çünkü, bu bilinç çarpılmaları aynı zamanda çarpıtılmış davranışlar da demektir; bunun kişisellikten uzak olarak toplumsal ve ulusal ölçekte algılanması, aynı zamanda ulusal kurtuluş sürecinin düşünsel ve iradi olarak istenen ideal mantıksal sonuçlarına götürülmesinde büyük önem taşır.

Ama bir de, kısaca da olsa, sorunu bir yandan ceberrut-despotik iktidarlar altında kalmanın ve diğer yandan, genel olarak dinin ve özel olarak müslümanlığın yarattığı mantıksal uyumsuzluk ve yalanlaştırılmış dünyanın içinde yaşamının, doğu insanını nasıl etkilediği ile ilişkili olarak düşünmek gerekir. Şu bakımdan da önemlidir bu, madem ki sorunu bir süreç olarak ele almak gerektiğinden söz ediyoruz ve bunu bir soyutlama olarak da, Kürtlerin çalınmış insanlıklarının ele

geçirilmesi ve giderek insanlaşması bağlamında derinleştirmeye çalışıyoruz. O zaman sürecin bütünsel bilgisine varmak için her parçasının ele geçirilmesi gerekir. Bu, kısaca şu demektir, her parçası ele geçirilmiş ve bilinçli bir etkinlik altına alınmış bir tarihsel süreç, uğratılacağı dönüşümlerle yeni bir bütün elde etmek için hazır haldedir.

Eğer üzerinde ayrıntılı olarak durulabilseydi, genel olarak doğu insanının varoluş koşullarından kaynaklanan çok ilginç karakteristikleri görülebilir ve bunlar bir başka coğrafya insanıyla karşılaştırmak için değil ama bununla birlikte evrensel insan açısından uyumlu ve çelişmeli olarak sınıflandırılabilirdi. Burada ise, yukarıda saydığım ve daha da sayılabilecek ancak hiçbir şekilde mutlaklaştırılmayacak olan bazı koşullar nedeniyle ortaya çıktığı söylenebilecek bir özellik önem taşıyor. Bu özelliğin günümüze kadar nasıl evrildiği ya da ne kadar değişip değişmediği ayrı ve önemli bir sorun olarak incelenmeye değer kalacaktır. Ancak, burada kendisinden söz etmeyi bile önemsemek gerekir düşüncesindeyiz.

Burada konumuza ilişkin olarak da önem kazanıyor ve şöyle: Hegel, doğu insanının mantığını, sadece "neden-sonuç" ilişkileri içinde düşündüğü, karşılıklı etkisini ve birbirini dönüştürme özelliğini hesaba katmadığı için haklı olarak yadıyordu. Bu eksik düşünme biçimine, karşılıklı etki içinde oldukları için birbirlerine dönüştürebildikleri, kendilerini açımlayabildikleri ve böylece, o zamana kadar olduğu gibi, "ilk nedeni" bir nihai sır olmaktan çıkardığı için, "sebeperek" le değiştirerek kendi görkemli diyalektiğini kurdu. (Bkz. Mantık ve Diyalektik, Şahin Yenişehirlioğlu) Ancak, bu ilkeye dayanarak tüm kategorileri birbirinden çıkararak tez-anti-tez ve sentez üçlüsüyle düşünce katındaki diyalektiği vermeyi başarsa da, yine de gelişmeyi mutlak idea'da sonluyordu.

Bir başka yanıla da, Hegel, varolan çelişkilerin çözümünde, bu düşünce sistematiğiyle doruklarına ulaştığı "bilgi"yi en yüksek ve belirleyici silah sayıyordu. Çünkü, ona göre, nesnel gerçeklik kendisine yüklenmiş olan "kavramlar bütünüdür" ve insan da Tin'in kendi kendisini gerçekleştirmesinde bir araçtır. Başkalarının içerisindeki Tin'in, ifadesi olan dünyanın bilgisine vararak Tin'in kendisine ulaşmasına neden olur ve böylece kendini yitip bir varlık olarak görecekte yerde, dünyayı kavrayarak ve ona bir anlam vererek kendine döner. Dünya bu yolla aşılar ancak, sonuçta

gelişme de durur.

Böylece önemli bir mantıksal öncülden hareket ederek ilerlemesi sonucunda ulaşılan yer kısaca şu olmaktadır; Gerçeği, münhasıran **anlamak, anlaşılır kılmak**, işte kendisinin de kabul ettiği gibi, kurgusal felsefesinin ve genelde felsefenin görevi budur.

Doğu insanının bu düşünce biçimi, ne kadarıyla nesnel koşulların ürünüdür ve dinsel yanılsamalarla ilişkisi hangi düzeydedir? Ayrıca, yekpare bir bütün olarak alınamayacağına göre, hangi kesimlerde ne kadar aşılmıştır gibi sorunların incelenmesi, aynı zamanda Kürtler için dünyanın bilgisine ulaşılmasının doğru yöntemleri ve genel olarak felsefi düşüncenin zenginlikleriyle tanışmaları sağlanabilir ve sağlanmalıdır da. Ancak, biz burada genel olarak bilindiği gibi, tüm bu doğru olmayan ve spekülâtif düşünce biçimlerinin aşıldığı diyalektik ve tarihi materyalizmin, Kürtlere ilişkin bu sürecin ilerletilmesinde ve derinleştirilmesinde belirleyici olan önemine işaret etmek istiyoruz. Bu bakımdan, felsefenin tek yanlılığı içindeki görevine işaret etmek için basitleştirerek buraya aldığımız Hegel'ci anlayışın, bilinç katındaki diyalektiğini olumlarken ancak idealist kabuklarından sıyrarak kendi diyalektik anlayışını kuran Marks'ın, tüm felsefi gelişimin özlü bir ifadesi olan şu ünlü tezini aktarmak istiyoruz:

"Filozoflar yalnızca dünyayı değişik biçimlerde yorumladılar, önemli olan onu **değiştirmektir.**"

Böylece, felsefe kurgusal olmaktan çıkıyor, uluslararası proleterya ve bu arada doğunun ezilen halkları da, yalnızca gerçeğe ulaşmada değil, fakat onu dönüştürmede de kullanacakları önemli bir silaha, diyalektik ve tarihi materyalizme sahip oluyordu. Uluslararası proleterya ve ezilen halklar açısından bugünkü dünya gerçekliği yorumlandığında, hiç kuşkusuz sürekli kendilerine karşı ve köleliklerinin derinleştirilmesine doğru evrilen ve dolayısıyla kaotik bir durum arz eden ve bu yüzden de aşılması gereken bir dünyadır bu. Bu içeriğe ilişkin olarak oldukça derinleşmiş ve giderek derinleşmekte olan dünyanın bilgisine ulaşılması ve yorumlanması çabalarının belli pratik adımların atılması eşliğinde yürütülmeye devam edildiği biliniyor. Ancak, bugün yine de insanlığın önünde çok daha önemli olarak dünyanın dönüştürülmesi görevi vardır, uyumlu bir dünya için atılması gerekli pratik adımlara ihtiyaç vardır.

Marks, aynı yerde bir başka tezinde, "insanların koşulların ve eğitimin ürünleri olduğunu, ve dolayısıyla değişik insanların, başka koşulların ve değişik bir eğitimin ürünleri olduğunu benimseyen materyalist öğreti koşulları değiştiren insanın kendisi olduğunu ve eğiticinin kendisinin de eğitilmeye gereksinimi olduğunu unuttur..." diyerek, koşulları **değiştirmeye**

çalışan insanın pratik faaliyet içindeki yerine işaret eder. Engels de şöyle bir katkıda bulunur: "İnsan zekası, doğayı (tabii ki toplumu da) dönüştürmeyi öğrendiği ölçüde gelişip büyüyebilir"

Bunlar, bir yanılla idealizm ve diğer yanılla da kaba materyalizm ile önemli hesaplaşma noktalarıdır, ama burada ayrıntılarına girmeden, karşılıklı olarak birbirini etkileyen ve birbirinden ayrılmaz olan dünyayı anlaşılır kılmak ve dönüştürmek süreci içerisinde, bu dönüştürücü insan etkinliği içinde, koşulları değiştirmek isteyen insanın kendi eğitiminin önemine işaret etmek istiyoruz. Bu eğitim, bizi ister istemez dünyanın çok yanlı özümsemesi gerekliliğine ve bu da çeşitli bilim dallarıyla ilişkiye götürür. Daha önce de sözü edildiği gibi, burada da, bütün yanları kuşatıcı olması itibarıyla ve gerçekliğin yeniden istenildiği gibi yaratılması için olanaklar sunan estetik eğitim ve buna bağlı olarak genelde estetiksel ışınlanma, insanın dönüştürücü faaliyetinde özel bir önem kazanır.

Bir başka yerde sanat ve sanat politikalarıyla da ilişkili kılınabilir. Ancak, burada da değinmek gerekiyor; insanın dünyayla olan estetik ilintisi, tarihi bir süreçte uzun bir maddi ve entellektüel üretim dizisi sonucu ortaya çıktığı ve toplumsal gelişmeden önce varolan birşey olmadığı için, aynı zamanda bu tarihi sürecin tüm kesitlerini özümsemeyi mümkün kılar. Böylece, birebir çakışmasa da, yine de anlamlı olabilecek bir şekilde yeni bir toplum kurmadan onu incelemede tasarlayarak ve ayrıntılardaki bütün zenliği bilince çıkararak, toplumu, **güzelliğin yasalarına göre yeniden üretmek ve kurmak**, insanı yine aynı anlayış içinde şekillendirmek ve bir gelecek kurmak daha anlamlı olur. Çünkü, Marks'ın bir yerde yazdığı gibi, pratik faaliyeti içindeki insan, herşeyin ölçüsünü bilir ve bu nedenle doğadan ve toplumun geri çekici güçlerinden bağımsız olarak, güzelliğin yasalarına göre üretimde bulunabilen tek varlık olduğu için, nesnelere kaşısındaki tutumundan öteye, aynı yasalara göre içinde yaşadığı toplumu da yeniden kurabilir ve kurmalıdır da.

İçinde yaşadığımız bu evre değişmeden her zaman ve ısrarla söylenmesi gereken şudur: Parçalanmış bu ülkede ne kendini ve ne de insanlığı kendince yaşayan Kürtler kendilerini yeniden kurmak zorundadırlar. Bu nedenle, dışımızdaki devrimci ve ilerici güçleri davamıza kazanmayı da gözeterek ancak her şart altında Kürtleri uygarlaştırmak için çalışmayı ve herşeyi bu amaç ile bağıntılı kılmayı esas almanın önemi ortadadır. Bunun için, her an somut durumun somut çözümlenmesiyle, genel insansal olan içinde Kürtlerin insanlaşma düzeyi ve Kürtlerin varoluş koşulları içinde genel insanlığın varoluş koşullarının irdelenmesini, eylemde tarihsel sürecin zorunluluklarıyla ilişkili kılmak ve öyle davranmak gerekir.■

"KURDISTANÎ NÛ"

Gazetesi Şef Redaktörü, Erselan Bayiz ile röportaj

Yezdan HOVAG

Güney Kürdistan'da şu anda günlük gazete durumunda olan "Kurdistanî Nû" (Yeni Kürdistan) gazetesinin şef redaktörü, Kürdistan Yurtseverler Birliği politbüro üyesi, Hewler milletvekili, Güney Kürdistan parlamento üyesi, Kak Erselan Bayiz ile 21 Mart 1993, günü Newroz Ateşi dergisi adına bir röportaj yaptı. Röportajı oldukça önemli gördüğümüz, Anadolu-Trakya ve Kuzey Kürdistan kamuoyunu Güney Kürdistan hususunda birincil elden bilgilendirmek istediğimiz için, hiçbir kısaltmaya başvurmaksızın olduğu gibi yayınlıyoruz.

Yezdan Hovag- Sayın Bayiz okuyucularımızın Güney Kürdistan'daki gelişmeleri daha iyi ve net anlayabilmesi için; sizinle sohbetimize 70'li yıllara ilişkin birkaç soru sorarak başlamak istiyorum. Örneğin "Komeley Rencderan" (Emekçiler Örgütü) Kuzey Kürdistan ve Anadolu-Trakya kamuoyunca yeterince bilinmiyor, bu örgüt ne zaman, nasıl, kimler tarafından ve nerede kuruldu?

Erselan Bayiz- İlk hepinizin Newroz bayramını ve yeni yılınızı kutlamak istiyorum. Ümit ederim ki bu yıl Kürt halkı için mutluluklar ve esenlikler getirerek geçsin, Kürt ulusu ileriye dönük daha iyi adımlar atsın, ta ki ulusumuz diğer dünya ulusları gibi kendi kaderi hakkında kendisi karar verinceye değin. Bizlere Kuzey Kürdistan'daki kardeşlerimize seslenme, Güney Kürdistan'a ilişkin onları bilgilendirme ve onlara dilekelerimizi iletme fırsatı verdiğiniz için ayrıca sizlere teşekkür etmek istiyorum.

Komeley Rencderanî Kurdistan (Kürdistan Emekçiler Örgütü); 1970 yılının altıncı ayında kuruldu. O yıllarda tüm dünya genelinde güçlü marksist-leninist sol bir akım mevcuttu. Bu akım dünyanın bir parçası durumunda olan Kürdistan'da da etkisini göstererek gelişti. Güneydeki emekçi Kürdistan halkının ulusal ve sınıfsal kurtuluş doğrultusunda güçlü bir istemi vardı. Bu dönem aydınların insiyatifıyla ulusal ve sınıfsal kurtuluşu hedefleyen Komela örgütü kuruldu. Komela'nın kurucuları marksizmi iyi bilen, tecrübe sahibi; Mam Celal, Xalit Şehad, Şex Nurî, Kak Navşîrvan, Kak Ferîdun ve diğer birçok aydın şahsiyetti. Bunlar Kürdistan sorununun çözümünün ve yoksul Kürdistan halkının kendi haklarına kavuşabilmesinin biricik yolunun; marksizmin yol göstericiliğinde olduğu

düşüncesine varmışlardı.

Bu dönem başka örgütlerde vardı. Burjuva örgütler, kendisine komünistim diyen örgütler, fakat bunlardan hiç bir tanesi halkla birleşmemişti, sorunu çözebileceklerine halkı inandıramamışlardı, bunların bu kapasitesi yoktu. Bilindiği gibi ilk başta **Komeley Rencderan** kültürel bir faaliyetin ilk halkası olarak kuruldu. Düşünsel temelde marksizmi halka ulaştırmak için birkaç hücre kurulmuştu. Bunların görevi; marksist-leninist eserleri çevirme, ve bunları halka ulaştırıp, halkı adım adım bilinçlendirmeydi. Daha sonraları örgütün temeli sayılabilecek ilk örgütsel hücrelerde kuruldu. İlk hücrelerin temeli Bağdat ve Süleymaniye şehirlerinde atıldı. Daha sonraları bu hücrelerden Hewler ve Kerkük'te de kuruldu. Bu örgütlülük süreç içerisinde giderek tüm Güney Kürdistan'a yayıldı.

Yezdan Hovag- Komeley Rencderanî Kurdistan ilk başta kurulurken; hangi siyasi hat üzerinde kuruldu, nasıl bir maksizm savunuyordu, örneğin o dönem SSCB, Çin ve kendisine sosyalistim diyen ülkeler hakkındaki düşüncesi neydi?

Erselan Bayiz- İlk başta Komeleya Rencderanî Kurdistan'ın adı "Komela Marksist-Leninist" (Marksist-Leninist Örgüt) idi. Mao Zedung düşüncesini savunuyordu. Mao Zedung düşüncesinin Marksist-Leninist düşünce olduğunu savunuyordu. Komela'nın elinde "Fıkri Cedid-Bîrî Nû" adlı bir yayınevi vardı. Bu yayınevinin görevi; Mao Zedung'un eserlerini, ÇKP'nin yayınlarını çevirip halka ulaştırmaktı. O faaliyetler içerisinde bende vardım. Şahsen ben kendim de Mao Zedung'un eserlerini, ÇKP menşeyli çevirileri çuvallar dolusu Süleymaniye'ye, Hewler'e, Kürdistan'a götürmüşümdür. Mao Zedung'un eserleri ve ÇKP kaynaklı çeviriler oldukça okunuyordu. Sovyetler hakkındaki düşüncemiz onun revizyonist olduğu, Marksizm-Leninizmden vazgeçtiği, ulusal soruna marksist-leninist açıdan cevap vermediği ve çözmediği yönündeydi. SSCB'nin o dönemki günlük pratiği, devletlerle olan diplomatik ilişkileri halkların karşısındaydı. O dönem Kürt milletin destek bir yana, **Kürtlerin susturulması için Irak devletine yardım ve destek veriyordu.** Herkes olduğu yerde dünyayı görür, şahsen bende dünyayı Kürdistan'da görürüm. Her kim ki Kürt ulusunun

ڕۆژنامهیه سیاسی ڕۆژانهیه
ڕۆژنامهیه سیاسی ڕۆژانهیه
ڕۆژنامهیه سیاسی ڕۆژانهیه

بەشێ دەهێت، ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...
ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که ههتا ئێستا که...

onayıyla KYB'yi kurdular. Ben kendim KYB'nin kuruluşunda yoktum. Aklımda kaldığı kadarıyla; KYB'nin kuruluşuna Mam Celal, Kak Navşîrvan, Dr. Fuad, Dr.Kemal Fuad, Abdülrezak Feylî, Adil Murat katıldı. Doğru olarak hatırlayabildiklerim bunlar. KYB'nin tam olarak nerede kurulduğunu bilmiyorum, bildiğim kadarıyla Şam'da kuruldu.

Yêzdan Hovag- KYB kurulduğu zaman içerisinde hangi örgütler yer aldılar?

Erselan Bayîz- O dönem bir hakikat var ki; KYB kurulduğu dönemde, Güney Kürdistan'da örgütsel yönde en güçlü örgüt Komeley Rencderanî Kurdistan'ı. Kürdistan Demokrat Partisi bir boşluk yaratmıştı. Güney Kürdistan'da Komeley Rencderanî Kurdistan gibi örgütlü bir başka örgüt yoktu. Pêşmergesi ve kadrosuyla bir program dahilinde faaliyeti olan, Komeley Rencderanî Kurdistan büyük bir gücü KYB kurulurken içerisinde yer alan Komeley Rencderanî Kurdistan en güçlü örgüttü. KYB kurulduktan sonra Bizutneweyî Sosyalist Kurdistan (Kürdistan Sosyalist Hareketi) adlı bir örgüt daha kuruldu. Bilindiği gibi bu hareketin önderleri şehit Alî Askerî, Dr. Xalit, rahmetli Kak Ömer Debabe, Sadî Biçke idi. Böylelikle KYB iki örgütten oluşmaya başladı. Komeley Rencderanî Kurdistan ve Bizutneweyî

Sosyalist Kurdistan. Bunların dışında KYB içerisinde olupta bağımsız olan, bu iki örgütten birisine mensup olmayan bağımsız şahsiyetler; Xefî Giştî (hepsini kapsayan hat, Bağımsızların hattı) adı altında kendi bağımsız gruplarını kurdular. Yêzdan Hovag- O dönem KYB'yi oluşturan kadroların %80-90'nın Komeley Rencderanî Kurdistan'a ait olduğunu söyleyebiliriz? Erselan Bayîz- Vallahi KYB'yi oluşturan kadroların %85-90'nı Komeley Rencderanî Kurdistan'ın kadrosuydu. Yêzdan Hovag- KYB kurulurken, ne türden bir siyasi hat üzerine kuruldu, siyasi suturkturu neydi? Erselan Bayîz- KYB demokrasiyi savunuyordu,

Kürdistan'da işçi ve köylülerin önderliğini savunuyordu. Güney Kürdistan'da nüfusun çoğunluğu köylü-işçi emekçi yığınlarından oluştuğu için; KYB bunların önderliğinde kurtuluşu savunuyordu, bunların düşüncesinin ışığında bir sonuca varmak istiyordu.

Yêzdan Hovag- 1980 sonrası Güney Kürdistan'da en güçlü örgüt olarak Kürdistan Demokrat Partisi-Irak ve Kürdistan Yurtseverler Birliği vardı. Irak-İran savaşının sürdüğü 1980-1984 yılları arası, Irak devletinin gücü oldukça azalmıştı. Fakat, ne yazık ki KDP-I ve KYB arasında büyük çelişkiler vardı. Şayet o dönem Güney Kürdistan'da Kürdistan ulusal Kurtuluş Güçleri arasında bir birlik kurulmuş olsaydı, daha sonraları kurulan Kürdistan Cephesi türünden bir birliği kastediyorum, büyük ihtimalle Irak devleti daha sonraları bu kadar gelişip güçlendiği gibi güçlenemeyecekti ve Kürdistan halkının kayıplarında bu denli büyük olmayacaktı. Sizce o dönem Kürdistan'lı hareketlerin kendi aralarında bir birlik gerçekleştiremelerinin nedenleri nelerdi?

Erselan Bayız- Bilindiği gibi 1980'nin başında iki örgüt vardı. KDP-I ve KYB. Fakat bir şeyi belirtmek zorundayım. KYB'li olduğum için değil, gerçek öyle olduğu için; 1980 yılında Güney Kürdistan'da en büyük ve en güçlü örgüt esas olarak KYB idi. Hewler, Kerkük ve Süleymaniye gibi üç büyük vilayette KYB örgütlü idi. Doğrudur biz Dihok bölgesinde, yani Bedinan bölgesinde az örgütlüydük. O dönemde biz KYB olarak umut içerisinde birlik için müteakip defalar KDP-I ve diğer örgütlere çağrılar yaptık. Biz kurulacak böyle bir birlik sonucu, Irak devletiyle daha iyi mücadele edebileceğimize, ona daha güçlü darbeler vuraçağımıza ve ancak birlik ile halkımız için olumlu bir sonuç elde edebileceğimize inanıyorduk. Ama maalesef bizim dışımızdaki diğer örgütler, özellikle KDP-I buna pek yanaşmıyordu, çünkü o dönem KDP-I önderliğindeki arkadaşlar KDP-I'ın Güney Kürdistan'daki mücadele içerisinde, yalnızca mücadeleyi yürütenlerin bir parçası olduklarını kabul etmiyorlardı. Onlar Güneydeki Kürtlerin tek başına önderi olduklarını söyleyip, halkı tek başlarına temsil etmek istiyorlardı. Bizim bunu kabullenmemize ne programımız müsaade ediyordu, ne de Peşmergelerimizin, onların bu tutumunu kabul etmesi mümkündü. Çünkü, birinci derecede örgütlü olan güç bizdik. En fazla savaşan ve en fazla şehit verenler bizim kendi Peşmergelerimizdi. Zindanlarda en fazla yatanlar yine bizim üyelerimizdi, şehitlerin mezarlarına dahi bakacak olsaydık; bizden şehit olanların mezarları onların saflarında şehit olanların mezarlarının iki katı kadardı.

Bu zindanlardaki üyelerimiz içinde öyleydi. Buna rağmen biz sürekli Kürt örgütleri arasında dostluk ve barışı savunuyorduk. KYB'nin tüm fertleri olarak her Kürdistan'lı diğer örgütlerle her türlü çatışmaya karşıydık. Biz tüm Kürdistan'lı örgütlerin önderliklerinden gelip Kürdistan'a yerleşmelerini istiyorduk ve yakınlaşmayı amaçlıyorduk. Ama üzülererek belirteyim ki o dönem bizim bu çağrılarımız cevapsız kalıyordu. Sözlü veya yazılı bizim bu çağrılarımıza herhangi bir cevap verilmiyordu. 1983 senesine kadar bu çağrılarımızı sürdürdük. Kardeş kavgasının olmamasını talep ediyorduk. 1984 Newroz'unda da bu çağrılarımızı tekrarladık. 1984 Newroz'unu büyük bir Newroz olarak kutladık. Mam Celal büyük ve önemli bir konuşma yaptı.

Yêzdan Hovag- Nerede?

Erselan Bayız- Surdeş şehrinde (Süleymaniye vilayetine bağlı bir nahiyedir). O bölgede henüz Irak devletinin etkinliği vardı. O Newroz'da; Kürt örgütlerine birlik doğrultusunda bir kez daha çağrı yaptık. Dedik ya hep beraber barış görüşmeleri için Irak'la masaya oturalım, şayet bu mümkün değilse hep beraber Irak'a karşı ortak savaş verelim. Bu dönem önemli bir dönemdi. O dönemden bir iki sene sonra örgütler görüşmek için gelmeye başladılar. Komünist Partisinden (PKI-İK), Kürdistan Demokratik Halk Partisinden (PDGK), Kürt Sosyalist Partisinden (PASOK), Sosyalist Partiden (PSK) arkadaşlar gelip görüştüler. Daha sonraları yavaş yavaş Kürdistan Demokrat Partisi-Irak'tan (PDK-I) arkadaşlarda geldi. Bu dönemki yakınlaşmayı hatırladığımda içimden bir kez daha teşekkür edesim geliyor. Bu yakınlaşma bizleri çok sevindirmişti. Bu yakınlaşmayla birlikte adım adım kardeş kavgası da ortadan kalktı. Hepsi bir cephede birleşti. Henüz Kürdistan Cephe ilan edilmemişti ama siperlerde artık birlikte hareket ediliyordu, ortak savaşmaya başlanmıştı.

Yêzdan Hovag- Bu yakınlaşma daha sonraları ilan edilen Kürdistan Cephesi'nin temelini oluşturdu değil mi? Bu yakınlaşmadan sonra Kürdistan Cephesi ne zaman ilan edildi, ilk başta bu cephede hangi örgütler yer aldı?

Erselan Bayız- 1984 Newroz'unda, Mam celal'in yaptığı büyük barış çağrısından sonra; diğer örgüt liderleri KYB'nin Süleymaniye yakınındaki merkezine gelmeye başlamışlardı. Yakınlaşma hareketi o çağrıdan sonra başlamış ve tüm örgütlerin saygı duyacakları ve onları bağlayıcı kılacak bir programın hazırlama çabaları vardı. Fakat maalesef Anfaal Hareketi ve

kimyasal gazın kullanılmasına kadar, Güney Kürdistan'da bir cephe ilan edilemedi. Kimyasal gazla yapılan saldırılar sonucu o dönem büyük oranda güçlerimiz dağıldı. Yerlerimizi terk edip seyyar mülteci bir konumda Doğu Kürdistan'a çekilmek zorunda kaldık. Doğu Kürdistan'a çekildikten bir kaç ay sonra Kürdistan Cephesi ilan edildi. Kürdistan Cephesi'nin kuruluşuna Kürdistan Yurtseverler Birliği (Yekiti Niştimani Kurdistan), Kürdistan Demokrat Partisi-Irak (Parti Demokrati Kurdistan-Iraq), Kürdistan Sosyalist Partisi (Parti Sosyalisti Kurdistan), Kürdistan Demokratik Halk Partisi (Parti Demokrati Geli Kurdistan), Kürt Sosyalist Partisi (Parti Sosyalisti Kurd), Irak Komünist Partisi-Kürdistan Kanadı (Parti Komünisti Iraq-iklimi Kurdistan) katıldı. Bu örgütler Kürdistan Cephesini kurdu.

Yêzdan Hovag- Kürdistan Cephesi kurulduktan sonra önüne hedef olarak neyi koydu?

Erselan Bayiz- Bilindiği gibi bu yeni bir şeyin doğuşuydu. Kürdistan Cephesi her şeyden önce; Kürdistan'lı örgütlerin kendi aralarındaki çelişkilerin ve sorunların çözümünde asla silaha başvurulmaması gerektiğini, sorunların barışçıl yoldan hal edilmesini, Irak'la oturup görüşme veya savaşıma sorununda ortak hareket edilmesi gerektiğini, Kürt sorunu için ulusun kendi kaderini tayin etmesi gerektiğini savunuyordu.

Yêzdan Hovag- Yediden yetmişe, çocuğundan dedesine/ninesine kadar hemen hemen tüm nüfusun katıldığı, insanlık tarihinde bir eşine daha az rastlanılır bir nitelikte olan Newroz Devrimi Güney Kürdistan'da nasıl gerçekleşti, Kürdistan Cephesinin bu ayaklanmadaki rolü neydi, Doğu, Güney ve Kuzey Kürdistan halkı Newroz devrimi'nin hangi tecrübelerinden öğrenmelidir, evet yalnızca Kürt halkı için değil tüm insanlık için önemli bir ayaklanma Newroz ayaklanmasını okuyucumuz için bir değerlendirmeye tabii tutabilirmisiniz?

Erselan Bayiz- Newroz ayaklanmasının iyice anlaşılabilmesi için; ayaklanma öncesi dönemi irdelememiz gerekiyor. Kürdistan'a karşı Irak'ın başlattığı Anfaal Hareketin (İslamda sözümona gavura karşı olan ve gavurun malına ganimet olarak el koymayı hedefleyen jenosid hareketidir) den sonra Güney Kürdistan'lı örgütlerin önderlikleri, Doğu Kürdistan'a çekilmişti. Bizim gücümüz oldukça azalmıştı. Biz KYB olarak iç bölgelerde bazen 4, bazen 5, bazende 6 kişiden oluşan küçük askeri müfrezeler geride bırakmıştık, geride bıraktığımız en güçlü müfreze grubu en fazla 10 kişiden oluşuyordu. Müfrezelerin bir görevinde dönem

dönem şehirlere inip bir haftalık yiyeceği temin ettikten sonra bu erzakı dağlardaki üslere iletmekti. Müfrezeler korunmak için illegal çalışıyorlardı. KYB büyük şehirlerde silahlı direniş müfrezeleri oluşturma çabası içerisine girmişti, şehirlerdeki illegal örgütümüze; cahşlarla, Irak hükümetiyle birlikte hareket edenlerle ilişkiye geçmeleri için talimat vermişti. Örgütümüz birimlerin ve örgütlendirilen insanların silahlandırılması kararı almıştı. Telsizle, radyoyla şehirlerdeki örgütlerimizle ilişkiye geçiyorduk. Takriben hemen her şehir merkezinde bizimle iletişim halinde olan bir cihaz vardı. Radyomuzda yapılması gereken şeyler şifrelenerek yayınlanıyordu. Örgütlerimiz yayınlanan genelgeler doğrultusunda şehirlerde hareket ediyorlardı. Bu hazırlıklarımızın sürdüğü dönemde Kuveyt savaşı gelip çattı. Mam Celal, Saddam'ın Kuveyt'i işgal edeceğini, ve Kuveyt savaşının çıkacağını, tüm devletlerin Saddam'ı karşalarına alacakları kanaatine varmıştı. Bu gelişmeyle birlikte bizim için önemli bir fırsat doğacaktı, dolayısıyla kendimizi hazırlamamız gerekiyordu.

Yêzdan Hovag- Yani Kuveyt savaşı çıkmadan çok önceleri, Mam Celal Kuveyt savaşının çıkacağını tahmin ediyordu öyle mi?

Erselan Bayiz- Evet, evet Mam Celal Kuveyt savaşının çıkacağını önceden tahmin etmişti. Saddam'ın, Kuveyt'i almasından sonra orada kalmasının mümkün olamayacağını savaşın kaçınılmaz olarak çıkacağını biliyordu. Bundan dolayıdır ki; önderliğe şehirlerdeki mücadele aşaması için kendilerini hazırlamaları uyarısında bulunmuştu. Irak hükümeti savaşa gireceği için; tabii olarak şehirlerdeki gücünü azaltacaktı. Biz bu durumdan faydalanıp şehirlerdeki gücümüzü artırdık, şehirlerdeki örgütlülüğümüzü daha da güçlendirdik. Sınır bölgelerindeki ve dağlardaki güçlerimizde şehirlere müdahale edebilecek şekle getirip böldük. Örneğin Hewler, Koy Sancak, Süleymaniye şehirlerine girip müdahalede bulunacak güçler hazırladık. Şehirlerde müsait durum doğduğu zaman, nasıl müdahale edilmesi gerektiği hususunda fikir yürüttük. Bu dönemde ilk ayaklanmalar Güney Irak'ta başgöstermeye başladı. Irak birliklerinin büyük çoğunluğu bu alanlara kaydırılınca, müsait durum doğmuştu. Şehirlerdeki örgütlenmemizi halkla geniş temaslara kurulması ve halkın hazırlanması doğrultusunda uyarıydık. Zaten genel olarak Kürdistan halkı Saddam rejiminden memnun değildi, bu rejimden bıkmıştı. Güney Kürdistan'da hiç bir aile yok ki; Saddam onlardan en azından bir kişi öldürmemiş olsun, onların evlerini başlarına yıkmamış olsun, onları evsiz bırakıp

onları sürmemiş olsun, veya Irak rejimi tarafından ihanete uğramamış olsun. Halk ortaya yeni çıkan bu fırsatı değerlendirdi. Irak ordu karagahlarına polis ve istihbarat merkezlerine karşı saldırıya geçti. Bu karagahlar peşi sıra imha edilmeye, yakılıp yıkılmaya başlandı. Halk hareketi kahramanca başlamıştı. Örgütümüz KYB'nin teşkilatları ayaklanma içerisindeydiler. Hareket, halk hareketiydi. KYB'nin rolü, sevk idare ve aydınlatma yönünde yürüttüğü faaliyetti. KYB'ye bağlı silahlı güçler caddelere indiler, dağlardaki peşmerge güçleri şehirlere inmeye başladı. KYB'nin peşmergeleri, şehirlerde ayaklanma halinde olan halkın yardımına yetişen ilk güçlerdi. Bazı mıntıklalarda KYB'ye bağlı birlikler devletin ordugah, polis ve istihbarat merkezlerini ele geçirdi. Büyük şehirlerden Süleymaniye ve Hewleri silahlı hücrelerimizin de katılımıyla halk kurtardı, fakat Kerkük şehri KYB'ye bağlı peşmergeler savaşıyor kurtardı. Birçok küçük şehri yine peşmergeler savaşıyor kurtardı. Koy Sancak şehri yine KYB'ye bağlı peşmergeler savaşıyor kurtardı.

Yêzdan Hovag- Mam Celal'in şehiri/doğum yeri değil mi?

Erselan Bayiz- Evet, KYB'nin ayaklanmada halkı yönlendirme ve ayaklanmaya teşvik etme rolü oldu. Dışardaki peşmerge birlikleri şehirlere yetişince halk kendisini daha da güçlü hissetti, halk güçlendi. 11 gün içerisinde, yani 1 Marttan 11 Marta kadar tüm Güney Kürdistan'ı kurtarmaya muvaffak olduk.

Yêzdan Hovag- Kürdistan tarihinde ilk kez bir parçada özgür bir ortamda seçimler gerçekleşti. Bu özgür seçimlerin Kürdistan halkı üzerindeki tesiri/ etkisi nedir? Örneğin seçmenlerin yüzde kaç seçime katıldı? Seçimin eksiklikleri var mıydı? Yüzde yedilik baraj engelini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Erselan Bayiz- Güney Kürdistan'da parlamento seçimi bir bayram gibiydi. Yalnızca Güney Kürdistan halkı için değil, tüm Kürdistan halkı için bir bayramdı. Hatta rahatlıkla bu seçimlerin yalnızca Kürdistan halkı için de değil, tüm devrimci bölge halkları için böyle olduğunu söyleyebilirim. Seçimleri izlemek umuduyla gelen birçok basın mensubunda gördüğü gibi, kimisi oyunu kullanabilmek için hastaneden hasta elbisesiyle çıkıp gelmişti. Kimileri iki koltuk değneğiyle, kimisi sedyeye sandık başına gelmişti. Belki Güney Kürdistan'daki seçimlere seçmenlerin yüzde yüzlük bir katılım sağladığını söylesem mübalağa olacak, ama, inanın ki seçmenlerin % 97-98'i sandık başına gelip oyunu kullandı. Bizim seçimler konusunda az tecrübemiz vardı. Seçim sandıkları az konulmuştu. Dolayısıyla seçmenlerin hepsi oy kullanamadı.

Yêzdan Hovag- Az mıydı, yoksa küçük müydüler?

Erselan Bayiz- Yok yok azdılar. Örneğin Hewler şehrine 50 sandık konulmuştu, bu çok azdı en azından 100 sandık koymak gerekiyordu. Öyle insan vardı ki oyunu kullanmak için 6 saat kuyrukta beklediği halde bir türlü kendisine sıra geleliyordu. Mayıs ayı olduğu için hava sıcaktı, kimileri sıcakta beklemeye dayanmıyorlardı. Bazısı oy verebilmek için gece saat 12'den itibaren sıraya giriyordu. Telsizle Hewler'den, Süleymaniye'den sürekli haberler alıyorduk. On bin, onbeş bin insan ayaklanmış oy kullanmak istediklerini, henüz kendilerine bir türlü sıranın gelmediğini söylüyor, ve oy kullanabilmek için miting yapıyorlardı. Böylesi bir günde nasıl olurda millet oy kullanmayacaktı? % 7'lik baraj kararı Kürdistan Cephesi önderliğinin aldığı bir karardı. Kürdistan Parlamentosu oluşuncaya kadar, Güney Kürdistan'daki idare ve siyasetten sorumlu Kürdistan Cephesi idi. Kürdistan Cephesi seçimler sonucu %7'lik barajı aşamayan siyasi grupların parlamentoya milletvekili yollayamayacağı kararı almıştı. Mümkündür ki, bu kararın olumsuz bir takım etkileri olsun. Fakat, Kürdistan Cephesi'nin o dönem aldığı karar buydu.

Yêzdan Hovag- Parlamento seçimlerinin dışında bildiğim kadarıyla belediye seçimleri olmadı, belediye başkanları yukardan atanıyor, bu sorunda ne düşünüyorsunuz. Belediye seçimlerini gerekli görüyor musunuz, tüm modern devletlerde, Avrupa devletlerinde, hatta ve hatta bazı Ortadoğu ülkelerinde belediye başkanlığı için ayrıyeten seçimler olmaktadır, bu sorunda ne düşünüyorsunuz?

Erselan Bayiz- Bu soruna ilişkin bana sorarsanız; ben şahsen seçimden yanayım. KYB'nin de gerek geçmişte, gerekse günümüzde savunduğu düşünce bu tür başkanlıkların seçimle belirlenmesi yönündedir. Çünkü, seçim, başkanı halkın temsilcisi pozisyonuna getirmektedir. Şayet insan halkın temsilcisi olursa iş yapabilir. Rahatlıkla iş görebilir. Halkın onayıyla gelmemişsen tek başına kalman mümkündür. Dolayısıyla az demokrasi olur, demokrasi işlemez. Ben seçim yapılmasını istiyorum, bunu destekliyorum. Şayet belediye başkanı seçimle işbaşına gelirse, belediyenin de ona göre yetki olması gerekir. Güney Kürdistan'daki illerde varolan devlet yapısıyla belediyeler için seçimlerde olsa fazla bir şey değişmez, bir tesiri olmaz. İlk illerin yönetim yapısını değiştirip, modern ülkelerde olduğu gibi belediyeleri yetkiyle donatmak gerekiyor.

Yêzdan Hovag- İlk seçimlerde Kürdistan Cumhurbaşkanı seçilemediği için, ikinci bir kez

cumhurbaşkanlığı seçimi düşünülüyordu. Bu şimdiye kadar gerçekleşmedi, gerçekleşmemesinin sebebi nedir? Kürdistan Seçim Encümeni veya Kürdistan Parlamentosu bu sorunda ne karar aldı?

Erselan Bayiz- Keşke düşünülen bu seçim Kürdistan Cumhurbaşkanlığı seçimi olmuş ol-saydı. Sözkonusu olan bu seçim Cumhurbaşkanlığı seçimi değil rehberlik seçimi olacaktır. Rehberlik oldukça gericedir. Biz KYB olarak Rehberin seçilmesini doğru görmüyoruz. Rehberlik yalnızca İran'da vardır, Libya'da vardır. Rehberlik oldukça eski bir şeydir. Rehberin cumhurbaşkanının da üstünde olması gerekir.

Yêzdan Hovag- Ben şahsen illede cumhurbaşkanı olsun diye bir düşüncem yok. Ama, tüm modern devletlerde parlamento başkanı var, başbakan var, Cumhurbaşkanı var. Bazılarında ise güçlü yetkilerle donatılmış devlet başkanı var. Hatta bu Türkiye'de bile böyledir. Kürtlerinde cumhurbaşkanının olması, uluslararası düzeyde Kürdistan Federe Devletine daha fazla meşruluk kazandıracığı için belki Kürt milletine bu yönde bir faydası olabilir. Ben bu anlamda sordum.

Erselan Bayiz- Biz KYB olarak Cumhurbaşkanı seçimine karşı değiliz. Seçilmek istenen Reis-i Cumhur değil rehberdi. Rehber Reis-i Cumhur'dan üstündür. Nasıl İran'da Hameney, Rafsancani'den üstünse; bizde de seçilecek rehber böyle bir konumda olacaktır. Onun içindir ki, böyle bir seçimin yapılmasını biz doğru görmedik, reddettik. Şayet Kürdistan bölgesinin başkanlık seçimi denilirse biz buna razıyız. Fakat amaçlanan rehberlikti. İran'daki Hameney gibi. Biz KYB olarak baştan beri böyle bir seçime karşıydık, fakat KDP-I'dan arkadaşlar rehberlik seçimi istiyorlardı. İlk seçimlerde ne Mam Celal ne de Mesut seçilebildi. Daha sonra iki örgütte rehberlik seçiminin bir daha yapılmaması yönünde anlaştılar. Bunun yerine biz bir bakanlar kurulu başkanı, birde parlamento başkanının seçilmesini doğru görüyoruz. Şimdiye kadar olan; bu kurumlara seçilen kişinin birde bağlı bulunduğu partinin önderliğinden onay alması yönündeydi.

Yêzdan Hovag- Şimdiki Kürdistan Parlamentosunun birleşimi nedir? Hangi örgütlerin/partilerin parlamentoda milletvekilleri var? Azınlıklar hangi düzeyde Kürdistan Parlamentosunda temsil ediliyorlar?

Erselan Bayiz- Kürdistan Parlamentosu bildiğiniz gibi 105 kişiden oluşuyor. Bunlardan 50'si KYB üyesidir, 50'si KDP-I üyesidir. Hizbi Zehmetkeşani Kürdistan (Kürdistan Emekçiler Partisi/Hareketi) KYB ile ortak bir liste oluşturduğu için; onlarında parlamentoda üyeleri

var. Bunun dışında Asuriler var.

Yêzdan Hovag- Bildiğim kadarıyla 5 kişiler değil mi?

Erselan Bayiz- Evet 5 kişidirler. Bunlarda Kürdistan'da azınlık bir halktır. Kürdistan Hükümetine gelince öyle Bakan var KYB üyesidir, öyle Bakan var KDP üyesidir. Kürdistan Emekçiler Partisinin ve Komünist Partisinin (bu Irak Komünist Partisinin Kürdistan Kanadıdır) Bakan üyeleri var. Bunların dışında Asuri Bakanda vardır.

Yêzdan Hovag- Bildiğim kadarıyla Kürdistan Parlamentosunda, Türkmenler de 10 milletvekili ile temsil edileceklerdi. Türkmenler arasında herhangi bir seçim olmadı. Çünkü, Türkmenlerin yaşadığı Kerkük şehrinin büyük kesimi Saddam rejiminin elindedir. Onların son durumu nedir? Onlar temsilcilerini Kürdistan Parlamentosuna yollayacaklar mı, yoksa bu mümkün değil mi?

Erselan Bayiz- Seçimler öncesi Kürdistan Cephesi yapılacak seçimlere Türkmen kardeşlerimizde kendi temsilcilerini seçip, Kürdistan Parlamentosuna yollayabileceklerine ilişkin karar almıştı. Onlarında Kürdistan Parlamentosunda kürsüleri olacaktır. Biz parlamento olarak, Türkmenler kendi seçimlerini yapıp temsilcilerini yollamayınca kadar bir şey yapamayız. Onların adına birilerini atama hakkını kendimizde görmüyoruz. Kerkük şehri kurtarıldığı, Saddam güçleri kovulduğu, yıkılan yerlerde yeniden insanların yerleşimi sağlandığı ve burada demokrasinin geldiği bir dönemde; Türkmenler seçimler sonucu kendi temsilcilerini seçebilirler, seçimler sonucu kaç kişi seçildiyse, Kürdistan Parlamentosuna yollayabilirler.

Yêzdan Hovag- Bu geçen kışta kimse çadırlarda yaşamak zorunda kaldı mı? Barınma ve yerleşimin son durumu nedir?

Erselan Bayiz- Evet çadırlarda yaşamak zorunda kalan insanlarımız oldu. Bazı uluslararası kuruluşlar; kimsenin kışı dışarda geçirmemesi, her kesin küçücük de olsa bir eve kavuşması ve Güney Kürdistan'ın imarı için yardımda bulundular. Fakat, buna rağmen insanların bir kısmı kışa evsiz girdi, çadırlarda yaşamak zorunda kaldı. Kış oldukça soğuktu ve yiyecek sıkıntısı vardı. Köylerde kaydadeğer bir kesimin durumu oldukça kötüydü. Gerçi uluslararası dış yardım, uluslararası insani yardım vardı. Birleşmiş Milletler, ABD destek verdi. Birçok uluslararası kuruluşlar yardımda bulundu. Fakat bu yardımlar azdı. Halkın ihtiyaçlarını giderecek düzeyde değildi. Halkın durumunun bir an önce düzelmesi için; ümit ediyoruz ki daha fazla uluslararası destek gelsin.

Yêzdan Hovag- 5 Ekim 1992'de Kürdistan Parlamentosu Federe Kürdistan Cumhuriyeti'ni ilan etti. FKC' ilanına tüm parçalardaki Kürdistan halkı çok sevindi. Dünya devletlerinin FKC karşısındaki tutumları ne oldu? Ne tür yorumlar getirdiler? Özellikle Avrupa devletleri, ABD ve diğer büyük devletler FKC'nin ilanına ne dediler?

Erselan Bayiz- Şunu söyleyeyim ki FKC'nin ilanı KYB için bir süpriz olmadı. Çünkü biz KYB olarak Kürt sorununu; Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı çerçevesinde çözülmesini çok önceden kararlaştırmıştık. Bu kanaate çok önceleri varmıştık. Üzülerek belirteyim ki; Kürdistan'daki bazı örgütler, hatta parlamentoda üyeliği bulunan bazı örgütler buna razı değildiler. Daha sonraları KFC'nin ilanı konusunda hemfikir olduk ve cumhuriyeti ilan ettik. Federel konuma gelme önemli bir adımdır, büyük bir adımdır, sevinçle karşılanacak bir adımdır. Yalnızca Güney Kürdistan'da değil, Kürdistan'ın diğer parçalarında da halkı sevince boğdu. Dış devletlere gelince, şimdiye kadar lehte veya alehte herhangi bir açıklama yapmış değiller. Doğal olarak komşu devletler, İran, Türkiye ve Suriye gibi komşu devletler böyle bir oluşumun karşısında oldular. Politbüro üyelerimiz, Mam Celal, Mesut Barzani Türkiye, İran ve Suriye'ye gittiler, görüşmelerde bulundular, amacımızın Irak'tan ayrılmak olmadığını; Irak'ı, federe bir devlet haline getirmek istediğimizi belirttiler.

Bizim halk olarak kendi haklarımızdan vazgeçmemiz mümkün değildir. Kürdistan federe devletini halk ilan etmiştir. Parlamento halkın temsilcisidir. Örneğin Kürdistan parlamento üyeleri Avrupa gezisine çıktılar, bunlar FKC'nin temsilcileriydiler. İndirek gayri resmi FKC'nin temsilcileri saygı ile karşılanmaktadır. Fakat resmiyette şimdiye kadar bir sessizlik var.

Yêzdan Hovag- Şayet Güney Kürdistan'ın durumu bundan iki sene öncesiyle mukayese edilirse; ekonomik, siyasi ve kültürel yaşamdaki gelişmeler, değişiklikler nelerdir?

Erselan Bayiz- Ayaklanmanın öncesinden itibaren mi, yoksa yalnızca ayaklanma sonrasında mı başlayarak anlatayım?

Yêzdan Hovag- Ayaklanma sonrasında, a-yaklanma sonrasında günümüze kadar geçen süreyi kastediyorum.

Erselan Bayiz- Rahatlıkla şunu söyleyebilirim; her alanda ilerleme sağladık. Seçimlerin yapılması, Kürdistan Parlamentosu'nun oluşturulması, Kürdistan Federe Devleti'nin ilanı önemli kazanımlardır. Bütün dünyaya Kürt milletinin barışsever ve demokrat bir

millet olduğunu gösterebildik. Örneğin Hewler ve Süleymaniye gibi büyük şehirlerde halkın elinde belkide 500 binin üzerinde klanşinkov vardır. Böyle olduğu halde seçimler esnasında tek bir mermi dahi patlamadı. Örneğin Türkiye gibi seçimler sorununda tecrübe sahibi olan bir devlette dahi; seçimler esnasında çatışmalar çıkmakta, olaylar olmaktadır. Hindistan gibi bir ülkede dahi seçimler esnasında olaylar olabilmektedir. Racif Gandi seçimler esnasında öldürüldü. Yönetmede de önemli adımlar attık. Selaadin'de, Süleymaniye'de, Dıhok'ta üniversiteler/ yüksek okullar açılmıştır. Bunlar faaliyet içerisindedir. Daireler işlerini yapmaktadır, polis görevini yapmaktadır, ulaşımdan sorumlular ve trafikçiler görevlerinin başındadır. Belediyeler işlerini sürdürmekte, tüm kurumlar intizam içerisinde kanunlara bağlı olarak görevlerini yapmaktadırlar. Adım adım işler daha da yoluna girmektedir. İlk başlarda zorluklarımız vardı. Halk devrim öncesi Irak devletinin kanunlarını geçersiz kılmak için yıllarca savaşmıştı. halkı devrim sonrası yeni kurulan devletin kanunlarına uyma sorununda hazırlamak gerekiyordu. Adım adım seminerlerle, gazete ve televizyon yayınlarıyla, yeni kanunun; Kürdistan Parlamentosu kanunu, Kürdistan Hükümetinin kanunu olduğu, halkın bunlara uyması gerektiği, saygılı davranması gerektiği doğrultusunda aydınlatma ve bilgilendirme faaliyetinde bulduk. Halk adım adım yeni kanunlara intibak etti, kurumları destekledi. Şimdi iktisadi sorunda problemimiz var. Halen halkın ihtiyaçlarını tümenden giderecek duruma gelmiş değiliz. Verilen maaşlar azdır, Halkın ihtiyaçlarını giderecek düzeyde değildir. Fakat buna rağmen kitle örgütlere karşı sokağa dökülecek durumda değildir, ki Kürdistan'ın bazı bölgeleri henüz Irak hükümetinin elindedir. Biz kültürel yönde, siyasi yönde, kanunların tatbikedilmesi yönünde ve ekonomik yönde hergün daha da ilerleme umudu içerisindeyiz. Bildiğiniz gibi şimdiye kadar devlet olan devletler de adım adım geliştiler, birçok duraktan geçerek bu aşamaya geldiler. Bizlerin böylesine bir safhaya gelmemiz, için; hemen atılması gereken daha önemli adımlar önümüzde durmaktadır.

Yêzdan Hovag- Bu ara kültürel yönden bir soru sormak istiyorum. Güney Kürdistan'da şimdilik kaç günlük gazete çıkmaktadır, kaç televizyon kanalı ve radyo yayını mevcuttur, basın ve yayının son durumu nedir?

Erselan Bayiz- Şunu söyleyeyim; Hewler, Süleymaniye ve Dıhok gibi şehirlerde KYB'nin KDP-'ın, Yêkgirtin'in, Zehmetkeşan'ın ayrı kanallarda televizyon

yayınları vardır. Bazı ufak şehirlerde islami Harekete bağlı televizyon yayını vardır. Gazetelere gelince; şu anda tek günlük gazete vardır, * "Kurdistanî Nû" (Yeni Kürdistan). Basılması için KYB, bu gazeteyi desteklemektedir. diğer gazeteler haftalıktır, haftalık olarak Xebat, Alaê Rizgarî, Regayê Azadî, Yêkgirtin, Bereyê Kurdistanî çıkmaktadır. Hükümetin "Herem" (Bölge) isimli haftalık bir gazete çıkarma niyeti vardır. Şu anda hatırladıklarım bunlardır. Basın ve yayın güçlükleri sorununa gelince, üzülen söyleyeyimki; Kürdistan'a yönelik bir ekonomik ambargo sürmektedir. Çünkü Irak'ın kendisi ambargo altındadır. Basın için gerekli araçlar zor temin edilebilmektedir. Örneğin baskı için gerekli olan kağıt, plate/baskı sacı, boya ve gerekli olan diğer malzemeleri temin etmek oldukça zordur. Bunların hepsini kaçak yoldan karaborsa fiyatına satın almaktayız. Fiyatlar oldukça yüksektir. Basım evleri oldukça azdır. Yalnızca Hewler'de üç büyük matbaa vardır. Bunlardan birincisi; Terbiye Matbaasıdır, bütün işi okul kitaplarını basmaktır. Diğer bir matbaa İzanko'dur, Selaadin Üniversitesi'ne aittir. Üçüncü matbaa; Rowşenbîrî matbaasıdır, Kürdistan Kültür Bakanlığının elindedir. Kitapların külfeti oldukça fazladır.

Yêzdan Hovag- Konuşmanızın burasında müsaa-denizle Kurdistanî Nû gazetesine ilişkin soru sormak istiyorum. Kurdistanî Nû gazetesi haftada kaç gün çıkmaktadır, tüm Güney Kürdistan'da dağıtımı yapılmakta mıdır? Hangi çizgide yayını sürdürmektedir, okuyucu sayısı nedir?

Erselan Bayiz- Kurdistanî Nû hergün çıkmaktadır. Hewler'de saat 8'de dağıtılır, Süleymaniye'ye saat 12'de ulaşır ve dağıtılır, diğer küçük şehirlere 11-12, 12-14 arası ulaşır. Fakat, Dihok'a geç ulaşmaktadır, yollar oldukça bozuktur. Dihok'a hergün düzenli ulaşmamaktadır. Bazen iki günde bir buraya gazete ulaşabilmektedir. Kurdistanî Nû günde 6 bin adet basılmaktadır, okuyucu kitlesi oldukça çoktur. Hewler'de sabah saat 8'de gazete çarşıda dağıtılır. Saat 10'da gazeteyi bulmak mümkün değildir, gazete biter. Öğleden sonra okunan gazeteler karaborsa fiyatına iki katına satılmaktadır. Gazetenin normal fiyatı 750 filizdir. Saat 10'da biten gazete, öğleden sonra 1,5 Dinar yani 1 dinar 50 filiz olmaktadır. Okuyucudan oldukça yazı gelmektedir. Gazetemiz bağımsız bir gazetedir. KYB'nin gazeteyi finanse ettiği doğrudur, fakat, yalnızca bir sayfa veya başmakale KYB'nin çizgisi doğrultusunda yazılır. Gazetemizin özgür/serbest sayfası vardır. İsteyenler kendi adlarına serbest sayfada düşüncelerini yazabilirler. Bu türden yazılar-

dan redaksiyon sorumlu değildir. Serbest sayfa olduğu için yazının içeriğinden, yazının sahibi sorumludur. Çünkü, bu sayfa özgür sayfadır. Bizimde, diğer okuyucularımızda gerekli gördüğünde cevap verme hakkı vardır. Şimdiye kadar KDP-I, Yêkgirtin, zehmetkêşan ve IKP-Kürdistan Kanadı'nın arzu ve istekleri doğrultusunda tarihlerini yayınladık.

Yêzdan Hovag- Bir millet için kendi dilinde okuma ve yazma oldukça önemlidir. Dil ve onun yazılması bir milletin emniyet sigortasıdır. Kuzey Kürdistan'da, Kürtçenin yazılması 70 yıldan beri yasaktı, hatta resmîyette Kürtçenin konuşulması dahi yasaktı. Gerçi Kürtlerin kendi evlerinde ve kendi aralarında Kürtçe konuşmalarının önüne kimse geçemiyordu, fakat Kürtçe konuştukları için dönem dönem cezalandırılan insanların sa-yısı küçümsenemeycek bir boyuttadır. Günümüzde halkımız arasında çelişik bir durum var. Bir taraftan 20 milyondan fazla insanımız yalnızca Latin harfleriyle okuyup yazabilmektedir. Bu insanlardan Kürtçe okuyup yazanlar, illegal yollarda, genellikle kendi imkanlarıyla süreç içerisinde okuyup yazmasını öğrenmişlerdir. Diğer tarafta Doğu ve Güney Kürtleri Arap harfleriyle okuyup yazmaktadırlar. Bunlarda şimdiye kadar binlerce Kürtçe kitap, dergi ve gazete Arap harfleriyle çıkmıştır. Bu durum günümüzde Kürtler açısından şöyle bir tablo sergilemektedir. Bir taraftan yalnızca latin harfleriyle okuyup yazmasını bilen Kürt ulusunun 20 milyondan fazla olan en büyük parçası, diğer tarafta arap harfleriyle Kürtçe çıkan binlerce kitap, dergi ve gazete, yani kültür birikimi açısından büyük bir hazine. Bu sorun Kürt milleti açısından en iyi şekilde nasıl halledilebilir? Bazı arkadaşlar latin harflerinin "Atatürk harfleri" olduğunu söyleyerek dönem dönem Kürtçenin latin harfleriyle yazılmasına karşı tepkilerini dile getirirler, ki bence bu doğru değildir. Atatürkün cumhuriyet türkiyesinin latin harfleri kabul etmesi 1927'den sonradır. Türkiye'de bu meşhur "harf devrimi" olarak bilinir. Kürt dil bilimcilerinin ve aydınlarının kürtçeyi latin harfleriyle yazma çabası içerisine girmeleri 1927'den çok önceleridir. Bu çalışmalar I.Dünya savaşı öncesine dayanıyor. Kürdistan gazetesinin çıktığı dönemde bu yönlü çalışmalar var, ta bu dönem latin harfleriyle Kürtçe alfabe çalışmaları var, bu durumu sizde iyi bilirsiniz.

I.Dünya savaşı sonrası Kürdistan yeniden parçalandı, eskiden olduğu gibi bir parçası İran, bir parçası Osmanlı devletinin devamı olan TC'nin elinde kalırken; Güney Kürdistan'da da iki parçaya bölünüp bir parçası Suriye, diğer parçası da Irak'ın elinde kaldı.

Gelinen ortamda maalesef somut durum kendisini şu şekilde göstermektedir; Doğu ve Güney Kürtleri Arap harfleriyle okuyup yazmaktadırlar. En büyük nüfusa sahip olan Kuzey ve Kuzeybatı Kürtleri Kürtçeyi latin harfleriyle yazmaktadırlar. Kürt dili içerisinde birliğin gerçekleşebilmesi için; sizce bu sorunun üzerine nasıl gidilmelidir? Bir gazeteci olarak, bir aydın olarak, bir yazar olarak veya Kürdistan parlamentosunun bir üyesi olarak sizce bu soruna nasıl yaklaşmak gerekiyor?

Erselan Bayiz- Gerçekten de bu bizim için büyük bir sorundur. Sömürgeciler Kürdistan'ı bölüp parçalarlarken, okuma-yazma sorununda da bizim için büyük bir problem yaratmışlardır. Güney ve Doğu Kürtleri Arap harflerini çok istediklerinden veya sevdiklerinden dolayı değil, Arap harfleriyle okuyup yazmaya zorlanmışlardır. Latin harfleri onlara yasaklanmıştır. Biz isteyerek bu yolu seçmiş değiliz. Nasıl Kuzey Kürtleri için Kürtçenin okunup yazılması yasaktıysa, bizde de latin harfleriyle yazmak yasaktı. Halkın bizde dil hususunda da bir şeyler öğrenmesi sözkonusuydu. Fakat, Latin harfleriyle değil Arap harfleriyle. Seninde belirttiğin gibi Güney ve Doğu Kürdistan dil hususunda oldukça zengindir, birlerce Kürtçe kitap vardır. Ama ne yazıkki bu sayı Kuzey Kürdistan'da çok azdır. Bence Kürt aydınları, entellektüelleri oturmalı dil hususunda nasıl adım adım birliğine gidileceği sorununda ortak kafa yormalıdırlar. Ben şahsen latin harfleriyle yazılmasından yanayım. Bunu tüm içtenliğimle söylüyorum. Latin harfleri Türklere ait değildir. Gelecekte tüm Kürdistan'da latin harfleriyle yazılmalıdır. Güney Kürdistan'da da latin harflerinin kullanılması için zaman lazımdır, onlarca yıl lazımdır. Şayet bir örgütlenmemiz olursa, bir devletimiz olursa, Güney Kürdistan'da devlet kurulursa; Kuzey Kürdistan'dakiler adım adım Arap harflerini de öğrenmelidirler. Keza Güney Kürdistan'da devlet olunursa, Federe Kürdistan hükümeti devlet olursa ve Kuzey Kürdistan'da halen sittinsene bir şey olmazsa; Kuzey Kürdistan'da yavaşta olsa zorunlu olarak Latin harfleriyle yazılmasının öğrenilmesine çalışılmalıdır. Şayet Kuzey Kürdistan'da devlet olunursa, sayı itibarıyla zaten oldukça kalabalıktırlar, o zaman Arap harfleri yerine tümünden latin harfleriyle yazılır çizilir. Dünyada siyasi merkezler durumundaki devletler ya da büyük şairler ortak edebi dilin yaratılması için ilk önemli adımları atabilirler. Ortak edebi dili anamızdan doğduğumuz gibi konuşmamız mümkün değildir. Bir dönem Kürtçe hem Latin hem de Arap harfleriyle yazılmalıdır. Birliğin oluşması için müsait bir dönemin oluşması gerekir. Bugünkü durumda Kürdistan'ın tüm parçalarında, hem Arap hem

de Latin harfleri öğrenilmelidir. Benim düşüncem; bu dönem en doğru olanı budur. Fakat, ilerde hatin harflerine ağırlık verilebilir. Çünkü, Kürtçe de çıkan sesleri en iyi şekilde latin harfleriyle yazmak mümkündür, Latin harfleri Kürtçedeki seslerin yazılmasını olanaklı kılmaktadır. Üniversite eğitimim sırasında bir hocam da belirtmişti. Arap harfleriyle Kürtçedeki tüm sesleri yazmak mümkün değildir. Örnek olarak "kirdin" (yapmak) kelimesini ele alalım. Kaf ve ra sesleri arasında bir ses daha vardır, i sesi (Türkçedeki ı sesi Yhn) Arap harfleriyle bu ses yazılmıyor, fakat latin harfleriyle pekala yazılabiliyor. Şunu da belirtmem gerekir; ben veya başkası Latin harfleriyle mi yoksa arap harfleriyle mi yazılması hususunda tek başına karar veremeyiz. Fakat ben birey olarak Latin harfleriyle yazılmasını zaruri görüyorum. Ancak, Kürdistan devleti kurulursa bu sorunda karar verilebilir.

Yêzdan Hovag- 1992 yazında müteakip defalar Selaadin'de Şaqlawa'da ve Kürdistan'ın başkenti Hewler'de Irak muhalefet güçleriyle toplantılar oldu. Bildiğim kadarıyla bir de meclis kuruldu. Kurulan bu meclisin Xaniqin, Kerkük ve Musul şehirleri hakkındaki düşüncesi nedir? Bu meclis ne türden faaliyetler yürütüyor?

Erselan Bayiz- Şimdiye kadar Kürtlerin ayrılacakları, bölücülük yaptıkları söyleniyordu. Kürdistan parlamentosunun oluşturulmasına kadar gerek komşu devletler, gerekse İran ve Suriye, Irak muhalefet güçlerini birleştirmediler bunun altını çizmek istiyorum. Kürdistan'da seçimler gerçekleştikten sonra, Kürdistan Parlamentosu oluşturulduktan sonra, Kürtler federal devlet olmak istediklerini ve ancak onların politikaları neticesinde Irak Arap muhalefet güçlerinin bir araya getirilip birleştirilebileğini ispatladılar. Bizim çağrımız üzerine Şaqlawa ve Selaadin kentlerinde toplantılar oldu. Ama, ilk toplantı yapıldığında maalesef İslamilerden bir kesim ve Suriye hattı yanlısı bir kesim pişman oldular. Fakat, ikinci sefer Mam Celal Suriye'ye gitti.

Yêzdan Hovag- Bunlar sol Baasçılar mı? Bunlar Baas'tan kopanlar mıydı?

Erselan Bayiz- Hayır onlar gelmemişti.

Yêzdan Hovag- Gelmemişlerdi öyle mi?

Erselan Bayiz- Evet evet gelmemişlerdi. Kurulan birliğin şimdilik biri önderlik biride yürütüme düzeyinde komiteleri var. Yürütme Komitesi, ülkedeki örgütlülük ve faaliyetten sorumludur. Irak muhalefet güçleri Kürtlerin federal yapısını kabul etmişlerdir.

Yêzdan Hovag- Yani bu toplantılara katılan Irak

muhalefet güçlerinin, Kürtlerin federal yapısını tanıdıklarını mı söylemek istiyorsunuz?

Erselan Bayiz- Evet kabul ettiler.

Yêzdan Hovag- Kerkük, Xanîqîn ve Musul şehirleri için ne düşünüyorsunuz?

Erselan Bayiz- Sınır sorunu üzerine bir konuşmamız olmadı. Bunun bahsi gerçekten yapılmadı. Saddam tehlikesinin halen hepimizin üzerinde olduğu, Kürdistan'daki idare olarak ona görede davranmamız gerekiyor.

Yêzdan Hovag- Birleşmiş Milletler'in Kerkük, Musul ve Xanîqîn hakkındaki düşüncesi nedir? Kürdistan Hükümeti bu üç Kürt şehri için birşey yapıyor mu?

Erselan Bayiz- Bildiğiniz gibi Kerkük'ü, Kürdistan yaşam ağacının bir parçası olarak görüyoruz. Mam Celal'in de dediği gibi; nasıl Kudüs Araplar için ne kadar değerliyse, biz Kürtler için de Kerkük bir o kadar değerlidir/önemlidir. Xanîqîn'den de vazgeçmemiz mümkün değil. Devrim sonrasında, Kürdistan Cephesi ve Irak rejimi arasında yapılan görüşmelerde de bu şehirlerin Kürt illeri olduğu, buralardan vazgeçilemeyeceği, aksi bir durumda milletimizin bunu kabul etmeyeceği söylenmiştir. Fakat, Musul sorununu şimdiye dek konuşmuş değiliz.

Yêzdan Hovag- Xanîqîn?

Erselan Bayiz- Xanîqîn Kürttür. Xanîqîn ve Kerkük Kürt illeridir. Irak rejimine bunların Kürt illeri olduğunu bunlardan asla vazgeçmeyeceğimizi söyledik. Bunun tersini millet kabul etmez. Bizim elimizde değil, millet kabul etmez. Birleşmiş milletler'le olan görüşmelerde ve gelecekte olacak tüm görüşmelerde sınır sorunu konuşulduğunda; Kerkük bizim için Kürtlerin Kudüsüdür, Kürtlerin yaşam suyudur. Xanîqîn Kürdistan'ın en önemli parçasıdır, halkıyla, tarihiyle tamamen bir Kürt ilidir.

Yêzdan Hovag- Şimdiye kadar Kürdistan'ın 4 parçasındaki halkın, yurtdışındaki Kürtlerin istemi oydu ki; Federe Kürdistan devleti, yurtdışında bürolar, elçilikler açsın. Yani Kürdistan Hükümeti, yalnız Güney Kürdistan'la yetinmesin, başta Avrupa olmak üzere, diğer ecnebi ülkelerde temsilcilikleri, elçilikleri olsun. Bu doğrultuda adımlar atıldı mı?

Erselan bayiz- Bu doğrultuda maalesef resmiyette atılmış bir adım henüz yok. Kürdistan Parlamento Heyeti, Avrupa'ya geldikten sonra, Kürdistan'da bu doğrultuda bazı kararların alınması için kendi arasında bazı konuşmalar oldu. Fakat, şimdiye kadar bu doğrultuda alınmış bir karar yok. Avrupa'da olan temsilcilikler ve bürolar, parti ve örgüt adlarıdır.

Yêzdan Hovag- Kürdistan Parlamento üyeleri, Avrupa'da toplantı, seminer ve konferanslara katıldılar. Bu toplantılar sonucu elde edilen sonuç nedir, olumlu mu, olumsuz mu?

Erselan Bayiz- Parlamento heyetimizin Avrupa'ya gelip, çeşitli devletlerin parlamento üyeleriyle ilişkiye geçmesi; ileriye yönelik önemli bir adımdır. Bu ülkelerin parlamenterlerine hükümetimizin durumunu, Kürt milletini barışsever ve demokrat bir millet olduğunu anlatabilmemiz, Irak rejiminin demokrasi ve barış düşmanı yüzünü teşhir edebilmemiz oldukça önemlidir. Örneğin bir Avusturya ve Avrupa'daki benzeri ülkeleri düşünün...İnsan haklarının ve barışın bölgemizde savunulabilmesi için; bu türden güçlerin desteği önemlidir. Biz hemen bir netice almış değiliz, ama, bunlara kendimizi tanıtmamız ve desteklerini almamız doğrultusunda önemli adımlar attık.

Yêzdan Hovag- 27 ocak 1992'de KYB'nin genel kongresi Süleymaniye'de toplandı ve başarıyla sonuçlandı. KYB sosyal demokrat bir çizgide karar kıldı. KYB'nin kadrolarının % 90'nı Marksist-Leninist idi. Bu kadar Marksist-Leninist kadroya rağmen, nasıl olduda KYB sosyal demokrat bir hatta düşebildi?

Erselan Bayiz- Doğrudur KYB sosyal demokrat hattı kabul etti. Benim Avrupa'daki tecrübelerle ilişkin belki bilgim azdır, fakat kitaplarda okumuşumdur. KYB içerisinde şimdide Marksist-Leninist çizgi kalmıştır, toplumsal hat, demokrat hat içerisinde kalmıştır. Bunların KYB içerisinde grupları/fraksiyonları vardır. Şimdi de bunlar açıkça kendilerine marksist-leninist demektedirler. Biz marksist-leninist diyenler vardır, ama marksizme-leninizme karşı olduklarını söyleyenlerde vardır. KYB içerisinde üye ve taraftarlar düşüncelerini savunmakta ve açıklamakta özgürdürler. KYB'nin bu çizgiyi kabul etmesi; dünyadaki değişimler, dünyadaki değişiklikler sonucudur. Biz Komeley Rencdaran olarak ta baştanberi doğu bloku ülkelerini, sovyetler birliğini sosyalist görmedik. Fakat onların yıkılışı dünya genelinde marksist-leninist hareketi, Marksist-Leninist kardoları etkiledi, onları zor durumda bıraktı. Aynı şey KYB içerisindeki Marksist-Leninist kadrolar içinde geçerlidir. Her ne kadar KYB sosyal demokrat çizgide karar kıldıysada; Marksist olan arkadaşlar şimdi de Marksisttirler. KYB içerisinde, halk içerisinde bir fraksiyon olarak her zaman düşüncelerini açıklamaktadırlar, bu konuda serbesttirler.

Yêzdan Hovag- Fakat, Komeley Rencdaran, bağımsız bir örgüt olarak KYB içerisinde kalmadı, kendisini feshetti değil mi?

Erselan Bayiz- Kalmadı. KYB şimdi tek harekettir.

Bunun dışında içerisinde herhangi bağımsız bir hareket yoktur. KYB'nin içerisinde olan gruplardır/ fraksiyonlardır, örgüt değil.

Yêzdan Hovag- Son dönemlerde KYB ve KDP-I'nin birleşeceği, bunların tek parti olacakları söylentisi var, bu ne derece doğru?

Erselan Bayiz- Şimdiye kadar böyle bir gelişme olmamıştır. Fakat, halkın bir kesiminin KYB ve KDP-I'nin birleşmesi doğrultusunda istemi olabilir. Bunların çekingesi; KYB ve KDP-I'nin arasında olmasın ki bir daha antagonist çelişkiler çıksın ve bir daha kardeş savaşına sebebiyet versin sorunundadır. Fakat ben şahsen ve KYB önderliği olarak KDP-I ile birleşme noktasında bir açıklama yapmış değiliz. Bana sorarsanız; dünyanın hiçbir yerinde, tek parti iktidarı kabulenebilecek bir şey değildir. Bir parti iktidarı/diktatörlüğü iyi bir şey değildir. Düşünceme göre partiler kalmalıdır; kardeşçe, demokratça, özgürce, karşılıklı birbirlerine saygı göstererek bir arada olmalıdırlar, seçimlerde halk kime oy vermek istiyorsa versin, ihtimaldir birisi fazla oy alır birisi az, fakat sonuç kabullenilmelidir, kardeşlik muhafaza edilmelidir. Ben şahsen KYB ve KDP-I tek parti çatısı altında birleşmesinden yana değilim.

Yêzdan Hovag- Türkiye'de kendisini sol olarak gören birçok hareket, maalesef PKK'da, oldukça keskin bir tarzda Kürdistan Cephesine, Kürdistan Hükümetine, ve Kürdistan Devletine saldırmaktadırlar. Diyorlar ki; "Kürt Devleti emperyalizmin eliyle kurulmuş". Bunlar için cevabınız ne olacak?

Erselan Bayiz- Üzülerek belirteyim ki; bunlar Kürdistan gerçeğini bilmiyorlar. Bunların isteği Kürtlerin her zaman ezilenler olarak kalması doğrultusundadır. Bunlar dünyanın bugünkü durumunu gözönüne getirmelidirler, dünyanın bugünkü halini iyi tanımaya çalışmalıdırlar. Dünya genelinde ağırlıkta önem verilen, şey insan hakları ve demokrasi sorunundadır. Dünya siyaseti bunun üzerinedir. Öyle bir aşamaya vardık ki; Saddamcı güçler Kürdistan'dan çekilip gitmek zorunda kaldı. Yeni birdönem kendisini bizlere dayattı. Saddamın gitmesinden/çekilmesinden sonra; "Saddam gitme/çekilme bizleri yönetmeye devam et (!)" demek mi doğrudu, yoksa kendi yönetimimizi kendimiz kurarak, yönetimi ele almamız mı daha doğrudu?! İki yol vardı: ya kendi kendimizi yönetmek iin iktidarı ele alacaktık, ya da sömürgeci gitme/çekilme gel bizi idare et diyecektik. hangisi doğrudur?! Siyasî olan, ulusal olan, yurtsever olan, devrimci olan gel sömürgeci bizleri yönetmeye devam et dermi?

Yêzdan Hovag- Tabiki mümkün değil. İzin verilemez.

Erselan Bayiz- İşte tam da sorun bu. Bizim siyasi kanaatimiz; kendi kendimizi idare etmenin daha doğru olduğu yönündedir. Üzülerek belirteyim ki; bu iddialarda olanlar Kürt halkının menfaatlerini ya hiç bilmemekte ya da sorunu hiç kavramamaktadırlar. Veyahut kendileri tek başına Kürdistan'ın hakimi/yöneticesi olmak istemektedirler. Biz kimsenin hakimiyetini kabul edemeyiz. Halk kendi hakimlerini/yöneticilerini kendisi seçmelidir. Bizim bugün Güney Kürdistan'da tüm siyasi partilerin katılımı neticesinde gerçekleşen seçimler sonucu ortaya çıkan bir palamentomuz vardır. Bunun benzeri bir gelişme Kuzey Kürdistan'da gündeme gelirse çok çok sevineceğiz. Kuzey Kürdistan'da siyasi partiler oturup anlaşabilmelidir. Sorunlar barışçıl yoldan halledilmelidir. Partiler arası sorunların kardeşlik ilişkileriyle değil de silahlarla çözülmesi doğru değildir. Şayet bugün Kuzey Kürdistan'daki tüm partiler, siyasi örgütler oturup bir program etrafında adım adım bir cephe kurarlarsa, bunun benzeri bir cephede Doğu Kürdistan'daki siyasi grup ve partiler arasında da gündeme gelirse çok iyi olur. Güney, Kuzey ve Doğu Kürdistan'da kurulan cepheler süreç içerisinde bir araya gelip ulusal bir organ yaratabilirler, böyle bir gelişim çok doğru olur.

Yêzdan Hovag- Yani bir ulusal meclis veya bir ulusal kongre değil mi?

Erselan Bayiz- Evet, bir Kürt Ulusal Kongresi gibi. Şahsen biz bu düşüncededeyiz.

Yêzdan Hovag- Benim düşünceme göre günümüzde, şu anda Ortadoğu'daki en demokratik rejim, Güney Kürdistan'daki Kürt rejimidir. Güney Kürdistan'daki demokratik Kürt rejiminin komşu ülkeler, ve genel olarak ortodoğu üzerindeki etkisi ne olabilir? Komşu halklar üzerine yapacağı etkiyi kastediyorum.

Erselan Bayiz- Güney Kürdistan'daki demokrasi, Güney Kürdistan'daki demokratik seçimler, büyük bir şeydir, önemlidir. Bu bizim değil, basın yayının, dünya gazetecilerinin yaydıkları, propoganda ettikleri bir haberdir. İran, Türkiye ve Suriye bize Kürdistan Federe Cumhuriyetinin karşısında olduklarını ilan ettiler, birinci derecede karşı oldukları şey Federel Cumhuriyet'ten çok buradaki demokratik rejimdir/ nizamdır. Bölgede demokratik bir yolda, seçimle bir iktidarın işbaşına gelmesinden oldukça rahatsızdırlar, hoşnut olmadıkları, rahatsız oldukları içindir ki; bunun karşısında oldular. Onların korkusu odur ki; bölgede kurulan bu demokratik rejim, süreç içerisinde adım

adım komşu halklar üzerinde de etkisini gösterebilir, bu halklarda demokrasi istesinler, azınlıklarda haklarını istesinler. Bizler bölgeye yeni bir düzen/yönetim getirmekle önder ve ilerici bir konuma geldik. Demokrasi sorununda, halkın yöneticilerini seçimle seçme sorununda, küçük milletlerin, azınlıkların haklarına kavuşması ve onların haklarına saygı gösterilmesi sorununda önder olduk.

Yêzdan Hovag- Bugün Türkiye'de Ecevit gibiler, Irak rejimiyle, Saddam'la anlaşmış onun iktidarda kalmasını istemektedirler, bunların isteği Kürt devletinin yıkılması doğrultusundadır. Şayet bu güçlerin istediği gibi ileride Saddam iktidar da kalırsa; sizce Ortadoğu'nun geleceği nasıl olacaktır?

Erselan Bayiz- Şunu söyleyeyim ki; insan hakları ve barışın karşısına dikilip, Saddam rejimi gibi bir iktidarı destekleyen bir gücü, bir parti veya devleti ilerici görmüyoruz. Her kim güç ki Saddam rejimine yardım ederse; onunda Saddam'dan farkı yoktur. Her kim ki; Saddam rejimine destek verirse, bizce insan haklarına, emekçilerin haklarına, demokrasiye karşıdır. Böyle bir güç sonuçta kendi ülkesine düşmanlık etmektedir. Çünkü, Saddam rejimi faşist bir rejimdir. Faşist bir gücü koruyan, ona destek veren bir gücün ne olacağı açıktır.

Yêzdan Hovag- Yani kendisi de faşist olur öyle mi?

Erselan Bayiz- Öyle olduğunu gösterir, aynı olduklarını gösterir. Bize göre Saddam bir daha Kürdistan'a gelemez. Saddam'ın kalışı bazı özel durumlardan dolayıdır, fakat Saddam gidecektir. Çünkü, Saddam'ın kalışında tüm Ortadoğu'ya zarar var, insan haklarına ve demokrasiye zarar verir, Saddam kaldığı müddetçe tüm bölge bir istikrara kavuşamaz.

Yêzdan Hovag- Orta Doğu'ya ebedi bir barışın gelmesi için, ki bu ebedi bir barışın gelmesi mümkün değil, belki şöyle formüle etsem daha iyi olur; gerçek bir barışın Ortadoğu'ya gelmesi için; Ortadoğu'daki devlet ve hükümetlere öneriniz nedir?

Erselan Bayiz- Biliyorsunuz biz küçük bir halkız (!). Şimdiye kadar ezilen durumdaydık, bir federel devlete kavuşmamız daha yenidir. Fakat, buna rağmen iki şey söyleyebilirim. **Birincisi;** demokrasinin tesis edilmesi, **ikincisi;** seçim sistemidir. Tek parti, tek gücün diktatörlüğü kalmayın, halk kendi düşüncesini söyleyebilsin, partiler olsun ve seçimler olsun. Seçimlerde millet kimi istiyorsa o iktidara gelsin. Şayet demokrasi ve parlamenter sistem Ortadoğu'ya gelmezse/yerleşmezse, yalnızca şimdiki diktatörlerin rejimleri gibi rejimler kalırsa; bölgeye barışın gelmesi

mümkün olamaz.

Yêzdan Hovag- Son olarak sizden bir şey öğrenmek istiyorum; Kuzey Kürdistan , Türkiye ve Avrupa'da yaşayan Kürdistan'lılara ve Türkiye'lilere iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?Söylemek istediğiniz bir şey var mı? Bir dileğiniz var mı?

Erselan Bayiz- İsteğim Kuzey Kürdistan'daki kardeşlerimizin daha fazla yakınlaşmasıdır. Onların bir yol bulup, genel program etrafında birleşmeleridir. Bu program değişik oluşumlarında olmasına müsaade edebilsin, kardeş kavgasına asla müsaade edilmesin, böyle bir şey asla gündeme gelmesin, birbirlerini daha fazla tutup, desteklesinler. her birlik. her yakınlaşma daha da güçlü olmayı sağlar. Ne kadar birbirlerinden uzak durulursa; sınırların çözülmesinden de o kadar uzaklaşmış olunur. Düşmanlarımız ve ülkemizi işgal altında tutan sömürgeciler bizlerin asla birlik olmasını istememektedirler, onlar bizim parçalanmışlığımıza sevinmektedirler.. tarihimizde de müteakip defalar görebildiğimiz gibi; Kürtlerin parçalanmışlığı yenilgiyi, birlikleri ise zaferi gündeme getirmiştir. Ümit ediyorum ki; siyasi partilerin önderlikleri birlik ve dayanışma için adım atarlar, girişimde bulunurlar ve bir Kürdistan cephesi kurarlar. Öyle bir program etrafında birleşmeli ki; her grubun ayrı varlığına saygı gösterilebilinsin. Bunlar birlik ve dayanışma içerisinde, Türkiye'de demokratik ve parlamenter bir rejimin yerleşmesi için mücadele etmelidirler. Kürt hukukunun barışçıl yoldan bir çözüme kavuşabilmesi için çaba sarfetmelidirler. Bu birlik dünya devletlerine, Birleşmiş Milletlere, Avrupa ülkelerine çağrıda bulunup, onlardan Türk rejimine Kürdistan sorununun çözümü ve Kürt sorununu itiraf etmesi için baskı yapmasını istemelidir. Kuzey Kürdistan'da bir cephe kurulursa; Kürt ulusunun birliği doğrultusunda, Güney'deki Kürdistan Cephesiyle, Kürdistan hükümetiyle, Doğu Kürdistan'la iyi ilişkilere girebilir.

Yêzdan Hovag- bizimle yaptığınız açık yürekli, hoş sohbetinizden dolayı size tüm Newroz Ateşi çalışanları ve okuyucuları adına teşekkür ediyorum.

Erselan Bayiz- Bende sizlere tekrardan teşekkür ediyor, başarılar diliyorum..... ■

KOM-MAK : **EZİLEN ULUSLARI AYAKTA TUTAN EN** **ÖNEMLİ SİLAHLARDAN BİRİ DİRDİR**

Parçalanmış ve sömürgeleştirilmiş bir ulus olarak Kürt ulusu, ulusal, sınıfsal ve siyasal kurumlarını oluşturmanın mücadelesini veriyor. Ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişmesine koşut olarak, mücadele içinde yer alan sınıf ve katmanlarda, mesleki ve siyasal örgütlerini yaratıyorlar. Kuzey Batı Kürdistan'da ideolojik-siyasi planda bağımsız örgütlenmeler 70'li yıllardan itibaren yoğunlaştı. Devrimci ve yurtsever örgütler, daha önceleri Türk Sol'unun gölgesinde, sınırları içinde kalmış, yarım-yamalak süren örgütlenme ve mücadeleyi kendi temeli üzerinde, toplumumuzun siyasal tarihsel-ulusal özelliklerinin gerçekleri doğrultusunda yeniden inşa etmeye başladılar. Siyasal ve ideolojik alanda, bunun yoğunlaşmış ifadesi olarak örgütsel alanda bugüne kadar önemli bir mesafe kaydedildi.

Ne varki, mesleki alanda Kürdistan toplumunun bağımsız örgütlenmesi henüz yaratılmış değil. İşçiler, öğrenciler, memurlar, teknik elemanlar, öğretmenler gibi sınıf ve katmanların mesleki örgütlenmeleri, "Türkiye merkezli" yürüyor. Böyle oluncada mesleki örgütler, hem mücadelenin istek ve seviyesine uygun bir hat tutturamıyorlar, hemde iki ulus ve azınlıktan emekçiler arasında kurulması gereken doğru enternasyonalist birlik ve dayanışma sağlanamıyor. İşçi ve emekçiler arasında. sağlıklı bir enternasyonalist dayanışma ve birliğin olması için, her ülkenin emekçi sınıflarının kendi bağımsız örgütlenmelerini yaratması gerekiyor. Birliğin, eşitliğin, ulusal dar çeperlerin yıkılmasının yoluda buradan geçiyor.

Bugün yurtdışında, Avrupa'da nüfus olarak, önemli bir kitle bulunuyor. Bir kısmı göçmen işçi olarak önemli bir kısmı ise politik sürgün olarak Avrupa'da yaşıyorlar. Sömürgecilerin Kürt Ulusunu tanımaması, dilini, kültürünü, tarihini inkar etmesi, bazı değişiklikler olmasına rağmen, Avrupa alanında da devam ediyor.

Zira, Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerle (başta Türkiye) Avrupalı emperyalistlerin sıkı bir ekonomik-siyasi işbirlikleri var. Yurtdışındaki Kürdistanlı kitlede, bir yandan ülkedeki mücadeleye katkı sunmaya çalışıyor, öte yandan "yabancılar içinde yabancı" olan konumlarına karşı mücadele ediyorlar.

Bu mücadelenin bir ürünü olarak, Aşağı Saksonya eyaletinde kurulan, KÜRDİSTANLI ÖĞRETMENLER DERNEĞİ özgün ismiyle "KOMELA MAMOSTEYÊN KURDİSTAN Lİ ZAXSENA JÊRÎN" yetkilileri ile derneğin amacı, çalışmaları, Almanya'daki Kürdistanlı öğrencilerin dil sorunları konusunda bir röportaj yaptık. Bir amacımızda her alanda örgütlenmelerini, kurumlarını yaratan Kürt ulusunun, yurtsever örgüt ve kurumlarını tanıtmak, yakınlaştırmak, örnek ve olumlu çabaları teşvik etmek, öteki kesimleri de etkilemesini sağlamaktır. Röportajı arkadaşımız S.ZER yaptı.

NEWROZ ATEŞİ- Derneğinizi çeşitli yönleriyle okuyucularımıza tanıtmak istiyoruz Bu amaçla, derneğiniz ne zaman kuruldu, kısaca amaçları nedir?

KOM-MAK- Derneğimizin kuruluş çalışmalarına 1991 yılı başlarında başladık. Bir yıla yakın program ve tüzüğümüz üzerinde etraflı şekilde çalışma yürüttük. Derneğimiz 1992 yılının başında resmen kuruldu.

Kürt Ulusu, yıllardır baskı altında yaşıyor. Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan sonra bu baskı daha da katmerleşti. Kürdistan her yönüyle sömürülüyor. Sömürülen halklar ve ülkelerin en azından varlıkları sömürenler tarafından kabul ediliyor. Oysa, Kürdistan'da sömürücülüktende öte bir durum mevcut. Kürt halkının varlığı, Kürdistan'ın varlığı inkar ediliyor. "Kürt" koka her şey yasaklanıyor, Kürt kimliğine sahip çıkanlara yaşam hakkı tanınmıyor.

Ulusal dil, kültür ve eğitim toplumların yaşamında hayati önem taşıyan bir yer tutar. Kültür bir üst-yapı kurumudur ve alt-yapıyı sürekli olarak etkiler. Ulusal dil ve kültür, bir ulusun ulusal gelişmesinin hamuru, ulusal birliğin aracı, ulusal gelişmenin silahıdır. Ezilen ulusların ayakta tutan en önemli silahlardan biri dildir. Baskı altında bulunan ulusların kurtuluşlarında dil, kültür ve eğitimin yeri inkar edilemez. Ulusal devletlerini kuran uluslar, ulusal dil, kültür ve eğitimi ön planda tutar, bütçelerinin büyük bölümünü buna ayırırlar. Sömürgeci devletler de bu konunun önemini iyi kavradıklarından, sömürdükleri ulusları eritmek, ortadan kaldırmak, kişiliksizleştirmek ve kimliksizleştirmek için dil ve kültürlerine saldırır, yoketmeye kalkışırlar.

Ülkemiz Kürdistan'ı sömüren güçler, Kürt halkını yoketmek, asimile etmek amacıyla, her türlü baskı, terör, politik ve ekonomik tedbirlere baş vurmuşlardır. Bir yandan orduları, top, tank, bomba, kimyevi ve biyolojik gazlarıyla, sürgün ve katliamlarıyla halkımıza saldırmakta, diğer taraftan hakımızın asimile olması, dil ve kültüründen uzaklaşması için politik ve ekonomik yöntemleriyle ilkokullardan üniversitelere fabrikadan ordu içindeki uygulamalarına, basından radyo ve televizyon kurumlarına kadar her türlü çarelere baş vurmuşlardır.

Federal Almanya'daki Kürtlerin durumu da pek iç açıcı değildir. Kürtler, Federal Almanya'daki yabancılar arasında Türklerden sonra ikinci sırayı oluşturmalarına rağmen, yabancılara tanınan hakların hiçbirinden yararlanamıyorlar. Kürtler, Federal Almanya devleti tarafından bir ulus olarak değil, taşıdıkları sömürgeci devletlerin pasaportlarına göre sınıflandırılıyorlar. Kürdistan'ı sömüren devletlerin politikaları ne yazık ki federal Almanya'da da sürmektedir. Federal Almanya, Kürt çocuklarının okullarda anadil dersi görmelerine izin vermiyor. Anadilleriyle ders görmekten yoksun bırakılan Kürt çocukları, dil ve kültürlerine, öz kimliklerine çok hızlı bir şekilde yabancılaşıyorlar. Bu durum, insan hak ve özgürlüklerine, eğitime ve pedagojiye aykırıdır. Çocuklara karşı ise suçtur; çocuğun kişilik

gelişmesini önlemektir.

Federal Almanya'da Kürtler için sosyal danışmanlıklar yoktur. Kürtçe yayın yapan radyo televizyon yoktur. Kürt çocuklarına Kürtçe adların verilmesini bir çok Alman nüfus daireleri kabul etmiyor, Kürt varlığı burda da inkar ediliyor.

Federal Almanya'da yaşayan tüm Kürtlere demokratik kitle örgütlerine, siyasi partilere bu durumun değişmesi için görevler düşmektedir. Kürt insanların mesleki örgütlerini kurarak, burada yaşayan Kürtlerin çıkarları için harekete geçmeleri gerekmektedir.

Aşağı Saksonya eyaletinde yaşayan biz Kürdistanlı öğretmenler ve eğitimciler, yukarıda açıklanan nedenlerden mesleki sahamıza giren anadil, kültür ve eğitim dallarında halkımıza yardımcı olmak, mevcut baskıyı azaltmak ve bazı hakları elde etmek amacıyla yola çıkarak mesleki örgütümüzü kurmayı görev bildik.

Derneğimizin temel amacını, daha doğrusu temel stratejisi; Kürt dili, kültürü ve eğitimi olarak belirledik.

Derneğin politik amacı; Aşağı Saksonya'da ikamet eden veya görev yapan Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini kabul eden, ona saygı duyan ve yanında yer alan Kürdistanlı öğretmen ve eğitimcileri, var olan asgari ortak hedefler etrafında, dernek içinde birleştirmektir. Dernek, bağımsız bir kuruluş olup, çalışma sahasının merkezi Aşağı Saksonya eyaleti teşkil etmektedir. Dernek, Kürt ulusal sorunu çerçevesi içinde, kültürel, dil eğitim ve ulusal değerlerin geliştirilmesi doğrultusunda faaliyet gösterir. Dernek, Federal Almanya'da yaşayan diğer göçmenlere tanınan hakların aynısının Kürtlere de tanınmasını sağlamaya çalışır. Derneğin temel amacı, dil, kültür ve eğitim olduğuna göre, bu alanda öğretmen ve eğitimcilere, çocuklara, anne ve babalara ders kitaplarına ve araçlara, okullara yönelik çalışmalara, eyalet eğitim görevlileriyle iyi ilişkiler kurmaya, yabancı ve Kürt mesleki örgütlerle ortak tavır almaya yönelik çalışmalar yapar.

Bu sorunuza kısaca cevap istemiştiniz, ama ben

hayli uzun bir cevap verdim. Çünkü, benim için en önemli soruydu.

NEWROZ ATEŞİ- Almanya'da bu amaçla çalışan başka dernek veya inisiyatifler de var. Şu anda onlarla bir işbirliğiniz var mı? Ya da Almanya çapında (veya-hut daha geniş olarak Avrupa çapında) federasyonlaşmayı düşünüyor musunuz?

KOM-MAK- Bildiğimiz kadarıyla Federal Almanya'da dernekleşen bizim dışımızda Kürt öğretmenleri mesleği başka bir kuruluşu yok. Ancak, Köln'de anadil konusunda çalışmalar yapan bir öğretmen ve veliler inisiyatifi mevcuttur. Bu inisiyatif dernekleşmeye gitti. Ancak, bildiğiniz gibi Federal Almanya'da eğitim ve öğretimi merkezi şekilde direkt yönlendiren bir bakanlık bulunmamaktadır. Her Eyalet eğitim işlerinde bağımsızdır. Federal Almanya çapında eğitim sisteminin temel çekirdeği aynı olmasına rağmen, tüm eyaletlerde bir sistem değişikliği mevcuttur. 16 Eyaletin Kültür Bakanları toplanarak eğitim ve öğretim konusunda bazı tasviye kararları almalarına rağmen her eyaletin bu kararlara uyma mecburiyeti bulunmamaktadır. Köln'de dernekleşmeye giden meslekdaşlarımız, çalışma alanlarını tüm Federal Almanya'yı belirlemek istemektedirler. Oysa, eğitim konusunda, Federal hükümet değil de Eyalet hükümetleri karar vermektedirler. Bu arkadaşlar, daha kuruluşlarını tamamıyla sonuçlandırmamışlar.

Öte taraftan Hamburg eyaletinde bir veliler inisiyatifi var, anadil dersleri için çalışmaktadır. Diğer eyaletlerin hiçbirinde öğretmenlerin mesleki derneği kurulmuş değil. KOM-MAK, Federal Almanya'da kurulan ilk öğretmen ve mesleki dernektir. Tüm eyaletlerdeki Kürt öğretmenlerin, kendi mesleki derneklerini kurmaları şarttır. Tüm eyaletlerde mesleki öğretmen dernekleri kurulursa, federasyona gitmek en akıllı yol olur. Görüşümüze göre, sadece Kürt öğretmenleri değil, diğer tüm Kürtler mesleki kuruluşlarını oluşturmalıdırlar.

NEWROZ ATEŞİ- Bu güne kadar yaptığınız çalışmalar hakkında biraz bilgi verirmisiniz?

KOM-MAK- Yukarıda da açıkladığım gibi, derneğimiz KOM-MAK geçen yılın başında resmen kuruldu. Tüzüğümüz Hannover mahkemesi tarafından kabul edildi, kuruluş aşamasının yeni bitirdik. Geçen günlerde kuruluşumuzu Alman kamuoyuna tanıtmak amacıyla bir gece düzenledik. Geceye karşı ilginin beklediğimizden daha fazla olduğunu gördük. Kültür Bakanlığı temsilcisi, Eğitim ve Öğretimle uğraşan hemen hemen tüm dairelerden görevliler, öğretmenler sendikası eyalet başkanı, Bremen kültür senatörlüğünden bir görevli ve kalabalık bir kitle gecemize katıldı. NDR radyosu bizimle bir röportaj yaparak yayınladı, Alman gazeteleri gecemize yer verdiler.

Bizim en büyük başarımız, her görüşteki Kürdistanlı öğretmen ve eğitimcileri bir program etrafında toplayabilmemizdir bence. Bugünkü koşullarda, her görüşteki insanı bir program çerçevesinde toplamak kolay değildir. Bizim buna ihtiyacımız var. Eski zihniyeti terketmeli, kendimizi yenileyebilmeliyiz. Katı tutumun hiç kimseye yarar getirmeyeceği gibi, halkımızın ulusal kurtuluş mücadelesine de zarar verir.

Velilerle anadil dersleri konusunda bazı kentlerde seminerler düzenledik. Kendimize kısa ve uzun süreli çalışma programları yaptık. Bunları peyderpey uygulamaya çalışıyoruz.

Öte taraftan Kürt çocuklarına anadil derslerinin verilmesi için bazı çalışmalar yürüttük. Bildiğiniz gibi bu çalışmalar, birçok demokratik Kürt örgütleri tarafından da ayrı ayrı yürütülüyordu. Aşağı Saksonya'da Kürt çocuklarına anadil derslerinin verilmesi hakkını elde etmiş bulunuyoruz. Fakat, bu hak bizim, yani KOM-MAK'ın çalışmaları sonucunda elde edildi desek çok yanlış olur. Halkımız üzerinde sürdürülen terörü Alman kamuoyuna duyurmak amacıyla yeri geldikçe bildiri yayınladık, dağıttık.

NEWROZ ATEŞİ- Şu anda Almanya'da anadilde eğitim sorununun yasal durumu nasıldır? Bunun Kürdistanlı ailelere, çocuklara yansımaları nasıl oluyor? Yabancılar arasında bir ayrımcılık yapılıyor mu?

KOM-MAK- Yukarıda da anlattığım gibi Federal

Almanya'da, her eyalette eğitim sistemi değişiktir, uygulama değişiktir. Türkiye'deki gibi merkezi değildir. Eyalet hükümetleri eğitimden sorumludurlar. Uygulamada eğitim birliği yoktur diyebiliriz. Çünkü, tek elden yönetilmiyor. Her eyaletin eğitim kanunu değişiktir.

Aynı şekilde, yabancı çocukların anadil dersleri konusunda da değişik uygulamalar, değişik kanunlar vardır. Federal Almanya'ya işçi gönderen devletlerin vatandaşlarının çocuklarına eski eyaletlerin (birleşme olmadan önce Batı Almanyaya ait eyaletlere eski eyaletler denilmektedir) tümünde anadil dersleri vardır. Fakat, tüm eyaletlerde anadil, resmi dil olarak kabul edilmiştir. Böylesi bir belirleme bilimi ve pedagojiyi ayaklar altına atmak demektir. Fakat, politika büyük rol oynadığı için, insan hakları savunucusu olanlar, kendi politik çıkarları için bilimi ayakları altına atarak rahatlıkla ezabilirler.

Federal Almanya'da ilk olarak Aşağı Saksonya eyaleti bugünlerde kabul ederek yayınladığı ve Ağustos ayından itibaren uygulamaya koyacağı kanunla resmi dili anadil olmaktan çıkardı. Aşağı Saksonya eyaleti ilk olarak Federal Almanya'da örnek bir tutum ortaya koyarak Kürt çocuklarına okullarda anadil derslerini verilmesini kanunla kabul etti. Diğer tüm eyaletlerde daha böylesi bir kanun yok. Ne yazık ki, tüm eyaletlerde Kürt çocukları, yasal olarak anadil derslerini kendi anadilleriyle değil, kendilerine yabancı olan başka bir dille, Türkçeyle görmektedirler.

Kürt çocukları, burada, en tabii insan hakkı olan anadilleriyle değil de, kendilerine tamamen yabancı olan Almanca ve Türkçe dillerle okula başlamak zorunda bırakılıyorlar. Bir çocuğu kendi anadili dışında başka bir dille okula başlatmanın, o çocuk üzerinde bırakacağı pedagojik ve psikolojik zararlarının etkileri üzerinde düşünmesi bile korkunçtur. Üç kültür arasında çarpınan Kürt çocuklarının kişilikleri bozulmakta, gelişmemektedir.

Kırsal kesimden Federal Almanya'ya gelmiş bulunan bir çok Kürt anne ve baba bu durumun farkında

değildir. İşin en üzücü yanı ise bir çok entellektüel Kürt anne ve babası evinde çocuğuyla ya Almanca ya da Kürtçe konuşmaktadır. Böylesi bir durum, çocuğun kişiliğini katlediyor.

NEWROZ ATEŞİ- Anadilde eğitim başladığı zaman, eleman sorunu, yani öğretmen ve ders aletleri konusunda haledebilecek misiniz? Bu alanda ne gibi çalışmalar var?

KOM-MAK- Öncelikle şunu belirteyim ki biz eyalet çapında kurulmuş bulunan bir derneğiz. Gücümüzü de halkımızdan alıyoruz. Biz bir devlet değiliz. Aşağı Saksonya Eyaletinde, yabancı çocukların gerek Almanca ve gerekse anadilleriyle eğitim-öğretimi tamamen eyalet Kültür Bakanlığı kontrol ve sorumluluğu altındadır. Eleman yetiştirmek gerekiyorsa, eyalet hükümeti yardımcı olması gerekir. Ders araç ve gereçleri de eyaletin kontrol ve sorumluluğu altındadır. Biz ancak yardımcı olabiliriz.

Buna rağmen, öğretmenlik fonksiyonu taşıyan elemanlarımız var. Her ne kadar Kürt öğretmenleri, bir Kürt Üniversitesi okuyarak öğretmen olma olanağına sahip olamamışlarsa da, onların pedagojik bilgileri tamdır. Birçok Kürt öğretmenin anadillerini konuşmadıkları bir gerçektir. Baskıcı eğitim politikaları onları istekleri dışında bu duruma getirmiştir. Buna rağmen Kürtçe dersleri verebilecek öğretmen arkadaşlarımız vardır. Bu arkadaşlar derneğimizin üyeleri veya kurucularıdır. Şu anda Aşağı Saksonya'da yeterli öğretmen göreve hazır.

NEWROZ ATEŞİ- Kürtçe denilince akla hemen zorunlu olarak Kürt dilinin lehçeleri geliyor. Almanya'yı baz olarak konuşsak dahi, kurmancı, dimili(zazaki) Sorani konuşanlar sırasıyla yoğun olarak bulunuyorlar. Anadilde eğitim olduğuna göre, lehçeleri ve eğitim sorunu arasındaki ilişkiyi nasıl düşünüyorsunuz?

KOM-MAK- Bu konuyu bir çok yerde bilerek veya bilmeyerek sorun olarak gören Kürtler var. Bu durum bize, anadille ders vermek hakkını istemeyenlerin işine yarıyor ve bunu büyük bir koz olarak kullanıyorlar. Bu

konuyu olur olmaz yerde ortaya atmanın yararından fazla zararı var. Çözüm yerine çözümsüzlük isteyenler hemen bu silaha sarılıyorlar. Aslında bu konu söylenildiği gibi hiçde sorun değil. Bunu sorun olarak ortaya atmak, bilerek veya bilmeyerek sorun yaratmaktır.

Herkesin anlayacağı şekilde size bir örnek vereyim. Aşağı Saksonya Eyaletinde, Kürt çocuklarını anadille-riyle yani Kürtçe olarak, okullarda ders görmeleri kabul edilmiştir. Yayınlanan yönetmenlikte, bu dersin verilebilmesi için en az 8 kişilik bir grubun oluşması gerekir. Yani bir yerde 8 Kürt çocuğu varsa Kürtçe dersi verilecektir.

Kurmanci konuşan 8 çocuk bir araya geldiğinde, bu çocuklara kurmanci lehçesiyle, zazaca konuşan 8 çocuk bir araya geldiğinde, bu çocuklara zazaca lehçesiyle ders verilecektir. Diğer lehçeler için aynı yöntem uygulanacak. Tahmin edildiği gibi büyük bir sorun yoktur. Tüm lehçeler Kürtçedir ve eşittirler.

NEWROZ ATEŞİ- Anadilde eğitim için Kürdistanlı anne-babalara nasıl bir görev düşüyor. Ayrıca, bu konuyla ilgili olarak sizinle veliler arasında gerekli bir bağ var mı?

KOM-MAK- Aşağı Saksonya eyaletinde anadil dersleri velilerin isteğine bırakılmıştır. Anadille eğitim mecburi değildir. Ancak, veliler, çocuklarını anadil derslerine kayıt ederlerse, çocuklarına anadil dersleri verilir.

Burada Kürt anne-babalara büyük görevler düşmektedir. Anne ve babalar bilinçli olarak çocuklarını anadil derslerine kaydetmelidirler. Hatta Alman makamlarını zorlamalıdır. Bu konuda KOM-MAK olarak anne ve babaları aydınlatmayı amaç edindik. Bazı yerlerde seminerler verdik. Ayrıca, öğretmen arkadaşlarımız, buldukları yerlerde anne ve babalarla toplantılar yaparak, onları bilgilendirmektedirler. Üyemiz olan öğretmen arkadaşlarımız anne ve babalarla iyi ilişkiler içindeler. Buldukları yörelerde, hemen hemen tüm Kürt alilelerini tanımaktadırlar. Büyük kentlerde toplantı ve seminerlerimiz devam edecektir.

NEWROZ ATEŞİ- Bu konuda , Kürdistanlı eğitim emekçileri, ülkede ve Türkiye metropollerinde eğitim emekçileri, sendikaları içinde mücadele yürütüyorlar. Belli bir örgütlenme ve mücadeleleri söz konusu. Öte yandan Güney Kürdistan'da eskiden beri yürütülen Kürtçe eğitim var. Bugün ise federe devletin kurulmasına paralel olarak, ilköğretimden üniversiteye kadar Kürtçe eğitim yapılıyor. İşbirliği ve birlikte çalışma konusunda grışimleriniz oldu mu? Ya da bu konuda ne düşünüyorsunuz?

KOM-MAK- Türkiye ve Kuzey Kürdistan'daki öğretmenler mücadelesi şu ana kadar birlikte yürüyor. Kişisel görüşüme göre Kürdistanlı öğretmenler, işçiler, emekçiler kendi öz örgütlerini oluşturmalarıdır. Ancak, bu şekilde eşitlik doğar. Ancak bu şekilde eşit koşullar içinde işbirliği yapılır, mücadele verilir. Kişisel görüşüme göre, ezen ulusun emekçilerinin şemsiyesi altında ulusal kurtuluş mücadelesi sağlıklı olmaz. Biz, KOM-MAK olarak Eğitim-Sen ile çok az da olsa ilişkilimiz var. Bize yayın organlarını, bildirimlerini göndermektedirler.

Güney Kürdistan öğretmen hareketiyle bir temasımız şu ana kadar olmadı. Temasa geçmek istiyoruz. Bir arkadaşımız, özel çabasıyla Güney Kürdistan'a gitti. Bazı incelemelerde bulundu. Bize, izlenimleriyle ilgili bir rapor verdi.

Bildiğiniz gibi, Güney Kürdistan Federe Devleti yenidir. Öğretmen hareketi de daha ufak bir filizdir. KOM-MAK da tıpkı onlar gibidir. Bu nedenle ilişki kurma olanağı doğmadı. Önümüzdeki dönemde, arkadaşların bu konu üzerinde daha fazla kafa yoracaklarını sanıyorum.

NEWROZ ATEŞİ : Eğitim açısından başka bir noktaya değinmek istiyorum. Kürt çocuklarının, Almanca, Türkçe, Kürtçe arasında bir nevi sıkışıp kalmaları, eğitimlerini okul yaşına kadar öğrenip, dünyayı tanıdıkları ve kavradıkları dille yapmaları ne biçim etki bırakıyor üzerlerinde. Sizin bu konuda gözlemlerinizi KOM-MAK: KOM-MAK'ın amaçlarını anlatırken bu konuya değinmişim. Kürt çocuklarının üç dil arasında

sıkışıp kalmaları, kendi kültürü dışında dayatılan iki yabancı kültürü almaları, onların sağlıklı kişilik gelişmelerini zedeler. Almanca ve Türkçe dillerine mecbur edilmeleri bilimsellikten tamamen uzak bir uygulama olup, politik bir dayatmacılıktır diyebiliriz.

Türk bilim adamları ve pedagogları, Türk çocuklarıyla ilgili olarak yaptıkları incelemelerde, çocukların iki kültür arasında kalmaları nedeniyle çarpık bir şahsiyet geliştirdikleri sonucuna varmışlar. Oysa Kürt çocukları iki kültür yerine üç kültür arasında bölük pörçük olmaktadır. Türk bilim adamları, Almanya'da bu incelemeleri yaptıkları, olumsuz sonuçları ortaya çıkardıkları halde, her nedense Kürt çocukları sözkonusu olduğunda sus pus kesilmektedirler. Hele hele Türkiye'deki Kürt çocuklarını hiç mi hiç akıllarına getirmemektedirler. Bu da gösteriyorki onların bilimsel dedikleri şeylere bile çifte standart uygulamaktadırlar. Bu konuyu fazla deşmeden Almanya'daki Kürt çocuklarının durumunu ele alırsak, kişisel izlenimlerime göre tek sözcükle kadastroftur. Üç kültür arasında ezilen çocuklarımızda kişilik gelişmesinin en tehlikeli düşmanı olan aşağılık kompleksi geliyor, hakim oluyor. Aşağılık kompleksinin hakim olacağı kişiliğin olumsuzluklarını varın siz artık düşünün!..

NEWROZ ATEŞİ: Kısaca bundan sonraki çalışmalarınız hakkında okuyucularımıza bilgi verebilirmisiniz? Ayrıca kamuoyundan öteki yurtsever kesimlerden beklentiniz, ulaştırmak istediğiniz bir mesaj var mı?

KOM-MAK: Çalışmalarımıza ışık tutacak, yön verecek ve üzerinde anlaştığımız mükemmel bir programımız var. Yönetim kurulu olarak kısa ve uzun vadeli çalışmalarla ilgili bir çalışma programı yaptık.

Çalışma programımızın temel hedefi, Aşağı Saksonya 'da Kürt çocuklarına anadil dersleri hakkının elde edilmesiydi. Bu hak beklediğimizden çok kısa bir süre içinde tanındı. Şimdi tüm çalışmalarımız bu hakkın uygulanması yönünde olacak. Bu konuda bir çok zorluklarımız var. Ders kitapları ve araçları yok. Teknik yönden organize nasıl olacak? Velileri harekete geçirmemiz lâzım. Şu anda burada sayamayacağımız kadar

çok zorluklar mevcut. Bunların üstesinden tek başımıza gelemeyiz. Ancak elbirliğiyle bu işleri başarabiliriz. Öteki yurtsever kesimler, veliler, öğretmenler, tüm demokrat kişi ve kuruluşların elbirliğiyle hareket etmeleri gerekir.

Daha önceden de belirtmiştim. Eski kalıpcı zihniyetimizi değiştirmeliyiz. Statükoculuktan kurtulmalıyız. Açıkcası kendimizi yenilemeli, yeni bir anlayışla, halkımızın çıkarlarını gözönünde bulundurarak işe sarılmalıyız. Kimin hangi görüşte, hangi çizgide olduğunu bir tarafa koymalı, aramızdaki statükocu, şüpheli bakışı kaldırmalı, halkımızın çıkarlarını, bağlı bulunduğumuz politik kurumun çıkarlarından önde tutmalıyız. Size bu konuda kısa bir örnek vermek istiyorum. Bundan iki yıl önce başka görüşte olan biriyle birlikte iki sade vatandaşımızla konuşuyorduk. "Amacımız, vatandaşlarımızın, Kürt insanının bilgilenmesi olmalıdır. Halkımız önce bilgilenmeli, uyanmalı, ondan sonra istediği yurtsever örgüte girmelidir." dediğimde, başka bir görüşte olan kişi: "Benim için önce Kürt insanların bilgilenmesi değil, benim partimin sempatzanı olması önemlidir. Ben önce, benim partimin sempatzanı mıdır, değil midir gözüyle yaklaşırım insanlarımıza." dedi. Bu şekilde görüş ve yaklaşımı terk etmeliyiz. Kişi olarak, herkese ulaştırmak istediğim mesaj budur.

NEWROZ ATEŞİ: Bize gösterdiğiniz ilgiden dolayı, Newroz Ateşi çalışanları ve okuyucuları adına teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

KOM-MAK: Esas biz KOM-MAK adına size teşekkür ederiz. Siz, KOM-MAK'ı derginiz aracılığıyla kamuoyuna tanıtmaya çalıştınız. Aynı eğilimi tüm Kürt, Türk ve Alman demokrat yayın organlarından bekleriz. Ancak konuşmakla, tartışmakla birbimize yaklaşabilir, aramızdaki sorunları çözebiliriz, dostluğumuzu pekiştirebiliriz. ■

KÜRT OZAN ŞİYAR İLE RÖPORTAJ

Newroz Ateşi adına İsveç'ten muhabirimiz Haydar AMEDÎ'nin 22.3.1993 tarihinde Şiyar (M.Celal SARIKAYA) ile yaptığı söyleşiyi siz okurlarımız için yayınlıyoruz.

NEWROZ ATEŞİ: Sayın Şiyar, siz Kürt halkının duygu ve özlemlerini dile getiren ve türkülerinizle tanınan ve sevilen sanatçılardan biri olarak biliniyorsunuz. Bize kendinizi kısaca anlatırmısınız?

ŞİYAR- Ben 1953 tarihinde Diyarbakir'in Silvan ilçesinde dünyaya gözlerimi açtım. İlk ve orta okulu aynı yerde okudum. Küçük yaşta babamı kaybettim. Şu anda evli ve 6 çocuk babasıyım. 1974'lerden itibaren Kürt Ulusal meselesine ilgi duymaya başladım. Ve 78'lerin sonuna kadar KAWA hareketinde yer aldım. Siyasi ve kültürel faaliyetlerde aktif olarak çalıştım. 1992 yılının sonlarına kadar devrimci kişiliğimden taviz vermeden Silvan'da yaşadım. Türkiye Kürdistan'ı ve dolayısıyla Silvan'daki devletin imha politikası, kontr-gerilla ve "faili meçhul" cinayetlerden ve yoğunca tehditler sonucunda çok sevdiğim ülkemi terkedip, geride yoğunca özlem dolusu değeri bırakarak şu anda da gürdüğünüz gibi burada bulunmaktayım ve kültürel-ulusal faaliyetlerimi buradada sürdürmek azimindeyim.

NEWROZ ATEŞİ: 1974-1980 arasındaki Ulusal-Kültürel faaliyetlerinizde ürettikleriniz nelerdir?

ŞİYAR: 1974 Kasımında askerden döndüğümde kendimi devrimci potansiyelin içinde buldum. KAWA'nın silvandaki kültür ve ideolojik alandaki

çalışmalarına katıldım. Üç yıl içerisinde beş kaset çıkardım. Bir çok halk gecelerine katıldım. Ölümsüz büyük önder Ferit UZUN'un bu alandaki çalışmalarına paha biçilmez değerde katkıları oldu. Onun önder ve örnek kişiliğini her zaman kendime şiyar edindim. Onun geleneği KAWA'ya her düzeydeki insanına şu anda da saygı duyuyorum. 1979 da ZOZAN isimli altıncı kasetimi doldurdum ve sonrasında malum. 12 Eylül darbesi.....

NEWROZ ATEŞİ : 12 Eylül darbesinde Kürdistanlı her yurtseverin karşılaştığı zorlukları sizinde görmeme-

niz düşünülemez. Bu süreçte sizin karşılaştığınız güçlükleri özetleyebilmisiniz?

ŞİYAR : 1980 Yılı'nın 13 Eylülünde cunta tarafından göz altına alındım. Ev ve İşyerimde yapılan aramalarda Kürtçe kasetler ve kendilerince yasak sayılan yayınlardan dolayı hakkımda soruşturma açıldı. 80 öncesi ve sonrası davalarım birleştirilerek iki yıl ceza evinde tutuldum. İşkencenin her türlüüne maruz kaldım. Bu işkencenin manevi etkisinden halen kurtulmuş değilim. Ceza evinden çıktıktan sonra da bir çok siyasi suçlamaya maruz kalarak gözaltına alındım. Kürt kültürel faaliyetler Türkiye'de yasak olduğundan önemli bir çalışmam olmadı. Ancak beste çalışmalarım vardı. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin de dayatmasıyla Devletin Kürtçe kaset üzerindeki baskısı kısmen hafifleyince 1991 yılında ŞİRİNAMIN kasetini denetim

izinini almadan bastırmak durumunda kaldım. Bu kasetin çıkışından sonra polisin şiddetine daha da maruz kaldım.

NEWROZ ATEŞİ: Sizi ülke'den uzaklaştıran etmenler nelerdi?

ŞİYAR: 1990 yılından sonra bölgede devlet terörü şiddetlenmeye başladı. İnsanlar gündüz ortasında polis ve timler tarafından aleni öldürülüyor ve kurşunlanıyordu. Yurtseverler işyerlerine gidemez olmuştular. Tehdit ve ölüm listeleriyle yurtseverler yıldırılmaya çalışılıyordu. Türkiye dünyada en çok gazetecinin katledildiği ülke namını almış durumda. 1991 den bu güne silahsız ve masum 700 bine varan yurtsever Kürt insanı "faali meçhul" cinayetle katledilmiştir. Bunun önemli bir kesimi Silvanda vuku bulmuştur. Ben bile nasıl yaşayabildiğimi kendim de izah edemiyorum. Şu anda altmışbin nüfuslu bir ilçede onbin insan bile kalmış değildir. Çıkmadan önce "ŞİNA ŞEHİDAN" isimli kasetimi yaptım. Yakın bir zamanda çıkacağını umuyorum. Ben ulusal-kültürel faaliyetin bir parçası olarak kendimi algıladığım için çalışmak benim için su ve ekmek gibidir. Ben çalıştıkça düşman üstüme geliyordu. Bundan dolayı ülkeden çıkmaktan başka çare bulamadım.

Artık günümüzde Kürdistan'ın dört parçasında gelişen ve giderek ulusal bir birliğe tekabül eden BAĞIMSIZLIK VE ÖZGÜRLÜK mücadelesi mutlaka zaferle taçlanacaktır. Emperyalister, sömürgeciler bütün dost ve düşman bunu böyle bellemeli.

NEWROZ ATEŞİ: Diğer Kürt ozanları hakkında neler düşünüyorsunuz?

ŞİYAR: Kürt ozanları, sanatçıları arasında bir ayırım yapmak haddim değil. Her sanatçının değerli bir yanı vardır. Hepsine aynı saygıyı duyuyorum. Başarılar diliyorum. Halkının mücadelesine kültürel alanda omuz veren her kişi yada dengbej benim için değerlidir, saygındır.

NEWROZ ATEŞİ: Son doldurduğunuz ŞİNA ŞEHİDAN kasetiyle ilgili söylemek istediğiniz bir şey varmı? Bizim için bir parça okuyabilirmisiniz?

ŞİYAR: Ben çıkmadan hemen önce yaptım. Okunan eserlerin dokuzunun söz ve müziği bana aittir. Değerlendirmesinin esasını çıktığında halkın ve dinleyicinin taktirine bırakıyorum.

ŞİNA ŞEHİDAN

Heyla dayê heyla dayê

Çima te reş girêdaye

Ji boy welat ez şehîd bum

Serfiraz be li vê dunyayê

Weynîn tabuta min rakin

Alâ rengîn bi serdakî

Serdestê xortu keçakî

Min di nav koma şehidankî.

Daye bese Menaline

Hêstir ji çawan nebarinê

Sondên me bî navê Kurdistan

Heyya me li erdê naminê.

NEWROZ ATEŞİ: Bizi duygulandırdınız bu söyleşi için çok teşekkür ederiz. Başkaca NEWROZ ATEŞİ okurlarına iletmek istediğiniz bir şey varmı?

ŞİYAR: NEWROZ ATEŞİ bu olanağı bana verdiği için asıl ben teşekkür ederim. Bütün Newroz Ateşi çalışan ve okurlarını en sıcak duygularıyla selamlıyor ve başarılar diliyorum. ■

Koma Kanişlo; "ÜLKESİNE SAHİP ÇIKMAYAN, NAMUSUNA SAHİP ÇIKAMAZ"

Sait TAĞARLI

Kürdistan M-L. hareketinin Almanya'nın Bortund ve Stuttgart şehirlerinde düzenlediği gecelerinin ilgi çekici ve beğenilen bölümlerinden biriside Kürtçe tiyatroydu. Kendilerine **KOMA KAMIŞLO** ismini veren amatör bir grup yurtsever, Kürdistan'da yaşanan gerçeği tiyatronun olanaklarını kullanarak seyirciye aktarmak istemişler. Gecede sahneledikleri oyunlarının ismi, "**Ülkesine sahip çıkmayan, Namusuna sahip çıkamaz**" Oyunun isminden de anlaşıldığı gibi, Kürt halkında bir dizi kavram ve olgu geleneksel anlamından sıyrılarak çağdaş anlamını buluyor. Ülkesi işgal edilmiş, tüm toplumsal-siyasal değerleri parçalanıp köleleştirilmiş bir toplumda, ülke ve halk gerçekliğinden kopuk "namus" anlayışı olabilir mi? **KOMA KAMIŞLO** bunun olmayacağını yaşamın tanıklığına baş vurarak anlatmak istiyor.

KOMA KAMIŞLO bu anlayışını günümüz Kürdistanındaki koruculuk, ihanet ve işgalci- iç ihanet ilkesine karşı, gerilla ile halkın mücadelesini işleyerek vermek istemiş. Kürt köylülerinin tüm baskı ve satınalma çabalarına rağmen, büyük bir bölümünün koruculuğu red ettiği başarılı bir şekilde işlenmiş. Özel savaş timleri ve korucular, köyün çobanını "terörist" diye vurup, sonra da, "Çobanı bölücü teröristler vurdu." diye açıklama yapıyorlar. Ama bu köyde kabul görmüyor. Çoban, Kürdistan bayrağına sarılarak toprağa veriliyor. Böylesi bir ortamda düşmanını baskısı ve korucu terörü sadece halkın büyük kesimi tarafından değil, korucubaşı'nın karısı tarafından da reddediliyor. Kürt kadını burdaki tiplerde belirtildiği gibi "namus" ve "aile" kavramını değiştiriyor; bunları ülkeye ve özgürlük mücadelesine bağlıyor. Oyunun sonu, ihanetinde sonunu gösteriyor, "işbirlikçilik cezasız kalmıyor, peşmergeler korucubaşını sorgulayıp, tatukluyorlar".

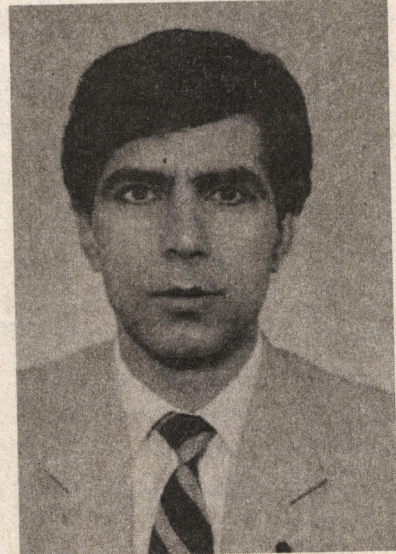
Tiyatro esas olarak Kürtçe yapılmış. Sadece askerler

Türkçe konuşuyor. Ayrıca, Muhtar ve korucular da karakol komutanı ile Türkçe konuşuyorlar. Koruculardan birisi ise, Türkçe bilmediği için Kürtçe konuşmak zorunda kalıyor ve durmadan "parasını alıp -alamayacağını" soruyor.

Perde kapanıp, tüm oyuncular izleyicileri selamladığında salonda alkış ve coşku tufanı birbirine karışıyor.

Tiyatroyu yapan arkadaşlarla sahne arkasında sohbet ediyoruz. Bunun ikinci oyunları olduğunu söylüyorlar. Söz yazımı, sahne düzeni, kostümleri kolektif bir çabanın ürünü olarak tümüyle kendileri tarafından yapılmış. Birinci oyunlarında, Silvan'da "**faili meçhul**" maskenin altında katledilen doktor M. Emin AYHAN'ın mücadelesi ve şehit edilmesi işlenmiş. Bu vesile ile, Hizbi Kontra ile Sömürgeciler arasındaki organik bağda göstermek istemişler.

KOMA KAMIŞLO 'dan arkadaşlara isimlerinin ne anlama geldiğini, özel bir çağrışımın ürünü olarak algılandığını soruyorum. Kısaca cevabı şöyle. "**KOMA KAMIŞLO, KAMIŞLI** şehitlerinin, KAWA önderlerinin ve savaşçılarının anısını yaşatmak için kendine bu ismi verdi. Bizim siyasal kişiliğimizin oluşmasında, müca-

dele sürecimizde KAMIŞLI KATLİAMI ve KAMIŞLI ŞEHİTLERİ'nin çok önemli bir yeri var. Gurubumuzun üyelerinden bazıları, KAMIŞLI şehitlerinden Hüseyin ASLAN, M.Emin MUTLU ve Necla BAKSİ yoldaşları tanıyor. Sıcak ve canlı anıları var. "Şapkalı"nın gür sesi, kararlılığı halâ daha sohbetlerimizin vazgeçilmez unsuru.Bazılarımız onların öğrencileride sayılabılıriz.

Biz sadece ismimizi **KOMA KAMIŞLO** olarak koymakla yetinmeyeceğiz,yapabilirsek eğer,en büyük arzumuz olan KAMIŞLI KATLİAMI'nı sahneye aktaracağız. Bunu yoldaşlarımıza bir borç olarak algılıyoruz."

Tabii belirtmem gerekiyor , tiyatrodaki yeralan arkadaşların amatör olmaları, birikmiş bir tecrübeye sahip olmamalarından dolayı, bazı eksiklikleride var. Buna maddi imkansızlıklar,gurup üyelerinin farklı şehirlerde olması eklenirse, durum daha iyi anlaşılır. Görebildiğim kadarıyla bölümler arasındaki bağ bazı kopuklukları içeriyor.Yanısıra, oyuncuların sahnedeki diyalogları da zayıf. Son noktanın nedenlerinden birisi tecrübesizlikse,ötekisi ise Kürtçeyi siyasal, edebi, sanatsal alanda kulanma konusundaki yetersizlikleridir.

İkinci sorun, tiyatronun ,daha genel anlamıyla sanatın biçimi ve içeriği ile ilgiliydi. Son dönemlerde, Sanat ve politika ilişkisi yoğun olarak tartışılıyor. Politik içeriği olmayan sanat eserleri daha "gerçekçi" diye yanlışlıkla bir anlayışta var. Bir nevi "sanat ayrı ,politika ayrı" anlayışı gelişiyor. **KOMA KAMIŞLO**'nun iki oyununda da politik mesaj belirgin olarak öne çıkmış. Bu tarz sanata arkadaşlar "politik sanat" diyorlar. Sanat anlayışındaki farklı bakış açıları ve kendi yaklaşımları konusunda, Gurup üyelerinden Rızgar konuşuyor.

"Önce şunu belirtmek gerekirkirki, bizde yaşamın kendisi politiktir. Hayat her alanda politikleşmiştir. Kürt dili, edebiyatı, tarihi ,kültürü; kısaca Kürt ve Kürdistan 'a özgü her şey politik bir hal almıştır. Sömürgeciler, Kesk û sor û zer (sarı,kırmızı, yeşil) renklere dahi, Kürdistan bayrağını andırıyor diye tahamül edemiyorlar. Yada, Kürdistan'daki şehirlerin ismini, mesala; Dersim, Amed kullansan "bölücülükü", "isyanı" çağırıştırıyor diye müdahale edebilmekteler.Yani bizde herşey ulusal politik diye çerçevesini oldukça geniş

tutacağımız bir sürece girmiştir. Böyle bir ülkede, politikadan bağımsız hiçbir şey yapılmaz. Yaptığını söyleyenler egemen sömürgeci değer yargılarını olduğu gibi kullanarak var olan gerçekleri yok sayarak yada ters yüz ederek başka bir politik tercih ,anti-ulusalcı bir hat izlemekteler.

Ayrıca; sanat tüm biçimlerinde, şiir, müzik ,roman, resim, sinema, tiyatro vs. gibi hangi biçimde gündeme gelirse gelsin, maddi dünyadan bir görünüm arz etmekte, onu özgün bir yolla ifade etmektedir. Maddi dünya ise her yerde, ezenle-ezileni, savaşı, barışı, aşkı, kısaca yaşamın tüm alanları anlamına gelir. Tüm bu alanlar politik bir nitelik gösterirler,her sınıf yada gurup kendi bakış açısı ile ifade eder süreci.Yalnız,politik sanat demek kaba slogancı sanat demek değildir. Biz politik sanata evet, sloganlaştırılmış sanata hayır diyoruz. Sanatta içerik kadar biçimde önemlidir. Sanatçı maddi dünyanın gerçeklerini, ince bir ruhla, sorunun bazen en çarpıcı yönleri ile, bazende ilk görünüşte önemsizmiş gibi algılanan, ama üstündeki belirsizlik simgesi kaldırıldığında sürecin en önemli unsurları olabilecek ayrıntılarda anlatılabilmelidir. Doğal,gerçekçi öz ile, hayal dünyası fantazi iç-içe geçebilmelidir. Buna sanatçının yaratıcılığında diyebiliriz.

Ancak sergilediğimiz oyunlar bizim ilk çabalarımızdır. Oyunda gerek biçim gereksede içerik yönünde bazı eksikliklerimiz var. Biz daha sonra videodan gecede sahnelediğimiz oyunu izleyip değerlendireceğiz. Bize sunulan desteği, aynı zamanda yapıcı, iletici eleştiri olarak algılıyoruz. Devrimci yaşamın her alanında sürekli yenilenmek daha iyisini yapmak anlayışı bizim sanat anlayışımızda da geçerlidir. Amacımız içerik ve biçim yönünden daha iyi oyunlarla sanat yaşamımızı devam ettirmek."

Kürdistan'da ulusal kurtuluş mücadelesine paralel olarak, sanatta, politikada, kültürde yaşamın her alanında bir yenilenme, hareketlilik, yaratıcılık var. **KOMA KAMIŞLO**'da bu muazam sürecin küçük bir parçası. Müzik, tiyatro, şiir, roman, sinema alanındaki gelişmeleri bundan sonrada olanaklarımız elverdiğince okurlarımıza aktaracağız. Aynı zamanda Newroz Ateşi sayfaları devrimci yurtsever sanatçı arkadaşların eserlerine her zaman açık olacaktır. ■

ELÎ HERÎRÎ

Nivîskar : *Sadiq baha El-Din Amedî*

Werger : *Serhat Elîxan Zerşafî*

(*Pîtê erebîda bo pîtê latînî*)

Elî Herîrî ji hozanvanêt klasîkî yêt kurd yêt oba yekêye. Nemir Ehmedê Xanî navê Elî Herîrî paşî navê Melayê Cizîrî û berî (peşî) Feqê Teyran di **Mem û Zîna** rengina xwe da înayê gotiye:

**Gerdî hebûa me jî xwedanek
Alî Geremek litîf danek
Elim û hiner û kemal ezhan
Şîhr û xezel û kitab û dîvan**

**Min dî ilma kelmê Mewzun
Elî bikra li banî gerdun
Bîna ve riha Melê Cizîrî
Pê hey bikra "Elî Herîrî"**

**Keyfek we bida Feqîhî Teyran
Heta bi ebed bimaye heyran
Çi bikim qewî kesade bazar
Nine jî qimaşra xirîdar (1)**

Seydayê xanî ev xweziye û darxaze kiriye heke em jî wekî hemî milletê cihan bayna Me jî xwedanek û sergerek heba; em jî da serfiraz û serbilind jîn. Wî demî paşî da bînin ez da çewa peygerê hozana vehandî û torî Kurdî bi şehrezayî kêşayî û posporane, lêk înayî û sengandî li çar rexê cihan bilin kem û belavkem. Xanê pakê Cizîrî yê navdar zendî kemere, bi zêndîbûyina Melayê Cizîrî, Elî Herîrî da bi can êxim, ku bi wê zendîkirina Cizîrî û bi can êxistina Herîrî bî radekê wesa da Feqî Teyran dil keş û bextyar kem ku heta hetayê dil keşî û şadmanî maba.

ELÎ HERÎRÎ DÎ KEVNE JÊDERANDA:

Rojhelatzanê Rus **Elksander JABA** qonsolê Rusî Li Erzurumê di wextê xweda, di kitêba bi navê "**Camî risaleya û hikayetan bi zimanê kurmançî**" (2) dibin vê manşête ve "risaleyek di behşa şahr û misnê di

Kurdistanê ku bi zimanê Kurmanciye. Cih û kitêb û şîhr û hikayet û qiseyê dua biyan dîke." Paşî dest bi navê hozanvanan dîken. Deqa nivîsîna Jabayî di kitêba navbirî da li ser Elî Herîrî dê li ber çavê xwendevanan danîn. Şahrê berî **Elî Herîrî** ye. Dîwançeyek heye şîhr û qisayêd. Herîr jî gundeke û cihê wê nahya Şemzdînan di sinçaxî Hekariyanda û şîhr û edebiyatê di wî jî nivî Kurdistanê qewî zêde meşhure û mehrufe. Texmîna ku di tarîxa çar sedê (400) ê hicretê peyda bûye. Û di çar sed û heftê û yekêda mirhum buye. Û

Elî Herîrî

di nivî Herîrê da midfune " Ji gotina Eleksander Jabayî diyare ku Elî Herîrî dîwaneka şeng û pîrr reng û bi şeng û qeşenga hozanê sipehî hebûye. Ew bi xwe jî bi navê gundê "**Herîr**" cihê ji dayê buyinê û bab û bapîra bi navgirîye. Herîr, gundeke li nahya Şemzdînayê ya ku di wilayeta Hekarîda.

Nav û dengê dest helî, hostayî û şehrezaya wî di vehandin kêş, lêk înan û yêxistineberêk û sengandinê bi

awazekê xoş û dil veke di Kurdistanê da navdarbûye. Bi gotin û texmîna, Herîrî di dîroka çar sedê mişextî li gundê Herîrê ji dayê buye û di çarsed û heftê û yekê dînya ruhn lê tarî buye çûye ber dilovanîya xwedê û her li gundê Herîrê jî warê Babîniyê hatiye veşartin. E.B. Soane di kitêba: **Rêzmana kurmançî ya zimanê kurdî (Grammer of the kurmanji or kurdish language.)** da dibêjît: Ew kurdê di Kurdistanê naverastda bi hêj hû vejen kevtin û bi tenayî jin ber hindê çend helkevî, Fehrs û jêhatî û zana ji hozanvanê dest hatî û jiber xwe derkevî di devera Hekarî di çerxê narinda peydabûn serkêşê wan hozanvanan Elî Herîrîye yê ku kar û kiryarê wî hêj navdaran. Elî Herîrî di sedê yazdê li welatê Şemzdînan li devera Hekarî ya kû dikevê ser sinorê Îranê peydabû. (3)

Dr. Bileç Şêrko di kitêba: **La question Kurde Le Caire** (4) dibêjît: Elî Herîrî sala (1009) ê zayînî hevberî (400) mişextî li hêşeta (qeseba) Herîr ya li Hevlêrê ji dayê bûye. Navbirî dîwane ka berkevî hebûye û hozanê dî gelek bi nav û deng buyine. Her di warê

Babîniyê da li (Herîrê) dunya ruhn lê tarî bûye çûye ber dilovanîya xwedê. Gorê wî hezar gehe. Diyare ev kurte jînenîgara Herîrî bi dirstî wekî wekî ya Eleksander Jabaye. Cudayî ya bi tinê di cihê ji dayê buyinîya wîye ku Dr. Bileç Şerko ku bi gundê Herîrê li Hewlêrê danaye ne ku li Herîrê gundê Şemzdînan yê li nav Hekarîyan kû Jabayî bi rastî nivîsî.

Mehmet Emîn Zekî di kitêba: **Tarîxa kurd û Kurdistan** da (5) dibêjît: Elî Herîrî xelkê gundê (Dêr El-Herir) ê yê ku dikeve liwa Hewlêrê. Herîrî li navbera (400-470) mişextî hevberî (1010-1075) zayînî jîye. Hevçerxê (Firdevsî Tusî) bûye. Dîwaneka navdar heye. Bi zarekê kurdî hozan vehandîne ku nêzikî zarê Herîrê. Hozanê wî awaz saz û dil veke bûyine. Di evîne da dil guzrî û hinavsuî buye. Dest hatî û hosta bûye di vehandin, kêş û lêk înanê. Pêtrî hozanê wî yê ku bi çav min kevînxêzê û evîneka ji kel û rastîn.

Belê Mehmet Emîn Zekî di kitêba: Navdarê kurd û Kurdistanê çaxê busulmanetiyê da (6) dibêjhit: "Herîrî ji hozanvanê kurdê navdaryê kevî li welatê Şemzdînan, li navbera (400-471) ê mişextî jîye. Navbirî hevçerxê Firdewsî xudanê Şahnamê bûye. Ji hozanê wî:

**Ey av û av ey av û av
Lazîm te Mehbubek hebe
Ma tu bi eşîq û muhbetî
Yan meyil û mensubek hebe.**

Diyare di vî jêderîda bîr û bawerê Eleksander Jabayî bi dirustî veguhaztîne, ku di kurd û Kurdistanê da bîr û bawerhet Bilîç Şêrkoyî bûyîne. Emîn Zekî, Elî Herîrî wekî pêşî kiriye hevçerxê Firdewsî û ew çarna hozana Feqê Teyran bo nimune bi serre berdaye.

Celadet Bedirxan bi navhe xwe yê nepen " **Herokol Ezizan**" di gotarhe bi manşeta: "klasîkên me" di kovara **Hawarê** hejmara (33) ê belavkirî, ji rêve wekî Eleksander Jabayî bi rêz li ser wan hozanvanê wî nivîsîn nivîsiyê û Elî Herîrî berî yêxistiye gotîye; Di nav hozanvanê kurmanc de yê ku piştî îslamîyetiyê

EHMEDÊ XANÎ

rabûne û bi kurmancî nivîsandîye yê pêşîn Elî Herîrî ye. Li gora min bihîstîye gundê Herîr li welatê soran daye û Elî bi xwe sorîye (sorane).

Lê belê Jaba dibêje ku Herîrê di welatê Şemzdînan daye. Me bi xwe te (çu) eserê wî nedîtiye. Dibêjin dîwaneka wî heye paşî nav- birî Bedirxan deqa-teksta jînenîgara Jabayî li ser Elî Herîrî nivîsî bêkêm û zêdeyî vedi-guhêzî di gotarê xwe da.

Ji van bîr û bawerê di kevne jêderê li ser torê klasîkî (kevn) yê Kurdî nivîsî diyar dibît ku bîr û bawerê Eleksander Jabayî bingehê bîr û bawerê roşenbîr û

nivîsevanê kurde wek Doktor Bilîç Şêrkoyî Mehmet Emîn Zekî û Celadet Bedirxanî her wesa jî E.B.Soane.

Tişê pê tevî gotin eveye ku eve cara sêye ez li ser aloziya kevne jêderhet torê Kurdî derbarî jînenîgara vî hozanvanî dinivîsîm, cara yekê: min gotarek di rojname (**Birayî**) da hejmara (300) ê sala, duwemîn roja (29.6.1968) ê bi vî navî û nîşanê: "**rastkirin û ruhnikirina hinde layê keç û nerast ji jîna torvanê kurdê navdar Elî Herîrî**" nerastiya bo çona Emîn zekî û Dr. Bilîç Şêrkoyî ku Elî Herîrî xelkê Herîrê li lewa Hewlêrê li şûna gundê Herîr Li Şemzdîna, min ew bîr û bawera leng bibî eger ve înader di gel her du malkê hozanê yê ku bi avê gotin ku malkê hosana Feqê Teyran neyê Herîrîne û eve encame yê gotarî bûn:

1- Bê guman Elî Herîrî, xelkî gundê Herîrê li Şemzdînan li cihê Hekarîya

2- Elî Herîrî hozan bi kurmancî vehandine nimune jî eve çend malk ji hozaneka wî ya nebelavkirine.:

**Ger hun bibînin narî eşq
Tên libum zarî tê ken
Er kes dizanî halê eşq
Bexil û dujwarî tê ken**

Cara duwemîn: Dr. Îzeldîn Mîstefî Resulî, goterek bi navê: Elî Herîrî di kovara defterî **Kurdewarî** da (7) hejmara yekê kanuniya duwemîn sala (1970) ê berperê

MELAYÊ CIZÎRÎ

nerastî û bi lengî bi eger ve ruhn nekirin, tiştê bi serve berdayî bîr û bawera **Erztuva** (T.Erstuva) di kitêba "**Kurdî pişt Qefqas**" ku demê jîna Elî Herîrî li navbera sala (1009-1079) ê danaye. Jibîlî hindê jî mendehoş maye gotîye: Erê Elî Hêrîrî bi zarê Kurmancî hozan vehandîye? Ev pirsyare dê hête hizra mirovî biken. Gelo mirovek xelkê Herîrê bît bo çî bi zarê soranî hozanê navehînin? Bersiv jî her dê yêk ji va bît divêt ev Herîrê ya (dêre Herîr) ê ew nebhît ya nihu li nik Hewlêrê yan jî xelkê wêye hu zarê wê her eva nihuye. Ji vê şerpezeyî û rê li ber berzebûna **Dr. Resulî**, bo min diyar bû ku çarê wî bi gotarê min yê di rojnama **Birayî** da belavbûye, bi çav nekevîye ku bi min were dîre, yan xwendîye û bi çu negirtîye û xwe pê nehaydaye, ji ber hindê û ji bu nerastî yê me dest nîşan kirîn di jêderêt torî qlasîkî yê kurdîda, min gotarekê dî bi navê: Hozanvanê qlasîkî yê bi nav û deng Elî Herîrî her di **defterî kurdewarî** hejmara (3) ê da ya li Bexda sala (1970)ê berperê (16-77) ê da belavbû bi navê xwe belavkir. Destnivîsarada û gumanbir bi naz navê wî di gotarîda belavkirin ku bi wê çendê divêt alozî û sersurmana Dr. Resulî nemabît. Dr. Resulî yê li Yêketîya sovîtî xwendî diviya şehrezayê nivîsînêt Eleksander Jabayî biba û di dest nivîsêt kurdîda yê navê wan di gotarê xwe da înanî çavê wî bi hozana Feqê Teyran kevîta ya ku bi navê Herîrî nivîsî.

Xwedayî ya berçav di helkevtna gundê "Herîr" daye

(98-106) ê da belavkir.

Mixabin ew Lengî û nerastî yê di kitêba: "derbarî Elî Herîrî û Emîn Zekî jî her ew bîr û ra di gel hinde lengî û nerastî yê dî di kitêba: Dîroka kurd û Kurdistan û kitêba

(navdarê kurd) da navbirî bi

cihê ji dayê buyînîya Elî Herîrîye. Ew cudayî û gelêrî bi hizra min ji ber van egerêt jêrîye:

1- Navêndu gundê Kurd (Herîr) ê. Gundê yekê yê ku hozanvanê em jînenigara wî di nivîsîn lê ji dayê buye ku li cihê Semzdinanê û li devara Hekarîye. Gundê duwemin (Herîr) ya " Dêr Herîr" ê ya li nek batasê li qeza Şeqlave li parêzgeha Hewlêrê.

2- Malka hozana Hacî Qadrî Koyî ya ku navê du Elî yê hozanvan tê da di gel warê Babibînîya wan înanî eva jêrîye:

Du Elî Şahrin weku hesan Berdeşan û Herîrê meskenyan

Yan jî renga malka Ebdulrehman Camî bi Cizîrî û Herîrî gotî:

Pîre her dibidî em zu Cizîr Nîk her dibidîbe em zu Herîr

Belê ev malka ya camî renga nehind kar tê ker bît nemazê **D.N. Mekenzî** dibêjît ew malk ya Ebdulrehman camî nîne belê malka gotî renga jirya **Bedirxan û Mehmet Elî Evnî** Înabîna wê hizrê ku "Herîr" dê "Dêr Herîrê" ya li Hewlêrê li Kurdistana-Iraqê bît, belê jibîlî vê cudayê kurte jînenigara Jabayî bo Elî

Herîrî di kitêba xweda nivîsî wekî ya Dr. Biliç Şerkoye bi cudaya dîroka Jabayî bi sala mişextî (Hicrî) û ya Biliç Şerkoyî bi sala zayînî.

Yan jî kitêba Jabayî bi çav Dr. Biliç Şerkoy nekevîye çaxê kitêba "**Pirsa Kurd**" bo çapê berhevkir yan jî çap

FEQÊ TEYRAN

dikir. Girovê vê çendê jî bi hizra min eveye. Dr. Biliç Şerkoy renga bîr û bawerê E.B. Soane bi çavkevîne hû bîr û bawerê Jabayî paşî cengê cihanê duwemin dest pê kirî li rojhilata navîn hatîne belavkirin. Yan belav-buyine, Celadet Bedirxanî çav pê kevîne yan bîhîstîne. Ji ber hindê jî di gotarê ku di kovara **Hawarê** da bi navê "**klasikên me**", her du bîr û bawer di gotarê da dest nîşankirîne.

Bîr û bawera bi bîhîstî ku Elî Herîrî xelkê gundê Herîrê li parêzgeha Hewlêrê û bîr û bawerê Eleksander Jabayî bi diristî veguhaztî. Ev bîr û bawerê Celadetî ji Jabayî veguhaztî, Mehmet Emîn Zekî jî di kitêba xwe navdarê kurd û Kurdistanê bi diristî ew bîr û bawer veguhaztî, yan jî Mehmet Elî Ewnî çaxê ew kitêb vexwendî, lengî rastkirine û bi serve berdane, ew nerastî yê di kitêba Kurd û Kurdistanê da derbarî Elî Herîrî rast kiribun. Ew bîr û bawerê Jabayî nivîsevanê Kurd pesend kirîne.

3- Çu ji hozanê dîwana Elî Herîrî li Şamê, Kahrê û Îraqê ji belav nebûne ku bo nivîsevanê Kurd yê li ser torê klasîkî û Elî Herîrî nivîsî ruhî bibît ku Elî Herîrî hozan bi kirmancî vehandîne. Girovê vê rastiyê jî gotina Celadet Bedirxanîye di gotarê wî da di hejmara Hawarê ya navbirî ku gotîye: Min bi xwe tu (çu) esera wî nedîtiye, belê dibejîn dîwana wî heye.

4- Li dû gotina mamosta Meshud Mehmedî ew navî Elî Herîrî yê Hacî Qadrî Koyî di malka hozana xweda gotî;

Du Elî şahrin weku hesan Berdeşan û Herîrê meskenyan

Elî Herîrî hozanvaneke millîye xelkê gundê "Herîrê" yan "Dêr Herîrê" ne Elî Herîrîye yê xelkê Herîr li cihê Şemzînan li welatê Hekarîyan. Ev gotina Mamostayê navdar di cihê xweda ye, ji ber ku her du hozanvanê Millîne, her du jî ji Kurdistana Îrakê ne û di çerxekî da jî jîne. Her ji ber hindê jî çu havlî li navbera her du Elî

ya nebûne, Hacî Qadrî jî ji ber hindê milê her du hozanvanê millî yê soranzar dayne yêk, ew malk pê vehandiye.

ÇERXE (SEDÊ) JÎNA ELÎ HERÎRÎ :

Elî Herîrî û dunya lê tarî buyin û çone ber dilovanîya xwedê çî dîrokê Eleksander Jabayî bi hizirya texmîn danayîn ku (400) mişextî hevberî (1009-1010) zayinî, yan dîroka jîna wî ya E.B. Soane yî gotî, ku sedê yazdê zayinî bûye, yan jî Dr. Biliç Şerkoyî ku sala (1009) ê zayinî ji dayê bûye, û Emîn Zekî ew dîrok bi salekê pêtr veguhaztîye û Celadet Bedirxanî deqatê Teksta-dîroka jabayî nivîsîye ev dîrokene hemî ji rastiyê dûrin. Belê ne dîroka jîna Elî Herîrî bi tinê ji rastiyê dûre lê belê dîrokê bo her heşt hozanvan an yê kurtî ya jinanigara wan nivîsî di kitêba xweda ya hatiye dest nîşankirî hemî bi carekê ji rastiyê dûrin. Belê di ser hindêra jî nivîsevanê kurd heta nîva sedê bîstê li ser çuyine di nivîsînê xweda

Elî Herîrî li dû gotina seydayê Ehmedê Xanî di malka hozana di Mem û Zînê da:

Bînave riha Melê Cizîrî Pê hey bikra Elî Herîrî

Herçerxîya Cizîrî û Herîrî ber dû kiriye yan ew hevçerxî jê tete hezkirin, egerçî çu girov didestda nînin ew çend pê bête çespendin belê pa malka hozanê ya paşî wê:

Keyfek we bida Feqîhê Teyran Heta bi ebed bimaye heyran

Ev malke wê hizr û bo çonê bi hêz têtî, ji ber ku guman bir bûye ku Cizîrî û Feqê Teyran hevçerxê yêkin ya hevçerxê yêk bûyine, bi egerê van têtîst ya degê jêrî tene dest.

1- Bi hozana zêmare ya Feqê Teyran bi dunya tarî bûyina Melayê cizîrî û çona wî li ber dilovanîya xwedê hildayî ku bi nav malkan dest pê dikin.

CELADET BEDİR - XAN

**Îro werin lêzim werin
Cîran û xelkê hêsetê
Hun rayekê li min bikin
Îro qewî girya metê**

Ew malka divê hozana zêmarêda ya ku dîroka destûrxazîya Cizîrî bi bîr û bawera hejmareka nivîsevanê kurd ber dû dîkin:

**Heft hem û lam ji hev bûn cuda
Şînî girî dîsa teda (têda)**

Ku li dû hisêba ebcêdî dikete sala (1050) he mişextî hevberî (1640) zayinî. Ku li dû vê dîrokê Melayê Cizîrî di sala (1050) ê çoye ber dilovaniya xudê.

Belê ev malka hozana Feqê Teyran bi diristî wê dîrokê nêzîkî rastiyê dîken heke rastî bi xwe jî jê diyar dibît.

**Sal hezar çil û yek felek çun
Ev zezel hate diyare**

Ev dîroka destûr xazîya Cizîrî (1050) ê mişextî hevberî (1640) ê zayinî dîroka Eleksander Jabayî hizirkirî (556) mişextî hevberî (1141) zayinî dîroka destûrî xaziya Cizîrîye (494) salin. Ango dîroka hizirkirîya Jabayî bo Cizîrî danayî (494) sala berî (peşî) dîroka wîye ya ku bi gêtgeşeyê hû tekst hatiye çaspandin. her wesa dîroka çona Feqê Teyran li ber dilovaniya xudê li dû hizira jabayî sala (777) î mişextî ye, ji dîroka hozana Feqê Teyran bi mirina Cizîrî helday (1050) mişextî dikete (273) sala egerçî be guman ku Feqê Teyran bi saxî ew hozan vehandîye. Heta xwe dîroka jîna Xanî yê bi lengî danaye gotiye Xanî di sal (1063) ê mişextî da dunya lê tarî bûye çûyê ber dilovaniya xudê, keçî Xanî bi xwe dîroka ji dayê buyinîye xwe dest nîşankirîye ku (1061) ê mişextîye hevberî (1650) zayinî her wekî divê malkêda ruhne:

**Levra ku dema ji zeybê fekbû
Tarîx hezar û şest û yek bû**

Xanî nûbihar di sala (1094) ê mişextî vehandîye. Ji vê nimayîştî dîrokê Jabayî hizirkirin wekî roja nîvro ruhn û ruşen dibît ku ev dîrok yê Jabayî bo ji dayê bûynî û çûne ber dilovaniya xudê ya ter heşt hozanvanan dest nîşankirin ji raste dûrin. Her ji ber hindê jî

çerxê. Jîna Elî Herîrî bi duristî ruhn û xuya nîne di tarîya nezanîne da maye. Tiştê nihu di desta malka navbirîya Xanî di **Mem û Zînê** daye ku navê wî paşî **Cizîrî Înaye** û tek û tuk hozanê wî yê di keşkul û dest nivîsada. Navbirî di civatgehek û wargehekê kurdida nêzîkî nîva yekê yan nîva duwê jî sedê şazdê û sedê hevdê zayinî jîye. Ew wargeh û civatgeh wekî civatgeha Cizîrî tê da ji bûye. (8) Xwendkarê cihî ku Mîrê Hekarîyan bûye xwe karê xwe ser buye. Zana roşenbir û roşenbîrxaz bûye, nemaze xwendkarê Hekarî yê ku dîrokanê mezine Kurd **Şerefxanê Bitlîsî**, di **Şerefnamêda** (9)

Bi ser hemî xwendikarê dî yê kurd yêxistîne. Pasma mirovperwerî balberî û camerîya wan kirîye. Ew civatgeh wekî hemî civatgehê dî yê kurdî jî layê aborî, roşenbîrî, avadanî, paşkevî bûne û dibin kar tê kirina olê busulmanetiyê ve buye. Ji ber hindê dê û dergeh hemî taqîrî bûyine, bo sofîyatîyê ku rihêt xwe tê da bibete xarê û hêlînê xwe di mejî û meşkutkê miletê jar û bê dest hilat ji zana û nezana jî ku hevirkîya neqşibendî û qadriyê millet hevruyîştî sedê yêk kiribûn wekî kiruskan. Her ji ben hindê jî hozanê Elî Herîrî yê ku ji dîwana wî ya şeng her wekî Jabayî gotî mayin û di destdane dû yê wî wargehî û wê civatgeha kurdî ku Herîrî têda jî ber rû dîkin. Ji ber kemî ya hozanvanê Herîrî wesa bi paş hate zanîn ku hemiya dû tîpêt elf bê belavbikeyin. ■

TÊBÎNÎ

- 1- Ehemê Xanî, Mem û Zîn, M.B.Rudenko Mosko. (1962) berper (36).
- 2- Camhî risaleya û hikayetan bi zimanê kurmançî (1860) Pistburg (Leningrad) Berperê (12)ê.
- 3- E.B.SOANE, Grammer of the kurmançî or kurdish language, london luzac co. 1913 Introductory notice NO: 5.
- 4- B.CHÎRGUH (Celadet Bedirxan) la question kurde, Le Caire 1930 Page:22.
- 5- Mehmet Emin Zeki, Tarîxa kurd û Kurdistan.
- 6- Navdarê kurd û Kurdistanê çaxê busulman etîyêda. 1947.
- 7- Defterî Kurdewarî jimare (1) kanuni duwemîn salî (1070) ê berperî (98 -106)
- 8- Sadiq Biha El-dîn, ser hostayê kêş û vehandinê Melayê Cizîrî kovarî korî zanyarî Kurd sala (1975) bergî sêyem berpêr (359-416) pişka duwê.
- 9- Şerefxan, Şerefname.

4- 10 NİSAN 1993 TARİHLİ YENİ ÜLKE

GAZETESİNDE YAYINLANAN,

"SANAT RESMİ İDEOLOJİYİ DEŞİFRE EMELİDİR"

Mine GÜNAL İMZALI

"ELEŞTİRİ" (!) YAZISI ÜZERİNE BİR KAÇ SÖZ.

KOMEL RESSAMLAR BİRLİĞİ

Kuyunun dibindeki kurbağa, dünyayı kuyunun ağzı kadar sanır "

Sayın bay yada bayan, kendi gerçek ismini bile kullanma cesareti göstermeden, kaleme almış bulunduğunuz bu amaçlı, sözüm ona "eleştiri" (!) yazınızı okuduk. Paracı burjuva sanat eleştirmenlerine bile nal toplatacak düzeyde, profesyonelce kullandığınız dilden ötürü sizi kutlar!.. Resimlerimizi bile inceleme zahmetinde bulunmadan, elinize geçirdiğiniz fotoğraflar üzerinde keşfettiğiniz dünya, her nedense sizi bir hayli huzursuz etmiş bulunmakta ! Kah " Kemalist estetiğin Türk resmine yansıması olan Bedri Rahmi'nin yemeni, Abidin Dinonun ibrik güzellemelerinden pek farklı bir tavır" olarak göremediğiniz..., Kah " içi boşaltılmış, statik bez bebekler ve hayata yabancı gölgeler olarak " lanse ettiğiniz resimlerimiz, sizi neden bu düzeyde zorlamış?

Sayın bay yada bayan; dost da düşman da iyi bilmelidirki biz, büyük kavgaların, büyük çılgınlıkların sanattaki ifadesi olmaya kararlıyız. Ayrıca, bu uğurda yüreğini ortaya koyacak her insanı da, destekleyerek götüreceğimizden kimsenin kuşkusuna olmasın. 1991' den bu yana hiç bir bağımlı

ilişkiye girmeksizin ve hiç kimseden de yardım görmeden, kişisel çabalarımızla bir dizi sergi faaliyeti gerçekleştirdik. Ürünlerimiz her sergide yoğun bir ilgi ve beğeni ile karşılandı. Salt " çok güzel olmuş" tan öte, ciddi öneri ve eleştirilerle desteklendik. Her nedense bu güne değin faaliyetlerimiz karşısında sessiz kalıp, bu gün de, iddialarımıza karşılık vermediğini belirttiğiniz resimlerimizin, anatomi, desen, renk, kompozisyon, açık- koyu, perspektif vb. temel öğelerden yoksun olduklarını iddia etmek sizi komik duruma düşürmüyormu? Resimlerimizi görüpte, yazınızı okuyan her aydın, "eleştiri"nin ahlaki boyutlarını görmezmi? Siz entellektüel birikiminizi yeşermeye yüz tutmuş fidan kırıcılığıyla mı ispatlıyorsunuz? Resmi ideolojiye hizmet eden bir yaklaşım olarak deşifre ettiğini, iddia ettiğiniz çabamızı, provake etmekten başka ne amaç taşıyorsunuz? Bunu " halkımıza karşı sanatsal alanda duyduğumuz tarihsel sorumluluğun bir gereği "olarak yaptığınızı belirtiyorsunuz. Acaba bu tavrın, size nasıl bir tarihsel rol yüklediğini düşündünüz mü? Biz söyleyelim; her alanda birlikteliğin tartışıldığı bir dönemde, böylesi engeleyici bir tavrın düşmana hizmet etmekten başka bir yarar getirmediği bilinmelidir. Halkımıza karşı duyduğumuz tarihsel sorumluluk, yıkıcı değil, yapıcı olmamızı gerektirir. Böylesi özgün ve özel bir alanı kendi dinamikleri üzerine oturtmak hepimizin görevi olmalıdır. Ayrıca, uluslaşma sürecinde, hiç bir etkinliğin mükemmel olamayacağını, toplumsal mücadeleler tarihi gözler önüne sermekte.

Biz, tarihimizde karanlık kalan bu alanı aydınlatma mücadelesi ile yola çıktık. İlk olmanın her türlü özelliklerini taşıyor olmamız kaçınılmazdır. Mükemmel olmamızı beklemek, gelişim yasalarını inkar etmektir. Ön yargılardan uzak ve yapıcı olmanız dileğiyle.■

5 Nisan 1993

MEKTUPLAR

BİR DÜŞÜNCENİN ELEŞTİRİSİ ÜZERİNE

Rojhat MERWAN AMED

Geri kalmış toplumlarda Demokrasi, eleştiri ve hoşgörü anlayışı dar oluşundan dolayı siyasal tartışmalarda kısır bir çerçevede kalmaktadır. Oysa bunu ortadan kaldırmak başta siyasal oluşumlar olmak üzere bireylere de görev düşmektedir. Düşünen, tartışan bir toplum oluşturmak zorundayız. Dolayısıyla her alanda böylesi ortamlar yaratarak dinamikleri harekete geçirmek gerekiyor. Dostluk diyoruz, birlik diyoruz peki bunun yolunu nasıl açacağız. Eleştirinin olmadığı bir ortamda dostluk ta olmaz, kurulacak birlikler yüzeysel günü birlik kalıcı olmayan birlikler olacaktır. Önce siyasal oluşumlar kendi yapılarında devrimci, demokrasi, eleştiri, öz-eleştiri mekanizmasını geliştirmek ve giderek topluma yaymasıyla sağlıklı gelişmelerin yolunu açabilirler. Bu süreç içerisinde siyasal oluşumlar arasında ideolojik dünya görüşünün farklılıkları bilimsel bir temelde ele alınıp eleştirisi de yapılmalıdır.

Bu konuda bir takım anlayışlara ve onların farklılıklarına değinmek istiyorum. Kürdistan'daki bir çok siyasal oluşumların kongreleri 1992 yılı içerisinde yapıldı. Kendi düşünceleri doğrultusunda dünyayı ve toplumumuzu değerlendirip program ve planlarını çizdiler. Bununla ilgili olarak kimi eleştirel yazılar yayın organlarına yansıdı. Bunlardan birisi de **NEWROZ ATEŞİ**'nin 9.sayısında çıkan **İKİ YOL-İKİ AKIM** adlı yazı. Bu yazıda **KAWA** kongresi **PSK** kongresi sonuç bildirileri bilimsel bir temelde ele alınıp yorum yapılmıştı. Bu iki akım arasındaki mücadele ve dünya anlayışı farklılıkları alıntılarla net bir şekilde ortaya konulmuştu. **İKİ YOL-İKİ AKIM** eleştirel yazıya yanıt **AZADİ**'nin (sayı 44 sayfa 2) ASO köşesinde Ferhat CAN arkadaştan geldi. **AZADİ**'nin düşüncelerine katılmamakla birlikte yinede ulusal mücadelede ortak hareket edilecek noktalar var. Bunları geliştirmek herkesin görevidir. Aynı zamanda bu gibi yayın organlarınınada destek vermekte yine aynı görevdir. Bu haftada Ferhat CAN arkadaşın yazısını okuyunca oldukça üzülüm. Bir köşe yazarının eleştirilere yaklaşımı böylemi olmalıdır. Böylesine dar çerçeveden olaylara yaklaşan yazı daha görmedim. Oysa,

NEWROZ ATEŞİ'nde çıkan yazı gibi bilimsel bir şekilde irdeleyeceğini zannediyordum. Ne gezer, eleştiri düşmanlık olarak algılanmış. Önce ihtiyar karı-koca hikayeleriyle oldukça seviyesiz bir duruma düşmüş. Yanıt adına kendisini böylesine zorlamaya gerek yoktu. Her iki yazıyı okuyan taraflı tarafsız her kes aradaki seviyeyi gördü. Birisi düşünceler ortaya konularak eleştiri yapılmış diğeri ise hikaye. Ferhat CAN arkadaş düşüncelerini ortaya koyamadıysa düşmanlık yapmasına da gerek yoktu.

Önce çok ucuz suçlama sonrada devrimci ve yurt-sever güçler arasında eleştiriler dostluk çerçevesi içinde olmalıdır diyor. Peki, sen yazdığın yazıyı okudun mu? Bunun neresi dostluk. Düşüncesini belirten arkadaşın doğum tarihini biliyor musunki diyorsun "onlar daha anasının karnında iken Burkay arkadaş Kürdistan'da Sosyalizmi savunuyordu". Burkay arkadaşın Kürdistan'da nasıl bir sosyalizm savunduğunu yaşam bize fazlasıyla gösterdi. Savunduğu sosyalizmin (Kruşçev-Gorbaçov) bugün nerde ya da tarihin hangi çöplüğünde olduğunu sormazlar mı. Eğer, böylesi bir sosyalizmi kastediyorsan **KAWACI** arkadaşların bunu savunmadılarını çok iyi biliyorsun. Devamla, "Hevalên Kawa li Kurdistane ji xwe baştir sosyalist û şoreşger nabinin" herhalde **KAWA** kongre sonuç bildirgesini okumuşsun. Bildirge de **KAWA**'nın dışında da sosyalist ve devrimci güçlerin olduğunu bunlarla partileşmeye tekabül edecek bir birliğin oluşturulması gerektiğine inandığını önemle belirttiğini ve üzerinde durduğunu okumuşsundur. 17 senedir partileşemediğini söylüyorsun. Doğrudur 15-20 kişinin bir araya gelip kendilerini parti ilan eden anlayışlara katılmadığı ve gelinen süreçte konumlarını da çok iyi bilmektedir. Yine doğrudur Kral ve diktatörlüklerde görülen parti anlayışında karşıdır. Parti sekreterliği ya da başkanlığı gibi ömür boyu süreçte düşüncede karşıdır. Eğer, çok uzun bir süreçten sonra başlangıç noktasının gerisine düşülmüşse ve o partide yeni bir yönetim yada yeni bir lider çıkarmıyorsa vay halimize bu konuda başkalarını suçlamaya ya da eleştirmeye hakkımız yoktur. Eğer, ulusal mücadelede **PSK** ve Burkay arkadaşın soruna çözüm getirebileceğini kastediyorsan sana şöyle ufak bir hatırlat-

mada bulunmak istiyorum. Türkiye tarihinde TKP'nin yerini biliyorsun, bu günkü Türk hareketleri TKP'nin türevleridir. Geline aşamada kendisi silindi bu hepimiz açısından ders çıkarılması gereken bir durumdur. Sırtlarını başkalarına dayayan bu baylar halktan gerekli cevabı almışlardır. **KAWA**'cı arkadaşlar patileşme konusunda yeni uyanmadılar. Sadece parti anlayışının ayaklar altına alınmasına karşıdır. Dolayısıyla, klasik partilerden farklı bir anlayışa sahip oldukları için kendilerini şimdilik parti olayına layık görmediler. Sizlerin parti anlayışına sahip olsaydılar 17 yıllar partidirler. Bundan kuşkunuz olmasın. Ve yine doğrudur 17 yıldır devrim ve silahlı mücadeleyi savunuyor. Hafızanı biraz tazellersen bu uğurda nice şehitler verdiğini de göreceksin. Uzayda da yaşamıyoruz. Devrim sorununun sadece silahlı mücadele sorunu olduğu şeklinde yaklaşmadıklarını da çok iyi biliyorsun. Ortadoğu'da yaşıyorsun ve sömürgeci güçlerin haklarını vermeyeceklerinin sende farkındasın. **KAWA**'cı arkadaşların kongre de aldıkları kararları açık yüreklilikle kamuoyuna açıklamalarına mı kızılıyorsun? Yapma politikalar açık olmalı. Kongrelerde alınan kararlar başka kamuoyuna açıklananlar başka olmalıdır. Yoksa şüpheye düşerler. "Hun iro di vi sarida pesna **PKK** dıdın" el insaf **KAWA**'cı arkadaşların kamuoyuna duyurdukları açıklamayı mutlaka okumuşsun. Her konuda bu arkadaşların düşünceleri nettir. Ulusal birliğe inanıyorlar ve kimseyede düşman değiller. Soruna bu çerçevede yaklaşım olumluluklar yada olumsuzluklar konusundaki eleştirileride okumuşsun.

Evet Ferhad CAN arkadaş, senden bilimsel temelde eleştiri bekliyorduk. Ne seni ne de **PSK** ve sayın Burkay'a eleştiri getiren arkadaşını tanıyorum. Sadece ikinizde yazılarınızdan tanıyorum. Senin bu polemiklerin bana bir ara **MEDYA GÜNEŞİ** ve **DENG**'te çıkan yazıları anımsatıyor. Ve kraldan kralcı bir anlayışla olaylara yaklaşıyorsun. Bu anlayış kimseye fayda getirmez, o polemiklerde de genç-ihthiyar tartışmaları olmuştu. Ne demek her şeyi en iyi gören ve bilen ihthiyarlar mı, öyle olmuş olsaydı ölene dek yönetimi elinde tutan doğu bloku ülkeler ve yöneticileri birer birer tarihe gömülmezdi. Ulusal mücadelenin içinde ihthiyar-geç ayırımı olma, bu sorun sorumluluk duyan herkesindir.

Bu yazıyı yazmak istemezdim. Bundan sonraki eleştiriler karşısında siyasal yönden tavır alsan, seninde belirttiğin gibi aradaki dostluk bağlarını daha da geliştirir. Eleştirmek zenginliktir. Siyasal yaşamında başarılar dilerim. ■

"ÖZGÜR KÜRDİSTAN ULUSAL BİRLİK İÇİN ELELE" YÜRÜYÜŞÜ

Zinar Lolanî

29 Mayıs 1993 günü Londra'da gerçekleştirildi. Yürüyüş kortejinin en önünde Düzenleyici örgütlerden **PKK,PSK, PDK (Hevgirtin), Yekbûn, KAWA, PRK (Rizgarî), TSK**'nın yazılı isimleri ve Kürdistan haritası vardı. Yürüyüşe 1000. 1500 arası insan katılımı vardı. Esasen bu sayı Londra'da 15.20 bin civarında ezici çoğunluğunu Kürdistanlıların yaşadığı göz önüne alındığında oldukça düşük sayı olarak kabul edilebilir. Bunun bir çok sebebi var ancak yürüyüşe, Türkiye Devrimci hareketlerinden Devrimci Partizan, **TKKKÖ, TKEP, MLSPB** taraftarlarının dışında diğer grupların katılmadığı görüldü. Belki tümünün katılımı, sayısal katılımı çok etkilemeyecekti. Ancak "Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı" vs. gibi genel geçer lafların ötesinde pratikte bu dostların duyarsızlığı ilginç ve ilginç olduğu kadarda düşündürücü idi.

Yürüyüşün, Hyde park- Trafalgar Spvare arasında gerçekleşmesi ve bölgenin turistlerle dolu olması, Kürt sorununu daha geniş çevreye ulaşmasında olumlu rol oynadıysada, atılan sloganların özellikle ilk başta Türkçe atılıyor olması konunun anlaşılmasını zorlaştırıyordu. Bir süre sonra kısmen düzeltildiysede Kürdistanlı ve Türkiyeli insanımızın ezici çoğunluğun hiç değilse atılacak sloganların İngilizcesini bilmiyor olması bir olumsuzluktu.

Yürüyüşün en olumlu yanı, bugüne kadar alışık olmadığımız ve hemen hemen hiç görmediğimiz Kürdistanlı örgütlerin hem işin örgütlenmesinde hemde katılımda ortak bir ses olmalarıydı. Üstelik bunun bölgesel değil, merkezi düzeyde alınmış olan bir karar olması sevindiriciydi. Bu birlik, "**DÜN VİETNAM BUGÜN KÜRDİSTAN, TÜRKİYEYE ASKERİ YARDIM KESİLSİN, TÜRK TURİZMİNİ BOYKOT ET, SAVAŞACAĞIZ KAZANACAĞIZ, YAŞASIN ÖZGÜR KÜRDİSTAN, KÜRDİSTANDAKİ TERÖR DURDURULSUN**" sloganları arasında çok daha anlamlı oluyordu.

Komünarlar yürüyüş boyunca, "**KAWA ve PARTİZANEN ŞOREŞGERİN KÜRDİSTAN**" örgütlerinin **KAWA**'nın "Savaş ve Parti İnşaa Kongresi" çerçevesinde gerçekleştirdikleri örgütsel birliğine ilişkin bildiriye, kardeşlik ve enternasyonalizm anlayışı içinde dağıttılar. ■

Londra 30 Mayıs 1993

KAMUOYUNA AÇIKLAMA

Biz **KAWA** ve **PŞK (Partizanên Şoreşgêrî Kurdîstan)** örgütleri, başta Merkez Komitelerimiz olmak üzere, bütün örgüt birimlerimizi, **KAWA**'nın "Savaş ve Parti İnşaa Kongresi" zemininde, ideolojik, siyasi ve örgütsel olarak birleştirdiğimizi devrimci kamuoyuna duyururuz.

KAWA ile **Devrimci Partizan** arasında yaşanan uzun bir tartışma süreci ve bunun en üst boyutunu teşkil eden "Savaş ve Parti İnşaa Kongresi" bizlere, **ML**'nin temel ilkelerine yaklaşımda, sosyalizm, sosyalizmin mevcut sorunları, sosyalist demokrasi ve devrim anlayışlarımızda; yine dünya ve ülke sorunlarına yaklaşımımızda, Kürdistan devriminin niteliği, aşamaları, devrimin yolu, ittifakları ve görevleri konusunda ve yine; azami programımızın temel bir dizi sorunlarında esasta aynı zeminde olduğumuzu ve bundan dolayı da birleşmemiz gerektiğini gösterdi.

Devrimci Partizan içinde yer almış olan bir bölüm Kürdistan'lı komünist, kendi yönelimlerine uygun olarak, **Devrimci Partizan**'la bir ayrışma süreci yaşadı ve **PŞK**'yı oluşturdu. **KAWA** ile **PŞK**'nın gerçekleştirdiği örgütsel birlik, halkımızın ulusal birlik istemlerine denk düşen özel bir döneme rastlamanın yanında, esasta, Kürdistan'lı **ML**'lerin birliğinin bir kıvılcımı olma yönünde atılan önemli bir adımı ifade etmektedir. Şüphesiz ki biz, **ML**'lerin birliği sorunu nu kendimizle sınırlı tutmuyoruz. Bu birliğe katılması gereken bir dizi örgüt, çevre ve kişiyi olduğunun bilincindeyiz. Bütün bu güçleri Kürdistan'da gerçek bir proletarya partisinin yaratılması sürecine katkı için gerekli çabayı sürdüreceğiz.

Burjuvazinin uluslararası saldırısı, dünyada olduğu gibi ülkemizde de, sağcılığa, milli-yetçiliğin, reformizmin ve dini gericiğin gelişmesine zemin sunmuştur. Kürdistan'lı **ML**'ler bir yandan sömürgecilerin doğrudan askeri ve siyasi saldırılarıyla; diğer yandan ise içteki milli-yetçilerin, reformcuların ve dini gericilerin saldırılarıyla karşı karşıyadırlar. Reformculuk ile devrimcilik arasındaki çatışma önümüzdeki süreçte bütün yönleriyle açığa çıkacak ve **KUKM** kaçınılmaz olarak bu zeminde bir saflaşma yaşayacaktır. **KUKM**'un radikal devrimci güçlerini bile gederek etkisi altına almaya başlayan reformcu alternatiflere karşı amansız bir mücadele yürütmek bugün Kürdistan'lı komünistlerin önünde duran en acil görevlerden birisidir. İşte, bütün bu çok yönlü görevler, Kürdistan'lı **ML**'lerin, güçlerini acil olarak birleştirmelerini emreder.

Bugün Kürdistan'da, **ML** bir programla ortaya çıkan bir Partinin gelişmesinin objektif şartları vardır. Ortadoğu'nun devrim merkezi haline gelmiş olan Kürdistan'da devrimin ve sosyalizmin değerlerini savunmak her zamankinden daha elzemdir. Burjuvazinin uluslararası saldırılarına set çeken, **KUKM** içinde işçi sınıfı ve köylülüğün çıkarlarını esasta etkin kılan, ulusal kurtuluşu, sosyal kurtuluş ile birleştiren, Kürdistan'ın kurtuluşu sorununu, kapitalist sistemin dışında; işçi sınıfının ve halkın çıkarları doğrultusunda çözmeyi amaçlayan Kürdistan proletarya partisinin inşası ertelenemez bir görev olarak **ML**'lerin önünde duruyor.

KAWA'nın "Savaş ve Parti İnşaa Kongresinde" tespit edilen bu görev **PŞK** ve **KAWA**'nın örgütsel birliğiyle bir yönelime girmiştir. Süreci ilerletmek ve birleşebileceğimiz bütün güçlerle birleşmek arzusundayız. Görüş ayrılıklarımız elbette olacaktır. Veebunun olması kadar da doğal ve kaçınılmaz bir durum olamaz. Önemli olan, bunları gizlemeden, bir örgüt çatısı altında birlikte olabilmek ve bunun mücadelesini yürütmektir. Eğer temel ilkelerde ve devrimimizin ana hedeflerinde hemfikir isek, feruata ilişkin sorunlarda ayak direktmek tutumundan kaçınılmalıyız. Bu ancak kariyeristlerin tutumu olabilir.

Kürdistan'da sınıf mücadelesi ulusal mücadele ile kaynaşarak yükseliyor. Dört parçada önemli mevziler kazanmış olan **KUKM**'ne her sınıf kendi çıkarları doğrultusunda yön vermeye çalışıyor. Kürdistan halkının kendi çıkarlarını savunan ve Kürdistan devriminin öngördüğü teori ve pratiğin gereklerini yerine getiren **ML** bir partinin etrafında kenetleneneğine olan güvenimiz tamdır.

* Yaşasın Kürdistan **ML**'lerinin Birliği !

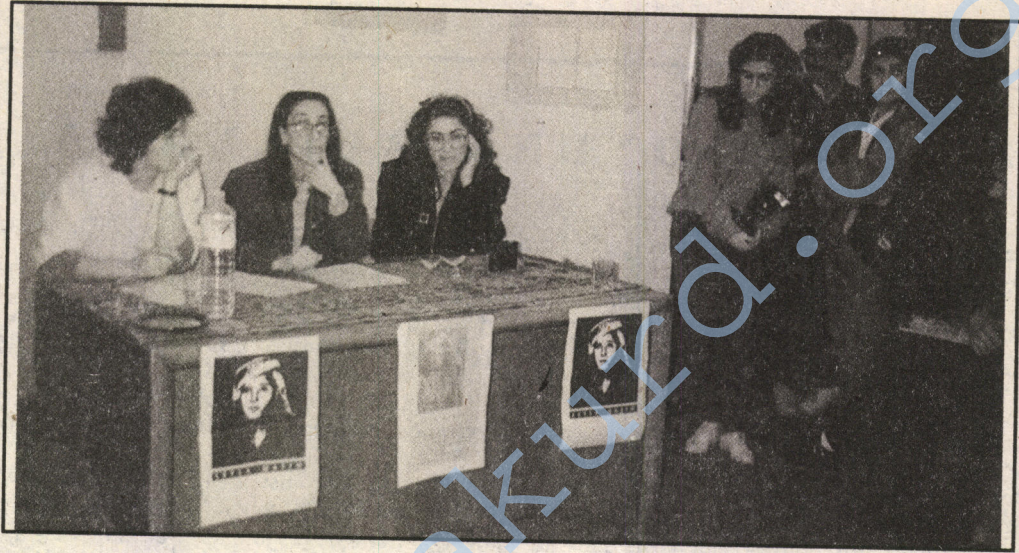
* Yaşasın Bağımsız-Birleşik-Demokratik Kürdistan !

* Kahrolsun Emperyalizm, Sömürgecilik ve Her Türden Geriçlik !

KAWA
Merkez Komitesi

PŞK
Merkez Komitesi

Mayıs 1993

KAMUOYUNA

15 Mayıs 1993 tarihinde Kürt Hak ve Özgürlükleri Vakfı, Kadın Kurucuları; Nedime Tunç, Zeynep Baran ve Fatma Karahan, Kürdistan Kadınının direniş simgesi Şehit Leyla Qasım'ı coşkulu bir toplulukla Vakıf bünyesinde andı. Bu anmada tüm Vakıf çevresinin katkı ve ilgisi bizleri sevindirmiştir. ancak 23-29 Mayıs 1993 tarihli AZADİ Gazetesi bu anmayı kendi yazarları Fatma Karahan ve Yılmaz Çamlıbel'in düzenlediği anlayışına çekmiş ve diğer arkadaşların bu arada da bizim çabamızdan hiç bahsetmemiştir. bu da halen sıkça vurgulanan ama kendilerinin aşamadığı "GRUPÇUK" mantığının sonucudur. Biz tüm Kürdistan ve Dünya devrim şehitlerini Anonim birer değer olarak algılıyor ve bütün Devrimci - Demokrat ve Sosyalistlerinde öylece sahip çıkmasını diliyoruz. Şehitlerimiz Leyla Qasım Margareth, Jiyan Halit Faraç, Necla Baski, Bénevş Ağal, Perixan, Bessé ve Zarife Hanımlar ve daha ismini buraya yazamadığımız nice kadın şehidimiz, bu arada Klara Zetkin, Roza Lüksemburg gibi dahi ve fedakar, sosyalizmin bayraktarlığını yapan kadınlar da anarak onların ruh ve direnişleriyle bütünleşerek ileri atılmak, bağımsız ve özgür ülkeden toplumsal kurtuluşa giden yolda, grup değil, Devrimci-Demokrat ruh ile kadının özgül konumunu görerek, bağımsız örgütlülüğünü yaratarak, bugünden özgür geleceğimizi kurabiliriz ancak. Bundan hareketle AZADİ gazetesinin yanlı haberini protesto ediyor, grupçu mantıklarını aşmaya davet ediyoruz.

NEDİME TUNÇ - ZEYNEP BARAN

BASINA AÇIKLAMA

Devrimci Çözüm dergisi sahibi Fethiye Pekşen'in avukatlık Bürosu 28.6.1993 tarihinde "Dursun Karataş yanlısı" olduğu iddia edilen kişiler tarafından basılarak yakılmıştır.

Değişik tarihlerde, "Dursun Karataş Yanlıları" tarafından gerçekleştirilen saldırılarda, "Bedri Yağan Taraftarı" olduğu bilinen 5 kişi öldürülmüş, birçok kişi yaralanmış, Devrimci Çözüm Dergisi'ne yapılan silahlı baskında 7 kişi yaralanmıştır.

Sol içi çatışmalara genel bakış açımız, çelişkilerin, eleştiri, öz-eleştiri, ikna yöntemiyle çözülebileceği yönündedir. Devrimci Sol Güçler içindeki çelişkiyi devrimciler arası bir çelişki olarak görüyor. Fethiye Pekşen'in bürosunun yıkılıp, tahrip edilmesini kınıyoruz. 30.6.1993

NEWROZ ATEŞİ ve KOMÜN DERGİSİ

**HIÇ KİMSE BAĞIŞLAMAZ BANA
AY IŞIĞINI ÜLKEMİN
CİĞERİNDEN SÖKE SÖKE ALIRIM BEN DÜŞMANIN**

Kardeş kanı durmadan,
Dal-budak salıp dört kökten
Ateşten yumak olup
Şah damarı vurmadan
Hiç kimse bağışlamaz bana
Ay ışığını ülkemin...

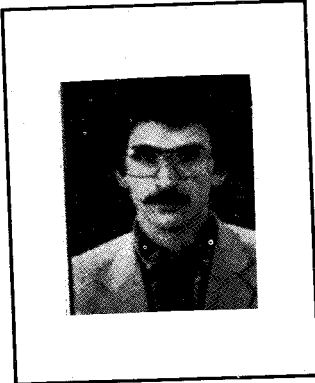
Hayvanımı kurşunlayan hümanist
Gelinimi dağa süren barışsever,
Bebeğimi gaza boğan demokrat,
Kimliğine tecavuzkar entellektüel
Terörist saydıkça beni
Yürek susmaz!

Evimin bacasından dumanlanan
Ağıt sesi dinmeden,
Ana yüreğime üşüşen it sürüsü
Köyümü terketmeden,
Dörde bölünen gövdem
Güneşini sökmeden
Yürek susmaz
Aman etmez hayınal..

Bire kırk verdikçe Harran,
Petrol kuyum çirasını yaktıkça,
Uranyum fişkırdıkça gövdemden,
Keremşah tezgahtarım kilimini dokudukça
Hiç kimse bağışlamaz bana
Ay ışığını ülkemin...

Yedi asır boyu cengimin çılgılığı
Çınlarken gökkubbeden,
Ortaoğunun kanlı gömleği
Girtlağında yağlı bir urgan iken
Vatansızlık utancı,
Her karışma bereket düşen peşmergem
Cesedi soğumadan
Hiç kimse bağışlamaz bana
Ay ışığını ülkemin
Cığırından söke söke alırım ben Düşmanın...

BERFİ SURUÇ

Ağadede SARIKAYA
(Dede - Zafer)
9 MAYIS 1993

*İktidarı için balkın
Türküsü için makinaların
Gülyüzü için toprağın
Yürüdü namluda mermi gibi.
Boyun eğmedi kabpeğe teslimiyete.
Direndi halkı için olgarşinin namlusuna
O Kızıldere'de, Beylerderesin'de
Kızillaşan devrim bayrağını
Fatih'te halkın devrimci öncüleri adına
O dalgalandırdı.*

Kurtuluş Cephesi Dergisi Adına: Adem SUCU
İstanbul THKP-C / HDÖ Davası tutsakları
Adına: Tuncay KURTBAŞ

Ankara THKP-C / HDÖ Davası tutsakları adına : Munis Özgül Bir Grup
Devrimci Adına: Özgür, İlkay, Hasan, Sema, Bahadır

T A Ş I N I Y O R U Z

YENİ ADRESİMİZ: MED İLETİŞİM YAYIN TANITIM SANAYİ ve TİCARET LTD. ŞTİ
Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. No: 18 / 7 AKSARAY / İSTANBUL

Tel - Fax : 530 65 58